การพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

อัตติยา ไชยฤทธิ์

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
กุมภาพันธ์ 2560
ลิขสิทธิ์นี้เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมดุษฎีนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบปากเปล่าดุษฎีนิพนธ์ ได้พิจารณาดุษฎีนิพนธ์ของ อัตติยา ไชยฤทธิ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมดุษฎีนิพนธ์

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.กิจฐเชต ไกรวาส)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สมชาย ปัญญเจริญ)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กิจฐเชต ไกรวาส)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สมชาย ปัญญเจริญ)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชนีย์ ธระเสนา)
วันที่ 14 ก.พ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ดร.กิจฐเชต ไกรวาส ที่คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะ สนับสนุน กระตุ้นการทำงาน และให้กำลังใจที่มีคุณค่าแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาทำการวิจัย ขอขอบพระคุณ ดร.สมชาย ปัญญูเจริญ ที่มอบความเมตตาในการให้คำปรึกษา แนะนำให้กำลังใจ และช่วยให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง ที่ให้ความกรุณาในการเสนอแนะ ปรับปรุง แก้ไขงานวิจัยชิ้นนี้ให้มีความสมบูรณ์ และสามารถเป็นผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

ขอขอบคุณผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดียิ่ง และขอบคุณสมาชิกเครือข่ายที่ปรึกษาทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุน และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี อีกทั้งยังช่วยประสานงานในการดำเนินการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ และทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมการดำเนินงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานวิจัย

ขอขอบคุณบุคลากรของวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจที่คอยช่วยเหลือให้กำลังใจและประสานการทำงานด้านต่าง ๆ จนงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จ

ขอขอบคุณอาจารย์อธิพัฒน์ สินทรโก ที่คอยช่วยเหลือและอยู่เคียงข้างและเด็กหญิงธารธารา สินทรโก ผู้ที่เป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสร้างสรรค์ผลงานฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อไพจิต คุณแม่อัญชลี ไชยฤทธิ์ และคุณยายบุญชู วงษ์เพชรที่คอยอบรมเลี้ยงดูผู้วิจัยตั้งแต่เล็กจนเติบใหญ่ คอยเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนการทำงานทุกด้าน คอยให้กำลังใจตลอดระยะเวลาการทำวิจัยจนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ยิ่งไปกว่านั้นท่านยังเป็นผู้ที่ภาคภูมิใจในผลงานวิจัยชิ้นนี้เป็นที่สุด

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดต่อไปในอนาคต

อัตติยา ไชยฤทธิ์

56810211: สาขาวิชา: รัฐประศาสนศาสตร์; ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
คำสำคัญ: การพัฒนาการมีส่วนร่วม/ การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ/ เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

อัตติยา ไชยฤทธิ์: รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี (THE DEVELOPMENT OF ASSOCIATED CONSULTANTS IN ASPECT OF THE NETWORKING PARTICIPATION TO STRENGTHEN THE INTEGRATION OF PROVINCIAL ADMINISTRATION IN CHANTHABURI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์: กิจฐเชต ไกรวาส, ปร.ด., สมชาย ปัญญเจริญ, รป.ด. 225 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วม ระดับการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมถึงรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม ประชากร ได้แก่ เครือข่ายที่ปรึกษาในจังหวัดจันทบุรี และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ตัวแทนเครือข่ายที่ปรึกษาในจังหวัดจันทบุรี การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพรรณา และสถิติอนุมาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การอรรถาธิบาย

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาส่วนใหญ่เข้าไปมีส่วนร่วมครบทุกกระบวนการ ยกเว้น ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม ปัจจัยที่สามารถทำนายการมีส่วนร่วม ได้แก่ การสนับสนุนจากภาครัฐ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และอุปสรรค ประกอบด้วย 1) ปัญหาและอุปสรรคด้านภาครัฐ ได้แก่ การขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ข้อจำกัดด้านกฎหมาย ทัศนคติของผู้บริหาร และขาดการประชาสัมพันธ์ และ 2) ปัญหาอุปสรรคด้านเครือข่ายที่ปรึกษา ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจและสัดส่วนในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ตัวแทนขาดความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วม และปัญหาการสะท้อนข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ แนวทางการแก้ไข ประกอบด้วย 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจ 2) สร้างทัศนคติผู้บริหาร 3) สร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม 4) สร้างความเชื่อมโยงการทำงาน 5) สร้างกลไกการสะท้อนปัญหา และ 6) ปรับการดำเนินภารกิจของเครือข่าย รูปแบบการพัฒนาการจะต้องเริ่มตั้งแต่กระบวนการพัฒนาก่อนการเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วม ไปจนถึงกระบวนการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาให้มีความเข้มแข็ง และยั่งยืนต่อไป

56810211: MAJOR: PUBLIC ADMINISTRATION; Ph.D. (PUBLIC ADMINISTRATION)
KEYWORDS: DEVELOPMENT OF PARTICIPATION/ INTEGRATED PROVINCIAL ADMINISTRATION/ CONSULTANT NETWORKS FOR INTEGRATED PROVINCIAL ADMINISTRATION

ATIYA CHAIYARIT: A PARTICIPATION DEVELOPMENT MODEL OF CONSULTANT NETWORKSFOR INTEGRATED PROVINCIAL ADMINISTRATION IN CHANTHABURI PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: KITTACHET KRIVART, Ph.D., SOMCHAI PUNYAJAROEN, D.P.A. 225 P. 2017.

The purposes of this study were to examine a process and a level of participation, factors affecting participation, problems, obstacles, and guidelines for solving problems. Also, this study aimed at investigating a participation development model of consultant networks for developing the integrated provincial administration in Chanthaburi Province. A mixed-method approach was used in this study. The population participating in this study was a consultant network in Chanthaburi Province. The key informants were the representatives from thisconsultant network. Also, both the descriptive and inferential statistical tests were used to analyze the collected data. In addition, the qualitatively collected data were explained in a descriptive manner.

The results of this study revealed that the level of participation of the consultant networkswas moderate. In general, it was shown that the consultant networks took part in every process, except those of the private business sectors and civil society. Also, it was found that the factors that were predictive of participation included government support, information receiving, problems and obstacles. Specifically, the problems and obstacles relating to public sectors included legal restrictions, administrators' attitude, information publication, and a lack of continuous and serious monitoring and evaluation. In addition, the problems and obstacles relating to the consultant networksincluded the level of knowledge and understanding as well as the proportion of participation of civil society. It was found that a lack of continuous participation of the representatives from the consultant networks and feedback given to problems occurring in the area were also problematic. Considering the guidelines to solve the problems, there should be a building of knowledge, understanding, and administrators' attitudes. Also, business sectors and civil society should be strengthened. Work connections should be built and mechanism reflecting problems should be introduced. In addition, there should be a modification of the mission of the consultant networks. The development model should be started from a development process prior to the process of participation, and then entering a participation process. This will strengthen the participation and sustainability of the consultant networks.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

สารบัญ ..... ฉ

สารบัญตาราง ..... ซ

สารบัญภาพ ..... ญ

บทที่

1 บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 7

กรอบแนวคิดในการวิจัย 7

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย 9

ขอบเขตของการวิจัย 9

นิยามศัพท์เฉพาะ 10

2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 13

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม
ของประชาชน 13

แนวคิดการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ 43

แนวคิดและทฤษฎีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจังหวัด
แบบบูรณาการ 52

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 64

3 วิธีดำเนินการวิจัย 73

วิธีการที่ใช้ศึกษา 73

ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 73

เครื่องมือวิจัย 75

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 78

การวิเคราะห์ข้อมูล 79

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 82

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการศึกษา	86
ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี และผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	86
ส่วนที่ 2 ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	114
ส่วนที่ 3 ศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	122
ส่วนที่ 4 ศึกษารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	143
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	152
สรุปผลการศึกษา	152
อภิปรายผลการศึกษา	157
ข้อเสนอแนะ	163
บรรณานุกรม	168
ภาคผนวก	176
ภาคผนวก ก	177
ภาคผนวก ข	188
ภาคผนวก ค	192
ภาคผนวก ง	196
ประวัติย่อของผู้วิจัย	225

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของจังหวัดจันทบุรี	5
2	ความหมายของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน	22
3	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน	34
4	การวิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ	39
5	การสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน	70
6	การสังเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ	71
7	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	74
8	ตัวแปรและคำจำกัดความ	82
9	สรุปวิธีดำเนินการวิจัย	84
10	ข้อมูลทั่วไปของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	87
11	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด	90
12	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัดของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีจำแนกเป็นรายข้อ	91
13	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ	92
14	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีจำแนกเป็นรายข้อ	93
15	ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับ	94
16	การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	95
17	การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วม	96
18	ทัศนคติของผู้บริหาร	97
19	การติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลัง	98
20	ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
21	ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีเปรียบเทียบรายด้าน	104
22	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้แทนส่วนราชการ	104
23	ระดับการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจเอกชน	105
24	ระดับการมีส่วนร่วมของนักวิชาการ	106
25	ระดับการมีส่วนร่วมของสื่อมวลชน	106
26	ระดับการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	107
27	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	107
28	ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณปัจจัยที่มีอิทธิผลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	111
29	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยใช้เทคนิค Stepwise multiple regression ในการเลือกตัวแปรอิสระที่สัมพันธ์กับตัวแปรตาม	111
30	สรุปกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	121
31	แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	142
32	ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย	148

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ที่ตั้งและอำเภอในจังหวัดจันทบุรี	4
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
3	ความเป็นมาของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน	20
4	ความสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน	27
5	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน	36
6	กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ	40
7	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของ IAP2	42
8	การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในระดับจังหวัด	56
9	ตัวแบบธรรมาภิบาลในเมืองกานา	58
10	การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมในด้านต่าง ๆ	108
11	การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วน	109
12	การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาจังหวัด	120
13	ปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	123
14	ปัญหา และอุปสรรคการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	129
15	แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	131
16	การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกลุ่มเครือข่ายในภาคส่วนต่าง ๆ	137
17	แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	141
18	รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	145

บทที่ 1
บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ถูกเผยแพร่ในโลกตะวันตก โดย Garol Patman นักทฤษฎีการเมืองชาวอังกฤษ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเกิดขึ้นและพัฒนามาพร้อมกับวิวัฒนาการของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และถูกเรียกขานรวมไว้กับระบอบการปกครองในขณะนั้นว่า “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” (วัชรินทร์ ชาญศิลป์, 2552, หน้า 18) ที่หมายถึง การเรียกระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครอง และในการตัดสินใจระดับต่าง ๆ มากขึ้น มิใช่ว่าประชาชนจะสามารถทำได้เพียงเลือกตั้งอย่างเดียว (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2544, หน้า 60) แต่เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำแนวความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ข, หน้า 2) จะเห็นได้ว่า แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนกลายเป็นแนวคิดกระแสหลักของระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นกลไกที่สำคัญที่จะส่งผลให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีความเข้มแข็ง และยั่งยืน อีกทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนยังส่งผลให้การกำหนดนโยบาย และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของภาครัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลให้กระแสแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการปกครองเข้ามามีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครองของประเทศไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ได้กำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ ทั้งยังส่งผลให้เกิดการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลำดับรอง และการตรากฎหมายฉบับใหม่เพื่อกำหนดให้การบริหาราชการแผ่นดินต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน อันประกอบไปด้วย การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545 การตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2549, หน้า 344; พัชรี สิโรรส, 2553, หน้า 2; อรทัย ก๊กผล, 2552, หน้า 85-87) ซึ่งกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

การบริหารราชการแผ่นดินในประเทศไทยที่สะท้อนให้เห็นถึงการก้าวเข้าสู่ยุคของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมอย่างเต็มตัวโดยการเปลี่ยนแปลงแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากการเปลี่ยนแปลงกฎหมายสำคัญภายในประเทศเพื่อรองรับต่อกระแสแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการแผ่นดินจึงก่อให้เกิดคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 โดยคณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่ในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยเพื่อให้การพัฒนาระบบราชการมีความสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยฉบับแรกนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2550 ได้นำแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการเข้ามากำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 7 การเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2546, หน้า 25-26) ในระยะต่อมาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2551-2555 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ที่กำหนดให้ระบบราชการไทยจะต้องปรับรูปแบบการทำงานให้มีลักษณะเชิงบูรณาการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือ และสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2550, หน้า 28) และฉบับปัจจุบันแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2556-2561 ได้กำหนดแนวทางในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และมุ่งเน้นการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับภาคส่วนอื่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2556, หน้า 42)

การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วน และประชาชนในการบริหารงานของภาครัฐถือเป็นรูปแบบการบริหารราชการแนวใหม่ในสังคมไทย และยังเป็นเรื่องสำคัญที่ได้กำหนดไว้ทั้งในกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายต่าง ๆ อีกหลายฉบับรวมถึงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ก, หน้า 18) โดยเฉพาะแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2556-2561 ตามยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้กำหนดโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ โครงการส่งเสริมให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการบ้านเมือง ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2551-2555 ที่กำหนดให้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเป็นบทบาทภารกิจที่สำคัญของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่จำเป็นต้องดำเนินงานควบคู่

กันไประหว่างการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการกับการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ในระดับจังหวัดตามแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการที่ได้กำหนดไว้

การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจึงถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวในระดับภูมิภาค เพื่อส่งเสริมให้เกิดการแสวงหาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อตอบสนองนโยบายการบริหารงานจังหวัดบูรณาการสามหลักการ คือ 1) การบริหารงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 2) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และภาคประชาชนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3) กระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ผู้ปฏิบัติที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนมากที่สุด (Frontline officer) (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2553, หน้า 22) ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่ต้องมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนมีแนวทางที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ก.พ.ร. จึงได้กำหนดแนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในระดับจังหวัดที่จำเป็นต้องอาศัยเวทีเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มองค์กรต่าง ๆ 6 กลุ่ม ได้แก่ ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ดูภาพบทที่ 2 หน้า 56) กลุ่มเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาดังกล่าวถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดที่การบริหารราชการระดับจังหวัดจะต้องให้ความสำคัญโดยการส่งเสริม และประสานงานกับกลไกเครือข่ายอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายในระดับจังหวัด (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ก, หน้า 21) ซึ่งกลไกการประสานงานอย่างต่อเนื่องนั้นจะส่งผลให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการที่เข้มแข็งและยั่งยืน

นอกจากแนวทางในการปฏิบัติแล้วสำนักงาน ก.พ.ร. ยังได้มีการกำหนดรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมโดยมีวัตถุประสงค์หลักของรางวัลอยู่ด้วยกัน 5 ประการ กล่าวคือ 1) เพื่อส่งเสริมการบริหารราชการให้มีระบบหรือวิธีการทำงานที่ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเกิดการทำงานร่วมกันในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนา รวมทั้งเกิดการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) เพื่อส่งเสริมให้เกิดต้นแบบที่ดี (Best practice) ของการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการที่จะนำไปสู่การประยุกต์ใช้และขยายผลต่อไป 3) เพื่อกระตุ้นให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วมของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐตลอดจนภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 4) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐในการตอบสนองความต้องการของประชาชน และ 5) เพื่อสร้างแรงจูงใจและกระตุ้น

ให้ส่วนราชการ และจังหวัดให้มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2558, หน้า 3) โดยรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมถือเป็นแรงจูงใจ และตัวชี้วัดการดำเนินงานของการบริหารราชการของจังหวัดที่สะท้อนให้เห็นถึงการบริหาร ราชการแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม จังหวัดจันทบุรี ถือเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกที่มีความสำคัญในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเป็นจังหวัดที่ได้รับการจัดตั้งให้เป็น Gate way ของประเทศที่เชื่อมโยงประชาคมอาเซียนผ่านพระตะบอง เสียมเรียบของกัมพูชา เวียดนาม ลาว และจีนตอนใต้ (ข้อมูลจังหวัดจันทบุรี, 2557) โดยจังหวัดจันทบุรีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ (ดังภาพที่ 2) มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 522,716 คน

ภาพที่ 1 ที่ตั้งและอำเภอในจังหวัดจันทบุรี (ข้อมูลจังหวัดจันทบุรี, 2557)

นอกจากนี้จังหวัดจันทบุรียังถือเป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นในด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเนื่องจากจังหวัดจันทบุรี ได้รับรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมประจำปี พ.ศ. 2552 ในระดับดีเยี่ยม รางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมประจำปี พ.ศ. 2553 ในระดับดี และรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการ

แบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2554 ในระดับดี (ดังตารางที่ 1) (การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม, 2554) โดยรางวัลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมในการบริหารงาน

ตารางที่ 1 รางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของจังหวัดจันทบุรี (การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม, 2554)

พ.ศ.	**รางวัลที่ได้รับ**
พ.ศ. 2552	ระดับดีเยี่ยม
พ.ศ. 2553	ระดับดี
พ.ศ. 2554	ระดับชมเชย
พ.ศ. 2555	-
พ.ศ. 2556	-
พ.ศ. 2557	-

รางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเกิดขึ้นเนื่องจากสำนักงาน ก.พ.ร. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการบริหารราชการให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนได้นำแนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมหรือการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการมาประยุกต์ใช้ส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้ส่วนราชการต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือ และสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่าง ๆ และการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอื่นในลักษณะเชิงบูรณาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง และเกิดผลที่เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

สำนักงาน ก.พ.ร. จัดให้มีรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการบริหารราชการให้มีระบบหรือวิธีการทำงานที่ตระหนักถึงความสำคัญของ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ และเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนา รวมทั้งเกิดการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นต้นแบบที่ดี (Best practice) ที่เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Action learning) โดยสามารถเป็นต้นแบบที่ดีให้หน่วยงานอื่น ๆ นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารราชการของหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป และก่อให้เกิดผลกระทบที่สำคัญต่อการปรับกระบวนทัศน์ ค่านิยม และวัฒนธรรมการทำงานของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐตลอดจนภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การได้รับรางวัลนี้จะเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจ สร้างแรงจูงใจ และเชิดชูเกียรติ สำหรับส่วนราชการ รวมทั้งจะเป็นการกระตุ้นให้ส่วนราชการมีความมุ่งมั่น ตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2558, หน้า 1-2)

อย่างไรก็ตามรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมมีขึ้นประจำทุกปี ซึ่งการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการจำเป็นจะต้องมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นบทบาทภารกิจหลักในการบริหารราชการในระดับจังหวัดที่จะต้องมุ่งเน้นการขับเคลื่อนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการพร้อมกับการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้ความรับผิดชอบของจังหวัดมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์ของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน โดยจังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่เคยได้รับรางวัลดังกล่าวในปี พ.ศ. 2552-2554 แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2557 กลับไม่ได้รับรางวัลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ามีปัจจัยบางอย่างที่ส่งผลต่อการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดจันทบุรี ที่ส่งผลให้ในช่วงปีหลังจังหวัดจันทบุรีไม่ได้รับรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้มาซึ่งคำถามสำหรับการวิจัยที่สำคัญอยู่ด้วยกัน 3 ประเด็น กล่าวคือ ประเด็นแรก กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีเป็นอย่างไร ประเด็นที่สอง ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีมีมากน้อยเพียงใด และปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี และประเด็นสุดท้าย ปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีมีหรือไม่อย่างไร แนวทางการแก้ไขปัญหาควรเป็นอย่างไร และรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

ควรเป็นอย่างไร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยมีจุดมุ่งหมายให้ทราบถึงกระบวนการมีส่วนร่วม ระดับการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วม และรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาจังหวัด รวมถึงการส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี
2. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี
3. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี
4. ศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี
5. ศึกษารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีทำให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ครอบคลุมปัญหาการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสังคม และปัจจัยด้านภาครัฐ ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ นอกจากนี้การศึกษาครอบคลุมไปถึงประเด็นอื่น ๆ ประกอบด้วย กระบวนการมีส่วนร่วม ปัญหา อุปสรรค

และแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ โดยการศึกษาตามประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นจะส่งผลเชื่อมโยงให้ได้มาซึ่งชุดองค์ความรู้ใหม่ เพื่อแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

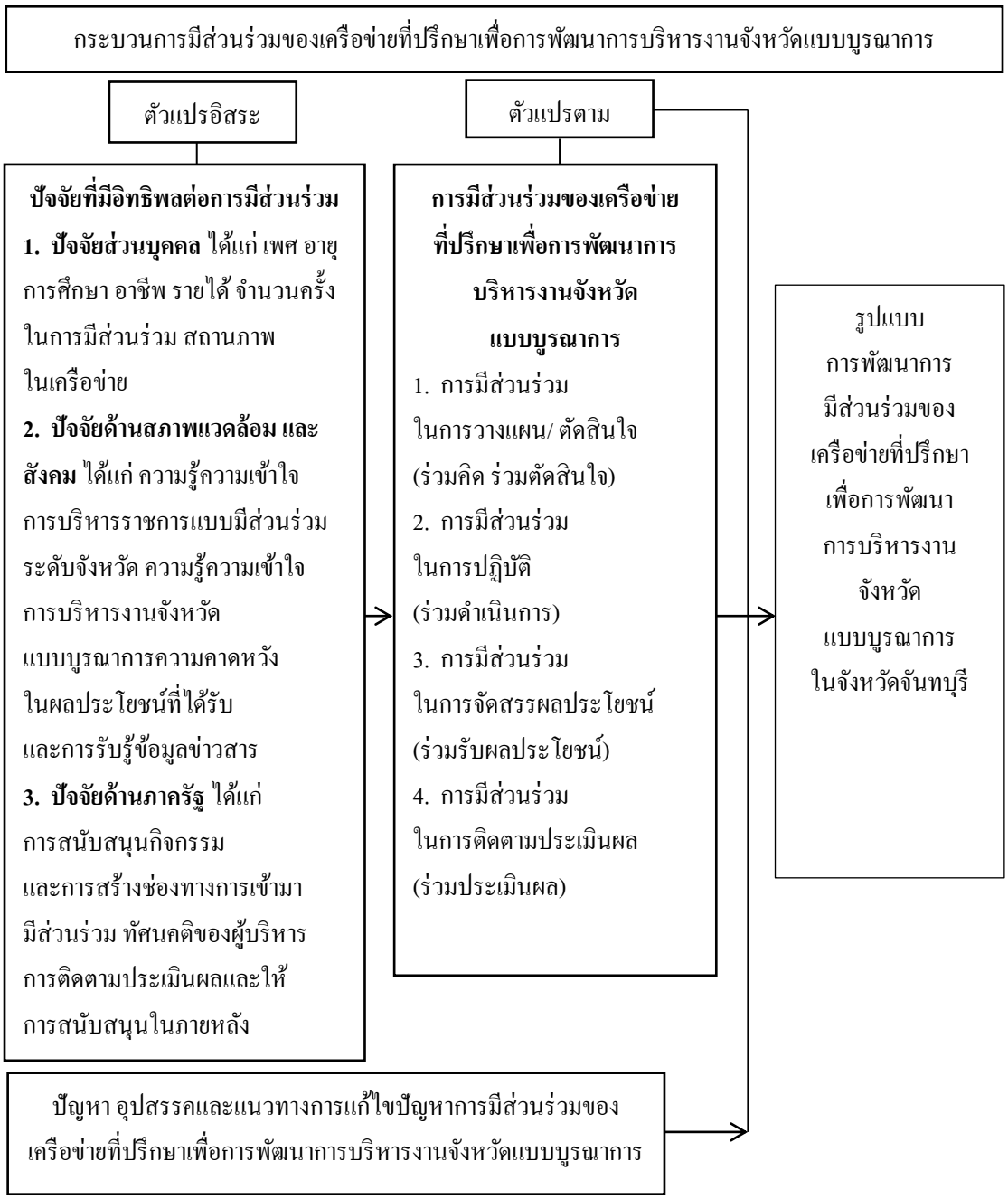

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงลักษณะกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

2. ได้ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมที่สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

3. พบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

4. รับรู้ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

5. ได้มาซึ่งรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการ

ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการสำรวจทบทวนเอกสาร บทความ ตำรา หนังสือ รายงานการวิจัย บทสัมภาษณ์โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สื่อและสิ่งพิมพ์ออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ โดยผู้วิจัยจะนำเสนอของเขตการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับ ประกอบด้วย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ขอบเขตการวิจัย ประกอบด้วย กระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ กล่าวคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

วัตถุประสงค์ที่ 2 และวัตถุประสงค์ที่ 3 ขอบเขตการวิจัยตามจะครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวแปรอิสระในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนครั้งในการมีส่วนร่วม สถานภาพในเครือข่าย

2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และสังคม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด ความรู้ความเข้าใจการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

3. ปัจจัยด้านภาครัฐ ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วม ทัศนคติของผู้บริหาร และการติดตามประเมินผล และให้การสนับสนุนในภายหลัง

นอกจากนี้ยังครอบคลุมประเด็นการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่เป็นตัวแปรตามในการวิจัย ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

วัตถุประสงค์ที่ 4 ขอบเขตการวิจัย ประกอบด้วย ปัญหา อุปสรรคแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

วัตถุประสงค์ที่ 5 ขอบเขตการวิจัย จะเป็นการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

ขอบเขตด้านประชากร สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการศึกษาจะครอบคลุมกลุ่มบุคคลได้แก่ ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตด้านพื้นที่ ในการศึกษาผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านพื้นที่จังหวัดจันทบุรี

ขอบเขตด้านเวลา เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2557-เดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล โดยการออกไป สนทนาพูดคุย หรือเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของรัฐ ซึ่งไม่รวมถึงบุคลากรภาครัฐที่อยู่ในหน่วยงานที่รับผิดชอบในประเด็นสาธารณะหรือประเด็นการพัฒนาในพื้นที่หรือการดำเนินโครงการของรัฐประชาชน เป็นสื่อกลางให้ประชาชนสามารถเข้าถึงผู้ตัดสินใจ และรับฟังความคิดเห็นพร้อมมุมมองต่าง ๆ โดยภาครัฐทำให้เห็นและเชื่อได้ว่ามุมมองและสิ่งที่ประชาชน

ให้ความเห็นหรือเรียกร้อง และแสดงออกได้รับการนำมาพิจารณาโดยคณะผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ โดยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

กระบวนการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนครั้งในการมีส่วนร่วม สถานภาพในเครือข่าย และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม หมายถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสังคม และปัจจัยด้านภาครัฐ

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสังคม หมายถึง ความรู้ความเข้าใจการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด ความรู้ความเข้าใจการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ และความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับ

ปัจจัยด้านภาครัฐ หมายถึง การสนับสนุนกิจกรรม และการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วม ทัศนคติของผู้บริหาร และการติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลัง

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าไปแสดงทัศนะและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ โดยการเสริมอำนาจให้บทบาทประชาชนในระดับที่สูงสุดกล่าวคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง

การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ หมายถึง การบริหารงานของจังหวัดตามแนวทางการบริหารแบบบูรณาการที่กำหนดให้ทุกหน่วยงานต้องทำงานแบบมุ่งเน้นผลงาน (Result) ตามยุทธศาสตร์เป็นหลัก เป็นการทำงานหลายหน่วยงานโดยอาศัยการทำงานและความเชี่ยวชาญและความชำนาญการของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกันเฉพาะด้านและทำงานภายใต้เป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์เดียวกัน โดยร่วมกันคิดร่วมกันทำงาน โดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้บรรลุผลตามยุทธศาสตร์ มุ่งสู่ผลสำเร็จและเป้าหมายของการทำงานร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดความประหยัด เสริมสร้างประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงานเป็นหลัก ทั้งในลักษณะของการทำงานข้ามกระทรวง กระทรวงเดียวกันแต่ต่างกรม หรือกรมเดียวกันแต่ต่างกอง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันทำงานกับภาครัฐในระบบเครือข่าย

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน หมายถึง การบริหารงานของจังหวัดตามแนวทางการบริหารแบบบูรณาการ ที่กำหนดให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ หมายถึง ตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวทางในการศึกษาวิจัยตามเนื้อหาดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ
3. แนวคิดและทฤษฎีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ที่ส่งผลต่อการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการบริหารราชการแผ่นดิน จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสามารถนำเสนอเนื้อหาในหัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 1) พัฒนาการแนวคิด และทฤษฎีในการบริหารราชการตั้งแต่ยุคดั้งเดิม (ค.ศ. 1887) จนถึงปัจจุบันยุคการบริหารจัดการ (Governance) 2) ความเป็นมาของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน 3) ความหมายของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน 4) ความสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน 5) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ 6) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ 7) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ และ 8) การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ ผู้วิจัยจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. พัฒนาการแนวคิดและทฤษฎีในการบริหารราชการตั้งแต่ยุคดั้งเดิม (ค.ศ. 1887) จนถึงปัจจุบันยุคการบริหารจัดการ (Governance)

การบริหารงานภาครัฐถือเป็นศาสตร์หนึ่งที่มีวิวัฒนาการมาอย่างยาวนาน หากจะกล่าวถึงพัฒนาการของการบริหารราชการคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะกล่าวถึง Nicholas Henry ผู้ที่ได้รวบรวมพัฒนาการแนวคิดการบริหารราชการในแต่ละยุคไว้ได้อย่างน่าสนใจ และเข้าใจได้ง่าย โดยสะท้อน

ผ่านกระบวนทัศน์ต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงพัฒนาการในแต่ละยุค ซึ่ง Henry (2010, pp. 27-43) ได้แบ่งพัฒนาการดังกล่าวออกเป็น 6 กระบวนทัศน์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

กระบวนทัศน์ที่ 1 แยกการเมืองและการบริหารออกจากกัน ค.ศ. 1900-1926 กระบวนทัศน์นี้ให้ความสำคัญกับพันธกิจหลักของการบริหารงานภาครัฐ คือ เรื่องประสิทธิภาพ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นศาสตร์ที่ปลอดจากค่านิยม (Value-free) หมายความว่า การบริหารเป็นเรื่องของข้อเท็จจริง (Facts) ในขณะที่การเมืองเป็นเรื่องของค่านิยม (Values) การที่การบริหารไม่ควรอยู่ภายใต้การเมืองและเรื่องของผลประโยชน์ก็เพื่อต้องการให้การบริหารมีความเป็นวิชาชีพมากขึ้น

กระบวนทัศน์ที่ 2 หลักการบริหารงานภาครัฐ ค.ศ. 1927-1937 กระบวนทัศน์นี้เป็นการค้นหาแนวทางที่จะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพซึ่งจะต้องประกอบด้วยกระบวนการบริหารกล่าวคือ หลักการบริหารของ Gulick and Urwick มีชื่อย่อเรียกว่า POSDCoRB ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 7 ประการ คือ Planning หมายถึง การวางแผน Organizing หมายถึง การจัดองค์การ Staffing หมายถึง การบริหารงานบุคคล Directing หมายถึง การอานวยการ Coordinating หมายถึง การประสานงาน Reporting หมายถึง การรายงาน และBudgeting หมายถึง การงบประมาณ

กระบวนทัศน์ที่ 3 การบริหารงานภาครัฐในฐานะส่วนหนึ่งของรัฐศาสตร์ ค.ศ. 1950-1970 กระบวนทัศน์นี้การบริหารงานภาครัฐหันกลับไปสู่อาณาจักรของวิชาแม่แต่ดั้งเดิม คือ รัฐศาสตร์

กระบวนทัศน์ที่ 4 การบริหารงานภาครัฐในฐานะส่วนหนึ่งของการจัดการ ค.ศ. 1950-1970 กระบวนทัศน์นี้การจัดการ (Management) เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะสามารถขยายความรู้ทางการบริหาร โดยมุ่งเน้นความรู้ที่มาจากการศึกษาค้นคว้าจากนักวิชาการทางจิตวิทยาสังคม สังคมวิทยา บริหารธุรกิจ เป็นต้น เพื่อที่จะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมองค์การได้ดีขึ้น เพื่อที่จะช่วยให้การบริหารมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และเพื่อที่จะใช้วัดผลของโครงการดำเนินงานได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

กระบวนทัศน์ที่ 5 การบริหารงานภาครัฐคือการบริหารงานภาครัฐ ค.ศ. 1970-ปัจจุบัน การบริหารงานภาครัฐ คือ การบริหารงานภาครัฐ เป็นการสร้างอัตลักษณ์ของศาสตร์ทางการบริหาร โดยการนำความรู้ที่เป็นสหวิทยาการเข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับองค์การภาครัฐกับองค์การภาคเอกชนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหาร รวมถึงการให้ความสำคัญกับนโยบายศาสตร์ เศรษฐศาสตร์การเมือง กระบวนการกำหนดและวิเคราะห์นโยบาย

กระบวนทัศน์ที่ 6 การบริหารปกครอง (Governance) ค.ศ. 1990-ปัจจุบัน “การบริหารปกครอง” คือ การให้องค์ประกอบทางกฎหมาย นโยบาย องค์การ สถาบัน ข้อตกลงความร่วมมือ

และข้อตกลงต่าง ๆ ควบคุมพลเมือง และให้บริการผลประโยชน์สาธารณะแทน การปกครองเป็นเพียงสถาบัน ส่วนการบริหารปกครองเป็นทั้งสถาบันและเครือข่าย ดังนั้น การบริหารปกครองจึงมุ่งเน้นการบริหารจัดการเครือข่าย เน้นการวิเคราะห์เครือข่าย ประเภทของสมาชิกที่เข้าร่วมในเครือข่าย การกำหนดโครงสร้างการบริหารเครือข่าย กระบวนการสร้างเวทีและโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมกับเครือข่าย เป็นต้น รวมถึงความร่วมมือในขั้นสูงสุดที่ดึงทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม

จากพัฒนาการแนวคิดและทฤษฎีในการบริหารราชการตั้งแต่ยุคดั้งเดิม (ค.ศ. 1887) จนถึงปัจจุบันยุคการบริหารจัดการ (Governance) จะเห็นได้ว่ากระบวนทัศน์ที่ 6 การบริหารปกครอง (Governance) ถือเป็นแนวคิดรากฐานที่มาของการบริหารราชการแบบเครือข่ายของประเทศไทยในปัจจุบันซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวไว้ในส่วนของแนวคิด และทฤษฎีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

2. ความเป็นมาของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน

นับตั้งแต่แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามามีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครองในประเทศไทย ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติของประชาชนต่อการเมืองการปกครอง การปฏิรูประบบราชการให้สอดรับกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ในระบบราชการต้องปรับตัวเพื่อให้บทบาทภารกิจขององค์กรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้น และการปรับตัวของภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็นภาคเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชนและภาคประชาสังคมที่ตื่นตัว และให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ กระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวล้วนเป็นผลมากจากอิทธิพลของแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นในส่วนแรกนี้จะเป็นการนำเสนอแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมพอสังเขปเพื่อแสดงให้เห็นถึงรูปแบบของแนวคิดที่ส่งผลให้เกิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในประเทศไทย

แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมีกำเนิดตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ จนกระทั่งในทศวรรษที่ 1960 Carol Pateman นักทฤษฎีทางการเมืองชาวอังกฤษได้เริ่มนำเอาแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมาเผยแพร่ในโลกตะวันตก และในปัจจุบันแนวคิดนี้ได้กลายเป็นกระแสนิยมไปทั่วโลก (พัชรี สิโรรส, 2553, หน้า 10; วัชรินทร์ ชาญศิลป์, 2552, หน้า 18) แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดที่เน้นความเป็นประชาธิปไตยของประชาชนและความเป็นประชาธิปไตยของชุมชนในลักษณะที่ประชาชนและสมาชิกในชุมชนมีจิตสำนึก

การเป็นพลเมือง มีวัตถุประสงค์หรืออุดมการณ์ร่วมกันและมีความเท่าเทียมกันทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การวินิจฉัยและการตัดสินใจที่ดีของชุมชน

แนวคิดดังกล่าวถือกำเนิดขึ้นจากปัญหาที่สำคัญ 2 ประการ ประการแรก คือ จากการที่ประชาชนเริ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะต่าง ๆ ที่กำหนดโดยภาครัฐและสุดท้ายก็ไม่ได้รับคำตอบที่ต้องการจากภาครัฐ จนทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้รัฐบาลในหลาย ๆ ประเทศมีความเห็นร่วมกันว่าจำเป็นต้องมีการปรับวิธีการบริหารงานแบบใหม่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นและประการที่สอง คือ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมได้เกิดขึ้นจากความพยายามที่จะเสริมจุดแข็งและซ่อมจุดอ่อนของประชาธิปไตยทางตรงกับประชาธิปไตยแบบผู้แทน เนื่องจากประชาธิปไตยทางตรงกับประชาธิปไตยแบบผู้แทนในทางปฏิบัติเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้สำหรับรัฐสมัยใหม่ที่มีขนาดใหญ่และมีประชากรเป็นจำนวนมาก (อรพินท์ สพโชคชัย, 2546; ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2544, หน้า 48)

ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ หลายประเทศเริ่มให้ความสำคัญกับแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยมีความเห็นร่วมกันว่า ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมีความจำเป็นและมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน จนทำให้ภาครัฐในหลาย ๆ ประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส รวมถึงประเทศไทย (คนึงนิจ ศรีบัวเอี่ยม, 2545, หน้า 53-62) ได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารงานโดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มมากขึ้น เพื่อพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้มีความสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชน

สำหรับประเทศไทยความเป็นมาของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเริ่มขึ้นจากอิทธิพลของกระแสแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่เข้ามามีบทบาทต่อการเมืองการปกครอง โดยผู้วิจัยสามารถสรุปความเป็นมาของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการนำเสนอสำดับเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นที่ส่งผลให้เกิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตามลำดับดังนี้

1. กระแสความตื่นตัวทางการเมืองของภาคประชาชน นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียงแค่การเลือกตั้งผู้แทนเท่านั้น จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์เคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชนเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 และเหตุการณ์ระหว่างวันที่ 17-20 พฤษภาคม 2535 (พฤษภาทมิฬ) ซึ่งถือเป็นข้อบ่งชี้สำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมต่อการเมืองการปกครองในประเทศไทย จนทำให้คนไทยและสังคมไทยเกิดกระแสเรียกร้องการปฏิรูปการเมืองการปกครอง

ที่อาศัยภาคประชาชนเป็นกลไกหลักในการกำหนดแนวทางการปฏิรูปการเมืองและการบริหาร โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎหมายสูงสุดของประเทศ จนในที่สุดการเรียกร้องดังกล่าวก็มีผลเป็นรูปธรรมนั่นก็คือ การตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่มีเจตนารมณ์ในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ รวมถึงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเมือง การปกครอง และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น (อรทัย ก๊กผล, 2553, หน้า 86-87; สถาบันพระปกเกล้า, 2544, หน้า 2; ปัทมา สูบกำปัง, 2552, หน้า 43) นอกจากนี้กระแสความตื่นตัวทางการเมืองของภาคประชาชนยังไม่เพียงแต่ส่งผลให้เกิดการตรากฎหมายรัฐธรรมนูญเท่านั้น ยังส่งผลให้เกิดการตรากฎหมายอื่นๆภายในประเทศอีกด้วยดังจะกล่าวในส่วนต่อไป

2. การตรากฎหมายรัฐธรรมนูญและการตรากฎหมายอื่น ๆ ภายในประเทศ จากกระแสความตื่นตัวทางการเมืองของภาคประชาชนข้างต้นส่งผลให้เกิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหารราชการภายในประเทศไทยที่จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญ และมุ่งเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการวางรากฐานให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ อาทิ การเปิดให้บุคคลหลายกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ (ดูเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 46, มาตรา 56, มาตรา 58, มาตรา 59, มาตรา 76, มาตรา 78, มาตรา 79, และ มาตรา 290) การกำหนดให้รัฐบาลต้องส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในหลาย ๆ ด้าน เช่น การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และการมีส่วนร่วมในประเด็นอื่น ๆ (ดูเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 56, มาตรา 58, มาตรา 59, มาตรา 60, มาตรา 76, และ มาตรา 79) (สถาบันพระปกเกล้า, 2544, หน้า 2-3; ศักดินา สนธิศักดิ์โยธิน, 2550, หน้า 10-13; สถาบันพระปกเกล้า, 2549, หน้า 120) จากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ส่งผลให้เกิดการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลำดับรองที่กำหนดให้การบริหารราชการต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545 (ดูเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545 มาตรา 3/ 1) และการตรากฎหมายใหม่เพื่อรองรับต่อการกำหนดแนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม กล่าวคือ การตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 กระบวนการตรากฎหมายรัฐธรรมนูญ และการตรากฎหมายอื่น ๆ ภายในประเทศดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อพัฒนาการของการปฏิรูประบบราชการที่ให้ความสำคัญต่อการเปิดโอกาส

ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ โดยทำให้เกิดการปฏิรูประบบราชการตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) กล่าวคือ “การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน” ดังจะกล่าวในส่วนต่อไป

3. การปฏิรูประบบราชการตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) “การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน” จากการวางรากฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้เกิดการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545 ที่นอกจากการกำหนดให้การบริหารราชการต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมแล้วยังได้กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (ตามมาตรา 71/ 1) เพื่อวางแนวทางในการบริหารราชการแผ่นดินโดยมุ่งเน้นในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการสาธารณะ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน รวมไปถึงการพยายามผลักดันให้เกิดการบริหารราชการในระบบเปิดที่เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศกับภาคราชการ ทั้งนี้โดยมีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 อันมีเป้าหมายสำคัญในการให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดขึ้นในภาคราชการ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ก, หน้า 91-92) กระแสผลักดันเหล่านี้ส่งผลให้คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2546-2550 (ฉบับแรก) ขึ้น เพื่อวางแนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่สามารถปฏิบัติได้จริง และส่งผลต่อความเป็นรูปธรรมในการนำไปปฏิบัติมากขึ้น โดยเฉพาะการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ 7 การเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อการสร้างการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงข้างต้นถือเป็นการก้าวเข้าสู่การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระยะแรกเริ่มอาจยังไม่เห็นผลในเชิงรูปธรรมมากนัก จนกระทั่งต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งตราขึ้นโดยยึดแนวทางและแก้ไขจุดอ่อนของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ รวมถึงได้ประโยชน์สูงสุดจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ เพื่อคุ้มครอง ส่งเสริม ขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ลดการผูกขาดอำนาจรัฐ และเพิ่มอำนาจประชาชน มุ่งสร้างการเมืองที่มีความโปร่งใส มีคุณธรรม และจริยธรรม (อนุรักษ์ นิยมเวช, 2556, หน้า 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 นับว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ชัดเจนที่สุด ที่ได้เน้นถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับ ร่วมรับรู้ ร่วมกระทำ ร่วมตรวจสอบ ตลอดจนร่วมตัดสินใจ ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในส่วนที่ 10 มาตรา 56-59

(ดูเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 56-56) (เมตต์ เมตต์การุณ์จิต, 2556, หน้า 231-232) จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ส่งผลให้สังคมประชาธิปไตยของประเทศไทย ได้ก้าวเข้าสู่ยุคสมัยแห่งการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเข้มข้น ข้อบ่งชี้สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ แผนยุทธศาสตร์พัฒนาระบบราชการไทย ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2555 ที่มุ่งเน้น “การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม” (Participatory Governance หรือ PG) (อรทัย ก๊กผล, 2553, หน้า 87) ซึ่งระบบราชการของไทยจะต้องปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวโดยเฉพาะการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่ถือเป็นการบริหารราชการในระดับภูมิภาคตามแนวทางการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (เอกวิทย์ มณีธร, 2554, หน้า 118-119) ที่จะต้องปรับตัวให้การบริหารงานมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2558) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2556-2561 ได้กำหนดแนวทางในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และมุ่งเน้นการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับภาคส่วนอื่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2556, หน้า 42) และการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วนและประชาชนในการบริหารงานของภาครัฐถือเป็นรูปแบบการบริหารราชการแนวใหม่ในสังคมไทย และยังเป็นเรื่องสำคัญที่ได้กำหนดไว้ทั้งในกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายต่าง ๆ อีกหลายฉบับ โดยเฉพาะแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2556-2561 ตามยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้กำหนดโครงการตามแผนยุทศาสตร์ที่สำคัญ คือ โครงการส่งเสริมให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการบ้านเมือง ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2551-2555 ที่กำหนดให้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเป็นบทบาทภารกิจที่สำคัญของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่จำเป็นต้องดำเนินงานควบคู่กันไประหว่างการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการกับการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ในระดับจังหวัดตามแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการที่ได้กำหนดไว้

ดังนั้นความเป็นมาของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยได้นำมาสรุปไว้ข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประเทศไทยในปัจจุบันได้มีพัฒนามากอย่างยาวนาน โดยเริ่มตั้งแต่กระแสการตื่นตัวของภาคประชาชนที่เข้ามาขับเคลื่อนการเมือง

การปกครอง ส่งผลให้เกิดการตรากฎหมายรัฐธรรมนูญ และการตรากฎหมายอื่น ๆ ภายในประเทศ นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545 และการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ก่อให้เกิดคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการที่ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2546-2550, 2551-2555 และ 2556-2561 (ฉบับปัจจุบัน) ที่ก่อให้เกิดแนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่ใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน โดยสามารถสรุปได้ดังภาพ 2

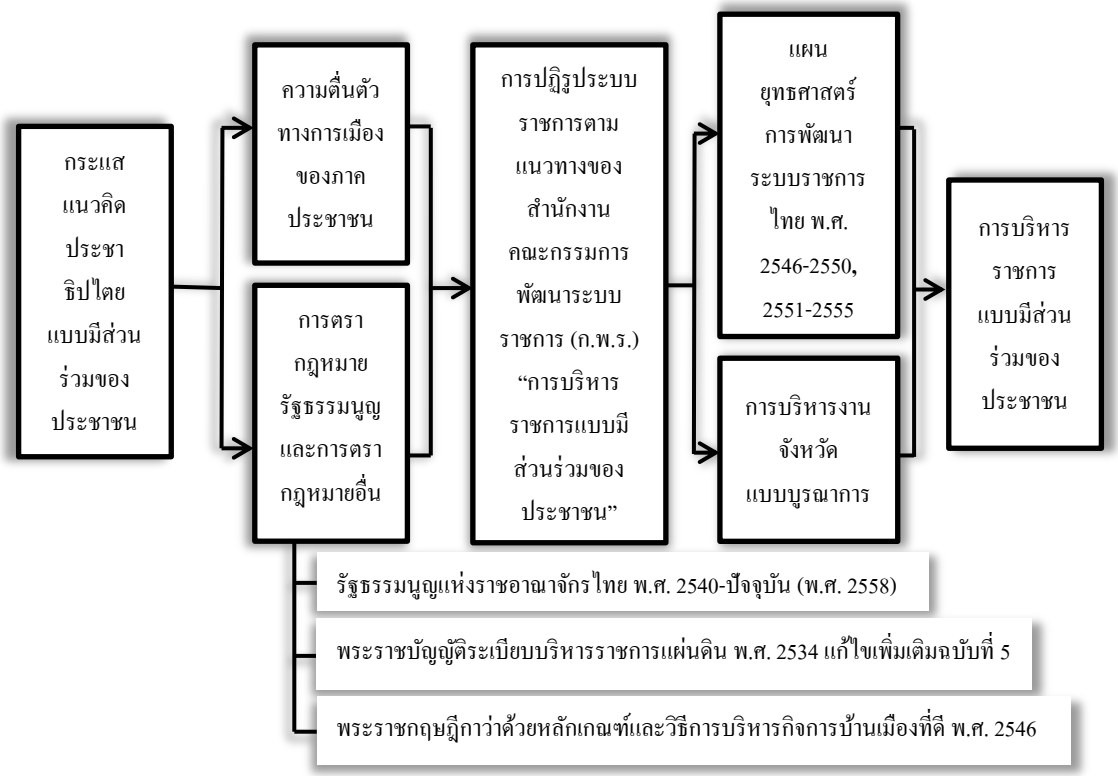

→ แสดงความสัมพันธ์ลำดับเหตุการณ์ความเป็นมาของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน

ภาพที่ 3 ความเป็นมาของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน (ปัทมา สูบกำปัง, 2552; เมตต์ เมตต์การุณ์, 2556; ศักดินา สนธิศักดิ์โยธิน, 2550; สถาบันพระปกเกล้า, 2544; สถาบันพระปกเกล้า, 2549; ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ก; อรทัย ก๊กผล, 2553; อนุรักษ์ นิยมเวช, 2556; เอกวิทย์ มณีธร, 2554)

จากความเป็นมาของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้นถือเป็นองค์ความรู้พื้นฐานที่ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจรากฐานความเป็นมาของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจถึงการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนมากยิ่งขึ้นในส่วนต่อไปจะเป็นการนำเสนอความหมายของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน

3. ความหมายของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนแท้จริงแล้วถูกพัฒนามาจากแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ถูกถ่ายทอดสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นการดำเนินงานในลักษณะของการมีส่วนร่วมในระดับจุลภาค กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับชุมชนในการพัฒนาชุมชนที่ประชาชนอาศัยอยู่ (อรพินท์ สพโชคชัย, 2551, หน้า 15) จนกระทั่งแนวคิดดังกล่าวส่งกระแสอิทธิพลต่อการบริหารราชการที่มองเห็นถึงความสำคัญของการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกลไกการบริหารงานภาครัฐที่ออกมาในรูปแบบของการมีส่วนร่วมในบทบาทภารกิจ และกิจกรรมของภาครัฐไม่ว่าจะเป็นการจัดทำบริการสาธารณะ การกำหนดนโยบายทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และในระดับชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนได้ขยายขอบเขตการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีความกว้างขวางมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการทั้งระดับจุลภาคและระดับมหภาค ดังนั้นเพื่อทำความเข้าใจการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในมิติที่ลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและสามารถสรุปความหมายของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การจัดระบบบริหารราชการที่หน่วยงานภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และกระบวนการดำเนินงาน
ต่าง ๆ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล
โดยการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมนั้นจะคลอบคลุมไปถึงประชาชนผู้เชี่ยวชาญในทุกสาขาอาชีพ ผู้ที่มีส่วนได้เสีย และผู้เกี่ยวข้อง แต่ไม่รวมถึงบุคลากรภาครัฐที่อยู่ในหน่วยงานที่รับผิดชอบในประเด็นสาธารณะหรือประเด็นการพัฒนาในพื้นที่หรือการดำเนินโครงการของรัฐทั้งนี้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเปิดให้เป็นสื่อกลางสามารถเข้าถึงผู้ตัดสินใจ และรับฟังความคิดเห็นพร้อมมุมมองต่าง ๆ โดยหน่วยงานภาครัฐจะต้องทำให้เห็นและเชื่อได้ว่ามุมมอง
และสิ่งที่ประชาชนให้ความเห็นหรือเรียกร้อง และแสดงออกได้รับการนำมาพิจารณา
(ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ก; ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ข; ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ, 2553 ก; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2558; อรพรรณ นาคมหาชลาสินธุ์, 2550; อรพินท์ สพโชคชัย, 2551)

จากสรุปความหมายของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนข้างต้น สามารถนำเสนอรายละเอียดของความหมายการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน จากทัศนของนักวิชาการต่าง ๆ ได้ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ความหมายของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ก; ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ข; ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ, 2553 ก; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2558; อรพรรณ นาคมหาชลาสินธุ์, 2550; อรพินท์ สพโชคชัย, 2551)

ผู้ให้ความหมาย	ความหมาย	ที่มา
อรพินท์ สพโชคชัย	การจัดระบบบริหารราชการ ขั้นตอนวิธีการปฏิบัติงาน และโครงสร้างของการตัดสินใจในการบริหารราชการ ให้เป็นระบบที่เปิดให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม (Public participation) ในพันธกิจขององค์กรภาครัฐมากขึ้น องค์กรภาครัฐที่มีระบบบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจะดำเนินการให้บริการสาธารณะและการตัดสินใจเชิงนโยบายในมิติที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เน้นความเปิดเผยและโปร่งใส ให้ความสำคัญในการพัฒนาและสรรหาข้าราชการและบุคลากรทุกระดับ โดยยึดถือหลักปรัชญาการมีส่วนร่วมของประชาชน และเป็นบุคลากรที่มีคุณลักษณะดังนี้ คือ มีจิตสาธารณะมีความเป็นประชาธิปไตย เคารพ	อรพินท์ สพโชคชัย (2551, หน้า 16)

	ในสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน เปิดกว้าง พร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน	

ตาราง 2 (ต่อ)

ผู้ให้ความหมาย	ความหมาย	ที่มา
ถวิลวดี บุรีกุล	การบริหาราชการแบบมีส่วนร่วมจัด เป็นการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ เป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ การบวนการดำเนินงาน และกระบวนการร่วมรับผลประโยชน์ โดยวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณะชนและให้สาธารณะชนได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการและการตัดสินใจต่าง ๆ ของรัฐบาล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของประชาชนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เป็นการเปิด	ถวิลวดี บุรีกุล (2551 ก, หน้า 93)

	โอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ แสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ติดตามตรวจสอบ และรับผล ด้วยการคาดหวังว่าการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจะช่วยเสริมสร้างการเมืองภาคพลเมือง	
ถวิลวดี บุรีกุล	การจัดระบบบริหารราชการ การจัดโครงสร้าง ทัศนคติ ในการบริหารราชการ และการกำหนดแนวทางที่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจทางการบริหาร และการดำเนินกิจกรรมของรัฐ ทั้งทางตรงและทางอ้อม	ถวิลวดี บุรีกุล (2551 ข, หน้า 16)

ตาราง 2 (ต่อ)

ผู้ให้ความหมาย	ความหมาย	ที่มา
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	กิจกรรมที่ภาครัฐสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล โดยการออกไปสนทนาพูดคุยหรือเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2558, หน้า 17)

	ในการดำเนินโครงการของรัฐซึ่งไม่รวมถึงบุคลากรภาครัฐที่อยู่ในหน่วยงานที่รับผิดชอบในประเด็นสาธารณะหรือประเด็นในการพัฒนาพื้นที่หรือการดำเนินโครงการของรัฐ ประชาชนเป็นสื่อกลางให้ประชาชนเข้าถึงผู้ตัดสินใจ และรับฟังความคิดเห็นพร้อมมุมมองต่าง ๆ โดยภาครัฐทำให้เห็นและเชื่อได้ว่ามุมมองและสิ่งที่ประชาชนให้ความเห็นหรือเรียกร้องและแสดงออกได้รับการนำมาพิจารณาโดยคณะผู้ตัดสินใจ	
ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ	การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการผ่านกระบวนการ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ (2553 ก, หน้า 48)
อรพรรณ นาคมหาชลาสินธุ์	กระบวนการที่ประชาชนพลเมืองทั่วไปของประเทศ ผู้เชี่ยวชาญในทุกสาขาอาชีพ ผู้ที่มีส่วนได้เสีย และผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐได้มีโอกาสได้เข้าร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทัศนะ การให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมเสนอปัญหา หาแนวทางแก้ไขปัญหา และร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของรัฐ	อรพรรณ นาคมหาชลาสินธุ์ (2550, หน้า 33)

นอกจากความหมายของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีนักวิชาการให้ความไว้อย่างตรงตัวแล้ว ผู้วิจัยขอนำเสนอความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากนักวิชาการท่านอื่นที่เป็นความหมายที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในมิติของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนดังนี้

โกวิทย์ พวงงาม (2553, หน้า 197) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนจากความหมายของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศว่า การมีส่วนร่วมนั้นเป็นอำนาจในการตัดสินใจของบุคคล กลุ่มองค์กร ในการเข้าร่วมกระบวนการทำงานที่อาศัยความพร้อมเพรียงกัน เพื่อสร้างพื้นที่ทั้งด้านการทำงานและจิตใจที่จะมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางกายภาค สภาพความคิด ระบบความเชื่อและความยึดมั่นถือมั่นภายในตัวตนของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงานแต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย หากจะกล่าวว่าการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา ก็คงไม่แปลงเพราะการมีส่วนร่วมทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมทั้งหมด สามารถเข้าใจสถานการณ์ของงานโดยภาพรวมทั้งหมด โดยเฉพาะการทำให้เขารู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร ที่อยู่ในกระบวนการคิดริเริ่ม ตัดสินใจ วางแผนงาน และดำเนินงาน เป็นต้น ที่ส่งผลให้เกิดการอุทิศตนในการปฏิบัติงานนั้น ๆ มากขึ้น เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามแนวทางที่ได้วางไว้

นอกจากนี้ ปาริชาติ วลัยสเถียร (2552, หน้า 138) ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมโดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของโครงการ ส่วนความหมายลักษณะที่สอง เป็นการมีส่วนร่วมในนัยทางการเมือง ซึ่งเน้นการส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง โดยเน้นการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนหรือชุมชนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชุมชน รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาที่เคยเน้นภาครัฐเป็นศูนย์กลาง ให้มาเป็นประชาชนที่จะมีบทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจการวางแผนจากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาค เป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนที่จะกำหนดอนาคตของตนเอง

ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนของ ปาริชาติ วลัยเสถียร (2552) สอดคล้องกับความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนของ คนึงนิจ ศรีบัวเอี่ยม (2545, หน้า 18-19) ที่ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

อย่างไรก็ตาม International Association for Public Participation. (n.d.) หรือ IAP2 ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการสร้างความยั่งยืนในการตัดสินใจดำเนินนโยบาย โดยการเปิดให้ประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้ข้อมูลที่ต้องการและการสื่อสารที่ทำให้ประชาชนได้เข้าใจถึงผลของการตัดสินใจที่จะเกิดขึ้นที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามารับรู้ รับทราบ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดังกล่าว

หากพิจารณาความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ความหมายดังกล่าวสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการให้นิยามความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในมิติของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งสามารถขยายความหมายของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผู้วิจัยนำมาสรุปไว้ข้างต้นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังทำให้เข้าใจบริบทของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

จากความหมายของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนข้างต้น เพื่อยืนยันถึงเหตุผลสำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ในส่วนต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอความสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของแนวคิดดังกล่าวในมิติต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4. ความสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในส่วนของความสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก ๆ ประกอบด้วย 1) ด้านการเมือง การปกครอง 2) ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ และ 3) ด้านประโยชน์สุขต่อประชาชน (ดังภาพที่ 4) โดยในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

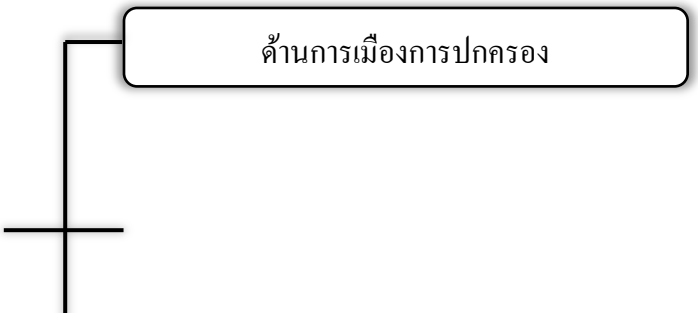

ภาพที่ 4 ความสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ก; บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2549; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550)

4.1 ความสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการเมืองการปกครอง การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้แก่การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของภาครัฐถือเป็นการถ่วงดุลอำนาจรัฐอีกทางหนึ่ง เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของภาครัฐเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลที่ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุมค่า โดยกลไกการสนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นรูปธรรมที่มีการเน้นย้ำคุณค่า และความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลถือเป็นหลักการจรรโลงชาติ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นอีกด้วย เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นการเสริมสร้างรากฐานของการพัฒนาสังคมประชาธิปไตย (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ก, หน้า 3; บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2549, หน้า 26-27; อรทัย ก๊กผล, 2553, หน้า 104)

นอกจากนี้จากการศึกษาของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) เรื่อง สภาพการศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยในประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี พบว่า การมุ่งเสริมสร้างความเป็นหนึ่งเดียวของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากประชาธิปไตยจะยั่งยืนได้ประชาชนต้องเห็นพ้องและให้การสนับสนุน และการเอาใจใส่ยืนยันสิทธิประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียในสังคมที่มีความหลายหลาย (Pluralism) จะเห็นได้ว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างความเข้มแข็ง และยั่งยืนให้แก่การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

4.2 ความสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ ส่งผลให้เกิดคุณภาพในการตัดสินใจดำเนินนโยบายหรือดำเนินโครงการของภาครัฐดีขึ้น เนื่องจากประชาชนสามารถผลักดันให้เกิดการคิดทบทวนสมมติฐานที่อยู่เบื้องหลัง และทำให้ภาครัฐได้ข้อมูล และมุมมองที่รอบด้าน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังสามารถช่วยลดต้นทุน และลดความล่าช้าในกระบวนการตัดสินใจ สร้างฉันทามติที่มั่นคงระหว่างประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐเป็นการลดข้อโต้แย้งที่อาจเกิดขึ้น อีกทั้งการมีส่วนร่วมยังส่งผลให้เกิดความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ เนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากประชาชน และปัจเจกบุคคลตั้งใจเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น หลักเลี่ยงการเผชิญหน้าระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชน สร้างความน่าเชื่อถือและความชอบธรรมในการดำเนินงาน (เครย์ตัน, เจมส์ แอล, 2552, หน้า 22-24; อรทัย ก๊กผล, 2553, หน้า 104) จะเห็นได้ว่า ผลลัพธ์ที่ได้จากการเปิดโอกาสให้ประชนเข้ามามีส่วนร่วม คือ การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

4.3 ความสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนต่อประโยชน์สุขของประชาชน เนื่องจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชน และของชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายหรือโครงการของภาครัฐ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ดังนั้น การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจะส่งผลให้นโยบายโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของภาครัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อีกทั้งการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อสร้างประโยชน์สุขของประชาชน ตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 6 (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ก, หน้า 2-4) กล่าวคือ

“มาตรา 6 การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

1. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจรัฐ
3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น

5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์

6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ

7. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ”

จะเห็นได้ว่าการบริหาราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจะช่วยทำให้การดำเนินของภาครัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และเกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนอย่างแท้จริง

ดังนั้นหากพิจารณาความสำคัญของการบริหาราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสรุปได้ว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยมีความเข้มแข็ง และยั่งยืน ช่วยเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงสร้างความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น และในระดับชาติ นอกจากนี้สิ่งสำคัญที่สุด คือ การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นแรงผลักดันให้การปฏิบัติงานของภาครัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริง และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนภายในประเทศ

เมื่อทราบถึงความสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ในส่วนต่อไปเป็นการนำเสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการที่ผู้วิจัยจะนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

5. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมมี 5 ทฤษฎีซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass persuasion)

Maslow กล่าวว่า การเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือ และการกระทำ ซึ่งการ เกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน และถ้าจะให้ เกิดผลดีผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อม

โดยเฉพาะในเรื่อง ความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของ Maslow ที่เรียกว่าสำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of needs) คือ ความต้องการของคนจะเป็นไปตามสำดับจาก น้อยไปมาก มีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้

1.1 ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Survival needs) ได้แก่ ความต้องการทางด้านอาหาร ยา เครื่องนุ่งห่ม

ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ

1.2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (Safety and security needs) ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกายหรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

1.3 ความต้องการทางด้านสังคม (Social needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

1.4 ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self-esteem needs) ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการ ด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเองในเรื่องความสามารถ และความสำคัญของบุคคล

1.5 ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self-actualization needs) เป็นความต้องการในระบบสูงสุดที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเอง เพื่อจะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ความต้องการนี้จึงเป็นความต้องการพิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นแนวทางที่ดีที่สุด

2. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National morale)

คนเรามีความต้องการทางกายและใจถ้าคนมีขวัญดีพอ ผลของการทำงานจะสูงตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็ต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทาง จิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมด่าง ๆ นั่นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอารัดเอาเปรียบ การให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดีจะ เกิดสำนึกในความรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคล และขวัญของกลุ่ม ดังนั้น จะเป็นไปได้ว่าขวัญของคนเราโดยเฉพาะคนมีขวัญที่ดีย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่นกัน

3. ทฤษฎีสร้างความรู้สึกชาตินิยม (Nationalism)

ปัจจัยประการหนึ่งที่นำสู่การมีส่วนร่วมคือ การสร้างความรู้สึกชาตินิยมให้ เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือ เน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ ส่วนรวมของชาติ มีความพอใจในชาติของตัวเอง พอใจเกียรติภูมิ จงรักภักดี ผูกพันต่อ ท้องถิ่น

4. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership)

การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานควยความเต็มใจเพื่อบรรลุเป้าหมาย

หรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการร่วมกลุ่มคน จูงใจไปยังเป้าประสงค์โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีเรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (Positive leader) ผู้นำพลวัต คือ เคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ (Dynamic leader) และผู้นำไม่มีกิจ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ที่เรียกว่า ผู้นำนิเสธ (Negative leader) ผลของการให้ทฤษฎีการสร้างผู้นำ จึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดี ยอมจะนำไปสู่ การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีนั่นเอง

5. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and method)

การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ง่ายเพราะใช้กฎหมาย ระเบียบ แบบแผน เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างใดก็ตามผลของ ความร่วมมือยังไม่มีระบบใดดีที่ชุดในเรื่องการใช้บริหาร เพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบายและความจำเป็นของรัฐ เพราะการใช้ระบบบริหาร เป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มความคาดหวังผลประโยชน์

6. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ

จากผลการศึกษาของ วาริลิน วังชัย (2545, หน้า 59-60) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินขององค์กรบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

6.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการอยู่อาศัยในตำบล การเป็นสมาชิกกลุ่มในตำบล ความรู้ความเข้าในสิทธิและหน้าที่ความเป็นพลเมือง และความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

6.2 ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม และสังคม ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมือง ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ การรับรู้วิธีการในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และการติดต่อสื่อสาร

6.3 ปัจจัยทางโอกาส ได้แก่ การออกกฎ ระเบียบ และข้อบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบล และทัศนะของผู้บริหารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สันต์ คาวีรัตน์ (2550) ในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วย

1. ปัจจัยทางด้านการศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษา ความรู้ความเข้าใจในการปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ เพศ อายุ

3. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้

4. ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

นอกจากนี้ในส่วนของปัจจัยด้านบุคคล มนัชนก ศรีอิสาณ (2547, หน้า 25) จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทตามนโยบายของรัฐบาล และโกศล สินทรพฤกษ์ (2538, หน้า 52) จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า ปัจจัยทางด้านบุคคล ยังประกอบด้วย ตำแหน่งทางสังคม แรงจูงใจ และทัศนคติของประชาชน

และยิ่งไปกว่านั้น นพรัตน์ รัตนพงศ์ (2542, หน้า 31-33) จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย ยังพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับความถี่ในการได้รับข้อมูลข่าวสาร และความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยจูงใจของ World Health Organization [WHO] (1978, pp. 59-68 อ้างถึงใน ไชยชนะ สิทธิวรชัย, 2535, หน้า 19-20) ที่ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยสิ่งจูงใจ คือ การมองเห็นว่าตนได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไป และการได้รับการชักชวนจากเพื่อนให้เข้าร่วมโดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ

2. ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม คือ การมองไม่เห็นช่องทางในการเข้าไปมีส่วนร่วม และการเข้าไปมีส่วนร่วมแล้วไม่ได้รับผลดังที่คาดหวัง

3. ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม แต่ไม่อาจกำหนดเป้าหมาย วิธีการหรือผลประโยชน์ของกิจกรรม

อย่างไรก็ตาม ปาริชาติ วลัยเสถียร (2552, หน้า 216-217) ยังได้รวบรวมปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาที่มีความสอดคล้องกับปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านกลไกของรัฐ โดยรัฐจะต้อง

1.1 การกำหนดนโยบายจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมในท้องถิ่น

1.2 สนับสนุนกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง

1.3 การสร้างช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยระบบต่าง ๆ ของราชการจะต้องเอื้ออำนวย และเพิ่มโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

1.4 มีการติดตามประเมินผล และการให้การสนับสนุนในภายหลัง

2. ปัจจัยด้านประชาชน โดยประชาชนในชุมชนจะต้อง

2.1 มีความรู้ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ในการทำงานพัฒนา

2.2 ฝ่ายตัดสินใจ ริเริ่มกิจกรรม และรับผลประโยชน์

2.3 เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมหรือเป็นผู้นำท้องถิ่น

2.4 มีการติดต่อ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานอื่น

2.5 ได้รับการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

3. ปัจจัยจูงใจ

3.1 การได้รับผลประโยชน์จากการได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา

3.2 โครงการพัฒนาตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

ดังนั้น จึงสามารถสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมดังที่กล่าวมาข้างต้นได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานภาครัฐ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ตำแหน่งทางสังคม

2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสังคม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในความเป็นพลเมือง ความรู้ความเข้าในในการบริหารงานของภาครัฐ ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (ติดต่อสื่อสาร)

3. ปัจจัยด้านภาครัฐ ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรม และการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วม ทัศนคติของผู้บริหาร และการติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลัง

ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมดังที่กล่าวมาข้างต้น ที่ผู้วิจัยได้นำมาสรุปไว้ในงานวิจัยชิ้นนี้มีรายละเอียดที่มาจากนักวิชาการต่าง ๆ ดังตาราง 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน (โกศล สันทรพฤกษ์, 2538; นพรัตน์ รัตนพงศ์, 2542; ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2552; มนัชนก ศรีอิสาณ, 2547; วาริลิน วังชัย,

2545; สันต์ คาวีรัตน์, 2550; WHO, 1978, pp. 59-68 อ้างถึงใน ไชยชนะ สิทธิวรชัย, 2535, หน้า 19-20)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน		ชื่อ-นามสกุล
ปัจจัยส่วนบุคคล	เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้	วาริลิน วังชัย, 2545, หน้า 59-60; สันต์ คาวีรัตน์, 2550
	ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	วาริลิน วังชัย, 2545, หน้า 59-60
	ตำแหน่งทางสังคม	มนัชนก ศรีอิสาณ, 2547, หน้า 25; โกสน สันทรพฤกษ์, 2538, หน้า 52
	การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (ติดต่อสื่อสาร)	สันต์ คาวีรัตน์, 2550; นพรัตน์ รัตนพงศ์, 2542, หน้า 31-33; ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2552, หน้า 216-217
ปัจจัยด้าน สภาพแวดล้อม และสังคม	ความรู้ความเข้าใจในความเป็น พลเมือง	วาริลิน วังชัย, 2545, หน้า 59-60
	ความรู้ความเข้าใจ ในการบริหารงานของภาครัฐ	วาริลิน วังชัย, 2545, หน้า 59-60; สันต์ คาวีรัตน์, 2550
	ความคาดหวังในผลประโยชน์ ที่ได้รับ	นพรัตน์ รัตนพงศ์, 2542, หน้า 31-33; ปริชาติ วลัยเสถียร, 2552, หน้า 216-217; WHO, 1978, pp. 59-68 อ้างถึงใน ไชยชนะ สิทธิวรชัย, 2535, หน้า 19-20

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน		ชื่อ-นามสกุล
ปัจจัยด้านภาครัฐ	การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วม	WHO, 1978, pp. 59-68 อ้างถึงในไชยชนะ สิทธิวรชัย, 2535, หน้า 19-20; ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2552, หน้า 216-217
	ทัศนคติของผู้บริหาร	วาริลิน วังชัย, 2545, หน้า 59-60
	การติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลัง	ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2552, หน้า 216-217

จากแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยสภาพแวดล้อมและสังคม และปัจจัยด้านภาครัฐ เพื่อศึกษาว่าปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการหรือไม่อย่างไร โดยมีรายละเอียดของแต่ละปัจจัยดังภาพ 4

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสังคม
- ความรู้ความเข้าใจการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด
- ความรู้ความเข้าใจการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ
- ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับ

➡ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนา

ภาพที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน (โกศล สันทรพฤกษ์, 2538; นพรัตน์ รัตนพงศ์, 2542; ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2552; มนัชนก ศรีอิสาณ, 2547; วาริลิน วังชัย, 2545; สันต์ คาวีรัตน์, 2550; WHO, 1978, pp. 59-68 อ้างถึงใน ไชยชนะ สิทธิวรชัย, 2535, หน้า 19-20)

ดังนั้นจึงสามารถสรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมที่นำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนครั้งในการมีส่วนร่วม สถานภาพในเครือข่าย และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยสภาพแวดล้อมและสังคม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด ความรู้ความเข้าใจการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ และความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับ

และปัจจัยด้านภาครัฐ ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วม ทัศนคติของผู้บริหาร และการติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลัง

จากปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผู้วิจัยที่นำมาสรุปเพื่อให้เป็นตัวแปรในการศึกษาข้างต้นในลำดับต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในเชิงการนำไปปฏิบัติของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ โดยมีรายละเอียดของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการดังต่อไปนี้

7. กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในฐานะเป็นกลไกที่ทำให้ประชาชนได้รับรู้ถึงแนวทางการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเริ่มต้นและสิ้นสุดที่กระบวนการใด สำหรับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีนักวิชาการได้ศึกษาและสรุปไว้มากมาย แต่อย่างไรก็ตามหากพิจารณาโดยแท้จริงแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการที่นักวิชาการแต่ละท่านสรุปไว้มีองค์ประกอบของกระบวนการไม่แตกต่างกันมากนัก โดยผู้วิจัยนำมาสรุปและนำเสนอได้ดังนี้

Cohen and Uphoff (1997, pp. 213-218) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ประกอบด้วยการ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากรการบริหาร การประสานความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ประกอบด้วย ผลประโยชน์ด้านวัสดุ ด้านสังคม และส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

จากกระบวนการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1997) ดังกล่าวข้างต้น มีความสอดคล้องกับการแบ่งกระบวนการมีส่วนร่วมของ Regional Environmental Center [REC] (1996) (ศูนย์ภูมิภาคด้านสิ่งแวดล้อม) ได้แบ่งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจกำหนดนโยบายของภาครัฐที่ประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 4 ประการ คือ

4.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน (Involvement in planning)

4.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Involvement in implementation)

4.3 การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ (Involvement in sharing benefits)

4.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Involvement in evaluation)

นอกจากนี้ ถวิลวดี บุรีกุล (2551 ข, หน้า 8-9) ยังได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการโดยแบ่งกระบวนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้น ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วย การรับรู้ เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผน และร่วมวางแผนกิจกรรม

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการ ประกอบด้วย การเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ และการตัดสินใจ

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรประโยชน์ หรือผลของกิจกรรม หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ในขณะที่ อรพินท์ สพโชคชัย (2551, หน้า 24) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาลสากล และแนวคิดในมาตรา 3/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545) ที่มุ่งเน้นที่จะพัฒนาระบบราชการให้สอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น ซึ่งหมายถึง การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่มีการจัดให้โครงสร้างในองค์กร การกำหนดกติกา ระเบียบข้อบังคับ และการจัดกระบวนการต่าง ๆ ของส่วนราชการที่เอื้อให้การบริหารราชการเป็นการบริหารงานที่เป็นระบบเปิด (Open governance) ให้ประชาชนละผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคส่วนต่าง รวมถึงภาคประชาสังคม มีโอกาสเข้าร่วมใน 5 มิติ คือ 1) ร่วมรับรู้ข้อมูลและเข้าใจการทำงานของภาครัฐ 2) ร่วมคิดและเสนอความเห็น 3) ร่วมเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์หาทางออก 4) ร่วมดำเนินการ ติดตาม และร่วมรับผลประโยชน์ และ 5) ร่วมกระบวนการการตัดสินใจ

นอกจากกระบวนการมีส่วนร่วมดังที่กล่าวข้างต้นกลุ่มพัฒนาระบบสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบราชการ กองพัฒนาระบบราชการ 2 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2558, หน้า 17) ได้นิยามการมีส่วนร่วมของประชาชนและกล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สำนักงาน ก.พ.ร. ได้กำหนดกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการไว้ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ 2) ร่วมดำเนินการ 3) ร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) ร่วมประเมินผล

กระบวนการมีส่วนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการยังสอดคล้องกับกระบวนการมีส่วนร่วมของ ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ (2553 ข, หน้า 53-55) จากการศึกษาการสร้าง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานภาครัฐ พบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วย การร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมใช้ประโยชน์ และร่วมเป็นเจ้าของ

จากกระบวนการมีส่วนร่วมดังกล่าวสามารถนำมาสรุปกระบวนการมีส่วนร่วมของนักวิชาการที่ได้นำเสนอมาข้างต้นได้ดังตาราง 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551; ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ, 2553 ข; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2558; อรพินท์ สพโชคชัย, 2551; Cohen & Uphoff, 1980)

แหล่งที่มา	กระบวนการมีส่วนร่วม						
	ร่วมใจ	ร่วมคิด	ร่วมตัดสินใจ	ร่วมดำเนินการ	ร่วมรับผลประโยชน์	ร่วมประเมินผล	ร่วมเป็นเจ้าของ
Cohen and Uphoff (1980)			✓	✓	✓	✓	
Regional Environmental Center (1996)			✓	✓	✓	✓	
ถวิลวดี บุรีกุล (2551 ข)		✓	✓	✓	✓	✓	
อรพินท์ สพโชคชัย (2551)		✓	✓	✓	✓	✓	
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2558)		✓	✓	✓	✓	✓	
ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ (2553 ข)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังนี้ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วย 4 กระบวนการที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ตัดสินใจ (ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ) 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (ร่วมดำเนินการ) 3) การมีส่วน

ร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ (ร่วมรับผลประโยชน์) และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล (ร่วมประเมินผล) ดังภาพที่ 6

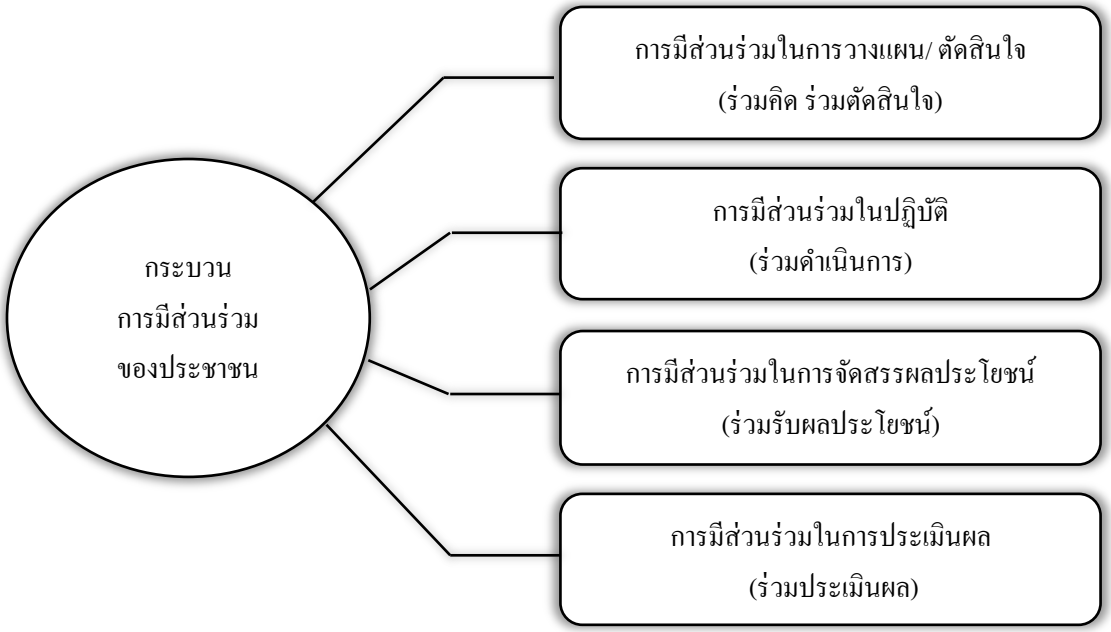

ภาพที่ 6 กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551; ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ, 2553 ข; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2558; อรพินท์ สพโชคชัย, 2551; Cohen & Uphoff, 1980)

นอกจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการในส่วนต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอแนวคิดการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

8. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการถือเป็นภารกิจหลักที่หน่วยงานราชการจะต้องช่วยกันพัฒนาเพื่อให้การบริหารราชการของหน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการมีอยู่ด้วยกันหลายแนวทางดังต่อไปนี้

อรพรรณ นาคมหาชลาสินธุ์ (2550) จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ข้อเสนอแนะการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนรัฐบาลจะต้องดำเนินการดังนี้

1. ให้ข้อมูลที่เข้าถึงได้แก่ประชาชนเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ และทางเลือกต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีหลักการเหตุผล

2. ให้กรอบการกำหนดนโยบายของภาครัฐที่เป็นธรรม เที่ยงตรง โดยให้ประชาชนเข้าร่วมพิจารณา โดยให้ข้อมูลอย่างครบถ้วนแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจที่ยุ่งยากด้วย

3. สร้างตัวแทนภาคประชาชนตามพื้นที่ต่าง ๆ ตามถิ่นที่อยู่อาศัย และสร้างกลุ่มผู้นำภาคประชาสังคมเพื่อเป็นผู้นำเสนอความคิดเห็นของชุมชน

4. อำนวยการในการประชุม สัมมนา อภิปรายอย่างมีคุณค่า โดยให้ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้

5. สร้างฐานข้อมูลในสิ่งที่ประชาชนจัดลำดับให้ความสำคัญ

6. สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม และทำให้เกิดความมั่นใจว่าผลลัพธ์ของการแสดงความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดนโยบายในเรื่องต่าง ๆ

7. สนับสนุนการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง โดยศึกษาผลกระทบ การกำกับดูแล และประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (2557) ได้กล่าวถึง กลยุทธ์ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีประสิทธิผล ประกอบด้วย การออกแบบโครงการให้ง่ายและสามารถจัดการได้ การเน้นความสำคัญขององค์กรในการระดมประชาชนและการมีส่วนร่วม เช่น การให้ความสำคัญกับกลุ่มองค์การชาวบ้าน และกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างจิตสำนึกใหม่ และการอบรม อีกทั้งการสร้างสมรรถนะเชิงสถาบันสำหรับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งหมายถึง การมีมาตรการเสริมสร้างให้การมีส่วนร่วมมีความยั่งยืนไปตลอด ด้วยการจัดตั้งองค์การและกลไกอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การแก้ไขหรือออกกฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมจัดตั้งองค์การอาสาสมัครในการพัฒนา การฝึกอบรมหลักประชาธิปไตยในการจัดการปกครอง เปลี่ยนทัศนคตินักการเมือง กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่งเสริมเสรีภาพและการรวมกลุ่มกันของคนยากจน และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกฎเกณฑ์ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมสำหรับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ มีเป้าหมายที่สำคัญเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงในการบริหารราชการ โดยการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมนานาชาติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือ IAP2 (International Association of Public Participation) ซึ่งแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ขั้น

(ดังภาพที่ 7) โดยระดับขั้นที่สูงขึ้นจะยิ่งสะท้อนให้เห็นถึงอำนาจและอิทธิพลของประชาชนในการบริหารหรือการตัดสินใจที่มากขึ้นตามไปด้วย (อรทัย ก๊กผล, 2552, หน้า 22)

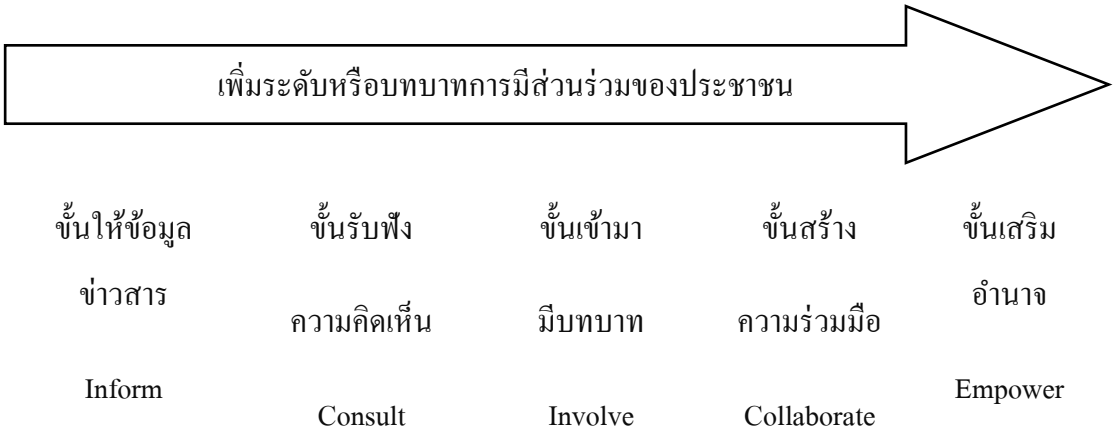

ภาพที่ 7 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของ IAP2 (อรทัย ก๊กผล, 2552)

ดังนั้น การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าไปแสดงทัศนะ และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ โดยการเสริมอำนาจให้บทบาทประชาชนในระดับที่สูงสุดกล่าวคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง

อาจกล่าวได้ว่าเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการมีส่วนร่วมคือการเสริมอำนาจให้ประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ โดยการเสริมอำนาจให้ประชาชนนั้นถือเป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับที่สูงสุด เพราะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองนั่นเอง

เมื่อทราบถึงแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการซึ่งถือเป็นแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ในส่วนต่อไปจะกล่าวถึงแนวคิดการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่จะแสดงให้เป็นถึงขอบเขตในการวิจัยที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับจังหวัด อีกทั้งการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการยังถือเป็นภารกิจที่สำคัญที่จะต้องดำเนินไปพร้อม ๆ กับการสร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในระดับจังหวัดดังที่จะกล่าวในส่วนต่อไป

แนวคิดการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

การทบทวนแนวคิดการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจะเป็นการนำเสนอเนื้อหาที่สำคัญ 5 หัวข้อ ประกอบด้วย 1) ความเป็นมาของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ 2) เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ 3) ความหมายของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ 4) หลักการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ และ 5) บทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

1. ความเป็นมาของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 7 สิงหาคม 2544 เรื่อง โครงการนำร่องการปรับปรุงการบริหารงานจังหวัด ซึ่งมีจังหวัดตามโครงการจังหวัดทดลองแบบบูรณาการเพื่อพัฒนารวม 5 จังหวัด ได้แก่ ลำปาง ศรีสะเกษ ชัยนาท ภูเก็ต และนราธิวาส โดยให้ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2544 ซึ่งพบว่า ในภาพรวมการบริหารงานได้รับความสำเร็จเป็นอย่างสูง ดังนั้นจากการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 เมษายน 2546 จึงเห็นสมควรให้ทุกจังหวัดใช้การบริหารงานแบบบูรณาการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 เป็นต้นไป โดยขอให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องรับเรื่องนี้ไปพิจารณาร่วมกัน และคณะรัฐมนตรีจึงมีมติเห็นชอบแนวทางการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2546 ให้ทุกจังหวัดใช้การบริหารงานแบบบูรณาการจากนั้นเป็นต้นมา (ประยงค์ เต็มชวาลา และสารศิริ อาจคงหาญ, 2548, หน้า 11)

ทั้งนี้นับแต่ พ.ศ. 2546 ที่การบริหารงานจังหวัดได้นำแนวทางการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเข้ามาใช้เรื่อยมาจนกระทั่ง พ.ศ. 2550 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการกำหนดแนวทางการบริหารราชการไว้ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ตามมาตรา 78 ที่บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน โดยจัดระบบการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจนเหมาะสมแก่การพัฒนาประเทศ และสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัดเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ จากบทบัญญัติดังกล่าวส่งผลให้เกิดการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 7 พ.ศ. 2550 ที่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการปรับปรุงการบริหารราชการส่วนภูมิภาคให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และสามารถบริหารราชการแบบบูรณาการได้ดียิ่งขึ้น ตามมาตรา 51/ 1 ที่กำหนดให้จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างหัวหน้าส่วนราชการที่มีสถานที่ตั้งทำการอยู่

ในจังหวัดไม่ว่าจะเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือราชการบริหารส่วนกลางและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในจังหวัดรวมทั้งผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน

จากการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 7 พ.ศ. 2550 ดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้เกิดการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 187 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับ มาตรา 3/ 1 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 52 วรรคสาม มาตรา 53/ 1 วรรคสาม และมาตรา 52/ 2 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 โดยกำหนดแนวทางการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานให้เป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัดหรือแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แล้วแต่กรณี

2. การสร้างโอกาสและส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมในจังหวัด เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขัน และการแก้ไขปัญหาร่วมกันเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. การกระจายอำนาจการตัดสินใจลงไปสู่ระดับผู้ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ

4. การส่งเสริมและสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีความพร้อมในการรองรับการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความโปร่งใส และมีการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติราชการ

6. การบริหารงบประมาณจังหวัดให้เป็นไปตามวิธีการบริหารงบประมาณจังหวัดแบบบูรณาการตามหลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติตามที่ ก.น.จ. กำหนดตามข้อเสนอแนะของสำนักงบประมาณ

หลักการการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551ข้างต้นส่งผลให้เกิดการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันจันทร์ที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2551 นโยบายที่ 8: การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ข้อ 8.1.4 บูรณาการความเชื่อมโยงการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น โดยการสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการที่สอดคล้องกับ

แนวนโยบายของรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ และระดับภาค ตลอดจนเชื่อมโยงกับแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนของชุมชน โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกขั้นตอนของการจัดทำแผน ในส่วนของการบูรณาการการทำงานจากภาคส่วนต่าง ๆ

คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการในการประชุมครั้งที่ 1/2552 เมื่อวันจันทร์ที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 มีมติให้กำหนดกรอบการดำเนินงานของจังหวัดที่จะต้องมุ่งเน้นการทำงานแบบเครือข่ายร่วมกันทุกภาคส่วน โดยการคำนึงถึงความพร้อมของทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการบริหารราชการและเกิดประโยชน์สูงสุดในการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัด

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าแนวทางการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการได้มีพัฒนาการ และแนวทางในการขับเคลื่อนที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นจนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะการสร้างแนวทางการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่มีความชัดเจน และมีกฎหมายรองรับต่อการบริหารราชการ เมื่อทราบความเป็นมาของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในส่วนต่อไปจะกล่าวถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

2. เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

ในปัจจุบัน ปัญหาบ้านเมืองที่เกิดขึ้นมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ในการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจจำเป็นต้องใช้ความรู้และทักษะจากหลายสาขาวิชารวมกัน ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาโดยส่วนราชการใดส่วนราชการหนึ่งได้ รวมทั้งการบริหารงานตามภารกิจ (Function) ไม่สามารถแก้ปัญหาบางอย่างได้ เพราะการจัดแบ่งโครงสร้างขององค์กรภาครัฐในปัจจุบันแต่ละองค์กรจะมีพันธกิจ (Mission) ขององค์กรอยู่ ซึ่งจะทำให้องค์กรแต่ละองค์กรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่แตกต่างกัน ข้อดีของการจัดแบ่งโครงสร้างในลักษณะนี้ทำให้มีความชัดเจนในการแบ่งหน้าที่ตามความรับผิดชอบตามความเฉพาะด้านขององค์กร แต่ข้อเสียที่เกิดขึ้น คือ ไม่ประสานกันในการทำงาน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีอีกรูปแบบหนึ่งของการทำงานเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น นั่นคือการบูรณาการในการทำงาน การบูรณาการในการทำงานจะช่วยให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างการทำงานของแต่ละหน่วยงานได้ เป็นการขจัดความซ้ำซ้อนของงานที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานตามยุทธศาสตร์ที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้ (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2553, หน้า 4)

นอกจากนี้ เอกพงษ์ ศิริพันธ์ (2554) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องมีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดว่าเกิดขึ้นจากเหตุผลและความจำเป็นที่สำคัญกล่าวคือ ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัฒน์ (Globalization) จำเป็นต้องมีการมองไปในอนาคตโดยผู้วางนโยบายหรือกำหนดนโยบายจะต้องมีขีดความสามารถในการวางยุทธศาสตร์การพัฒนา สามารถนำและบริหารประเทศ (Leading change) ในทิศทางที่ประเทศ

จะได้ประโยชน์สูงสุด มองเห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมิใช่ในลักษณะงานประจำ แต่สามารถมองการณ์ได้อย่างชัดเจน ยกตัวอย่าง ประเทศสิงคโปร์มีการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศที่ชัดเจน โดยปัจจุบันมี Bio-polis เป็นศูนย์กลางการวิจัยค้นคว้าด้าน Bio-technology และ Nano technology และ Future polis ที่วิจัยด้าน Physics และ Multimedia เพื่อจะเป็นผู้นำในอีก 10 ปีข้างหน้า โดยการวางทิศทางการพัฒนาดังกล่าวจะส่งผลต่ออำนาจการต่อรอง เช่น ประเทศสิงคโปร์สามารถต่อรองกับประเทศจีน โดยดึงสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และอินเดียเข้ามาถ่วงดุลในเชิงอำนาจ ซึ่งประเทศไทยจะต้องพิจารณาถึงโอกาสที่เคลื่อนมาแล้ว สามารถฉกฉวยโอกาสในการพัฒนาให้ทัน อีกทั้งในการนำการพัฒนาจะต้องมุ่งเน้นให้เกิดการขับเคลื่อนโดยประชาชน (Leading people driven) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม (Participation) ในการคิดการตัดสินใจ ด้วยเหตุนี้ในการวางทิศทางในการพัฒนาของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดจึงจำเป็นต้องดำเนินการขับเคลื่อนโดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา และแสวงหาพันธมิตรในการขับเคลื่อนรวมถึงการเปิดช่องทางการสื่อสารที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การบริหารราชการที่ลงไปสู่การปฏิบัติสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนา และนำมาซึ่งการสร้างความมั่งคั่งและมั่นคงให้กับประชาชน ชุมชน และยกระดับการพัฒนาประเทศต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ภาครัฐมีนโยบายในการแก้ปัญหาโดยการปรับระบบการบริหารจัดการ โดยยึดหลักบูรณาการการทำงานในการแก้ปัญหาเร่งด่วนให้เกิดผลสำเร็จได้ โดยต้องพยายามลดขอบเขตการทำงานของแต่ละหน่วยงานให้น้อยลง โดยยึดหลักการทำงานแบบไร้พรมแดนของหน่วยงาน โดยหน่วยงานภาครัฐต้องมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวง ระหว่างหน่วยงาน เพื่อที่จะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยเร็ว และสามารถพัฒนาศักยภาพการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

เมื่อทราบถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในส่วนต่อไปจะกล่าวถึงความหมายของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจความหมายเบื้องต้นที่สามารถสะท้อนถึงมิติต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบแนวทางการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่สามารถสร้างความเข้าใจพื้นฐานในการศึกษาต่อไป

3. ความหมายของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

จากคู่มือ คำอธิบาย และแนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กล่าวถึง การบริหารราชการแบบบูรณาการหมายถึง การร่วมมือกันระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันหรือมีแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะทำให้ภารกิจที่สำคัญของรัฐในแต่ละ

ด้านเกิดผลสำเร็จเป็นประโยชน์แก่ประชาชนส่วนรวม และมีความประหยัดโดยใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งสามารถลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพจากการร่วมมือปฏิบัติงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2558, หน้า 1-2)

โดยในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กำหนดแนวทางการบริหารราชการแบบบูรณาการไว้ในมาตรา 10 ดังนี้

“ในกรณีที่ภารกิจใดมีความเกี่ยวข้องกับหลายส่วนราชการหรือเป็นภารกิจที่ใกล้เคียงหรือต่อเนื่องกัน ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนั้นกำหนดแนวทางปฏิบัติราชการเพื่อให้เกิดการบริหารราชการแบบบูรณาการร่วมกันโดยมุ่งเน้นให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

ให้ส่วนราชการมีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติราชการของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหัวหน้าคณะผู้แทนในต่างประเทศ เพื่อให้การบริหารราชการแบบบูรณาการในจังหวัด หรือในต่างประเทศแล้วแต่กรณี สามารถใช้อำนาจตามกฎหมายได้ครบถ้วนตามความจำเป็นและบริหารราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ” (มาตรา 10)

นอกจากความหมายของการบริหารราชการแบบบูรณาการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2546 ได้ให้ความหมายว่า เป็นการบริหารงานจังหวัดเพื่อให้จังหวัดสามารถบริหารงานแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ในเขตจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนให้ได้รับประโยชน์สูงสุดโดยมีการบูรณาการ ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ สรรพกำลัง และทรัพยากรในจังหวัดและการทำงานประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในสังคมอย่างมีทิศทางและเป้าหมายร่วมกัน รวมทั้งมีผู้รับผิดชอบต่อผลงานในการบริหารการพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดอย่างชัดเจน (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2546, 2546, หน้า 1-2)

อย่างไรก็ตาม สุวิทย์ เมษินทรีย์ (2553) ได้สรุปความหมายของการบริหารราชการแบบบูรณาการไว้ว่า การบริหารราชการแบบบูรณาการ คือ การบริหารที่ทุกหน่วยงานทำงานแบบมุ่งเน้นผลงาน (Result) ตามยุทธศาสตร์เป็นหลัก เป็นการทำงานหลายหน่วยงานโดยอาศัยความเชี่ยวชาญและความชำนาญการของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกันเฉพาะด้านและทำงานภายใต้เป้าหมาย และวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์เดียวกัน โดยร่วมกันคิดร่วมกันทำงาน โดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้บรรลุผลตามยุทธศาสตร์ มุ่งสู่ผลสำเร็จและเป้าหมายของการทำงานร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดความประหยัด เสริมสร้างประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

เป็นหลัก ทั้งในลักษณะของการทำงานข้ามกระทรวง กระทรวงเดียวกันแต่ต่างกรมหรือกรมเดียวกันแต่ต่างกอง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันทำงานกับภาครัฐในระบบเครือข่าย (Network)

ดังนั้นสามารถสรุปความหมายของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ หมายถึง การบริหารงานจังหวัดเพื่อให้จังหวัดสามารถบริหารงานแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ในเขตจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนให้ได้รับประโยชน์สูงสุด โดยมีการบูรณาการ ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ สรรพกำลัง และทรัพยากรในจังหวัด โดยการบริหารงานจะมุ่งเน้นการบริหารงานตามยุทธศาสตร์เป็นหลัก เป็นการทำงานหลายหน่วยงานโดยอาศัยความเชี่ยวชาญและความชำนาญการของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกันเฉพาะด้านและทำงานภายใต้เป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์เดียวกัน โดยร่วมกันคิดร่วมกันทำงาน โดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้บรรลุผลตามยุทธศาสตร์ มุ่งสู่ผลสำเร็จและเป้าหมายของการทำงานร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดความประหยัด เสริมสร้างประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงานเป็นหลัก โดยกระบวนการในการบริหารงานจำเป็นต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันทำงานกับภาครัฐในระบบเครือข่าย (Network) เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในสังคมอย่างมีทิศทางและเป้าหมายร่วมกัน รวมทั้งมีผู้รับผิดชอบต่อผลงานในการบริหารการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดอย่างชัดเจน

เมื่อทราบความหมายของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในส่วนต่อไปจะกล่าวถึงหลักการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ เพื่อให้เข้าใจถึงการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในมิติที่ลึกมากยิ่งขึ้น รวมถึงยังเป็นการขยายความหมายของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการให้มีความชัดเจนต่อแนวทางในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้นอีกด้วย โดยหลักการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการมีแนวทางดังต่อไปนี้

4. หลักการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

การบริหารราชการแบบบูรณาการเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปฏิรูประบบราชการเพื่อการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงให้มีความทันสมัย (Modernization) และให้มีการปรับโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรม โดยใช้การจัดโครงสร้างตามยุทธศาสตร์ที่รับผิดชอบ (Agenda base organization) โดยให้มีเจ้าภาพรับผิดชอบเป็นกลุ่มงาน (Cluster) ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาจากการที่ไม่สามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากระดับจังหวัดมีส่วนราชการระดับส่วนกลาง ระดับเขตอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมาก รวมทั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรม กอง ต่างก็มีนโยบายและแผนงาน/ โครงการของตนเองไม่เกิดความสอดคล้อง

ในภาพรวมของจังหวัด หรือตามความต้องการของประชาชน ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบแยกส่วน ขาดความเชื่อมโยงบูรณาการซึ่งกันและกัน (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2553, หน้า 21)

ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้จังหวัดมีการบริหารราชการแบบบูรณาการทุกจังหวัด ตั้งแต่ วันที่ 1 ตุลาคม 2546 โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานคณะผู้บริหารจังหวัดให้มีการปรับระบบการบริหารงานของจังหวัดจากเดิมที่เป็นหน่วยงานที่มุ่งเน้นการปฏิบัติตามคำสั่งการของส่วนกลางให้เป็นหน่วยงานเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic government unit) มีการบริหารเพื่อตอบสนองนโยบายการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ซึ่งในปัจจุบันพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดหลักการพื้นฐานของการบริหารแบบบูรณาการไว้ในมาตรา 6 ซึ่งมีหลักการที่สำคัญในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการโดยให้คำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานให้เป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัดหรือแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดแล้วแต่กรณี

2. การสร้างโอกาสและส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมในจังหวัด เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันและการแก้ไขปัญหาร่วมกันเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. การกระจายอำนาจการตัดสินใจลงไปสู่ระดับผู้ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ

4. การส่งเสริมสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีความพร้อมในการรองรับการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความโปร่งใส และมีการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติราชการ

6. การบริหารงบประมาณจังหวัดให้เป็นไปตามวิธีการบริหารงบประมาณจังหวัดแบบบูรณาการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติตามที่คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการกำหนดตามข้อเสนอแนะของสำนักงบประมาณ (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551, 2551, หน้า 3-4)

นอกจากนี้เจตนารมณ์สำคัญของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการยังตั้งอยู่บนหลักการสำคัญ 2 ส่วน กล่าวคือ

1. การบริหารงานเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ (Area base approach) โดยนำความต้องการของประชาชนมากำหนดเป็นแนวทางริเริ่มมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหา รวมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของจังหวัด

2. การสร้างความร่วมมือในการบริหารงานภาครัฐ (Collaborate joined-up government) ในการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดอย่างมีทิศทางและยั่งยืนจำเป็นต้องมีผู้ประสานและเชื่อมโยงกิจกรรมหรือเชื่อมต่อการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวกลางในการจัดระบบการพัฒนาการบูรณาการ และเชื่อมโยงแนวนโยบายพื้นฐานและความต้องการของประชาชนผ่านท้องถิ่น ท้องที่ และภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะขยายผลลงสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ ดังนี้

2.1 การจัดความสัมพันธ์แนวดิ่ง (Vertical) ระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยมีการแบ่งหน้าที่กันทำตามแต่ละยุทธศาสตร์ มีการเจรจาและทำข้อตกลงร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อนของการใช้งบประมาณแผ่นดิน ระดมทรัพยากรเข้ามาใช้ร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

2.2 การจัดความสัมพันธ์แนวนอน (Horizontal) ระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม ได้แก่ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นระบบแบบมีส่วนร่วม และเป็นภาคีแห่งการพัฒนา (สำนักยุทธศาสตร์และส่งเสริมการบริหารราชการอำเภอ, 2554, หน้า 15-16)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า หลักการสำคัญของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ กล่าวคือ การบริหารงานโดยอาศัยความร่วมมือ การสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อเข้ามาร่วมกันวางแผนในการพัฒนาพื้นที่ในระดับจังหวัด ซึ่งรวมถึงการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายองค์กรต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการพัฒนา เพื่อให้การพัฒนาจังหวัดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สะท้อนออกมาให้เห็นได้จากการดำเนินการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของภาครัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งต่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

เมื่อทราบหลักการสำคัญของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในส่วนต่อไปจะเป็นการนำเสนอบทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัดการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

5. บทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

จากหลักการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการข้างต้น การขับเคลื่อนการบริหารงานดังกล่าว พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดบทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัดให้มีหน้าที่ในการปฏิบัติการเพื่อให้เป็นไปตามหลักการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติการต่าง ๆ ดังนี้

1. การบริหารงานจังหวัดโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดทั้งนโยบายของรัฐบาล และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นจังหวัด

2. ประสานและเชื่อมโยงหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคประชาสังคมและภาคธุรกิจเอกชน เพื่อร่วมกันวางยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดให้เหมาะสมกับโอกาส และศักยภาพของจังหวัดโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

3. บูรณาการการบริหารงบประมาณ และแสวงหาความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกฝ่าย เพื่อให้เป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด

4. ส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งในการพัฒนาท้องถิ่นและให้บริการพื้นฐานแก่ประชาชน

5. ส่งเสริมสนับสนุนภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน

6. เสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและการบริหารเปลี่ยนแปลง เพื่อให้จังหวัดมีขีดสมรรถนะรองรับกระแสโลกาภิวัฒน์

7. กระทำตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้ปฏิบัติงานและส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดจนการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2546, 2546, หน้า 8-9)

นอกจากนี้จากการศึกษาของ สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ (2550) เรื่อง บทบาทผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อการพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ: กรณีศึกษา กลุ่มจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด พบว่า บทบาทที่สำคัญของผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อการพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ ประกอบด้วย 1) ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องเป็นผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ การบูรณาการทุกภาคส่วนในจังหวัดให้นำปัญหา ความต้องการและศักยภาพของจังหวัด รวมไปถึงข้อได้เปรียบเสียเปรียบของจังหวัดมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ของจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำวิสัยทัศน์กับยุทธศาสตร์ต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ 2) ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องให้ความสำคัญ สนับสนุนประสานกลยุทธ์ รวมถึงคิดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่เอื้อในการพัฒนาจังหวัด นอกจากนี้ยังต้องมีบทบาทเป็นทั้งผู้ประสานเชิงกลยุทธ์และสนับสนุนในการวางแผน อำนวยการ ประสานงาน สนับสนุน และควบคุมติดตามการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้ทุกภารกิจลุล่วงไปด้วยดีตามยุทธศาสตร์ที่กำหนด 3) ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องใช้ระบบราชการในการติดตามผล กำกับดูแล

และให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบาย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้ว่าราชการจังหวัดถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเพื่อให้เป็นไปตามหลักการที่พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 ที่ได้กำหนดไว้เพื่อสร้างความเป็นรูปธรรมในการบริหารราชการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ รวมถึงแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เพื่อตอบสนองความต้องการและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน

จากแนวคิดการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าแนวทางการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่จะส่งผลต่อการบริหารราชการอย่างมีประสิทธินั่นก็คือ การสร้างการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการบริหารงานจังหวัด เพื่อให้การตัดสินใจและการดำเนินงานของภาครัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ดังนั้นแนวคิดในส่วนต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงแนวคิดเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ซึ่งถือเป็นแนวคิดที่สำคัญสำหรับการวิจัยครั้งนี้โดยมีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

นโยบายสาธารณะด้วยเงื่อนไขของสังคมที่ซับซ้อนหลากหลาย รวมทั้งการปรับเปลี่ยนบริบทของการบริหารงานภาครัฐเข้าสู่การบริหารปกครอง ทำให้กระบวนการนโยบายมีผู้แสดงเพิ่มมากขึ้น และมีความหลากหลายในความต้องการมากขึ้น ทำให้ภาครัฐต้องหันกลับมาให้ความสนใจต่อการตอบสนองต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้ โดยเฉพาะความตระหนักถึงภาวการณ์พึ่งพาหน่วยต่าง ๆ ในสังคมในการให้บริการสาธารณะและแก้ไขปัญหาสังคม และกระบวนการการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมืองทำให้เกิดเครือข่ายนโยบายสาธารณะในลักษณะต่าง ๆ ขึ้น พร้อม ๆ กับความต้องการข้อมูลและความรู้ในการใช้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการวิเคราะห์ปัญหาและทางเลือกนโยบายของสังคม (ทวิดา กมลเวชช, 2553, หน้า 60-61) ดังนั้นการทบทวนแนวคิดการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมจะเป็นการนำเสนอเนื้อหา 3 หัวข้อที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) แนวคิดเครือข่ายการมีส่วนร่วม 2) ความเป็นมาและความสำคัญของเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ และ 3) องค์ประกอบและบทบาทของเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

1. แนวคิดเครือข่ายการมีส่วนร่วม

Koliba, Meek, and Zia (2011) ได้กล่าวถึง หน้าที่ของเครือข่ายว่ามีอยู่ด้วยกัน 3 ระดับ ได้แก่ 1) หน้าที่ระดับปฏิบัติการ (Operating functions) หมายถึง หน้าที่ในการเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Information sharing) การสร้างศักยภาพ (Capacity building) และการถ่ายโอนการเรียนรู้และความรู้ (Learning and knowledge transfer) 2) หน้าที่ระดับกระแสนโยบาย (Policy stream functions) หมายถึง ขั้นตอนหนึ่งของนโยบายที่กระแสของปัญหาได้ถูกนำมาถกเถียง ศึกษา และเสนอแนวทางการแก้ปัญหา โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล แสดงความคิดเห็น และนำไปสู่การหาทางออกให้แก่ผู้กำหนดนโยบายที่สามารถนำไปปรับใช้ และ 3) หน้าที่ระดับอาณาบริเวณนโยบาย (Policy domain functions) หมายถึง การกำหนดผู้เข้ามาร่วมและกำหนดเครือข่ายที่อยู่ภายใต้อาณาบริเวณของนโยบาย โดยแต่ละนโยบายจะมีอาณาบริเวณที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ Koliba, Meek, and Zia (2011) ได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายกับขั้นตอนของนโยบายไว้ดังนี้

ขั้นตอนของการระบุปัญหาและใส่กรอบ (มองผ่านกรอบ) ของปัญหา (Defining and framing problems) มีการใช้เครือข่าย เช่น สามเหลี่ยมเหล็ก (Iron triangles) (ถ้าเป็นประเด็นที่ระบบราชการ กลุ่มผลประโยชน์ และสมาชิกกรรมาธิการ สามารถรวมหัวกันเพื่อระบุปัญหาและใส่กรอบของปัญหา) หรือเครือข่ายเฉพาะประเด็น (Issue networks) (ถ้าประเด็นนั้นมีกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาร่วมและมีแนวโน้มเป็นการเมืองสูง) ในลักษณะการทำงานของเครือข่ายประเภทต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ประเด็นปัญหามีโอกาสได้รับความสนใจและพิจารณาจากผู้มีอำนาจ

ขั้นตอนการออกแบบและวางแผน เครือข่ายถูกใช้เพื่อตรวจสอบทางเลือกต่าง ๆ เครื่องมือนโยบายที่จะใช้หรือวางแผนในการนำไปปฏิบัติโดยใช้เครื่องมือเหล่านั้น

ขั้นตอนการประสานนโยบาย หลังจากเลือกเครื่องมือนโยบายแล้ว เครือข่ายจะทำหน้าที่ในการประสานงานช่วงนำนโยบายไปปฏิบัติ

ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยผ่านทางกฎระเบียบ เครือข่ายถูกสร้างขึ้นในขั้นตอนนี้โดยอาศัยฐานความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายกับหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติด้านการจัดหาบริการสาธารณะ ในเครือข่ายความสัมพันธ์แบบนี้รัฐเป็นผู้จัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนและซื้อบริการจากเอกชนหรือองค์กรเอกชนที่ไม่หวังกำไร เครือข่ายอาจอยู่ในรูปของความสัมพันธ์ฉันหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public-private partnership)

ขั้นตอนการประเมินผลนโยบาย เครือข่ายที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อประเมินหรือติดตามนโยบาย องค์กรเอกชนที่ไม่หวังผลกำไรอาจเข้ามามีบทบาทมาก เพื่อประกันความโปร่งใสของกระบวนการตรวจสอบ

2. ความเป็นมาและความสำคัญของเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

2.1 ความเป็นมาของเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ การปรับปรุงพัฒนาการบริหารราชการแผ่นดินนับว่าเป็นภารกิจที่สำคัญของภาครัฐที่จะต้องหาแนวทางที่ดีมีคุณภาพ เหมาะสมต่อบริบทของภาครัฐซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มศักยภาพ เป้าหมายในการพัฒนาเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นไปเพื่อบรรลุเป้าหมายที่สำคัญของการบริหารงานภาครัฐ กล่าวคือ เพื่อสร้างประโยชน์สุขของประชาชน และแนวทางการบริหารราชการที่สามารถผลักดันให้เป้าหมายดังกล่าวบรรลุนั่นคือ “การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม” ดังที่ ถวิลวดี บุรีกุล (2551 ข) ได้กล่าวว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจัดเป็นการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ เป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น กระบวนการสื่อสารสองทางซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินงาน และการร่วมรับผลประโยชน์ โดยวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณะชนและให้สาธารณะชนได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการและการตัดสินใจต่าง ๆ ของรัฐบาล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของประชาชนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ แสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจติดตามตรวจสอบและรับผล ด้วยการคาดหวังว่าการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจะช่วยเสริมสร้างการเมืองภาคพลเมือง และการเมืองภาคพลเมืองเองน่าจะเอื้อต่อการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล

จะเห็นได้ว่าการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วนและประชาชนในการบริหารงานภาครัฐเป็นรูปแบบการบริหารราชการแนวใหม่สำหรับสังคมไทย และยังเป็นเรื่องที่ได้กำหนดไว้ทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และในกฎหมายต่าง ๆ อีกหลายฉบับ (ดูเพิ่มเติมที่ความเป็นมาของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน) ดังนั้นนโยบายการพัฒนาระบบราชการของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการจึงให้ความสำคัญในการปรับระบบราชการให้เป็นการบริหารราชการที่เป็นประชาธิปไตย เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะเป็นการบริหารราชการที่สุจริตโปร่งใสและเป็นธรรม เพื่อให้เกิด

การพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ข, หน้า 18)

แนวคิดดังกล่าวส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสถาบันพระปกเกล้าจึงได้ดำเนินโครงการเสริมสร้างการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัดขึ้น ด้วยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และขยายผลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในระดับจังหวัด เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารราชการแบบมีส่วนในระดับจังหวัดและขยายผลรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย เพื่อขยายฐานการสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมสำหรับข้าราชการระดับจังหวัดและพัฒนาระบบราชการสู่การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและกลไกการมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดซึ่งเป็นการวางแนวทางในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้การทำงานของระบบราชการในระดับจังหวัด สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนและได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการพัฒนาจังหวัดและระบบราชการ

การดำเนินงานนั้นมีการส่งเสริมให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ โดยการตั้งคณะทำงานที่มาจากหลายภาคส่วน ในหลายระดับของการทำงานที่มีการดำเนินงานและความรับผิดชอบต่างกัน ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ดังภาพที่ 8)

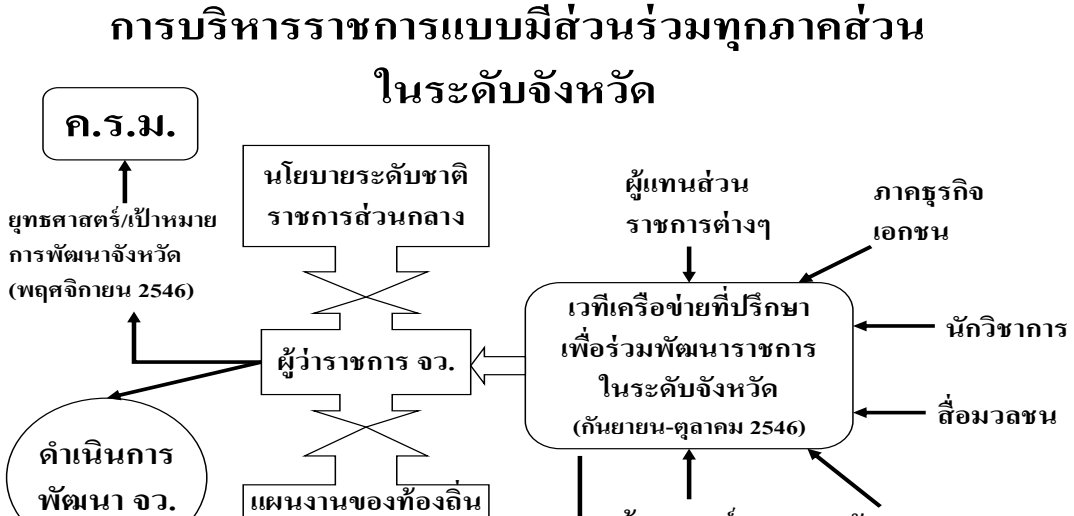

ภาพ 8 การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในระดับจังหวัด

ภาพที่ 8 การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในระดับจังหวัด (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ข, หน้า 19)

การดำเนินการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ข้างต้นในหลายจังหวัด พบว่า เกิดกระบวนการสร้างการเมืองภาคพลเมืองขึ้นในหลายจังหวัด โดยพิจารณาจากการเกิดประชาสังคมขึ้นในชุมชน และจังหวัด โดยที่สมาชิกมาจากหลายภาคส่วนอีกทั้งยังขยายไปยังชุมชนอื่น และขยายกิจกรรมจากการร่วมกันดำเนินโครงการหนึ่งไปสู่กิจกรรมอื่น ๆ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ข, หน้า 9-10) ส่งผลให้เกิดการทำงานในลักษณะเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารงานในระดับจังหวัด ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะเครือข่ายนั้นได้สร้างความยอมรับในระดับหนึ่งต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารราชการของประเทศไทยว่าการสร้างการมีส่วนร่วมในลักษณะเครือข่ายได้สร้างประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อการบริหารงานราชการ นอกจากนี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นนักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐเองก็ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของเครือข่ายดังกล่าว โดยผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปความสำคัญได้ดังนี้

2.2 ความสำคัญของเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ แนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์ (Public administration) ยุคปัจจุบันได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหาสาธารณะโดยใช้เครือข่ายการทำงาน แนวคิดดังกล่าวสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐทำหน้าที่ผลักดันและขับเคลื่อนกลไกภาคส่วนต่างๆ ในสังคมเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันกับกลไกภาครัฐในการจัดการปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้น เครือข่ายการทำงานจึงเป็นวิธีการบริหารงานประเภทหนึ่งที่มีส่วนช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ

และเพิ่มระดับการเข้าถึงของหน่วยงานภาครัฐในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ (วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2550, หน้า 32)

หากพิจารณาการทำงานของเครือข่ายในมุมมองของนโยบายสาธารณะ (พัชรี สิโรรส, 2558) ได้นำเสนอโดยกล่าวเครือข่ายการจัดการปกครองว่ามีประโยชน์ในมุมมองของนโยบายสาธารณะ คือ 1) มันช่วยระบุประเด็นใหม่ ๆ และช่วยหาทางตอบสนองต่อปัญหาดังกล่าวในลักษณะที่ยืดหยุ่นและมีความเป็นไปได้ 2) ทำให้กระบวนการตัดสินใจเป็นไปอย่างมีคุณภาพ เนื่องจากได้สร้างวิธีการและแนวทางในการหาข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นที่ผ่านการถกเถียงรอบด้านและมีการประเมินตรวจสอบโดยสมาชิกเครือข่ายกลุ่มต่าง ๆ 3) เป็นการสร้างพื้นฐานที่นำไปสู่การสร้างความสมานฉันท์หรืออย่างน้อยก็ช่วยทำให้มีการจัดการกับความขัดแย้ง และ 4) ทำให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันสำหรับนโยบายใหม่ ๆ และลดการต่อต้านในขั้นนำไปปฏิบัติ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การรวมผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายหรือร่วมหาแนวทางแก้ปัญหาสาธารณะ แสดงให้เห็นถึงการพึ่งพาทรัพยากรจากภาคส่วนต่าง ๆ นอกจากนี้ความรู้ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนำมาแลกเปลี่ยนกันย่อมส่งผลให้กระบวนการทำความเข้าใจและให้ความหมายและคำจำกัดความของปัญหาดีขึ้นและเป็นไปในทางสร้างสรรค์มากขึ้น ขณะเดียวกันการรวมทุกภาคส่วนเข้ามาย่อมส่งผลให้คุณภาพการตัดสินใจที่เกิดขึ้นในเครือข่ายมีความชอบธรรมจากมุมมองประชาธิปไตยมากขึ้นด้วย

นอกจากนี้หากพิจารณาความสำคัญของเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจากกรณีศึกษา (Case study) การพัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการของเมืองกานา ประเทศฟิลิปปินส์ พบว่า ความสำเร็จในการบริหารงานแบบบูรณาการในเมืองกานามีส่วนประกอบที่เชื่อมโยงกัน 3 ส่วนประกอบ (ดังภาพที่ 9)

ภาพที่ 9 ตัวแบบธรรมาภิบาลในเมืองกานา (ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ, 2553 ข, หน้า 169-171)

ส่วนประกอบที่ 1 แนวคิดการพัฒนาแบบก้าวหน้า (Progressive development perspective) เป็นแนวความคิดในการพัฒนาที่เน้นความพยายามในการสร้างการยอมรับของทุกภาคส่วนในสังคมให้มองเห็นความสำคัญในบทบาทของตนเองในการพัฒนาท้องถิ่น โดยส่วนประกอบนี้เป็นจุดเริ่มต้นการประสานเพื่อให้เกิดความร่วมมือจึงได้จัดให้อยู่บนยอดของตัวแบบ

ส่วนประกอบที่ 2 พันธมิตรร่วมหน้าที่ คือ การระดมทรัพยากรทางการบริหารจากทุกภาคฝ่ายในสังคมเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา การระดมทรัพยากรจะเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานเป็นทวีคูณพันธมิตรร่วมงานมีความหลากหลายทั้งจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มชุมชน ปัจเจกบุคคล องค์กรภาคเอกชน องค์กรไม่แสวงหากำไร ตลอดทั้งหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ

ส่วนประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชน (People participation) ความสำเร็จในการบริหารงานขึ้นอยู่กับการตอบสนองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ซึ่งจำเป็นต้องเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ นักธุรกิจ ผู้ค้ารายย่อย ผู้อาศัยในชุมชน เกษตรกร มาร่วมกันพิจารณาตัดสินใจในแนวทางการดำเนิน ซึ่งการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้จะทำให้เสียงของประชาชนได้รับการรับฟังในการพิจารณาตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ ของเมืองกานา นอกจากนี้การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในเมืองกานาได้สนับสนุนความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมให้แก่ประชาชนอีกด้วย

นอกจากนี้หากเราพิจารณาความสำคัญของเครือข่ายในมิติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) พบว่า การที่องค์การจะทำให้นโยบายมีความยั่งยืนในสายตาประชาชนองค์การต่าง ๆ จะต้องสื่อสารกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้กลุ่มเหล่านั้นแสดงออก และร่วมกันตัดสินใจเพื่อให้การดำเนินนโยบายเป็นไปอย่างยั่งยืน (Hawkins, 2006, p. 145)

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปความสำคัญของเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ได้ดังนี้

1. สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐทำหน้าที่ผลักดันและขับเคลื่อนกลไกภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันกับกลไกภาครัฐในการจัดการปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้น

2. ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาสาธารณะและเพิ่มระดับการเข้าถึงหน่วยงานภาครัฐในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ

3. ทำให้กระบวนการตัดสินใจเป็นไปอย่างมีคุณภาพ เนื่องจากได้สร้างวิธีการและแนวทางในการหาข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นที่ผ่านการถกเถียงรอบด้าน และมีการประเมินตรวจสอบโดยสมาชิกเครือข่ายกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงการสร้างพื้นฐานที่นำไปสู่การสร้างความสมานฉันท์หรืออย่างน้อยก็ช่วยทำให้มีการจัดการกับความขัดแย้ง และทำให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันสำหรับนโยบายใหม่ ๆ และลดการต่อต้านในขั้นนำไปปฏิบัติ

เมื่อได้ทราบถึงความสำคัญของเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในส่วนต่อไปจะเป็นการนำเสนอองค์ประกอบของเครือข่ายการมีส่วนร่วมว่าเครือข่ายการมีส่วนร่วมดังกล่าวประกอบไปด้วยภาคส่วน องค์กร หน่วยงานใดบ้าง และแต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานในการบริหารงานจังหวัดอย่างไร ดังที่ผู้วิจัยจะกล่าวในส่วนต่อไป

3. องค์ประกอบและบทบาทของเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

จากกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัด (ภาพที่ 7) จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของเครือข่ายการมีส่วนร่วมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมแนวทางบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการให้เกิดความเป็นรูปธรรมและส่งผลให้เกิดความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในเชิงการปฏิบัติมีองค์กร/ หน่วยงานที่สำคัญที่เข้ามามีบทบาทประกอบด้วย 1) ผู้แทนส่วนราชการ 2) ภาคธุรกิจเอกชน 3) นักวิชาการ 4) สื่อมวลชน 5) ผู้แทนภาคประชาสังคม และ 6) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาคส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นจะขอนำเสนอบทบาทของแต่ละภาคส่วนที่มีความสำคัญต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการในระดับจังหวัดดังนี้

จากกรณีศึกษาจุดจบของกากสารเคมีจากคลองเตยสู่ จังหวัดกาญจนบุรี ในส่วนของรูปแบบและกระบวนการจัดการปัญหาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนั้นพบว่า การดำเนินการจัดการปัญหาผู้ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมหลายฝ่าย ทั้งภาคประชาชน NGOs ภาคราชการ นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญ

ด้านต่าง ๆ โดยแต่ละฝ่ายต่างมีบทบาทและความสำคัญที่แตกต่างกันไปที่สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบและกระบวนการจัดการปัญหาของภาคต่าง ๆ ซึ่งอธิบายพอสังเขปได้ดังนี้ (พัชรี สิโรรส, 2553, หน้า 27-28)

ภาครัฐ ในช่วงระยะแรกของการจัดการปัญหาภายหลังการเกิดเพลิงไหม้ของสารเคมีที่ท่าเรือคลองเตย โดยรัฐบาล รสช. ขณะนั้นได้ตัดสินใจขนย้ายกากสารเคมีไปฝังกลบยังตำบลลาดหญ้า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งการตัดสินใจดำเนินการนี้เป็นการดำเนินการที่ไม่โปร่งใส เนื่องจากไม่มีการเปิดเผยถึงข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการให้ประชาชนรับรู้ ทำให้ประชาชนขาดความไว้วางใจจนนำไปสู่การชุมนุมต่อต้านในที่สุด

ภาคประชาชน ความตื่นตัวของชุมชน จังหวัดกาญจนบุรีต่อกรณีฝังกลบกากสารเคมีในช่วงแรกมีสูงมากแต่ก็เป็นไปภายใต้รูปแบบวิธีการคัดค้านอย่างสันติวิธี คือ การติดป้ายประท้วง การร่วมประชุมกลุ่ม การติดตามข่าวสารต่าง ๆ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นแกนนำที่สำคัญของการเคลื่อนไหวเรียกร้องต่อกรณีนี้เป็นอย่างมาก รูปแบบและวิธีการที่องค์กรภาคประชาชนท้องถิ่นได้นำมาใช้มีหลายวิธี เช่น กระตุ้นให้ชาวบ้านและชุมชนมีความสนใจต่อปัญหาโดยการบอกต่อ ๆ กันไปในหมู่คนใกล้ชิด การเสนอข้อมูลผ่านสื่อท้องถิ่น การติดตามการดำเนินการของภาครัฐอย่างต่อเนื่อง การชักชวนให้ชุมชนเข้าร่วมโดยทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน การแสวงหาความรู้ทางวิชาการจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ตลอดจนการดำเนินการโดยตรงต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจโดยการยื่นหนังสือผ่านตัวแทนประชาชนในพื้นที่สู่รัฐบาลโดยตรง เป็นต้น

นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ เนื่องจากเรื่องนี้เป็นเรื่องทางด้านเทคนิคและต้องอาศัยความรู้ทางหลักวิชาการหลายด้าน ทั้งทางด้านเคมี ธรณีวิทยา วิทยาศาสตร์ สาธารณสุข ฯลฯ การที่นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ได้ร่วมกันให้ความเห็นต่อการดำเนินการจึงเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างยิ่ง

สื่อมวลชน ตลอดช่วงเวลานับตั้งแต่เกิดปัญหาจนกระทั่งการดำเนินการแก้ไขเสร็จสิ้นลง สื่อมวลชนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศได้นำเสนอข้อมูลเผยแพร่ต่อชุมชนและสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ นอกจากจะเป็นตัวกระตุ้นให้สาธารณะเกิดความสนใจแล้ว ยังมีผลต่อความระมัดระวังในการดำเนินการของภาครัฐอีกด้วย

นอกจากนี้ McQuail (2005) ได้กล่าวถึงบทบาทของสื่อมวลชนว่ามีหน้าที่ทางสังคม 5 ประการ ได้แก่

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร ตามสถานการณ์สังคม เพื่อให้บุคคลรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การสมารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยน

2. ประสานส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน โดยสื่อมวลชนอธิบาย ตีความ ให้ความเห็นต่อข้อมูล ข่าวสารหรือเหตุการณ์ สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้าง การเรียนรู้สนับสนุนสถาบันหลักและบรรทัดฐานของสังคม ประสานเชื่อมโยงกลุ่มคน และกิจกรรมต่าง ๆ สร้างฉันทามติในสังคม และกำหนดวาระทางสังคม

3. สร้างความต่อเนื่องทางสังคม โดยสื่อมวลชนถ่ายทอดวัฒนธรรมกระแสหลัก ของสังคมขณะเดียวกันก็ยอมรับวัฒนธรรมย่อย วัฒนธรรมทางเลือก ตลอดจนวัฒนธรรมใหม่ และสื่อมวลชนยังทะนุบำรุงค่านิยมพื้นฐานของสังคมด้วย

4. ให้ความเพลิดเพลินแก่สมาชิกของสังคม

5. รณรงค์ทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตาม ไพโรจน์ วิไลนุช (2557) ได้กล่าวถึงบทบาทของสื่อมวลชนซึ่งสอดคล้องกับ McQuail (2005) ไว้ว่า สื่อมวลชนมีฐานะเป็นผู้รายงานความเป็นไปได้ในสังคมและให้ความรู้แก่มวลชน เราคงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าเมื่อเกิดเรื่องใดก็ตาม สื่อมวลชนถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องให้รายละเอียดลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สาเหตุและการแก้ไขปัญหาซึ่งการนำเสนอเรื่องต่าง ๆ อย่างเป็นลำดับเปรียบเสมือนการให้รายละเอียดและความรู้แก่มวลชน

ถวิลวดี บุรีกุล (2551 ข) กล่าวถึงบทบาทนักวิชาการต่อการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดว่าการทำงานมีฝ่ายวิชาการกลางให้การสนับสนุนด้านวิชาการให้กับหน่วยวิชาการที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของจังหวัด และคณะทำงานของจังหวัดที่นำความรู้ไปปฏิบัติ ส่วนการประเมินผลจะมีการประเมินโดยที่ปรึกษา และประเมินรอบที่สองโดยทีมงานวิชาการกลางเพื่อพิจารณาให้รางวัล

หากจะกล่าวถึงบทบาทของภาคประชาสังคมซึ่งถือว่าเป็นภาคส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการเสริมสร้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยการสะท้อนบทบาทที่ออกมาในลักษณะการเป็นตัวแทนในการตรวจสอบอำนาจรัฐของภาคประชาชนเพื่อป้องกันการทุจริตคอรัปชั่นในการตัดสินใจดำเนินงานต่าง ๆ ของภาครัฐ เมื่อประชาสังคมมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นก็จะทำให้ประชาชนมีความเป็นพลเมืองที่มีจิตสำนึกในทางการเมืองการปกครองเพื่อปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ ซึ่งรวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ภายในประเทศให้เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน (อานันท์ ปันยารชุน, 2552, หน้า 15; เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2542, หน้า 57-61)

ในส่วนของภาคเอกชนบทบาทของภาคเอกชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2556-2561 ได้กำหนดให้การบริหารงาน

จังหวัดแบบบูรณาการจะต้องพัฒนารูปแบบและแนวทางการบริหารงานแบบเครือข่าย (Networked governance) โดยการปรับเปลี่ยนบทบาทโครงสร้าง และกระบวนการทำงานขององค์กรภาครัฐ ให้สามารถเชื่อมโยงการทำงานและทรัพยากรต่าง ๆ ของหน่วยงานทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ให้เกิดการพึ่งพากันในรูปแบบพันธมิตร มีการบริหารงานแบบยืดหยุ่น เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ มีการตัดสินใจที่รวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ เชื่อมโยงระบบการทำงานระหว่างองค์กรได้ด้วยความสะดวกและรวดเร็ว

นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมการสร้างความร่วมมือในรูปภาคีหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐกับเอกชน (Public-Private-Partnership: PPP) เพื่อให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นของประเทศที่ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากและภาครัฐยังไม่สามารถดำเนินการได้เพียงพอกับความต้องการของประชาชนได้รับการสนับสนุนกลไกการดำเนินการแบบร่วมลงทุนกับภาคเอกชนด้วยความชัดเจน โปร่งใส และเกิดการบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ให้มีการลงทุนที่ซ้ำซ้อนมีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการลงทุนของเอกชนร่วมในกิจการของรัฐ ตลอดจนให้มีหน่วยงานรับผิดชอบกำหนดมาตรฐาน ส่งเสริม สนับสนุนการร่วมลงทุนเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินและการคลังของประเทศในระยะยาว

ดังนั้นจากการทบทวนวรรณกรรมในส่วนของบทบาทของเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการในระดับจังหวัดจากแหล่งที่มาต่าง ๆ ผู้วิจัยสามารถสรุปบทบาทการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการได้ดังนี้

1. ผู้แทนส่วนราชการ ถือเป็นภาคส่วนหลักที่มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนการวางแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับจังหวัด รวมถึงการเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการนโยบายสาธารณะไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผล โดยภาคส่วนหลักที่ต้องทำหน้าที่ในบทบาทภาครัฐนั่นก็คือส่วนราชการที่สังกัดอยู่ในจังหวัดนั่นเอง นอกจากนี้หากพิจารณาในแง่มุมของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ส่วนราชการต่าง ๆ ถือเป็นหน่วยงานที่จะหนุนเสริมให้เกิดการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานเพื่อสร้างเครือข่ายในการบริหารราชการในระดับจังหวัดให้มีความเข้มแข็งและมั่นคง รวมถึงการเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานของจังหวัดอีกด้วย

2. ภาคธุรกิจเอกชน บทบาทของภาคธุรกิจเอกชนมีความสำคัญในแง่มุมของการเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินของจังหวัด โดยอาศัยจุดแข็งของภาคเอกชนในการเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนา รวมถึงการแลกเปลี่ยนและพึ่งพาทรัพยากรทางการบริหารจากภาคเอกชนเพื่อให้การดำเนินงานของจังหวัดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. นักวิชาการ บทบาทของนักวิชาการในการบริหารงานจังหวัดกล่าวคือ การให้การสนับสนุนด้านวิชาการให้กับจังหวัด รวมถึงการทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของจังหวัด และคณะทำงานของจังหวัดที่นำความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติ

4. สื่อมวลชน บทบาทของสื่อมวลชนถือเป็นผู้รายงานความเป็นไปได้ในสังคม และให้ความรู้แก่ประชาชน เราคงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าเมื่อเกิดเรื่องใดก็ตาม สื่อมวลชนถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องให้รายละเอียดลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สาเหตุและการแก้ไขปัญหาซึ่งการนำเสนอเรื่องต่าง ๆ อย่างเป็นลำดับเปรียบเสมือนการให้รายละเอียดและความรู้แก่ประชาชน

5. ผู้แทนภาคประชาสังคม บทบาทของภาคประชาสังคมออกมาในลักษณะการเป็นตัวแทนในการตรวจสอบอำนาจรัฐของภาคประชาชนเพื่อป้องกันการทุจริตคอรัปชั่น ในการตัดสินใจดำเนินงานต่าง ๆ ของภาครัฐ รวมถึงการเป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่เสนอปัญหา และแนวทางการแก้ไขร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานของจังหวัดสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

6. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน และมีความเข้าใจสภาพบริบทพื้นที่ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ รวมถึงมีอำนาจหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น จึงถือว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารงานของจังหวัดเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสะท้อนความต้องการของประชาชน และความเป็นไปได้ในการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ซึ่งถือเป็นการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันตามแนวทางการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่ได้กำหนดไว้

จากแนวคิดที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ที่ผู้วิจัยได้นำมารวมรวมไว้เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย และนอกจากแนวคิดดังกล่าวแล้วยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นการศึกษาในประเด็นที่สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำมาสรุปและรวบรวมไว้โดยมีรายละเอียดดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยสามารถรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์ (2547) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัดไทยในงานด้านการพัฒนาภายใต้กระแสพัฒนาการทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและการส่งเสริมการกระจายอำนาจ: กรณีศึกษาโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ในจังหวัดร้อยเอ็ดและนนทบุรี พบว่า จากมุมมองของงานด้านการพัฒนา ผู้ว่าราชการจังหวัดของไทยมีบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ในยุคสมัยที่ระบบการเมืองไทยถูกนิยามว่ามีลักษณะเป็นอามาตยาธิปไตยนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาจังหวัด แต่ท่ามกลางกระแสพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และการกระจายอำนาจ ดังเช่นในปัจจุบันนี้ ได้มีตัวแสดงทางการเมืองใหม่ ๆ ที่เข้ามามีบทบาทต่องานด้านการพัฒนามากขึ้น ทำให้บทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัดต่อการพัฒนาอาจดูลดน้อยลงไป อย่างไรก็ตาม การดำรงอยู่ของผู้ว่าราชการจังหวัด ก็อาจจะยังคงจำเป็นภายใต้สภาวการณ์ทางการเมืองเช่นนี้ เพราะในกรณีที่หากเกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองท้องถิ่นต่าง ๆ ภายในจังหวัดขึ้นแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดก็ยังคงเป็นเสมือนคนกลางหรือกรรมการที่จะประสานความขัดแย้งเหล่านั้น ให้ยุติลงได้

ประยงค์ เต็มชวาลา และสารศิริ อาจคงหาญ (2548) ศึกษาเรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญ กรณีศึกษา การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (CEO) พบว่า ประชาชนเห็นด้วยกับแนวคิดการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ โดยเห็นว่า เป็นนโยบายที่จะกระจายอำนาจสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น และเป็นนโยบายที่จะให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มีส่วนร่วมเป็นภาคีในอันที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาแบบยั่งยืน และนอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคประชาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการและขั้นตอนของการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ของจังหวัด และกลุ่มจังหวัดนั้นอยู่ในระดับต่ำยังไม่น่าพอใจนัก ซึ่งจะต้องมีการพัฒนากลไกภาครัฐ และพัฒนาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อไป

หัสยา เพชรบัวศักดิ์ (2549) ศึกษาเรื่อง บทบาทของคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในการพัฒนาจังหวัด: กรณีศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บทบาทและทัศนคติของคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่มีต่อการพัฒนาจังหวัด พิจารณาจาก 4 ด้าน ดังนี้ 1) การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด พบว่า อำนาจการกำหนดทิศทางการพัฒนา การพิจารณากลั่นกรอง และการกำหนดทรัพยากรทางการบริหารมีค่อนข้างน้อย 2) การส่งเสริมสนับสนุนการประสานความร่วมมือ พบว่า มีเป้าหมายชัดเจนและมีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างดีแต่คณะกรรมการยังขาดความพยายามในการทำงานร่วมกัน การทำงานส่วนใหญ่อยู่ในขอบเขตอำนาจ

ของแต่ละหน่วยงาน กรรมการจึงมีบทบาทในการพิจารณาค่อนข้างน้อยกรรมการบางท่านเข้าร่วมประชุมด้วยตนเองไม่สม่ำเสมอ ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจึงเกิดผลในเชิงนโยบายได้ยาก 3) การกำกับ แนะนำ ติดตามประเมินผล พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการยังไม่มีประสิทธิภาพยังสับสนเกี่ยวกับบทบาท เนื่องจากแนวทางปฏิบัติขาดความชัดเจน บทบาทจึงจำกัดอยู่เพียงการให้คำปรึกษาและให้ความร่วมมือ 4) ทัศนคติต่อการทำงานร่วมกันเป็นทีม พบว่า กรรมการมีความรับรู้ถึงความสำคัญในการทำงานร่วมกันเป็นทีม แต่ในทางปฏิบัติการทำงานร่วมกันเป็นทีมค่อนข้างน้อย เนื่องมาจากบทบาทที่ไม่ชัดเจนและซ้ำซ้อน กรรมการภาครัฐมีอำนาจในการวางแผนและการนำไปปฏิบัติมากกว่ากรรมการภาคเอกชน

กิตติคุณ บุตรคุณ (2549) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ: กรณีศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า 1) ข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี เห็นว่าการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการของจังหวัดอุดรธานีประสบความสำเร็จ 2) ปัจจัยทั้ง 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างขององค์กร ด้านยุทธศาสตร์ขององค์กร ด้านระบบงานขององค์กร ด้านรูปแบบการบริหารงานขององค์กร ด้านบุคลากรขององค์กร ด้านความรู้และทักษะขององค์กร และด้านค่านิยมร่วมขององค์กรอย่างน้อยหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ นอกจากนี้หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านบุคลากรขององค์กร และด้านค่านิยมร่วมขององค์กร มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการมากที่สุด คือ ด้านบุคลากรขององค์กร รองลงมา คือ ด้านโครงสร้างขององค์กร

วนิดา อำภรณ์ (2550) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ: กรณีศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า 1) ระดับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการของจังหวัดกาฬสินธุ์อยู่ในระดับมากกว่า 3.5 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 2) ปัจจัยสำคัญที่สามารถนำไปอธิบายประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ คือ การมีส่วนร่วม การนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ การติดต่อสื่อสารและการประสานงาน และทรัพยากร โดยสามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ร้อยละ 55.3 3) ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงแก้ไขแนวทางการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่สำคัญ ได้แก่ ควรมีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ ควรมีการฝึกอบรมและพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยี จัดทำคู่มือการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ และจัดทำวารสารเผยแพร่ผลงานให้ข้าราชการองค์กรเอกชน ประชาชน รัฐวิสาหกิจได้ทราบถึงผลงานที่ผ่านมา และควรมีการติดตามประเมินผลอย่างจริงจัง

ประธาน สุรกิจบวร (2550) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการตรวจสอบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ผลการศึกษาพบว่า

1. รูปแบบการตรวจสอบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างระบบตรวจสอบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ 2) ด้านโครงสร้างและลักษณะขององค์กรตรวจสอบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ 3) ด้านการสร้างกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และ 4) ด้านการเชื่อมโยงประสานงานการตรวจสอบภาครัฐและเอกชน

2. องค์ประกอบของการตรวจสอบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ตัวแปรที่สามารถนำไปใช้ตรวจสอบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการประกอบด้วยตัวแปร 18 ประเด็น 2) ด้านโครงสร้างและลักษณะขององค์กรตรวจสอบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการประกอบด้วยตัวแปร 9 ประเด็น 3) ด้านการสร้างกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนประกอบด้วยตัวแปร 4 ประเด็น และ 4) ด้านการเชื่อมโยงประสานงานการตรวจสอบภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วยตัวแปร 5 ประเด็น

3. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อรูปแบบการตรวจสอบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างกลุ่มประชาชนทั่วไปกับกลุ่มผู้บริหารองค์กรเอกชน

4. รูปแบบการตรวจสอบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่พัฒนามาตามลำดับมีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคุลมอยู่ในระดับมาก

สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ (2550) ศึกษาเรื่องบทบาทผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อการพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ: กรณีศึกษากลุ่มจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด พบว่า บทบาทที่สำคัญของผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อการพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ ประกอบด้วย 1) ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องเป็นผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ การบูรณาการทุกภาคส่วนในจังหวัดให้นำปัญหา ความต้องการและศักยภาพของจังหวัด รวมไปถึงข้อได้เปรียบเสียเปรียบของจังหวัดมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำวิสัยทัศน์กับยุทธศาสตร์ต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ 2) ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องให้ความสำคัญ สนับสนุนประสานกลยุทธ์ รวมถึงคิดวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ที่เอื้อในการพัฒนาจังหวัด นอกจากนี้ยังต้องมีบทบาทเป็นทั้งผู้ประสานเชิงกลยุทธ์และสนับสนุนในการวางแผน อำนวยการ ประสานงาน สนับสนุน และควบคุมติดตามการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้ทุกภารกิจลุล่วงไปด้วยดีตามยุทธศาสตร์ที่กำหนด 3) ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องใช้ระบบราชการในการติดตามผล กำกับดูแล และให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบาย

ถวิลวดี บุรีกุล (2551 ข) ศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างการเมืองภาคพลเมืองโดยการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด พบว่า การเสริมสร้างระบบการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด เป็นการวางรากฐาน การกระตุ้น และสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม หรือการพัฒนาระบบราชการสู่ราชการในระบบเปิดที่เป็นประชาธิปไตย อันเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และขยายผลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในระดับจังหวัด เป็นการขยายฐานการสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมสำหรับข้าราชการระดับจังหวัด และพัฒนาระบบราชการสู่การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เสริมสร้างความเข้มแข็งและกลไกการมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดซึ่งเป็นการวางแนวทางในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ให้การทำงานของระบบราชการในระดับจังหวัดสามารถสนองตอบความต้องการของประชาชน และได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการพัฒนาจังหวัด และระบบราชการ นอกจากนี้การเมืองภาคพลเมืองทำให้เกิดขึ้นได้เพราะการทำให้เกิดการทับซ้อนกันพอดีของกรอบแนวคิดในการมองปัญหาของประชาชน และกรอบแนวคิดของราชการ ทำให้เกิดการดำเนินการร่วมกันได้ ซึ่งแต่ก่อน จะมีแนวคิดที่แตกต่างกันเพราะข้าราชการคิดแบบเดิมที่ทำตามคำสั่ง และคิดไปก่อน แล้วจึงลงมือทำ ไม่ได้ให้ประชาชนมามีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ประกอบกับการมีประเด็นที่เป็นรูปธรรม และร่วมเสวนากัน ทำให้เกิดความเข้าใจ และเชื่อใจกัน อนึ่ง หากนำการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงไปใช้อย่างต่อเนื่อง ค่อยเป็นค่อยไป และขยายผล ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ประชาธิปไตยของประชาชน และข้าราชการจากทั้งส่วนราชการระดับจังหวัด และจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้พวกเขาได้เข้าใจ และเรียนรู้ได้มากขึ้น ซึ่งเมื่อนั้นภาคประชาชนจะเข้มแข็ง จะเกิดการผลักดันให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมมากขึ้นในที่สุด

วลัยลักษณ์ จันทร์สวัสดิ์ (2551) ศึกษาเรื่อง รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนขององค์กรท้องถิ่นตำบลจริม อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนของชุมชน เป็นการผสมผสานระหว่างเครือข่ายความร่วมมือภายใน เป็นการระดมกำลังจากภายในชุมชนอาศัยความร่วมมือและการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน อาศัยภูมิปัญญาชาวบ้านซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญมาวางแผนและปฏิบัติร่วมกัน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลจริม ซึ่งเป็นหน่วยงานในพื้นที่และมีบทบาทภารกิจโดยตรงเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชนเป็นหลักในการประสานงานและดำเนินกิจกรรมที่สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชนได้ และการหนุนเสริมจากภายนอก เป็นการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนการดำเนินงานในชุมชน เป็นการเสริมพลังในส่วนที่ชุมชนไม่สามารถจัดการเองได้ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลจริม เป็นเจ้าภาพในการประสานงานและวางแผน

การทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก เป็นรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน โดยความร่วมมือของ 4 ภาคส่วน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนให้ชุมชนพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความจนอย่างยั่งยืน โดยความร่วมมือของ 4 ภาคส่วน นั้นได้อาศัยเครือข่ายความร่วมมือของหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง ทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ไม่เป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ ซึ่งต่างจากการแก้ไขปัญหาความยากจนในรูปแบบเดิมที่ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนทั้งในตัวกิจกรรม การเก็บข้อมูลทำให้ชาวบ้านเกิดความเบื่อหน่าย

สถิติพงษ์ เอื้ออารีมิตร (2553) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการความรู้ที่เอื้อต่อการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ที่เอื้อต่อการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่สามารถผลักดันยุทธศาสตร์ สร้างกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน และสร้างความรู้ที่เป็นความเชี่ยวชาญของจังหวัดได้ต้องประกอบด้วย 3 ระดับ คือ 1) การจัดการความรู้ในระดับบุคคล เป็นการจัดการความรู้ที่มีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาในการทำงาน และการพัฒนาเป็นหลัก โดยกระบวนการสำคัญ คือ การสร้างและแสวงหาความรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน และเกิดการสั่งสมประสบการณ์ ส่งผลให้เกิดเป็นความรู้ ความเชี่ยวชาญและความสามารถของบุคลากร 2) การจัดการความรู้ระดับหน่วยงาน เป็นการจัดการความรู้ที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาบุคลากร และพัฒนางานเป็นหลัก โดยกระบวนการสำคัญ คือ การสร้างวิธีการในการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อถอดความรู้ของบุคลากรซึ่งอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ และจัดเก็บความรู้เหล่านั้นให้อยู่กับหน่วยงานไม่ให้สูญหายให้สามารถนำกลับมาใช้เพื่อการต่อยอดสร้างเป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะของหน่วยงาน และสร้างเป็นนวัตกรรมได้ 3) การจัดการความรู้ระดับจังหวัด เป็นการจัดการความรู้ที่มีเป้าหมายที่การใช้ความรู้ในการผลักดันยุทธศาสตร์ โดยเป็นการดึง และยกระดับความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้จังหวัดมาใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จังหวัด ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างศักยภาพ และความเชี่ยวชาญของจังหวัด โดยมีการจัดทำโครงการ แผนงาน เพื่อผลักดันยุทธศาสตร์เป็นกลไกสำคัญในการสร้างการทำงานร่วมกันและใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายโอนความรู้ และเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรต่างหน่วยงาน

ปัจจัยที่ขับเคลื่อนให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จได้ประกอบด้วย ผู้บริหารหน่วยงาน ความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการความรู้ของบุคลากร วัฒนธรรมการเรียนรู้ และการสื่อสารในหน่วยงาน เทคโนโลยีสารสนเทศ และความช่วยเหลือจากนักวิชาการ (ที่ปรึกษา)

นิตยา ทองหนูนุ้ย และฎารัตน์ ชิตวงศ์ (2553) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลในจังหวัดจันทบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยว

ชายฝั่งทะเลในจังหวัดจันทบุรีมีทั้งหมด 8 ปัจจัย ได้แก่ การได้รับการชักชวนจากบุคคลหรือหน่วยงานในภาครัฐ เอกชนหรือผู้นำชุมชนในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยว ประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว ทัศนคติต่อการท่องเที่ยว การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว การมีตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมในชุมชน การได้รับการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวจากภาครัฐ การตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และอาชีพรับจ้างทั่วไป โดยพบว่าตัวแปรเหล่านี้ สามารถอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยงชายฝั่งทะเลในจังหวัดจันทบุรีได้ร้อยละ 45.6 (R^2 = 0.456)

ปรียานุช เจริญผล และสุรศักดิ์ เกษมสุวรรณ (2554) ศึกษาเรื่อง การติดตามประเมินผลการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พบว่า ปัญหาและเหตุปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ประกอบด้วย 1) ความเข้าใจแนวทางการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ 2) กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี 3) แนวทางการบูรณาการโครงการ 4) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ไม่มีน้ำหนักต่อการจัดทำแผนพัฒนา 5) การประชาสัมพันธ์ที่ไม่มีประสิทธิภาพ 6) ทุกจังหวัดให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาจังหวัดมากกว่ากลุ่มจังหวัด 7) ลักษณะโครงการที่ไม่ให้เสนอของบประมาณ 8) การบริหารจัดการที่ล่าช้า และขาดประสิทธิภาพ 9) ระเบียบขั้นตอนที่ส่งผลต่อความล่าช้าในการดำเนินโครงการ

สรุป

สำหรับบทที่ 2 เป็นการทบทวนวรรณกรรมประกอบไปด้วยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบไปด้วยการอธิบายแนวคิดที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง และนำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ โดยสามารถแบ่งการทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ แนวคิดและทฤษฎีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 12 เรื่อง

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปการสังเคราะห์ข้อมูลสำคัญเพื่อนำมาสู่กรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

1. การสังเคราะห์แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ได้มาซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจำนวน 14 ปัจจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านภาครัฐ ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นกรอบ

แนวคิดในการวิจัย และได้มาซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมที่ใช้เป็นกรอบในการวิจัย ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ซึ่งสามารถแสดงที่มาของการสังเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 5 การสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน		**ชื่อ-นามสกุล**
ปัจจัยส่วนบุคคล	เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้	วาริลิน วังชัย, 2545, หน้า 59-60; สันต์ คาวีรัตน์, 2550
	ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	วาริลิน วังชัย, 2545, หน้า 59-60;
	ตำแหน่งทางสังคม	มนัชนก ศรีอิสาณ, 2547, หน้า 25; โกสน สันทรพฤกษ์, 2538, หน้า 52;
	การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (ติดต่อสื่อสาร)	สันต์ คาวีรัตน์, 2550; นพรัตน์ รัตนพงศ์, 2542, หน้า 31-33; ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2552, หน้า 216-217
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสังคม	ความรู้ความเข้าใจในความเป็นพลเมือง	วาริลิน วังชัย, 2545, หน้า 59-60

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน		**ชื่อ-นามสกุล**
	ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานของภาครัฐ ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับ	วาริลิน วังชัย, 2545, หน้า 59-60; สันต์ คาวีรัตน์, 2550 นพรัตน์ รัตนพงศ์, 2542, หน้า 31-33; ปริชาติ วลัยเสถียร, 2552, หน้า 216-

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน		ชื่อ-นามสกุล
		217; WHO, 1978, pp. 59-68 อ้างถึงใน ไชยชนะ สิทธิวรชัย, 2535, หน้า 19-20
ปัจจัยด้านภาครัฐ	การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วม	WHO, 1978, pp. 59-68 อ้างถึงใน ไชยชนะ สิทธิวรชัย, 2535, หน้า 19-20; ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2552, หน้า 216-217
	ทัศนคติของผู้บริหารการติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลัง	วาริลิน วังชัย, 2545, หน้า 59-60; ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2552, หน้า 216-217

ตารางที่ 6 การสังเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ

แหล่งที่มา	กระบวนการมีส่วนร่วม						
	A	A	A	B	C	D	
	ร่วมใจ	ร่วมคิด	ร่วมตัดสินใจ	ร่วมดำเนินการ	ร่วมรับผลประโยชน์	ร่วมประเมินผล	ร่วมเป็นเจ้าของ
Cohen and Uphoff (1997)			✓	✓	✓	✓	
Regional Environmental Center (1996)			✓	✓	✓	✓	

ตารางที่ 6 (ต่อ)

แหล่งที่มา	กระบวนการมีส่วนร่วม						
	A	A	A	B	C	D	
	ร่วม	ร่วม	ร่วม	ร่วม	ร่วมรับผล	ร่วม	ร่วมเป็น

	ใจ	คิด	ตัดสินใจ	ดำเนินการ	ประโยชน์	ประเมินผล	เจ้าของ
ถวิลวดี บุรีกุล (2551)		✓	✓	✓	✓	✓	
อรพินท์ สพโชคชัย (2551)		✓	✓	✓	✓	✓	
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2558)		✓	✓	✓	✓	✓	
ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ (2553)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากการสังเคราะห์ข้างต้นผู้วิจัยได้มาซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมที่เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย 4 กระบวนการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

A หมายถึง เป็นกระบวนการการมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ

B หมายถึง เป็นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

C หมายถึง เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์

D หมายถึง เป็นการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการที่ใช้ศึกษา

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยผู้วิจัยเลือกจังหวัดจันทบุรี เนื่องจากจังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่เคยได้รับรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในปี พ.ศ. 2552-2554 แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2557 กลับไม่ได้รับรางวัลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า มีปัจจัยบางอย่างที่ส่งผลต่อการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดจันทบุรี ที่ส่งผลให้ในช่วงปีหลังจังหวัดจันทบุรีไม่ได้รับรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed methodology research) ซึ่งเป็นเทคนิควิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่ใช้ทั้งวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ด้วยการผสมผสานวิธีคิดและระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพเข้าด้วยกัน เพื่อแก้ไขจุดอ่อนของแต่ละระเบียบวิธีโดยใช้จุดแข็งของอีกวิธีหนึ่งมาใช้ประโยชน์ทำให้ผลที่ได้จากการวิเคราะห์มีความครบถ้วนมากยิ่งขึ้น (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2555, หน้า 32) โดยแต่ละระเบียบวิธีจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยกล่าวคือ วัตถุประสงค์ที่ 1 วัตถุประสงค์ที่ 4 และวัตถุประสงค์ที่ 5 เป็นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และวัตถุประสงค์ที่ 2 และการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เป็นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

ดังนั้นการนำเสนอในหัวข้อต่าง ๆ ประกอบด้วย ข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็นสองส่วนตามระเบียบวิธีวิจัย กล่าวคือ จะเป็นการนำเสนอเนื้อหาในละวิธีการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพตามลำดับโดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาจากประชากรทั้งหมดที่เป็นกลุ่มเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดจันทบุรีที่เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี

ระหว่าง พ.ศ. 2561-2564 และแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 โดยมีจำนวนกลุ่มเครือข่ายที่ปรึกษาที่เข้าร่วมประชุมในแต่ละกลุ่มดังตาราง

ตารางที่ 7 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย (กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด, 2559)

ประเภทประชากร	จำนวน (คน)
ผู้แทนส่วนราชการ	78
ภาคธุรกิจเอกชน	4
นักวิชาการ	6
สื่อมวลชน	2
ผู้แทนภาคประชาสังคม	10
ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	45
รวม	145

จากจำนวนประชากรดังกล่าวข้างต้นเป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 และวัตถุประสงค์ที่ 3 ของการวิจัยซึ่งเป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ที่ 1 วัตถุประสงค์ที่ 4 และวัตถุประสงค์ที่ 5 มีรายละเอียดดังที่จะกล่าวในส่วนต่อไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ

สำหรับการศึกษาในส่วนของวัตถุประสงค์ที่ 1 วัตถุประสงค์ที่ 4 และวัตถุประสงค์ที่ 5 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 12 คน

2.2 หลักเกณฑ์ในการคัดเลือก เนื่องจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 วัตถุประสงค์ที่ 4 และวัตถุประสงค์ที่ 5 ของการวิจัย ผู้วิจัยจะใช้ผู้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเดียวกันในการเก็บข้อมูล ดังนั้นในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจะใช้หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

2.2.1 เป็นตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเข้าร่วมประชุมวางแผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี

2.2.2 เป็นผู้ที่มีรายชื่อเข้าร่วมประชุมวางแผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรีในปีงบประมาณล่าสุด

2.2.3 เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนโดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี ทั้งนี้การคัดเลือกผู้ที่มีบทบาทสำคัญจะได้มาจากการแนะนำจากตัวแทนท่านอื่น ๆ ในภาคส่วนต่าง ๆ และ/ หรือได้รับคำแนะนำมาจากกลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดจันทบุรี

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยสำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามและเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แนวคำถามในการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

1. การสร้างเครื่องมือวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

1.1 การสร้างเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นเอง โดยศึกษาค้นคว้าจากตำรา หนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาสร้างสอบถามในการวิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามและหาประสิทธิภาพของแบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

1.1.1 ศึกษาจากตำรา หนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามในการวิจัย

1.1.3 กำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างแบบสอบถามในการวิจัย

1.1.4 สร้างแบบสอบถามในการวิจัยที่จะนำมาใช้ในการเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี และวัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยมีเนื้อหาดังนี้

แบบสอบถามนี้จะประกอบด้วยกัน 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนครั้งในการมีส่วนร่วม สถานภาพในเครือข่าย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด ความรู้ความเข้าใจการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วม การติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลัง

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาของกระบวนการมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผน 3) การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ตอนที่ 5 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended question) เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมขององค์กรเครือข่ายในการพัฒนาต่อการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จำนวน 2 ข้อ

1.2 คุณภาพของเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ

คุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยดำเนินการดังนี้

1.2.1 นำเครื่องมือในการวิจัยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์และส่งเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญ โดยทำหนังสือของความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งได้ค่า IOC = 0.92 (ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ข) รวมถึงการตรวจสอบความเหมาะสมทางด้านการใช้ภาษาและการสื่อความหมาย ซึ่งผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว ประกอบด้วย

1.2.1.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ชคัตตรัย รยะสวัสดิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

1.2.1.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัลยา ปริญโญกุล คณบดีคณะเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี

1.2.1.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ จันทร์เพ็ชร รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

1.2.1.4 ดร.อุษณี มงคลพิทักษ์สุข อาจารย์ประจำโครงการรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

1.2.1.5 ดร.อนุจิตร ชินสาร อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

1.2.2 นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แต่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย กล่าวคือ กลุ่มเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดนครนายก จำนวน 45 คน และนำแบบสอบถามที่ได้คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการวัดความสอดคล้องภายใน (Internal consistency method) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α-Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2555, หน้า 283-284) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.92 (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ข)

1.2.3 นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดสอบเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ เพื่อให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

1.2.4 สร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ศึกษาต่อไป

1.3 การสร้างเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ

1.3.1 แนวคำถามในการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ผู้วิจัยสร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากการศึกษาค้นคว้าตำรา หนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในการสร้างแนวคำถามถามการวิจัย โดยผู้วิจัยใช้วัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นกรอบกำหนดแนวคำถามในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้แนวคำถามในการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 วัตถุประสงค์ที่ 4 และวัตถุประสงค์ที่ 5 ของการวิจัย ประกอบด้วยข้อคำถามดังนี้

1.3.1.1 ท่านเคยเข้าไปมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในกระบวนการใดบ้าง

1.3.1.2 บทบาทการมีส่วนร่วมของท่านในกระบวนการวางแผนการปฏิบัติการจัดสรรผลประโยชน์ และการประเมินผล มีมากน้อยเพียงใด และมีบทบาทในลักษณะใด

1.3.1.3 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อแนวทางการบริหารงานของจังหวัดในด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

1.3.1.4 ท่านมีปัญหาอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานของจังหวัดหรือไม่อย่างไร

1.3.1.5 แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเป็นอย่างไร

1.4 คุณภาพของเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยนำแนวคำถามในการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ได้แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

1.4.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ชคัตตรัย รยะสวัสดิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

1.4.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัลยา ปริญโญกุล คณบดีคณะเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี

1.4.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ จันทร์เพ็ชร รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

1.4.4 ดร.อุษณี มงคลพิทักษ์สุข อาจารย์ประจำโครงการรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

1.4.5 ดร.อนุจิตร ชินสาร อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบโดยใช้ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญในการการตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงความเหมาะสมของแนวคำถามในการสัมภาษณ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพจะทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลนับตั้งแต่เริ่มต้นเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลจนถึงสิ้นสุดการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) (วรรณดี สุทธินราการ, 2556, หน้า 144-145) จากนั้นผู้วิจัยจะทำการสรุปผลและยืนยันผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 นำหนังสือจากวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความร่วมมือจากสำนักงานจังหวัดจันทบุรี เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มเครือข่ายที่ปรึกษาทั้ง 6 กลุ่ม ที่เป็นกลุ่ม

ตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 นำแบบสอบถามส่งให้ประชากรในการศึกษาทุกกลุ่ม โดยผู้วิจัยส่งด้วยตัวเอง และชี้แจงผู้ตอบแบบสอบถามว่าผู้วิจัยจะสงวนคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นความลับ และจะใช้เพื่อเป็นประโยชน์แก่การวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น

1.3 รวบรวมแบบสอบถามคืน ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์

1.4 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติทางสังคมศาสตร์

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้วิจัยนำหนังสือจากวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการให้ข้อมูล

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามที่กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญไว้ กล่าวคือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จำนวน 12 คน และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำผลการวิเคราะห์มาสรุปผล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับการตอบข้อคำถามตามแบบสอบถามในตอนที่ 2 ถึงตอนที่ 4 ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

1.1.1 ความรู้ความเข้าใจในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัด และความรู้ความเข้าใจการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเป็นคำถาม ถูก และผิด จำนวน 7 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน กล่าวคือ

ตอบถูกให้ 1 คะแนน

ตอบผิดให้ 0 คะแนน

การแบ่งเกณฑ์ตามคะแนนที่ได้มีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 0-2 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 3-5 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 6-7 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง

1.2 ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมเป็นคำถามปลายปิด และมีตัวเลือกให้เลือกตอบจำนวน 4 คำตอบ โดยมีคำถามจำนวน 8 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุด 5 คะแนน
คาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับมาก 4 คะแนน
คาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับปานกลาง 3 คะแนน
คาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับน้อย 2 คะแนน
ไม่คาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับ 1 คะแนน

การแบ่งเกณฑ์ตามคะแนนที่ได้มีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 341-4.20 หมายถึง มีความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

1.3 การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วม ทัศนคติของผู้บริหาร และการติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลัง เป็นคำถามปลายปิด และมีตัวเลือกให้เลือกตอบจำนวน 4 คำตอบ โดยมีคำถามจำนวน 17 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ภาครัฐดำเนินการตามข้อความนั้นมากที่สุด 5 คะแนน
ภาครัฐดำเนินการตามข้อความนั้นมาก 4 คะแนน
ภาครัฐดำเนินการตามข้อความนั้นปานกลาง 3 คะแนน
ภาครัฐดำเนินการตามข้อความนั้นน้อย 2 คะแนน
ภาครัฐไม่ดำเนินการตามข้อความนั้น 1 คะแนน

การแบ่งเกณฑ์ตามคะแนนที่ได้มีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่อง

ทางการเข้ามามีส่วนร่วมและการติดตาม
ประเมินผล และให้การสนับสนุนในภายหลัง
ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่อง
ทางการเข้ามามีส่วนร่วมและการติดตาม
ประเมินผล และให้การสนับสนุนในภายหลัง
ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่อง
ทางการเข้ามามีส่วนร่วมและการติดตาม
ประเมินผล และให้การสนับสนุนในภายหลัง
ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่อง
ทางการเข้ามามีส่วนร่วมและการติดตาม
ประเมินผล และให้การสนับสนุนในภายหลัง
ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-0.80 หมายถึง การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่อง
ทางการเข้ามามีส่วนร่วมและการติดตาม
ประเมินผล และให้การสนับสนุนในภายหลัง
ในระดับน้อยที่สุด

1.4 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ สำหรับส่วนนี้เป็นคำถามปลายปิดและมีตัวเลือกให้เลือกตอบจำนวน 4 คำตอบ โดยมีคำถามจำนวน 20 ข้อ ตามกระบวนการมีส่วนร่วมทั้ง 4 กระบวนการ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ตัดสินใจ (ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ) 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (ร่วมดำเนินการ) 3) การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ (ร่วมรับผลประโยชน์) และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล (ร่วมประเมินผล) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ท่านมีส่วนร่วมตามข้อความนั้นมากที่สุด 5 คะแนน
ท่านมีส่วนร่วมตามข้อความนั้นมาก 4 คะแนน
ท่านมีส่วนร่วมตามข้อความนั้นปานกลาง 3 คะแนน
ท่านมีส่วนร่วมตามข้อความนั้นน้อย 2 คะแนน
ท่านมีส่วนร่วมตามข้อความนั้นน้อยที่สุด 1 คะแนน

การแบ่งเกณฑ์ตามคะแนนที่ได้มีดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด (Minimum-maximum)

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis) สถิติที่ใช้ ได้แก่ วิธีวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุ (Multiple linear regression) โดยมีรายละเอียดดังนี้

วิธีวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุ (Multiple linear regression) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสังคมและปัจจัยด้านภาครัฐที่คาดว่ามีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยในการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระและเลือกสมการที่เหมาะสมที่สุด

ตารางที่ 8 ตัวแปรและคำจำกัดความ

ตัวแปร	คำจำกัดความ
a	คือ ค่าคงที่
b_1-b_9	คือ ค่าสัมประสิทธิ์
Par	คือ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ
Sex	คือ เพศของเครือข่ายที่ปรึกษา

	= 1 เป็นเพศหญิง
	= 0 เป็นเพศชาย
Age	คือ อายุของเครือข่ายที่ปรึกษา (ปี)

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ตัวแปร	คำจำกัดความ
Career	คือ อาชีพ
Educate	คือ ระดับการศึกษาของเครือข่ายที่ปรึกษา
Role	คือ บทบาทสถานภาพที่สังกัดของเครือข่ายที่ปรึกษา
Income	คือ รายได้จากการประกอบอาชีพ (บาท)
Media	คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
	= 1 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
	= 0 ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
CIPA	คือ ความรู้ความเข้าใจการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ
CPPA	คือ ความรู้ความเข้าใจการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด
Expect	คือ ความคาดหวังประโยชน์ที่ได้รับของเครือข่ายที่ปรึกษา
Support	คือ การสนับสนุนกิจกรรมและการประเมินผลจากภาครัฐ
Attitude	คือ ทัศนคติของผู้บริหาร

โดยกำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

H_0: ตัวแปรอิสระที่ถูกเลือกไม่มีผลต่อตัวแปรตาม

H_1: ตัวแปรอิสระที่ถูกเลือกมีผลต่อตัวแปรตาม

ถ้าค่า *Sig. t* มีค่ามากกว่า α จะตัดสินใจยอมรับสมมติฐาน H_0 แสดงว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสังคมและปัจจัยด้านภาครัฐ ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี แต่ถ้าค่า *Sig. t* มีค่าน้อยกว่า α จะตัดสินใจปฏิเสธสมมติฐาน H_0 แสดงว่าแสดงว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสังคมและปัจจัยด้านภาครัฐ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้การวิเคราะห์เชิงอรรถาธิบาย พรรณนาความจากเอกสารและข้อมูลจากการวิจัยภาคสนามเชิงลึก โดยนำกระบวนการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ตีความข้อมูล พัฒนาปรับปรุงแผนงาน โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อสามารถให้เหตุผลและการวิจารณ์ที่เหมาะสมกับเรื่องที่ศึกษา

ตารางที่ 9 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	**ประชากร/ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**เครื่องมือวิจัย**	**การวิเคราะห์ข้อมูล**
1. ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนา จำนวน 12 คน	แนวคำถามในการสัมภาษณ์และผู้วิจัย	การตีความ
2. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงาน	เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนา จำนวน 145 คน	แบบสอบถาม	การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ

จังหวัดแบบบูรณาการ ในจังหวัดจันทบุรี			ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนา จำนวน 145 คน	แบบสอบถาม	วิธีวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุ
4. ศึกษาปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนา จำนวน 12 คน	แนวคำถามในการสัมภาษณ์และผู้วิจัย	การตีความ

ตารางที่ 9 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	**ประชากร/ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**เครื่องมือวิจัย**	**การวิเคราะห์ข้อมูล**

5. ศึกษารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนา จำนวน 12 คน	แนวคำถามในการสัมภาษณ์และผู้วิจัย	การตีความ

บทที่ 4
ผลการศึกษา

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาโดยมุ่งเน้นการอธิบายขยายข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ของการวิจัย ซึ่งจะนำเสนอในส่วนของข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ที่ 2 และ 3 เป็นส่วนแรก และอธิบายปรากฏการณ์ข้อค้นพบด้วยการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เป็นส่วนที่สอง ส่วนที่สามเป็นการนำเสนอข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ที่ 4 และส่วนสุดท้ายเป็นการนำเสนอตามวัตถุประสงค์ที่ 5 ตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี และผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

การศึกษาในส่วนนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาจากเครือข่ายที่ปรึกษาทั้ง 6 ภาคส่วน ที่เข้าร่วมประชุมวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดจันทบุรี จำนวน 145 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 5 ตอน ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมและสังคม 3) ข้อมูลด้านภาครัฐ 4) การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผน 3) การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา และ 5) ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษา เพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี จากการศึกษาผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนในการมีส่วนร่วม สถานภาพในเครือข่าย
2. ผลการศึกษาข้อมูลด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

3. ผลการศึกษาข้อมูลด้านภาครัฐ ประกอบด้วย การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วม ทัศนคติของผู้บริหาร และการติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลัง

4. ผลการศึกษาข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

5. ผลการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

6. ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

ข้อมูลทั่วไปของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนครั้งการมีส่วนร่วม สถานภาพในเครือข่าย โดยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.00 อายุ 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.40 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 57.90 อาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 81.47 รายได้ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.70 มีส่วนร่วมต่ำกว่า 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 64.80 และสถานภาพในเครือข่ายส่วนใหญ่เป็นผู้แทนส่วนราชการ คิดเป็นร้อยละ 53.80 ตามลำดับ

โดยรายเอียดของข้อมูลทั่วไปของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีผู้วิจัยนำเสนอดังต่อไปนี้

ตารางที่ 10 ข้อมูลทั่วไปของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี (n = 145)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	58	40.00

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	87	60.00
รวม	145	100

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	10	6.90
30-39 ปี	56	38.60
40-49 ปี	76	52.40
50 ปีขึ้นไป	3	2.10
รวม	145	100
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	2.10
ปริญญาตรี	84	57.90
สูงกว่าปริญญาตรี	58	40.00
รวม	145	100
อาชีพ		

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ	118	81.40
ธุรกิจส่วนตัว	6	4.10
ลูกจ้าง/ พนักงานราชการ	15	10.30
เกษตรกรรม	4	2.80
ผู้ว่างงาน/ เกษียณ	2	1.40
รวม	145	100
รายได้		
ต่ำกว่า 30,000 บาท	72	49.70
30,001-40,000 บาท	44	30.30
40,001-50,000 บาท	14	9.70
50,001 บาทขึ้นไป	15	10.30
รวม	145	100

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครั้งในการมีส่วนร่วม		
ต่ำกว่า 3 ครั้ง	94	64.80

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
3-6 ครั้ง	36	24.80
6 ครั้งขึ้นไป	15	10.30
รวม	145	100
สถานภาพในเครือข่าย		
ผู้แทนส่วนราชการ	78	53.80
ภาคธุรกิจเอกชน	4	2.80
นักวิชาการ	6	4.10
สื่อมวลชน	2	1.40
ผู้แทนภาคประชาสังคม	10	6.90
ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	45	31.00
รวม	145	100

จากตารางที่ 10 พบว่า เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.00 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 40.00 อายุส่วนใหญ่อยู่ที่ 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.40 อายุ 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.60 ต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.90 และอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 2.10 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 57.90 สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 40.00 และต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.10 อาชีพส่วนใหญ่รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 81.40 ลูกจ้าง/ พนักงาน คิดเป็นร้อยละ 5.50 รายได้ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.70 รายได้ 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.30 รายได้ 50,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.30 และรายได้ 40,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.70

เครือข่ายที่ปรึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วมประชุมวางแผนพัฒนาจังหวัดต่ำกว่า 3 ครั้ง

คิดเป็นร้อยละ 64.80 มีส่วนร่วมประชุมวางแผนพัฒนาจังหวัด 3-6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 24.80 และมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนพัฒนาจังหวัด 6 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.30 สถานภาพในเครือข่ายส่วนใหญ่เป็นผู้แทนส่วนราชการ คิดเป็นร้อยละ 53.80 รองลงมาเป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 31.00 ผู้แทนภาคประชาสังคม คิดเป็นร้อยละ 6.90 นักวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 4.10 ภาคธุรกิจเอกชน คิดเป็นร้อยละ 2.80 และสื่อมวลชน คิดเป็นร้อยละ 1.40 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาข้อมูลด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ตารางที่ 11 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด (n = 145)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด	**จำนวน**	**ร้อยละ**	**ค่าเฉลี่ย** ($\bar{X}$)	***SD***
ระดับความรู้ความเข้าใจ			2.69	0.46
ความรู้ความเข้าในระดับต่ำ (0-2 คะแนน)	0	0.00		
ความรู้ความเข้าในระดับปานกลาง (3-5 คะแนน)	45	31.00		
ความรู้ความเข้าในระดับสูง (6-7 คะแนน)	100	69.00		
รวม	145	100		

จากตารางที่ 11 พบว่า เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารราชการ

แบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัดอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 69.00 และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัดอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 31.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัดของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีจำแนกเป็นรายข้อ (n = 145)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด	**ถูก (ร้อยละ)**	**ผิด (ร้อยละ)**
1. การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมคือกิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ	139 (95.90)	6 (4.10)
2. การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิดเท่านั้น	112 (77.20)	33 (22.80)
3. บริหารราชการแบบมีสวนร่วมระดับจังหวัดเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	144 (99.30)	1 (0.70)
4. การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดจะให้ความสำคัญ	95	50

กับความคิดเห็นของผู้แทนส่วนราชการ	(65.50)	(34.50)
5. การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดมีเป้าหมายสำคัญ	142	-
คือเพื่อให้การทำงานของระบบราชการในระดับจังหวัดสามารถ ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน	(97.90)	(2.10)
6. การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดจะส่งผลให้	137	8
การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีความเข้มแข็งและยั่งยืน	(94.50)	(5.50)
7. การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดเป็นเพียง	96	49
การเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในมุมมองต่าง ๆ	(66.20)	(33.80)

จากตารางที่ 12 พบว่า เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีมีความเข้าใจว่าบริหารราชการแบบมีสวนร่วมระดับจังหวัดเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคมและผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด เนื่องจากมีผู้ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 99.30 และตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 0.70 รองลงมา คือ มีความเข้าใจว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดมีเป้าหมายสำคัญ คือ เพื่อให้การทำงานของระบบราชการในระดับจังหวัดสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน มีผู้ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 97.90 มีความเข้าใจว่าการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม คือ กิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 95.90 มีความเข้าใจการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดจะส่งผลให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีความเข้มแข็งและยั่งยืน คิดเป็นร้อยละ 94.50 มีความเข้าใจว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 77.20 มีความเข้าใจว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดไม่ใช่เป็นเพียงการเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในมุมมองต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 66.20 และมีความเข้าใจว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดไม่ได้ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของผู้แทนส่วนราชการเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 65.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (n = 145)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ	**จำนวน**	**ร้อยละ**	**ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)**	***SD***
ระดับความรู้ความเข้าใจ			2.71	0.48
ความรู้ความเข้าในระดับต่ำ (0-2 คะแนน)	2	1.40		
ความรู้ความเข้าในระดับปานกลาง (3-5 คะแนน)	38	26.20		
ความรู้ความเข้าในระดับสูง (6-7 คะแนน)	105	72.40		
รวม	145	100		

จากตารางที่ 13 พบว่า เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 72.40 และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 26.20 และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 1.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี จำแนกเป็นรายข้อ (n = 145)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ	**ถูก (ร้อยละ)**	**ผิด (ร้อยละ)**

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ	ถูก (ร้อยละ)	ผิด (ร้อยละ)
1. การบริหารงานของจังหวัดตามแนวทางการบริหารแบบบูรณาการที่กำหนดให้ทุกหน่วยงานต้องทำงานแบบมุ่งเน้นผลงาน (Result) ตามยุทธศาสตร์เป็นหลัก	122 (84.10)	23 (15.90)
2. การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเป็นการบูรณาการการทำงานภายใต้กระทรวงเดียวกัน	124 (85.50)	21 (14.50)
3. การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเป็นการร่วมกันคิดร่วมกันทำงาน โดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน	141 (97.20)	4 (2.80)
4. การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเป็นการทำงานหลายหน่วยงานโดยอาศัยการทำงานและความเชี่ยวชาญและความชำนาญการของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกันเฉพาะด้าน	135 (93.10)	10 (6.90)
5. การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเป็นการทำงานภายใต้เป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกัน	84 (57.90)	61 (42.10)
6. การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการก่อให้เกิดความประหยัดเสริมสร้างประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน	141 (97.20)	4 (2.80)
7. การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันทำงานกับภาครัฐในระบบเครือข่าย	140 (96.60)	5 (3.40)

จากตารางที่ 14 พบว่า เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัด

แบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีมีความเข้าใจการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเป็นการร่วมกันคิดร่วมกันทำงาน โดยใช้ทรัพยากรร่วมกันและการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการก่อให้เกิดความประหยัด เสริมสร้างประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.20 รองลงมา มีความเข้าใจว่าการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันทำงานกับภาครัฐในระบบเครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 96.60

มีความเข้าใจว่าการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเป็นการทำงานหลายหน่วยงานโดยอาศัยการทำงานและความเชี่ยวชาญ และความชำนาญการของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกันเฉพาะด้าน คิดเป็นร้อยละ 93.10 มีความเข้าใจว่าการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการไม่ใช่เป็นการบูรณาการการทำงานภายใต้กระทรวงเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 85.50 มีความเข้าใจการบริหารงานของจังหวัดตามแนวทางการบริหารแบบบูรณาการ ที่กำหนดให้ทุกหน่วยงานต้องทำงานแบบมุ่งเน้นผลงาน (Result) ตามยุทธศาสตร์เป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 84.10 และมีความเข้าใจว่าการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเป็นการทำงานภายใต้เป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์ที่เหมือนกัน คิดเป็นร้อยละ 57.90 ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับ (n = 145)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับความคาดหวัง
1. ทำให้ได้รับการยอมรับจากประชาชน	3.56	1.12	มีคาดหวังมาก
2. ทำให้ได้มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	3.34	1.10	มีคาดหวังปานกลาง
3. ทำให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ความดูแลของท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีและได้รับความสะดวกสบาย	4.23	0.90	มีคาดหวังมากที่สุด
4. ทำให้เกิดการพัฒนาจังหวัดทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม	4.39	0.76	มีคาดหวังมากที่สุด
5. เกิดการพัฒนาระบบราชการที่สร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง	4.32	0.80	มีคาดหวังมากที่สุด

6. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ระบบราชการ	4.28	0.76	มีคาดหวังมากที่สุด
7. สร้างฉันทามติในการติดสินใจดำเนินงาน/ โครงการต่าง ๆ ของจังหวัด	4.17	0.70	มีคาดหวังมาก
8. ทำให้การดำเนินงาน/ โครงการต่าง ๆ ของจังหวัดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	4.40	0.71	มีคาดหวังมากที่สุด
รวม	4.08	0.85	มีคาดหวังมาก

จากตารางที่ 15 พบว่า เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีมีความคาดหวังต่อผลประโยชน์ที่ได้รับโดยรวมมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.08) หากพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีมีความคาดหวังว่า การมีส่วนร่วมทำให้การดำเนินงาน/ โครงการต่าง ๆ ของจังหวัดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.39) ทำให้เกิดการพัฒนาจังหวัดทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.39) เกิดการพัฒนาระบบราชการที่สร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.32) สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ระบบราชการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.28) และทำให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ความดูแลของท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีและได้รับความสะดวกสบายอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.23) รองลงมาคาดหวังว่า การมีส่วนร่วมจะช่วยสร้างฉันทามติในการติดสินใจดำเนินงาน/ โครงการต่าง ๆ ของจังหวัด ($\bar{X}$ = 4.17) และทำให้ได้รับการยอมรับจากประชาชน ($\bar{X}$ = 3.56) และทำให้ได้มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานมีความคาดหวังระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.34) ตามลำดับ

ตารางที่ 16 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (*n* = 145)

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	**ได้รับทุกเดือน**	**4-6 ครั้ง/ปี**	**1-3 ครั้ง/ปี**	**ไม่เคยได้รับ**

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ได้รับทุกเดือน	4-6 ครั้ง/ปี	1-3 ครั้ง/ปี	ไม่เคยได้รับ
1. การจัดอบรมจากจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	40 (27.60)	63 (43.40)	33 (22.80)	9 (6.20)
2. หนังสือ/ คู่มือ/ เอกสาร/ แผ่นพับของจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	31 (21.40)	63 (43.40)	45 (31.00)	6 (4.10)
3. หนังสือ/ คู่มือ/ เอกสาร/ แผ่นพับของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)	14 (9.70)	60 (41.40)	54 (37.20)	17 (11.70)
4. สื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ของจังหวัดหรือ เว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	28 (19.30)	58 (40.00)	46 (31.70)	13 (9.00)
5. หนังสือพิมพ์	15 (10.30)	38 (26.20)	58 (40.00)	34 (23.40)

ตารางที่ 16 (ต่อ)

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ได้รับทุกเดือน	4-6 ครั้ง/ปี	1-3 ครั้ง/ปี	ไม่เคยได้รับ
6. การบอกเล่าจากเพื่อนและ/ หรือคนรู้จัก	18	57	54	16

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ได้รับทุกเดือน	4-6 ครั้ง/ปี	1-3 ครั้ง/ปี	ไม่เคยได้รับ
และ/ หรือบุคลากรจากหน่วยงานราชการ	(12.40)	(39.30)	(37.20)	(11.00)

จากตารางที่ 16 หากพิจารณาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวต่าง ๆ ของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี พบว่า ส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากการจัดอบรมจากจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหนังสือ/ คู่มือ/ เอกสาร/ แผ่นพับของจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4-6 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 43.40 และรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหนังสือ/ คู่มือ/ เอกสาร/ แผ่นพับ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) 4-6 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 41.40 และรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ของจังหวัดหรือเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ 4-6 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 40.00

3. ผลการศึกษาข้อมูลด้านภาครัฐ ประกอบด้วย การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วม ทัศนคติของผู้บริหาร และการติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลัง นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดังนี้

ตารางที่ 17 การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วม (n = 145)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	การสนับสนุน
1. จังหวัดกำหนดช่องทางการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนและเข้าถึงได้ง่าย	3.74	0.72	ระดับมาก
2. จังหวัดมีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่ชัดเจน และเข้าใจง่าย	3.72	0.75	ระดับมาก
3. การได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัดทุกครั้ง	3.81	0.87	ระดับมาก

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	การสนับสนุน
4. การประชุมวางแผนพัฒนาจังหวัดมีการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น	4.04	0.71	ระดับมาก

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	การสนับสนุน
5. ความคิดเห็นได้ถูกนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาจังหวัด	3.55	0.86	ระดับมาก
6. จังหวัดมีการจัดเตรียมช่องทางการเสนอความคิดเห็นเพิ่ม	3.66	0.83	ระดับมาก
7. การสนับสนุนและสร้างความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสมและเพียงพอ	3.57	0.85	ระดับมาก
8. จังหวัดสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัด	3.77	0.77	ระดับมาก
รวม	3.73	0.79	ระดับมาก

จากตารางที่ 17 พบว่า ภาครัฐสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.73) หากพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ทุกประเด็นมีการสนับสนุนกิจกรรม และการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 18 ทัศนคติของผู้บริหาร (n = 145)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับทัศนคติ
1. ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาในการวางแผนพัฒนาจังหวัด	4.20	0.72	ระดับมาก
2. ผู้ว่าราชการจังหวัดให้การสนับสนุน ส่งเสริม บทบาทของเครือข่ายที่ปรึกษาในการวางแผนพัฒนาจังหวัด	4.21	0.68	ระดับมากที่สุด
3. ผู้ว่าราชการจังหวัดเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นของเครือข่ายที่ปรึกษาในการประชุมวางแผนพัฒนาจังหวัด	4.20	0.67	ระดับมาก
4. ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญ สนับสนุนและเปิดโอกาสให้เครือข่ายที่ปรึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผน	4.21	0.65	ระดับมากที่สุด

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับทัศนคติ
รวม	4.20	0.68	ระดับมาก

จากตารางที่ 18 พบว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดให้การสนับสนุน ส่งเสริม บทบาทของเครือข่ายที่ปรึกษาในการวางแผนพัฒนาจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญ สนับสนุนและเปิดโอกาสให้เครือข่ายที่ปรึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.21) รองลงมา ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาในการวางแผนพัฒนาจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัดเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นของเครือข่ายที่ปรึกษาในการประชุมวางแผนพัฒนาจังหวัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21) ตามลำดับ ดังนั้น หากพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดมีทัศนคติ

ต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20)

ตารางที่ 19 การติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลัง (n = 145)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการติดตามประเมินผล
1. การจัดให้มีแบบประเมินผลการมีส่วนร่วม เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม	3.92	0.72	ระดับมาก
2. การนำผลการประเมินที่ท่านได้แสดงความคิดเห็นไปพัฒนาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท่านต่อไป	3.76	0.76	ระดับมาก
3. การสร้างช่องทางที่เพียงพอและง่ายต่อการเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วม	3.70	0.78	ระดับมาก
4. มีโครงการเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของท่านในกระบวนการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	3.60	0.82	ระดับมาก
5. การสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์จากจังหวัดเพื่อนำมาใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัด	3.59	0.91	ระดับมาก

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการติดตามประเมินผล
6. มีการติดตามความก้าวหน้าและประสานงาน	3.66	0.82	ระดับมาก

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการติดตามประเมินผล
กับท่านอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท่านในการพัฒนาจังหวัด			
รวม	3.70	0.80	ระดับมาก

จากตาราง 19 พบว่า ภาครัฐมีการติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลัง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.70) หากพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ทุกประเด็นมีการติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลังอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

4. ผลการศึกษาข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผน การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.24) หากพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผนอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.52) การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.43) และการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.09) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.93) ตามลำดับ

หากพิจารณารายละเอียดผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 20 ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัด

แบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี (n = 145)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการมีส่วนร่วม
การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ			
1. การเข้าร่วมประชุมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดสม่ำเสมอ	3.62	1.05	มาก
2. การมีส่วนร่วมเสนอแนวทางการวางแผนพัฒนาจังหวัด	3.48	1.01	มาก
3. การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนปฏิบัติงานหรือโครงการที่จะต้องดำเนินการในพื้นที่ตามแผนงานหรือโครงการของจังหวัด	3.39	1.00	ปานกลาง
4. การเสนอแนะปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ต่อที่ประชุมเพื่อวางแผนการพัฒนาจังหวัด	3.38	1.03	ปานกลาง
5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินแผนงาน/ โครงการต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด	3.30	1.00	ปานกลาง
รวม	3.43	1.01	มาก
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผน			
6. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและ/ หรือบริหารงาน ตามแผนงานหรือโครงการเพื่อพัฒนาจังหวัด	3.40	0.94	มาก
7. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงาน	3.40	0.94	มาก

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการมีส่วนร่วม
ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากรหรือวัสดุสิ่งของในการดำเนินการต่าง ๆ ตามแผนงานหรือโครงการเพื่อพัฒนาจังหวัด			
8. การดำเนินงานตามแผนการพัฒนาจังหวัดที่ได้กำหนดไว้	3.70	0.89	มาก
9. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อรองรับการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาจังหวัด	3.61	0.83	มาก

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการมีส่วนร่วม
10. การมีส่วนร่วมทุกครั้งเมื่อจังหวัดดำเนินงาน/โครงการตามแผนพัฒนาจังหวัด	3.50	0.89	มาก
รวม	3.52	0.89	มาก
การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์			
11. การได้รับการจัดสรรงบประมาณหรือวัสดุสิ่งของในการดำเนินการต่าง ๆ ตามแผนงานหรือโครงการพัฒนาจังหวัด	3.14	1.06	ปานกลาง

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการมีส่วนร่วม
12. การได้รับประโยชน์จากโครงการตามแผนการพัฒนาจังหวัด เช่น การพัฒนาตนเอง การพัฒนาองค์กร รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในองค์กรของท่าน ฯลฯ	3.29	1.02	ปานกลาง
13. การได้รับการยอมรับและยกย่องจากประชาชนในการดำเนินงาน/ โครงการในการพัฒนาจังหวัด	3.14	1.00	ปานกลาง
14. การได้รับผลประโยชน์ในด้านอื่น ๆ เช่น การเลื่อนตำแหน่ง การเพิ่มเงินเดือน ฯลฯ	2.79	1.15	ปานกลาง
รวม	3.09	1.05	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา			
15. การควบคุมและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาจังหวัด	2.99	1.10	ปานกลาง
16. การเป็นคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานในการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน	2.74	1.29	ปานกลาง
17. การติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการต่าง ๆ ตามแผนการพัฒนาจังหวัดทั้งในระดับจังหวัดและในระดับพื้นที่	3.01	1.19	ปานกลาง

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการมีส่วนร่วม
18. การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมสรุปผลการปฏิบัติงานในโครงการต่าง ๆ ที่เสร็จสิ้นแล้วตามแผนพัฒนาจังหวัด	2.90	1.16	ปานกลาง
19. การเสนอรายงานผลการดำเนินโครงการในพื้นที่ที่แล้วเสร็จเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการตามพัฒนาจังหวัดในครั้งต่อไป	2.97	1.13	ปานกลาง
20. การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปวางแผนพัฒนาจังหวัด	3.00	1.20	ปานกลาง
รวม	2.93	1.17	ปานกลาง

จากตาราง 20 พบว่า เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.43) หากพิจารณาการมีส่วนร่วมในประเด็นต่าง ๆ พบว่า การเข้าร่วมประชุม การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดสม่ำเสมออยู่ระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.62) การมีส่วนร่วมเสนอแนวทางการวางแผนพัฒนาจังหวัดอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.48) การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนปฏิบัติงานหรือโครงการที่จะต้องดำเนินการในพื้นที่ตามแผนงานหรือโครงการของจังหวัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.39) การเสนอแนะปัญหา และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ต่อที่ประชุมเพื่อวางแผนการพัฒนาจังหวัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.38) และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินแผนงาน/ โครงการต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดอยู่ในระดับปานกลาง

($\overline{X}$ = 3.30)

เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.52) หากพิจารณาการมีส่วนร่วมในประเด็นต่าง ๆ พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและ/ หรือบริหารงานตามแผนงานหรือโครงการเพื่อพัฒนาจังหวัดอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.40) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากรหรือวัสดุสิ่งของในการดำเนินการต่าง ๆ ตามแผนงานหรือโครงการเพื่อพัฒนาจังหวัดอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.40) การดำเนินงานตามแผนการพัฒนาจังหวัดที่ได้กำหนดไว้อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.70) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อรองรับการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาจังหวัดอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.61) และการมีส่วนร่วมทุกครั้งเมื่อจังหวัดดำเนินงาน/ โครงการตามแผนพัฒนาจังหวัดอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.50)

เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.09) หากพิจารณาการมีส่วนร่วมในประเด็นต่าง ๆ พบว่า การได้รับการจัดสรรงบประมาณ หรือวัสดุสิ่งของในการดำเนินการต่าง ๆ ตามแผนงานหรือโครงการพัฒนาจังหวัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.14) การได้รับประโยชน์จากโครงการตามแผนการพัฒนาจังหวัด เช่น การพัฒนาตนเอง การพัฒนาองค์กร รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในองค์กรของท่าน ฯลฯ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.29) การได้รับการยอมรับและยกย่องจากประชาชนในการดำเนินงาน/ โครงการในการพัฒนาจังหวัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.14) และการได้รับผลประโยชน์ในด้านอื่น ๆ เช่น การเลื่อนตำแหน่ง การเพิ่มเงินเดือน ฯลฯ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.79)

เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี มีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.09) หากพิจารณาการมีส่วนร่วมในประเด็นต่าง ๆ พบว่า การควบคุมและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาจังหวัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.99) การเป็นคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานในการกำกับ ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.74) การติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการต่าง ๆ ตามแผนการพัฒนาจังหวัดทั้งในระดับจังหวัดและในระดับพื้นที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.01) การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมสรุปผลการปฏิบัติงานในโครงการต่าง ๆ ที่เสร็จสิ้นแล้ว ตามแผนพัฒนาจังหวัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.90) การเสนอรายงานผลการดำเนินโครงการในพื้นที่ที่แล้วเสร็จเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการตามพัฒนาจังหวัดในครั้งต่อไปอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.97) และ

การมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปวางแผนพัฒนาจังหวัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.93) นอกจากนี้ในส่วนต่อไปเป็นการนำเสนอการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีเปรียบเทียบรายด้านดังตาราง 21

ตารางที่ 21 ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีเปรียบเทียบรายด้าน (n = 145)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ	3.43	1.01	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผน	3.52	0.89	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์	3.09	1.05	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา	2.93	1.17	ปานกลาง
รวม	3.24	1.03	ปานกลาง

จากตาราง 21 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.24) หากพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.52) การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.43) และการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.09) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.93)

จากข้อค้นพบภาพรวมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี เพื่อให้มีความชัดเจนในการแสดงข้อมูลข้อค้นพบ ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาในภาคส่วนต่าง ๆ ผู้วิจัยสามารถนำเสนอระดับการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดังนี้

ตารางที่ 22 ระดับการมีส่วนร่วมของผู้แทนส่วนราชการ (n = 78)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ	3.56	0.91	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผน	3.66	0.81	มาก

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการมีส่วนร่วม
3. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์	3.23	0.98	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา	3.05	1.13	ปานกลาง
รวม	3.37	0.95	ปานกลาง

จากตารางที่ 22 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้แทนส่วนราชการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.37) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผนอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.56) การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.66) และการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.23)

และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.05)

ตารางที่ 23 ระดับการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจเอกชน (n = 4)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ	2.50	1.04	น้อย
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผน	3.00	0.47	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์	2.31	0.85	น้อย
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา	1.83	0.66	น้อย
รวม	2.41	0.75	น้อย

จากตารางที่ 23 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจเอกชนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.41) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.50) การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.00) และการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.31) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 1.83)

ตารางที่ 24 ระดับการมีส่วนร่วมของนักวิชาการ (n = 6)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ	4.10	0.64	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผน	3.79	0.79	มาก

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการมีส่วนร่วม
3. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์	3.79	0.64	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.72	0.71	มาก
และพัฒนา			
รวม	3.85	0.69	มาก

จากตารางที่ 24 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของนักวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.85) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผนอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.10) การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.79) และการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.79) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.72)

ตารางที่ 25 ระดับการมีส่วนร่วมของสื่อมวลชน (n = 2)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ	3.00	0.00	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการ	3.00	0.00	ปานกลาง
ตามแผน			
3. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์	3.00	0.00	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา	3.00	0.00	ปานกลาง
รวม	3.00	0.00	ปานกลาง

จากตารางที่ 25 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสื่อมวลชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.00) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของสื่อมวลชนทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.00)

ตารางที่ 26 ระดับการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม (n = 10)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ	1.98	0.82	น้อย
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผน	2.32	0.95	น้อย
3. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์	1.75	0.79	น้อยที่สุด
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา	1.53	0.75	น้อยที่สุด
รวม	1.89	0.82	น้อย

จากตารางที่ 26 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 1.89) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 1.98) การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.32) และการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 1.75) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 1.53)

ตารางที่ 27 ระดับการมีส่วนร่วมของผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (n = 45)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ	3.55	0.99	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการ	3.57	0.87	มาก

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	*SD*	ระดับการมีส่วนร่วม
ตามแผน			
3. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์	3.12	1.04	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา	3.03	1.18	ปานกลาง
รวม	3.31	1.02	ปานกลาง

จากตารางที่ 27 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.31) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.55) การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.57) และการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.12) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.03)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีดังที่ได้นำเสนอข้างต้น ในส่วนต่อไปจะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบกราฟ เพื่อแสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีในกระบวนการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผน การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา รวมถึงการแสดงข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วน (ดังภาพที่ 10-11)

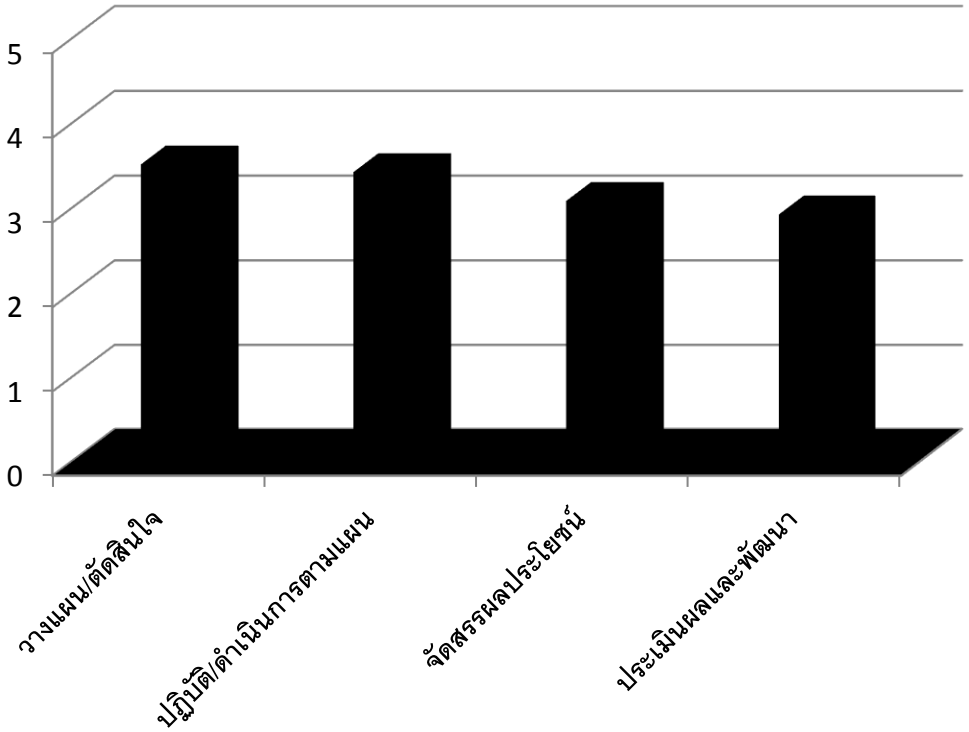

ภาพที่ 10 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมในด้านต่าง ๆ

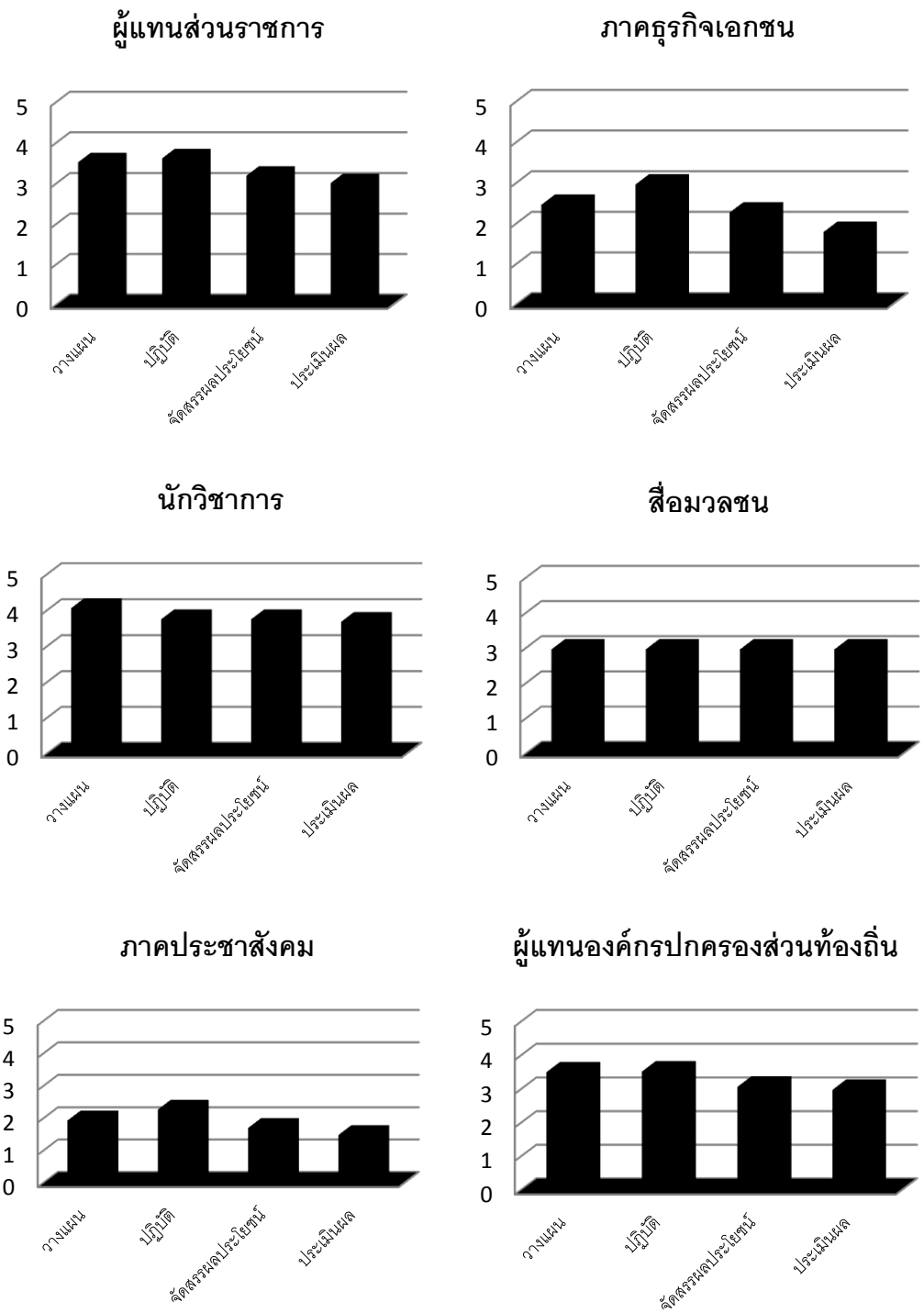

ภาพที่ 11 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ในส่วนต่อไปจะเป็นการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ของการวิจัยดังนี้

5. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) โดยเลือกการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้น (Linear regression) และเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยด้วยเทคนิค Stepwise โดยตัวแปรอิสระที่จะนำมาทำการทดสอบประกอบด้วย เพศ (Sex) อายุ (Age) อาชีพ (Career) ระดับการศึกษา (Educate) บทบาทสถานภาพที่สังกัด (Role) รายได้ (Income) การได้รับข้อมูลข่าวสาร (Media) ความรู้ความเข้าใจการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (CIPA) ความรู้ความเข้าใจการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด (CPPA) ความคาดหวังประโยชน์ที่ได้รับ (Expect) การสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) และทัศนคติของผู้บริหาร (Attitude) โดยกำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

H_0: ตัวแปรอิสระที่ถูกเลือกไม่มีผลต่อตัวแปรตาม

H_1: ตัวแปรอิสระที่ถูกเลือกมีผลต่อตัวแปรตาม

ถ้าค่า *Sig.* มีค่ามากกว่า 0.05 จะตัดสินใจยอมรับสมมติฐาน H_0 แสดงว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสังคม และปัจจัยด้านภาครัฐ ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี แต่ถ้าค่า *Sig.* มีค่าน้อยกว่า 0.05 จะตัดสินใจปฏิเสธสมมติฐาน H_0 แสดงว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสังคม และปัจจัยด้านภาครัฐ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งหากปัจจัยที่ถูกเลือกทั้งหมดทีผลต่อการมีส่วนร่วมจะได้สมการดังนี้

$$Par = a + b_1 (Sex) + b_2 (Age) + b_3 (Career) + b_4 (Educate) + b_5 (Role) + b_6 (Income) + b_7 (Media) + b_8 (CIPA) + b_9 (CPPA) + b_{10} (Expect) + b_{11} (Support) + b_{12} (Attitude)$$

เมื่อทำการทดสอบผลการทดสอบ พบว่า การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษา

เพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับกลุ่มตัวแปรอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01ดังตารางที่ 26 และปัจจัยที่สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Media) ดังตารางที่ 28 ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดในส่วนต่อไป

ตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณปัจจัยที่มีอิทธิผลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

แหล่งความแปรปรวน	***SS***	***df***	***MS***	***F***	***Sig.***
Regression	49.740	2	24.870	80.641**	.000
Residual	43.794	142	.308		
Total	93.534	144			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 28 พบว่า การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับกลุ่มตัวแปรอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสามารถสร้างสมการทำนายเชิงเส้นตรงได้ โดยสามารถคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณได้ดังตารางที่ 4-15

ตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยใช้เทคนิค Stepwise multiple regression ในการเลือกตัวแปรอิสระที่สัมพันธ์กับตัวแปรตาม

ตัวแปร	***B***	***SE***	***t***	***Sig.***
ค่าคงที่ (Constant)	-158	.279	-.565	.573

การสนับสนุนจากภาครัฐ	.825	.082	10.008**	.000
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	.236	.091	2.584*	.011

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ตัวแปร	*B*	*SE*	*t*	*Sig.*
	R	= .729	Adjusted R^2	= .525
	R^2	= .532	SE	= .555

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 29 พบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Media) โดยปัจจัยทั้งสองตัวนี้สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีได้ร้อยละ 52.5 (Adjusted R^2= .525)

จากผลการทดสอบได้สมการถดถอยเชิงเส้นที่เหมาะสมในการทำนายการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีดังนี้

เมื่อค่าคงที่มีสถิติทดสอบ t = -.565 และ *Sig.* = .573 > .05 จึงยอมรับ H_0 นั่นคือ β_0= 0 ทำให้สมการที่เหมาะสมเป็น

PAR = .825 Support + .236 Media

จากสมการถดถอยเชิงเส้นข้างต้นสามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Media) เนื่องจากปัจจัยการสนับสนุนจากภาครัฐปฏิเสธสมมติฐาน H_0 และยอมรับ

สมมติฐาน H_1 เนื่องจากค่า *Sig.* มีค่าน้อยกว่า .01 และปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารปฏิเสธสมมติฐาน H_0 และยอมรับสมมติฐาน H_1 เนื่องจากค่า *Sig.* มีค่าน้อยกว่า .05 ตามลำดับ

หากพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์จะพบว่า หากมีการสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีเพิ่มขึ้น .825 หน่วย ทั้งนี้ เมื่อไม่มีการกำหนดให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีค่าคงที่ เนื่องจากค่า *Sig.* ของค่าคงที่มีค่ามากกว่า .05 นั่นคือยอมรับ H_0 จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระการสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) ไม่สามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเมื่อกำหนดให้ตัวแปรอิสระการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Media) คงที่

หากมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Media) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีเพิ่มขึ้น .236 หน่วย ทั้งนี้ เมื่อไม่มีการกำหนดให้การสนับสนุนจากภาครัฐมีค่าคงที่ เนื่องจาก ค่า *Sig.* ของค่าคงที่มีค่ามากกว่า .05 นั่นคือยอมรับ H_0 จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Media) ไม่สามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเมื่อกำหนดให้ตัวแปรอิสระการสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) คงที่เช่นเดียวกัน

ส่วนปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีได้แก่ Sex, Age, Career, Educate, Role, Income, CIPA, CPPA, Expect, Support, Attitude (ภาคผนวก ค)

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยที่สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Media) ตามลำดับ ทั้งนี้ ในส่วนผลการศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีที่ได้จากการศึกษาด้วยแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาไว้ในส่วนที่ 3 ศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

ดังนั้นในส่วนต่อไปจะเป็นการนำเสนอผลการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

เพื่ออธิบายขยายข้อค้นพบในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีข้อค้นพบดังนี้

ส่วนที่ 2 ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างผลการวิจัย พบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีทั้ง 6 ภาคส่วน ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีกระบวนการมีส่วนร่วมที่แตกต่าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้แทนส่วนราชการ พบว่า ผู้แทนส่วนราชการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดทุกกระบวนการตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมในการวางแผนจะออกมาในลักษณะการเข้าไปเสนอปัญหา และความต้องการ เพื่อนำไปจัดลำดับความสำคัญ และนำไปสู่การจัดทำแผน และกำหนดงบประมาณเพื่อดำเนินงานภายใต้ปัญหาและความต้องการที่ได้นำเสนอ นอกจากนี้ในกระบวนการปฏิบัติและการประเมินผลส่วนราชการจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่แล้วภายใต้โครงการที่ตนเองรับผิดชอบตามภารกิจ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติ และการประเมินผลไปจัดทำเป็นชุดข้อมูลเพื่อเตรียมเข้าสู่กระบวนการพัฒนาในโครงการต่อไป

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ผู้แทนส่วนราชการจะมีกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ทั้งนี้เนื่องมาจากส่วนราชการจะต้องดำเนินภารกิจภายใต้แผนการพัฒนาจังหวัดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โดยมีส่วนราชการต่าง ๆ เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนภารกิจดังกล่าวข้างต้น

“...มีส่วนร่วมได้ในระดับการวางแผนในแต่ละภาคส่วน ภาคส่วนใดอยากได้อะไรก็เสนอเข้ามาในที่ประชุม จากนั้นทางจังหวัดก็จะทำการคัดปัญหาจัดระดับความสำคัญในสิ่งที่ภาคส่วนต่าง ๆ ต้องการ จัดทำเป็นแผนออกมาและกำหนดงบประมาณต่าง ๆ…” (ตัวแทน

ส่วนราชการคนที่ 1, สัมภาษณ์, 7 ตุลาคม 2559)

"...การมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ เราจะมีการส่วนร่วมในทุกกระบวนการ เนื่องจากภารกิจต่าง ๆ เราจะต้องรับผิดชอบภายใต้หน่วยงานของเรา เพื่อดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดอยู่แล้ว.." (ตัวแทนส่วนราชการคนที่ 2, สัมภาษณ์, 7 ตุลาคม 2559)

2. ภาคธุรกิจเอกชน พบว่า ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดในกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผน และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ซึ่งจะออกมาในลักษณะการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ร่วมกันคิด และจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด ซึ่งรวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติในส่วนของภาคเอกชน

สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และการประเมินผลนั้นภาคธุรกิจเอกชนยังไม่ค่อยมีบทบาทการมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินผลเป็นหน้าที่ของภาครัฐที่ดำเนินการเป็นส่วนใหญ่

"...ภาคเอกชนก็ค่อนข้างมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมจัดทำแผนการพัฒนา การจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัดนะค่ะ ก็ถือว่ามีส่วนร่วมคิดก็ถือว่าก็ได้รับความร่วมมือจากภาครัฐเป็นอย่างดี เราร่วมกันคิด ช่วยกันคิดช่วยกันทำค่ะ..." (ตัวแทนภาคเอกชนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

"...ประเมินผลเราจะไม่ได้เข้ามาร่วมมากนัก เพราะว่าหลังจากทำในเรื่องอะไรต่าง ๆ แล้วส่วนใหญ่ภาครัฐจะเป็นผู้ดำเนินการ..." (ตัวแทนภาคเอกชนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

"...เขาไม่ได้แบบเชิญเข้ามาร่วมมากนัก ส่วนใหญ่คือในระดับต้นแต่เรื่องการประเมินผลค่อนข้างน้อย..." (ตัวแทนภาคเอกชนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

3. นักวิชาการ พบว่า นักวิชาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดในทุกกระบวนการตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมในการวางแผนจะเริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ที่นักวิชาการเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นไปจนถึงการเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์ ในส่วนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจะออกมาในลักษณะการจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ตามศักยภาพและความเชี่ยวชาญของนักวิชาการ สำหรับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลนักวิชาการจะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อวัดผลประเมินผลการดำเนินโครงการต่าง ๆ นอกจากนี้ในส่วนของการจัดสรรผลประโยชน์นักวิชาการก็จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่านักวิชาการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดในทุกกระบวนการตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น

“...มหาวิทยาลัย เราก็เข้ามามีส่วนร่วมในช่วงนี้จะเป็นเรื่องของยุทธศาสตร์จังหวัด เราก็จะเข้ามาส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มการกำหนดยุทธศาสตร์จังหวัด เราสามารถเข้ามาแสดงความคิดเห็นเข้ามาเสนอ ช่วยร่างแผนยุทธศาสตร์...” (ตัวแทนนักวิชาการคนที่ 1, สัมภาษณ์, 30 กันยายน 2559)

“...ในเชิงการปฏิบัติ…เราก็จะเข้ามาช่วยดูว่ากลยุทธ์ตามหัวข้อต่อไปนี้ต้องมีโครงการอะไรบ้างเราก็จะเข้ามาช่วย บางโครงการมันจะต้องเป็นระดับสถาบันการศึกษาเข้ามาช่วยนะครับมันถึงจะดำเนินการได้ดี อย่างเช่นกรณีของอัญมณีนะครับสิ่งที่เค้าเจอปัญหามากที่สุดคือเรื่องฝีมือแรงงานดังนั้นคนที่จะมีความสามารถในการพัฒนาฝีมือแรงงานต้องเป็นสถาบันการศึกษาอาจจะเป็นสถาบันอุดมศึกษา หรืออาชีวศึกษาก็ได้ โดยดูว่าฝีมือแรงงานที่เค้าต้องการนี่ต้องการระดับไหนอาชีวะ หรือว่าระดับปริญญาตรี หรือว่าเค้าไม่อยากอยู่ในระบบการเรียนการสอนเลยแต่เค้าอยากได้การอบรมแบบ Short Couse ก็จะเข้าไปช่วยในส่วนนี้...” (ตัวแทนนักวิชาการคนที่ 1, สัมภาษณ์, 30 กันยายน 2559)

“...ทางวิชาการเราจะทำสองส่วนคือ เราจะมีการประเมินในส่วนของโครงการที่เรารับไปดำเนินการ และในส่วนของจังหวัดโครงการต่างจะมีตัวชี้วัดที่เรียกว่า KPI เราก็จะเข้ามาดูร่วมด้วยว่าที่เราทำไปเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดและตัวชี้วัดเมื่อมองในภาพรวมก็ต้องมีเราก็เลยต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วย…” (ตัวแทนนักวิชาการคนที่ 1, สัมภาษณ์, 30 กันยายน 2559)

4. สื่อมวลชน พบว่า สื่อมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดในทุกกระบวนการตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยกระบวนการมีส่วนร่วมจะเริ่มตั้งแต่การเข้าร่วมประชุมวางแผน ในส่วนของการปฏิบัติจะออกมาในลักษณะของการประชาสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ ที่นำไปปฏิบัติตามแผนที่ได้กำหนดไว้ตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ และการจัดทำแบบประเมินโครงการรวมถึงการนำเสนอผลการประเมินโครงการเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้ รับทราบ สำหรับการจัดสรรผลประโยชน์นั้นทางสื่อมวลชนจะได้เข้าร่วมในการวางแผนงบประมาณเพื่อนำมาขับเคลื่อนการประชาสัมพันธ์โครงการ แผนงานต่าง ๆ ให้แก่จังหวัด ซึ่งถือเป็นการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการตามภารกิจของหน่วยงาน

“...แผนพัฒนาจังหวัด แผนยุทธศาสตร์จังหวัด ส่วนมากก็เป็นเรื่องการเข้าร่วมประชุมวางแผนตั้งแต่แรก...” (ตัวแทนสื่อมวลชนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

“...ด้วย ทางประชาสัมพันธ์ก็เห็นว่าจริงๆงานประชาสัมพันธ์มันอยู่ในทุกยุทธศาสตร์ของจังหวัดครับ แต่ว่าก็ต้องเลือกว่าสมมุติว่าไปทำเวิร์คช้อปกับกลุ่มนี้ก็เลยว่าเออที่ต้องประชาสัมพันธ์เยอะ ตัวอย่างเช่นเรื่องของงานด้านการท่องเที่ยว ก็ถือว่าเราก็มีส่วนร่วม…” (ตัวแทนสื่อมวลชนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

"...อะไรที่มันเกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่เรามีโครงการ เราก็ต้องนำไปปฏิบัติอยู่เรานะครับ เช่น เรื่องของการประชาสัมพันธ์นี้โน้นนั้น เรื่องการท่องเที่ยวชัดเจน หน่วยงานประชาสัมพันธ์ก็มีร่วมมือปฏิบัติ ก็ประสานสื่อทำนี้โน้นนั้นนะครับ สื่อทุกสื่อตามโครงการที่เราเสนอไปที่มันเข้ากับของจังหวัด..." (ตัวแทนสื่อมวลชนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

"...ส่วนใหญ่จะเป็นแบบสอบถามที่เราสร้างขึ้นมา ที่อยู่ในแผน เออว่าเวลาเขียนแผนเขียนโครงการก็จะมีเรื่องของแบบประเมินของเรา ส่วนมากจะเป็นเรื่องแบบสอบถามความพึงพอใจ…" (ตัวแทนสื่อมวลชนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

5. ภาคประชาสังคม พบว่า ภาคประชาสังคมเป็นภาคส่วนที่มีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ น้อยที่สุด กล่าวคือ มีส่วนร่วมแค่เพียงกระบวนการวางแผน และสะท้อนออกมาแค่เพียงการเข้าร่วมประชุมเท่านั้น ในส่วนกระบวนการอื่น ๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล นั้นยังไม่ปรากฏว่าภาคประชาสังคมเข้าไปมีส่วนร่วมในเชิงประจักษ์ เนื่องจากภาคประชาสังคมเองยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับขอบเขตของบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเข้าไปมีส่วนร่วม ดังนั้นจึงทำให้การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมจะอยู่ที่ทางจังหวัดเป็นผู้กำหนดขอบเขต ซึ่งทำให้การเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการอื่น ๆ นั้น ลดน้อยลงตามไปด้วยเนื่องจากทางจังหวัดจะเชิญภาคประชาสังคมเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการวางแผนพัฒนาเท่านั้น

ยิ่งไปกว่านั้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมตามความเห็นของภาคประชาสังคมเองนั้น มองว่าเป็นเพียงการเชิญเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ครบองค์ประกอบในการประชุมตามที่ถูกกำหนดไว้เท่านั้น ในส่วนของการนำเสนอปัญหา และการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ มักจะไม่ได้รับเข้าไปร่วมในการพิจารณา และตัดสินใจวางแผนพัฒนาจังหวัดเท่าไหร่นักทั้งนี้เนื่องมาจากสัดส่วนของตัวแทนภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมประชุมนั้นเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบภาคส่วนอื่น ๆ ดั้งนั้นการเสนอความคิดเห็นจึงไม่ค่อยได้รับความสนใจ อีกแง่มุมหนึ่งภาคประชาสังคมมองว่า การที่ภาคประชาสังคมได้เข้าไปร่วมประชุมนั้นอาจเป็นเพียงแค่การสร้างความชอบธรรมในแง่ของการจัดการประชุมให้ครบทุกภาคส่วนตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในแนวทางการวางแผนพัฒนาจังหวัดเท่านั้น ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมยังไม่สามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเป็นรูปธรรม

"...ภาคประชาสังคมเมื่อมาเข้าร่วมประชุมแล้วก็ถามไม่ได้ เมื่อถามไปก็ได้คำตอบว่าเรื่องนี้ผ่านการประชุมจากทางคณะกรรมการของจังหวัดมาแล้ว เปลี่ยนแปลงไม่ได้ จุดใหญ่ ๆ คือหมายความว่าผู้แทนภาคประชาสังคมเข้าไปช่วยสนับสนุนและยกมือให้เห็นด้วยเท่านั้นหรือไง..." (ตัวแทนภาคประชาสังคมคนที่ 1, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

"...การที่ให้ภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และยังไม่ถึงเป้าหมาย หมายความว่าตามกฎหมายต่าง ๆ หรือรัฐธรรมนูญที่เขียนไว้ว่าให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมัน เหมือนว่าให้เราเข้าไปเป็นแค่คณะทำงานหรือคณะกรรมการร่วมแค่นั้นเอง วิธีการที่จะได้เสนอ ความคิด ออกแบบวางแผนการทำงานในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณก็ดี การจัดสรรแผนงาน ก็ดีอันนี้ยังไม่ถึงขั้นนั้นเพราะว่า ทางภาครัฐเองยังไม่เปิดโอกาสถึงขั้นนั้น คิดว่าเรื่องนี้ต้องพัฒนา อีกนาน อีกหลายปี…" (ตัวแทนภาคประชาสังคมคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

"...ยิ่งไปกว่านั้นที่ขาดมาก ๆ เลยคือการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผล ไม่มีเลย ไม่มีเลยในการปฏิบัติจริง…" (ตัวแทนภาคประชาสังคมคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

6. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ในการวางแผนพัฒนาจังหวัดในทุกกระบวนการตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมิน

ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาพื้นที่ถือเป็นภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีการกำหนดบทบาทภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาพื้นที่ไว้ตามกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นต้น สำหรับการมี ส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีข้อค้นพบที่น่าสนใจ กล่าวคือ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นไม่ได้รับงบประมาณจากแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งแผนพัฒนาจังหวัดนั้นถือเป็นงบของ การปกครองในส่วนภูมิภาค โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีงบประมาณของตนเอง แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติความเชื่อโยงในการวางแผนพัฒนาจังหวัด คือ ท้องถิ่นจะดำเนิน โครงการต่าง ๆ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่กำหนดขึ้น เว้นแต่เมื่อท้องถิ่นมีโครงการ ใดโครงการหนึ่งที่เกินศักยภาพที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการได้ก็จะรายงานมายัง จังหวัดเพื่อให้ทางจังหวัดดำเนินการ

"...เป็นกรรมการแต่ว่าแผนพัฒนาจังหวัดงบประมาณเขาใช้เฉพาะส่วนภูมิภาค งบมันไม่ได้ไปถึงท้องถิ่น แต่ว่าถ้ามีโครงการท้องถิ่นจัดทำแล้วมันเกินศักยภาพ เช่นรอบอ่างเก็บน้ำ ใช้งบประมาณ 10 ล้าน 20 ล้าน หรือ 50 ล้าน ท้องถิ่นเล็ก ๆ ไม่มีตัง เขาก็จะรายงานมาที่จังหวัด หรือรายงานไปที่ อบจ. เขาเรียกว่าโครงการเกินศักยภาพ ถ้า อบจ. เขาเกินเขาก็จะส่งมาที่จังหวัด แล้วจังหวัดก็จะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งงบประมาณไว้ในงบประมาณพัฒนาจังหวัด…" (ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคนที่ 1, สัมภาษณ์, 7 ตุลาคม 2559)

"...โดยส่วนใหญ่ก็คือเอาแนวทางของจังหวัดไปทำให้สอดคล้องกับท้องถิ่นที่ว่าไปทำแผนส่วนหนึ่งที่เรียกว่าวิสัยทัศน์ ก็จะเอาวิสัยทัศน์จังหวัดไปพัฒนาเป็นกรอบของท้องถิ่น ท้องถิ่นทุกท้องถิ่นก็จะอยู่ในกรอบที่คล้าย ๆ กันในทุกท้องถิ่น เช่น ถ้าจังหวัดมีในเรื่องส่งเสริมนโยบายในด้านการเกษตร ส่งเสริมในเรื่องสุขภาพท้องถิ่นก็จะไปส่งเสริมในเรื่องการเกษตรและสุขภาพ แต่ว่าถ้ามันมีโครงการที่เกินศักยภาพก็ส่งมาที่จังหวัด..." (ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่ 1, สัมภาษณ์, 7 ตุลาคม 2559)

"...โดยปกติสำนักงานท้องถิ่นก็ไม่ใช่หน่อยงานหลักที่ของบประมาณจากจังหวัด ก็เป็นเพียงให้ความรู้และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง เป็นงบประมาณที่ตั้งไว้ที่กรมและงบประมาณการกระจายอำนาจที่รัฐบาลจัดสรรมาให้..." (ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนที่ 2, สัมภาษณ์, 7 ตุลาคม 2559)

ดังนั้น หากพิจารณาการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ โดยทางตรง กล่าวคือ ไม่ได้ดำเนินภารกิจ (โครงการ) ภายใต้งบประมาณตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด แต่เป็นการใช้งบรายได้เพื่อดำเนินภารกิจ (โครงการ) ภายใต้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง เว้นแต่กรณีที่มีโครงการที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจึงจะเข้ามาเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการดังกล่าว (ดังภาพที่ 11) ปรากฏการณ์ดังกล่าวอาจก่อให้เกิดช่องว่างในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดได้ กล่าวคือ อาจเกิดปัญหาการกำหนดนโยบายจากบนลงล่าง หมายความว่าในการปรับโครงการเพื่อให้เข้ากับแผนยุทธศาสตร์จังหวัดนั้น หากในกระบวนการกำหนดแผนยุทธศาสตร์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้เข้าไปมีบทบาทในการเสนอปัญหาในเวทีและประเด็นปัญหาที่เกิดในพื้นที่อาจเกิดตกหล่นเนื่องจากไม่ได้ถูกนำเสนอ ซึ่งปัญหานี้ก็จะก่อให้เกิดปัญหาการกำหนดแผนงาน โครงการที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง จริง ซึ่งจะส่งผลต่อการประสิทธิภาพในการบริหารราชการโดยรวม นอกจากนี้อาจเกิดปัญหาการทับซ้อนกันระหว่างการดำเนินภารกิจ (โครงการ) ของส่วนภูมิภาค กับการดำเนินภารกิจ (โครงการ) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการใช้แผนยุทธศาสตร์เดียวกันเป็นกรอบในการดำเนินภารกิจ (โครงการ) แต่การใช้งบประมาณกลับใช้งบประมาณคนละงบประมาณกัน สิ่งเหล่านี้ย่อมก็ให้เกิดกระบวนการทำงานที่ทับซ้อนได้ และหากเกิดปัญหาดังกล่าวก็จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารราชการเช่นเดียวกัน

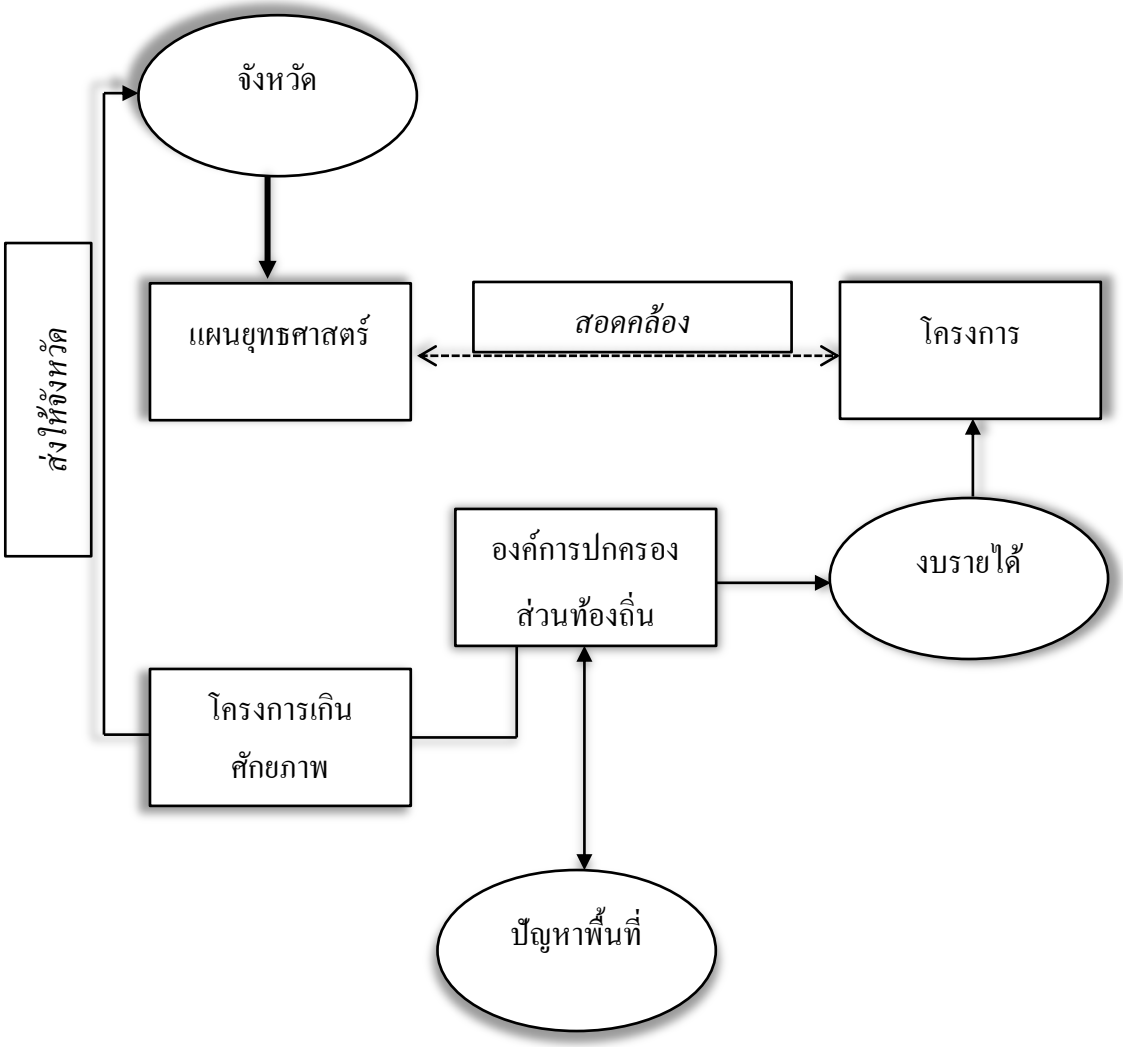

ภาพที่ 12 การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาจังหวัด

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้แทนส่วนราชการ นักวิชาการ สื่อมวลชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดทุกกระบวนการ ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานภาพการเป็นหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องรับผิดชอบในการดำเนินภารกิจเพื่อพัฒนาจังหวัดตามภารกิจของหน่วยงานของตนเอง ในทางกลับกันภาคธุรกิจเอกชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดในกระบวนการวางแผน และการปฏิบัติเท่านั้น ส่วนในภาคประชาสังคม

จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดเพียงแค่กระบวนการวางแผนกระบวนการเดียวเท่านั้น

ดังนั้น เพื่อให้มีความเข้าใจกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาในแต่ละภาคส่วนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้สรุปภาพรวมกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีไว้ดังตารางที่ 30

ตารางที่ 30 สรุปกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนา	**กระบวนการมีส่วนร่วม**			
	วางแผน	**ปฏิบัติ**	**จัดสรรผลประโยชน์**	**ประเมินผล**
ผู้แทนส่วนราชการ	✓	✓	✓	✓
ภาคธุรกิจเอกชน	✓	✓	-	-
นักวิชาการ	✓	✓	✓	✓
สื่อมวลชน	✓	✓	✓	✓
ภาคประชาสังคม	✓	-	-	-
ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓

เมื่อทราบถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาในแต่ละภาคส่วนแล้ว ในส่วนต่อไปจะเป็นการนำเสนอผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

ข้อค้นพบในส่วนของปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมจะเป็นการนำเสนอปัญหาอุปสรรคในภาพรวม เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมของแต่ละภาคส่วน พบว่า

อยู่ในระดับปานกลาง โดยในบางภาคส่วนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นการนำเสนอปัญหาและอุปสรรคจะเป็นการอธิบายถึงข้อบกพร่องในภาพรวมที่ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยิ่งไปกว่านั้นภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมยังเข้าไปมีส่วนร่วมเพียงกระบวนการหนึ่งถึงสองกระบวนการเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยจะทำการสะท้อนข้อมูลปัญหาอุปสรรคเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวดังที่จะได้กล่าวในส่วนต่อไป

ส่วนที่ 3 ศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

สำหรับการนำเสนอผลการศึกษาในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาอยู่ด้วยกันสองประเด็น กล่าวคือ ประเด็นแรก ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี และประเด็นที่สอง ผลการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี พบว่า เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย ประกอบด้วยผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย 1) ขาดความรู้ความเข้าใจ 2) ปัญหาสัดส่วนในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม 3) ขาดความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วม 4) ขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง 5) ปัญหาข้อจำกัดด้านกฎหมาย 6) ปัญหาทัศนคติของผู้บริหาร 7) ไม่สามารถสะท้อนข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง และ 8) ปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์ (ดูภาพที่ 13 ประกอบ)

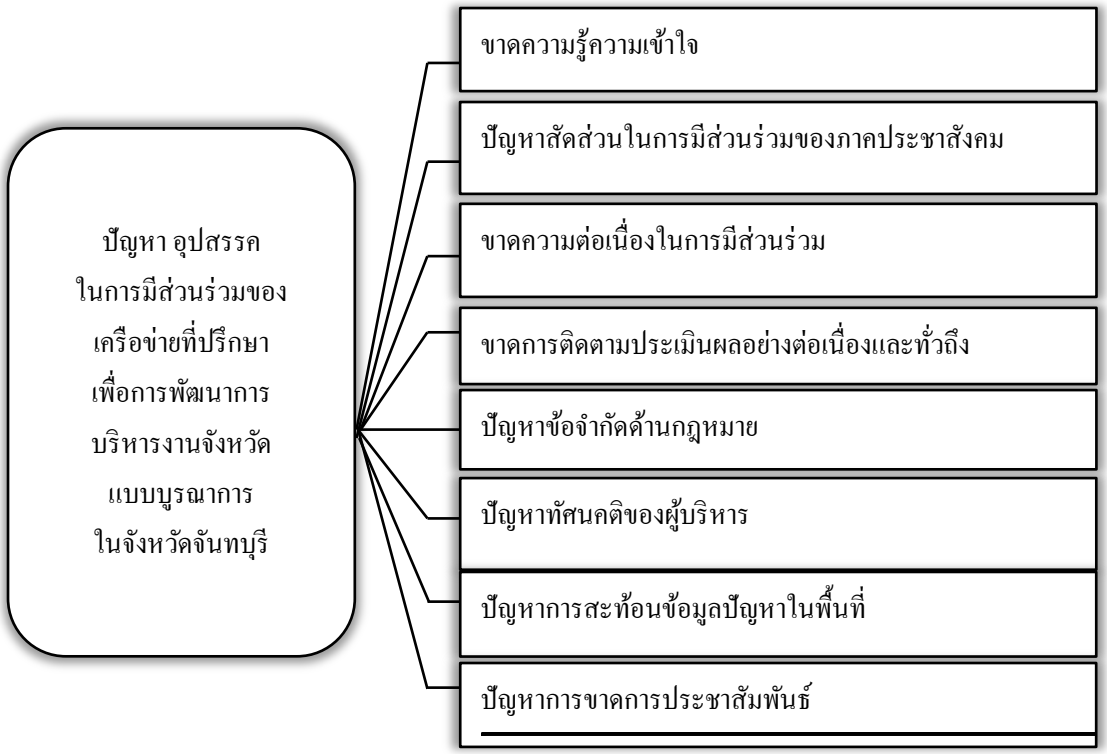

ภาพที่ 13 ปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

1. ขาดความรู้ความเข้าใจ กล่าวคือ เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรียังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเอง รวมถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมประชุมวางแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งการขาดความรู้ความเข้าใจในประเด็นดังกล่าวส่งผลให้ในทางปฏิบัติเครือข่ายที่ปรึกษาจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัดเท่าไหร่นัก เพราะเมื่อ

ไม่ทราบขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนเองก็ทำให้การแสดงความคิดเห็นในการประชุมก็เกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมมีความเห็นว่าการวางแผนต่าง ๆ ถูกกำหนดขึ้นไว้แล้วโดยผู้รับผิดชอบจากทางจังหวัดและการประชุมที่จัดขึ้นนั้นเป็นเพียงเพื่อให้เครือข่ายที่ปรึกษาได้รับรู้รับทราบถึงแนวทางการดำเนินงานในแผนพัฒนาจังหวัดเท่านั้น

"... ประชาชนยังมองว่างานพวกนี้มันเป็นหน้าที่ของภาครัฐทำเอาเอง ฉะนั้นการสร้างความเข้าใจใหม่ คือตอนนี้ภาครัฐเองเขาเปิดโอกาส อาจจะด้วยสภาพกฎหมายหรือด้วยอะไรก็แล้วแต่ แต่ประชาชนอาจจะยังไม่ได้รับรู้อะไรตรงนี้มากนัก ถึงรู้แต่บางคนอาจจะยังไม่ได้เห็นความสำคัญ และต้องตระหนักในการที่จะเห็นความสำคัญในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วม เพราะผมมองว่าภาครัฐเขาเปิดอยู่แล้วในตอนนี้ แต่ว่าช่องทางที่จะสื่อให้ประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมจริง ๆ มันก็ยังอาจจะไม่เป็นเท่าที่เราอยากจะให้เป็น..." (ตัวแทนสื่อมวลชนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

2. ปัญหาสัดส่วนในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม กล่าวคือ การประชุมวางแผนพัฒนาจังหวัดหากพิจารณาจากการเข้าร่วมประชุมของกลุ่มเครือข่ายที่ปรึกษานั้นในทางปฏิบัติส่วนใหญ่เครือข่ายที่เข้าร่วมประชุมจะเป็นผู้แทนส่วนราชการเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเมื่อพิจารณาตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 6 ภาคส่วนจะพบว่า มีตัวแทนจากภาคส่วนถึง 4 ภาคส่วนที่เป็นตัวแทนที่มาจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ผู้แทนส่วนราชการ นักวิชาการ สื่อมวลชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีเพียง 2 ภาคส่วน ได้แก่ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมเท่านั้นที่ไม่ได้มาจากหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้นจากปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดช่องว่างในทางปฏิบัติที่สำคัญ กล่าวคือ ปัญหาสัดส่วนในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการเข้าร่วมการวางแผนพัฒนาจังหวัดจึงมีสัดส่วนน้อยเมื่อเทียบกับภาคส่วนอื่น ๆ ทั้งนี้ควรเพิ่มสัดส่วนของภาคประชาภาคประชาสังคมเนื่องจากภาคประชาสังคมถือเป็นตัวแทนจากภาคประชาชนที่จะสามารถสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

"...ภาคประชาชน อยากให้ภาคประชาชนเข้ามามากกว่านี้ บ้างที่อาจเป็นไปไม่ได้ว่าจะให้เข้ามาทุกคน แต่ว่าหน่วยงานที่เป็นองค์กรก็มีความหลากหลายมากขึ้นก็เห็นว่ามีภาคประชาชนเข้ามีแต่ควรจะมีเยอะมากกว่านี้..." (ตัวแทนสื่อมวลชนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

"...ต้องปรับสัดส่วนการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น คณะทำงานระดับจังหวัดสัดส่วนน่าจะเป็น 50/ 50 และข้อมูลที่ได้ที่จะนำมาทำแผนระดับจังหวัดต้องเป็นข้อมูลที่ได้

จากข้างล่างจริง ๆ ไม่ใช่เอาภาคประชาสังคมมาแค่ 1 คน และนำไปสรุปว่านี่คือ แผนที่มาจากความชอบธรรมของประชาชน ปัจจุบันเป็นอย่างนี้พอเราเสนอแผนไปยกตัวอย่างว่านี่คือ แผนที่ชาวบ้านต้องการ นี่คือแผนที่มาจากประชาชนคิดแต่เข้าไปมีส่วนร่วมแต่คนเดียวนี่มันยังไม่ใช่ที่จริงแผนมันต้องได้มาจากระดับข้างล่างจริง ๆ…" (ตัวแทนภาคประชาสังคมคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

"...การดำเนินงานดังกล่าวข้างต้นทางจังหวัดจะเชิญเฉพาะหัวหน้าส่วนราชการไปร่วมเป็นส่วนใหญ่..." (ตัวแทนภาคประชาสังคมคนที่ 1, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

3. ขาดความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ในทางปฏิบัติเครือข่ายที่ปรึกษามักจะเจอปัญหาการขาดความต่อเนื่องในการเข้าร่วมประชุม เนื่องจากสาเหตุสำคัญสองประการ ประการที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในบางครั้งผู้ที่ถูกเชิญประชุมอาจติดภารกิจไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้จึงจำเป็นต้องส่งผู้แทนในการเข้าร่วมประชุม และประการที่สอง คือ การส่งหนังสือเชิญประชุมไม่ได้มีการระบุชื่อผู้ที่เคยเข้าร่วมประชุม แต่เป็นการระบุไว้เพียงกว้าง ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการเข้าร่วมประชุม ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวยังส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ได้แก่ ปัญหาการขาดข้อมูลในการประชุมที่ต่อเนื่อง ส่งผลต่อการตัดสินใจ และการแสดงออกในการมีส่วนร่วมของที่ประชุม ท้ายที่สุดแล้วการเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมครั้งดังกล่าวก็จะเป็นไปโดยขาดกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้เข้าร่วมประชุมที่เป็นตัวแทนผู้เข้าร่วมประชุมดังกล่าว

"...ถ้าจะมองเรื่องของปัญหา ก็หน้าจะเป็นเรื่องของบุคลากร ซึ่งเราต้องเช็คบางที่ความต่อเนื่องของเรามันไม่มี เช่นภารกิจนี้ ผมประชุมเรื่องนี้แล้ว ถ้าโอกาสการประชุมครั้งต่อไปเป็นผมมันจะต่อเนื่อง หรือเป็นหัวหน้า จริงๆมันต้องเป็นหัวหน้าสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดแต่บางที่ด้วยภารกิจมันไม่สามารถที่จะต่อเนื่องด้วยคนเดียวได้มันก็ต้องแบ่งการมา และฉะนั้นโอกาสความต่อเนื่องมันก็จะด็อบลงพอสมควรเพราะมันไม่ใช้คนคนเดียวที่ประชุมต่อเนื่อง ฉะนั้นเรื่องของการที่มาสานต่องานหรือว่าเรื่องของการสื่อสารกัน ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ควรเป็นขอพิจารณาที่จัดการมีส่วนรวมอย่างนี้ด้วยเพรามันไม่ได้หนึ่งคน หรือสมมุติอาจจะเป็นหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด เช่น หัวหน้าส่วนที่ไม่อยู่มอบอีกคนหนึ่งมาร่วมก็ถือว่ามีส่วนในการทำแผนอย่างนี้แต่มันไม่ใช่คนเดียวกัน..." (ตัวแทนสื่อมวลชนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

"...ผมคิดว่าปัญหาที่สำคัญต่อความต่อเนื่องของข้อมูลในการเข้าไปมีส่วนร่วม ตัวอย่างเช่น ในการเชิญประชุมทางจังหวัดจะทำหนังสือส่งไปที่มหาวิทยาลัยและระบุเพียงแค่ขอความอนุเคราะห์ให้มหาวิทยาลัยส่งตัวแทนนักวิชาการเข้าร่วมประชุมกับทางจังหวัด ซึ่งใน

ความเป็นจริงทางมหาวิทยาลัยก็จะส่งเวียนไปเรื่อย ๆ อาจไม่ใช่นักวิชาการคนเดิมที่เคยเข้าร่วม ซึ่งตรงนี้จะทำให้เกิดปัญหาความต่อเนื่องของข้อมูล...” (ตัวแทนนักวิชาการคนที่ 2, สัมภาษณ์, 30 กันยายน 2559

“...บางครั้งการเข้าร่วมประชุมวางแผนไม่ได้เข้าทุกครั้งต้องส่งตัวแทนเข้าไปเนื่องจากติดภารกิจ จึงทำให้การทำงานและและการเสนอแนวทางต่าง ๆ ไม่ต่อเนื่อง...” (ตัวแทนส่วนราชการคนที่ 2, สัมภาษณ์, 30 กันยายน 2559)

4. ขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง กล่าวคือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้นต้องอาศัยกลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุง และยกระดับการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการพัฒนาจังหวัดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งในทางปฏิบัติยังขาดการประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ซึ่งหมายความถึงความต่อเนื่องในแง่ของการบริหารการถ่ายถอด และจัดเก็บข้อมูลผลการประเมินและแนวทางการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ในส่วนของความทั่วถึงนั้นหมายความถึงการประเมินผลการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เข้าร่วมเพื่อให้ได้ผลการประเมินและแนวทางการพัฒนาที่ครอบคลุมในทุกภาคส่วนเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปสู่การพัฒนาที่ครอบคลุมอย่างรอบด้านต่อไป

“….ในส่วนของการติดตามประเมินผลยังมีการดำเนินการน้อยส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะการโยกย้ายตำแหน่งของข้าราชการมีบ่อยเกินไป ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาและการติดตามประเมนผลการดำเนินงาน...” (ตัวแทนส่วนราชการคนที่ 2, สัมภาษณ์, 30 กันยายน 2559)

5. ปัญหาข้อจำกัดด้านกฎหมาย กล่าวคือ ปัญหาข้อจำกัดด้านกฎหมาย พบว่า การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ นั้นจะเป็นเพียงแนวปฏิบัติที่ถูกกำหนดขึ้นมาจากแนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมซึ่งในมุมมองของการมีส่วนร่วมเองนั้นจะถูกกำหนดไว้อย่างกว้างว่าในการวางแผนพัฒนาจังหวัดต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของเครือข่ายที่ปรึกษาไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งส่งผลให้การเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาไม่มีกฎหมายรองรับ ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ ความเข้มแข็งและความชัดเจนในแง่ของการปฏิบัติ

“…ตามความเป็นจริงมีปัญหาอุปสรรค กฎ ระเบียบ ด้านงบประมาณการเบิกจ่ายในการดำเนินงาน และปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก บางครั้งไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้หน่วยงานทำงานแบบบูรณาการค่อนข้างยาก และที่สำคัญแต่ละหน่วยงานจะทำงานตามภารกิจของตนเป็นสำคัญ...” (ตัวแทนภาคประชาสังคมคนที่ 1, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

"...ปัญหาที่พบในเรื่องของกฎระเบียบของหน่วยราชการที่ยังไม่สอดคล้องในปัจจุบันมากนัก มันอาจจะยังล้าหลังบ้าง ความล้าช้าด้วยจากระเบียบ..." (ตัวแทนภาคเอกชนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

6. ปัญหาทัศนคติของผู้บริหาร กล่าวคือ ทัศนคติของผู้บริหารถือว่ามีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เนื่องจากภายใต้การดำเนินงานขับเคลื่อนภารกิจของหน่วยงานภาครัฐกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในเชิงการปฏิบัติ คือ ทัศนคติของผู้บริหารที่จะให้ความสำคัญและเข้ามากำกับดูแลให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง ซึ่งหากผู้บริหารให้ความสำคัญกลไกต่าง ๆ ในกระบวนการมีส่วนร่วมก็จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องภายใต้การกำกับดูแลของผู้บริหารในระดับจังหวัด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารถือเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการผลักดันให้การนำนโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม

"...ภาวะผู้นำของผู้บริหารจังหวัดในการให้โอกาสแก่ผู้มีส่วนร่วม มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้นำแต่ละท่าน ซึ่งจะเป็นข้อจำกัดในการได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ และการร่วมมือกับราชการ ฉะนั้นจำเป็นต้องสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่ผู้บริหารจังหวัดเพื่อจะได้เกิดประสิทธิภาพในด้านการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง..." (ตัวแทนส่วนราชการคนที่ 2, สัมภาษณ์, 30 กันยายน 2559)

"...การพัฒนาจังหวัดขึ้นอยู่กับผู้นำของจังหวัดจะเห็นประโยชน์ของการบูรณาการมากน้อยเพียงใด แม้กฎหมายจะเขียนไว้ให้บูรณาการ แต่ผู้บริหารไม่นำไปใช้ ย่อมไม่เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติ..." (ตัวแทนภาคประชาสังคมคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

7. ปัญหาการสะท้อนข้อมูลปัญหาในพื้นที่ กล่าวคือ ปัญหาที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ไม่ได้รับการสะท้อนขึ้นมาสู่การกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัด เนื่องจากสาเหตุสำคัญ 3 ประการ ประกอบด้วย 1) สัดส่วนในการเข้าไปมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและภาคเอกชน ซึ่งถือเป็นตัวแทนจากภาคประชาชนที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก 2) แนวทางการกำหนดนโยบายแบบบนลงล่าง (Top-down) ซึ่งถือเป็นแนวปฏิบัติของภาครัฐที่จะกำหนดนโยบายภายใต้กระบวนการของหน่วยงานภาครัฐเอง และ 3) ความเข้มแข็งภายในของภาคประชาสังคม และภาคเอกชนเอง กล่าวคือ ในส่วนของภาคประชาสังคมการเลือกตัวแทนที่มีความสามารถในการสะท้อนข้อมูลปัญหาที่แท้จริงถือว่ามีความสำคัญอย่างมาก

รวมถึงภาคประชาสังคมยังขาดความเข้มแข็งในการเข้ามาต่อรองกับภาครัฐเพื่อจัดสรรผลประโยชน์ลงสู่พื้นที่ของตนเอง ในส่วนของภาคเอกชนภาคเอกชนยังก็ยังมีความขัดแย้งภายใน

กลุ่มส่งผลให้ความเข้มแข็งในการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัดอ่อนแอลงเช่นเดียวกัน

"...ภาคเอกชนมีจุดอ่อน เช่น ในเรื่องของแต่ละกลุ่มแต่ละอะไร ก็มีแตกแยกอะไรออกไป ยกตัวอย่างอัญมณีเขาก็จะมีหลายกลุ่มมากเลย มีประมาน 7-8 กลุ่ม มีปัญหากันหมดคือมันเป็นเรื่องการแข็งขันแทนที่จะมาร่วมมือกันมันการเป็นการแข็งขันในกลุ่มเดียวกันเอง..." (ตัวแทนภาคเอกชนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

"...ต้องปรับสัดส่วนการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น คณะทำงานระดับจังหวัด สัดส่วนน่าจะเป็น 50/ 50 และข้อมูลที่ได้ที่จะนำมาทำแผนระดับจังหวัดต้องเป็นข้อมูลที่ได้จากข้างล่างจริง ๆ ไม่ใช่เอาภาคประชาสังคมมาแค่ 1 คน และนำไปสรุปว่านี่คือ แผนที่มาจากความชอบธรรมของประชาชน ปัจจุบันเป็นอย่างนี้พอเราเสนอแผนไปยกตัวอย่างว่านี่ คือ แผนที่ชาวบ้านต้องการนี่คือ แผนที่มาจากประชาชนคิดแต่เข้าไปมีส่วนร่วมแต่คนเดียวนี่มันยังไม่ใช่ที่จริงแผนมันต้องได้มาจากระดับข้างล่างจริง ๆ ..." (ตัวแทนภาคประชาสังคมคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

8. ปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์ กล่าวคือ ในทางปฏิบัติการประสานงานเพื่อเข้าร่วมประชุมวางแผนพัฒนาจังหวัดควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัด รวมถึงการประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของภาคส่วนต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนการดำเนินภารกิจของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาจังหวัด เนื่องจากการประชาสัมพันธ์จะเป็นการแจ้งข้อมูลความเคลื่อนไหวให้แก่เครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ แล้ว ยังถือเป็นกลไกในการเชื่อมโยงเครือข่ายให้เกิดความเข้มแข็ง ยิ่งไปกว่านั้นการประชาสัมพันธ์ยังช่วยให้เครือข่ายได้รับรู้ รับทราบข้อมูลข่าวสารที่เป็นความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัดอีกด้วย

"...การประชุมการว่าแผนการพัฒนา น่าจะเป็นเรื่องของการประชาสัมพันธ์ไปก่อนได้ไหม เช่น สื่อท้องถิ่นวิทยุชุมชนง่าย ๆ ใครสนใจแต่ก็คงเชิญประชุมทั้งหมดไม่ได้ อย่างเช่น อบจ. ปีหนึ่งเข้าจะมีการประชุมถ่ายทอดสดให้ประชาชนได้รู้ไปเลยว่าคนนี้กำลังประชุม เขาคุยเรื่องอะไรกันบ้าง งบประมาณพิจารณายังไงอันนี้เป็นเรื่องที่ดี ถึงแม้ประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในสภาโดยตรง แต่อย่างน้อยเขาก็ได้ร่วมรับรู้ แม้จะเป็นเสี้ยวหนึ่งที่ได้รับรู้ แต่จะทำอย่างไรที่เขาจะได้เข้ามาจริง ๆ มันก็คงผ่านตัวแทนองค์กรโน้นนี้นั้น..." (ตัวแทนสื่อมวลชนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

จากผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งประกอบด้วย 1) ขาดความรู้ความเข้าใจ

2) ปัญหาสัดส่วนในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม 3) ขาดความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วม 4) ขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง 5) ปัญหาข้อจำกัดด้านกฎหมาย 6) ปัญหาทัศนคติของผู้บริหาร 7) ไม่สามารถสะท้อนข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง และ 8) ปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยสามารถจัดกลุ่มของปัญหาและอุปสรรค โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ประกอบด้วย 1) ปัญหาและอุปสรรคด้านภาครัฐ (ปัญหาที่เกิดจากกลไกการดำเนินงานของจังหัด) ได้แก่ การขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ข้อจำกัดด้านกฎหมาย ทัศนคติของผู้บริหาร และขาดการประชาสัมพันธ์ และ 2) ปัญหาอุปสรรคด้านเครือข่ายที่ปรึกษา ได้แก่ ภาคประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ สัดส่วนในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ขาดความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วม และภาคส่วนต่าง ๆ มีปัญหาการสะท้อนข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 14

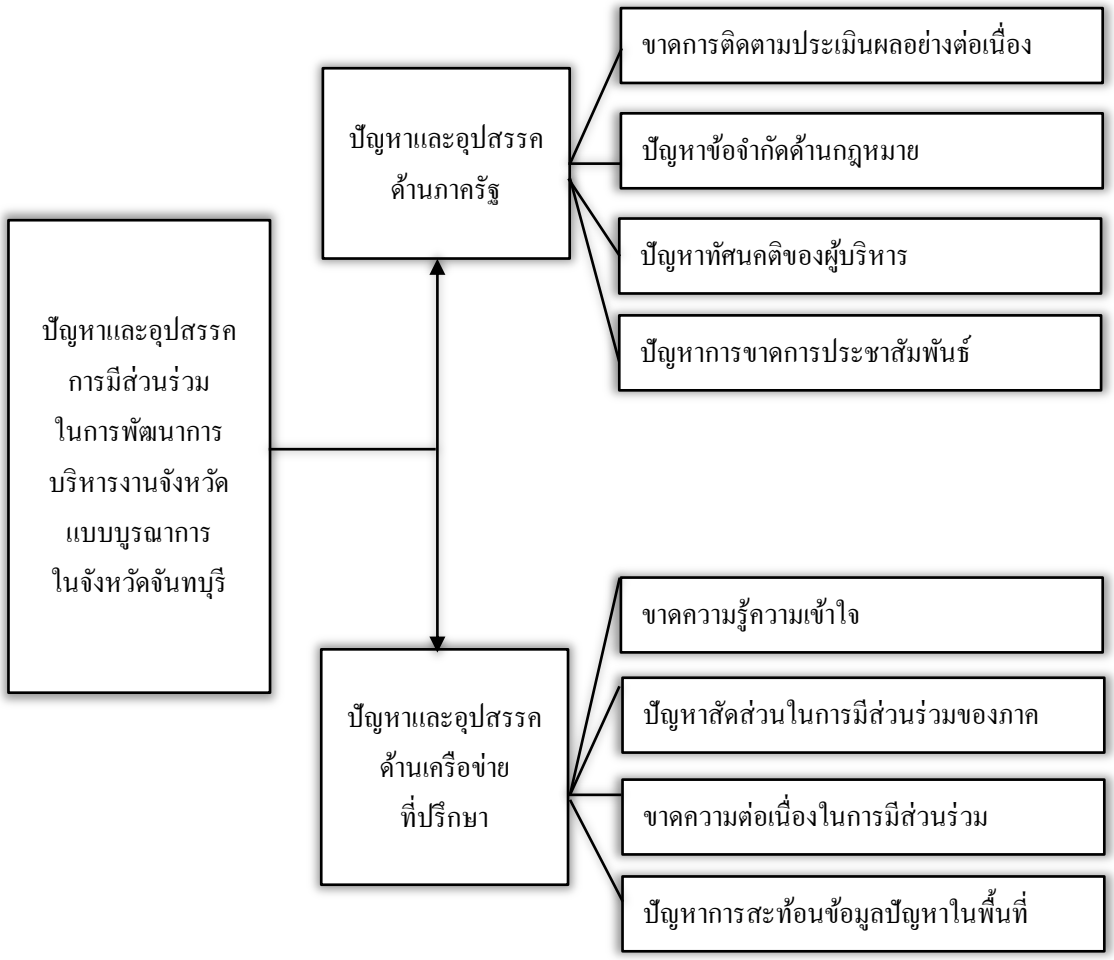

ภาพที่ 14 ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

ดังนั้นสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษา ประกอบด้วย 1) ปัญหาและอุปสรรคด้านภาครัฐ (ปัญหาที่เกิดจากกลไกการดำเนินงานของจังหวัด) ได้แก่ การขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ข้อจำกัดด้านกฎหมาย ทัศนคติของผู้บริหาร และขาดการประชาสัมพันธ์ และ 2) ปัญหาอุปสรรคด้านเครือข่ายที่ปรึกษา ได้แก่ ภาคประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ สัดส่วนในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ขาดความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วม และปัญหาการสะท้อนข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของเครือข่าย จากข้อค้นพบดังกล่าวในส่วนต่อไปเป็นการนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ดังที่จะกล่าวในส่วนต่อไป

2. ผลการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

จากข้อค้นพบปัญหาและอุปสรรค ประกอบด้วย 1) ปัญหาและอุปสรรคด้านภาครัฐ (ปัญหาที่เกิดจากกลไกการดำเนินงานของจังหวัด) ได้แก่ การขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ข้อจำกัดด้านกฎหมาย ทัศนคติของผู้บริหารและขาดการประชาสัมพันธ์ และ 2) ปัญหาอุปสรรคด้านเครือข่ายที่ปรึกษา ได้แก่ ภาคประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ สัดส่วนในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ขาดความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วม และปัญหาการสะท้อนข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของเครือข่าย

แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพื่อนำเสนอผลการวิจัยที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมที่จะสามารถทำให้การบริหารงานในระดับจังหวัดสามารถตอบสนองต่อการแนวทางการพัฒนาระดับพื้นที่ดังที่กำหนดไว้ใน (ร่าง) ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่กำหนดไว้ว่า “การปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระดับพื้นที่ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมให้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง นอกเหนือจากการมีส่วนร่วมเฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสาร และรับฟังความคิดเห็น เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การจัดทำแผน การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ การติดตามประเมินผล โดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมตามหลัก พื้นที่-ภารกิจ-การมีส่วนร่วม และกลไกประชารัฐ” ดังนั้น เพื่อให้แนวทางดังกล่าวเกิดผลสัมฤทธิ์ในเชิงรูปธรรม พร้อมทั้งเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการนำไปปฏิบัติที่จะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วม

ในการบริหารราชการในระดับจังหวัดที่มีความเข้มแข็งและเป็นรูปธรรม รวมถึงสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนอย่างแท้จริงนั้น จากการศึกษาผู้วิจัยสามารถนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมไว้ 6 ประเด็นดังนี้ 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ 2) สร้างทัศนคติผู้บริหารให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมและผลักดันให้เกิดผลในเชิงรูปธรรม 3) สร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาสังคม 4) สร้างความเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกลุ่มเครือข่าย 5) สร้างกลไกการสะท้อนปัญหาในพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ 6) ปรับการดำเนินภารกิจของเครือข่ายที่ปรึกษาทุกภาคส่วนให้เห็นความสำคัญและความต่อเนื่องในการดำเนินภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (ดังภาพที่ 14)

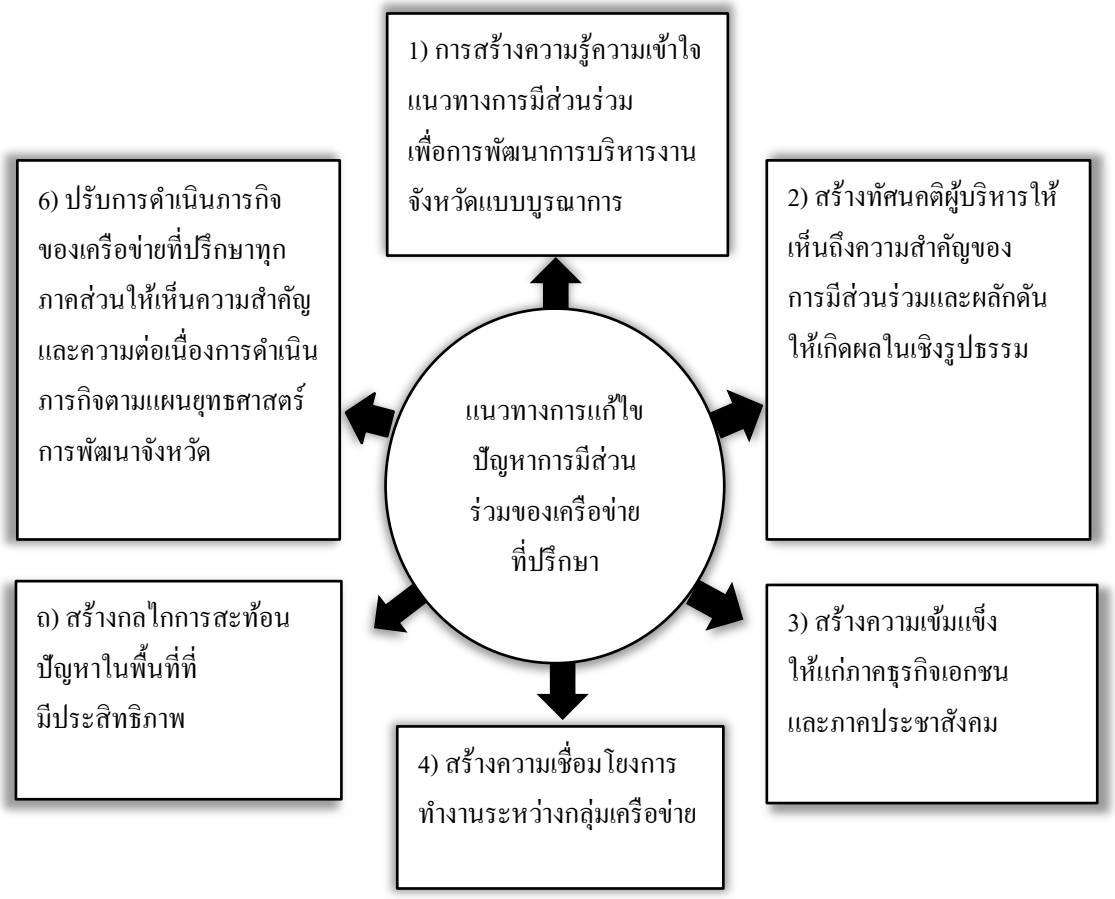

ภาพที่ 15 แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

1. การสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พบว่า การสร้างความรู้ความเข้าใจถือเป็นกระบวนการที่เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาการมีส่วนร่วมในระดับจังหวัด เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมของตัวแทนภาคส่วนต่างๆ ในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนั้น ถือเป็นกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อนทั้งในเรื่องของบทบาท และขั้นตอนในการเข้ามามีส่วนร่วม กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเรื่องอื่น ๆ เช่น การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ การมีส่วนร่วมในระดับจังหวัด การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เป็นต้น ความซับซ้อนในเรื่องที่เกี่ยวข้องดังกล่าวเมื่อนำมาพิจารณาในแง่ของการนำไปปฏิบัติจะเห็นได้ว่า ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมจำเป็นจะต้องมีองค์ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เนื่องจากหากผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมไม่มีความรู้ความเข้าใจประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานก็จะไม่เกิดขึ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้นการสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการปูพื้นฐานให้ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และสามารถเชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจระหว่างเรื่องการมีส่วนร่วม การบริหารงานแบบบูรณาการ และการวางแผนพัฒนาจังหวัดเข้าด้วยกันได้

จะเห็นได้ว่า ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัดจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องที่สำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน ประการที่สอง ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และประการที่สาม ความรู้ความเข้าใจการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ความรู้ความเข้าใจทั้งสามประการนี้จะทำให้ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมมีเป้าหมายเดียวกันในการพัฒนา และจะก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งในที่สุด

“...เรียนตรง ๆ เรื่องแผน เรื่องยุทธศาสตร์ เรื่องอะไร ซึ่งภาคเอกชนคือเอกสารของภาครัฐกับภาคเอกชน คือ เอกชนอาจจะไม่เข้าใจภาษาทางราชการมากนัก หรือในเรื่องการจัดทำแผน KPI ต่าง ๆ เอกชนจะไม่ค่อยทราบ แต่ตัวพี่เองนี้บังเอิญเรียนพวกนี้มาจะรู้ จะเข้าใจแต่ส่วนใหญ่เลยภาคเอกชนจะไม่เข้าใจภาษาทางราชการมากนัก ถามว่าตัวชี้วัดมันคืออะไร แผนยุทธศาสตร์คือ มันเป็นระบบระเบียบของทางราชการ แม้แต่ส่วนราชการหลาย ๆ ส่วนก็ยังไม่เข้าใจของตัวเอง…” (ตัวแทนภาคธุรกิจเอกชนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

“...เอาพูดกันตรง ๆ เราจัดทำแผนยุทธศาสตร์มันเป็นเรื่องยากพอสมควรมันต้องเข้าใจตั้งแต่พื้นฐานก่อนถึงทำได้ ภาคเอกชนก็เหมือนกันคือไม่ได้มีพื้นฐานตรงนี้ แต่ว่าคือ Output มันคืออะไร ทำออกมาแล้วมันได้อะไร แต่การจัดนำเสนอโครงการต่าง ๆ มันจะต้องเป็นขั้นเป็นตอนและมีที่มาอย่างไร...” (ตัวแทนภาคธุรกิจเอกชนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

“...ผมว่า เค้ายังไม่เข้าใจยุทธศาสตร์ดีพอ ตราบใดที่เรายังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ดีพอเราก็จะไม่สามารถแปลงไปสู่การปฏิบัติได้ ซึ่งถ้าเราเข้าใจดีพอเราก็จะทำได้...” (ตัวแทนนักวิชาการคนที่ 1, สัมภาษณ์, 30 กันยายน 2559)

2. สร้างทัศนคติผู้บริหารให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมและผลักดันให้เกิดผลในเชิงรูปธรรม พบว่า ภายใต้วัฒนธรรมของระบบบริหารราชการไทยทัศนคติของผู้บริหารหรือผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนภารกิจต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความเป็นเอกภาพในการดำเนินภารกิจ เนื่องจากผู้บริหารมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำหนดนโยบาย กำกับ ดูแล การติดตามประเมินผล รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการดำเนินภารกิจต่าง ๆ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การที่เราจะสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการในระดับจังหวัดให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นรูปธรรมนั้น ทัศนคติของผู้บริหารถือเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีทัศนคติที่เล็งเห็นถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงการผลักดันและส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในทุก ๆ กระบวนการนับตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติ การจัดสรรผลประโยชน์ และการประเมินผล ภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น

“...ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ของผู้นำ เพราะว่าการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่ไปกระตุ้นเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วม สรุปคือ ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารถ้าหากผู้บริหารเห็นความสำคัญกับเครือข่ายในการที่จะให้มามีส่วนร่วม และอยากให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม ผู้บริหารก็จะคิดและกำหนดนโยบายและผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จากบนลงไปล่าง...” (ตัวแทนส่วนราชการคนที่ 1, สัมภาษณ์, 7 ตุลาคม 2559)

“...อยู่ที่นโยบายของผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารใส่ใจลงมา รับฟังการเสนอความคิดเห็นในที่ประชุม สำหรับผม นโยบายโครงการต่างๆ มันต้องมาจากข้างล่างขึ้นสู่ข้างบน ไม่ใช่ข้างบนสั่งลงไป นึกจะทำอะไรก็ทำ โดยที่ประชาชนไม่ต้องการ แต่ฉันก็จะทำ ความจริงข้างล่างต้องเป็นผู้กำหนดหรือเสนอขึ้นมา ประชาชนจึงจะได้ประโยชน์อย่างแท้จริง เพราะเป็นสิ่งที่เขาต้องการ ดังนั้นถ้าเราจะส่งเสริมการมีส่วนร่วม คือ 1) ต้องดูที่นโยบาย 2) ดูที่ผู้นำ มันก็ขึ้นอยู่กับผู้นำว่าจะจัดกิจกรรมอะไร แล้วต้องช่วยกันรณรงค์...” (ตัวแทนส่วนราชการคนที่ 1, สัมภาษณ์, 7 ตุลาคม 2559)

“...ภาวะผู้นำของผู้บริหารจังหวัดในการให้โอกาสแก่ผู้มีส่วนร่วม มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้นำแต่ละท่าน ซึ่งจะเป็นข้อจำกัดในการได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น

การตัดสินใจ และการร่วมมือกับราชการ ฉะนั้นจำเป็นต้องสร่างทัศนคติที่ดีให้แก่ผู้บริหารจังหวัด เพื่อจะได้เกิดประสิทธิภาพในด้านการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง…” (ตัวแทนส่วนราชการคนที่ 2, สัมภาษณ์, 7 ตุลาคม 2559)

“...การพัฒนาจังหวัดขึ้นอยู่กับผู้นำของจังหวัดจะเห็นประโยชน์ของการบูรณาการมากน้อยเพียงใด แม้กฎหมายจะเขียนไว้ให้บูรณาการ แต่ผู้บริหารไม่นำไปใช้ ย่อมไม่เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติ…” (ตัวแทนภาคประชาสังคมคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

3. สร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาสังคม พบว่า เครือข่ายที่ปรึกษาทั้ง 6 ภาคส่วน ได้แก่ ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นตัวแทนจากภารัฐประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ นักวิชาการ สื่อมวลชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีเพียงภาคธุรกิจเอกชน และผู้แทนภาคประชาสังคมเท่านั้นที่ถือเป็นตัวแทนจากภาคประชาชน ดังนั้นหากเราต้องการการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนอย่างแท้จริงนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความเข้มแข้งให้แก่ภาคธุรกิจเอกชน และผู้แทนภาคประชาสังคม ซึ่งจากผลการศึกษาผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสรุปแนวทางการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมได้ดังนี้

3.1 การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคธุรกิจเอกชน จากการศึกษาปัญหาอุปสรรคและกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจเอกชน พบว่า ภาคธุรกิจเอกชนยังมีจุดอ่อนที่สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วม 2 ประการ กล่าวคือ ประการแรก ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมเพียงแค่การมีส่วนร่วมในการวางแผนและปฏิบัติเท่านั้น ประการที่สอง ภาคธุรกิจเอกชนยังขาดความสามัคคีในการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัด

ดังนั้น จากปัญหาดังกล่าวการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคธุรกิจเอกชนจึงจำเป็นต้องดำเนินการอยู่ 2 ด้านด้วยกัน คือ 1) การเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจเอกชนให้ครบทุกกระบวนการมีส่วนร่วม และ 2) สร้างความสามัคคีภายในกลุ่มของภาคธุรกิจเอกชนด้วยกัน โดยการเปลี่ยนทัศนคติจากคู่แข่งขันทางธุรกิจเป็นพันธมิตรทางการค้า (จากคู่แข่งเป็นคู่ค้า)

“...ในเรื่องของการมีส่วนร่วมให้มีมากขึ้น ในเรื่องการจัดทำแผนโครงการ การประเมินผล การนำเสนออะไรต่าง ๆ ทุกขั้นตอนดีกว่าการมีส่วนรวมตั้งแต่ต้นจนจบ ภาคเอกชนควรจะมีบทบาทมีส่วนรวมทุกขั้นตอน...” (ตัวแทนภาคธุรกิจเอกชนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

“...มีจุดอ่อนเช่น ในเรื่องของแต่ละกลุ่มแต่ละอะไร ก็มีแตกแยกอะไรออกไปยกตัวอย่างอย่างอัญมณีเขาก็จะมีหลายกลุ่มมากเลย มีประมาน 7-8 กลุ่ม มีปัญหากันหมดคือมันเป็นเรื่อง

การแข่งขันแทนที่จะมาร่วมมือกันมันการเป็นการแข่งขันในกลุ่มเดียวกันเอง...” (ตัวแทนภาคธุรกิจเอกชนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

“...รัฐต้องเข้ามาเสริมในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมอะไรก็แล้วแต่ที่มันเสริมสร้างให้ผู้ประกอบการให้มีความเข้มแข็งและร่วมมือกันเช่นเรื่องการสร้างเครือข่าย เพราะอันนี้เป็นส่วนสำคัญ คือ อย่างน้อยให้มันเป็นจุดเริ่มต้นในองค์กรนั้น ๆ ให้มีความสามัคคีกันจับมือร่วมกันแทนที่จะมาเป็นคู่แข่งให้มาเป็นคู่ค้า ให้แต่ละกลุ่มมีความเข้มแข็งและทุกภาคส่วนก็จะสามารถสร้างเครือข่ายร่วมกันได้...” (ตัวแทนภาคธุรกิจเอกชนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

“...เรามองว่า ภาพรวมเครือข่ายที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุมทั้งหมด มันยังมีหลายเครือข่ายหลายส่วนที่ยังไม่เข้าร่วมกิจกรรมในอนาคตเราต้องพยายามดึงเครือข่ายหลาย ๆ ส่วนเข้ามาร่วมให้มากที่สุด คือ ตัวอย่างเช่น อัญมณีนี่จะเห็นได้ชัดมาก ในจังหวัดจันทบุรีมี 7 กลุ่ม แต่ที่มามีกลุ่มเดียว อีก 6 กลุ่มไม่ได้เข้ามาก็จะมีปัญหาตามคือทำไม 1 กลุ่มได้รับการสนับสนุนและอีก 6 กลุ่มไม่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัดก็เกิดปัญหา...” (ตัวแทนนักวิชาการคนที่ 1, สัมภาษณ์, 30 กันยายน 2559)

3.2 การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคม จากการศึกษาปัญหาอุปสรรคและกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม พบว่า ภาคประชาสังคมที่ถือเป็นภาคส่วนที่เป็นตัวแทนของประชาชนในระดับพื้นที่อย่างแท้จริงนั้น ในการเข้ามามีส่วนร่วมกับการวางแผนพัฒนาจังหวัดถือว่ามีความอ่อนแออย่างมาก ซึ่งทำให้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารราชการระดับจังหวัดอ่อนแอตามไปด้วย หากพิจารณาจุดอ่อนของภาคประชาสังคมจะพบว่าภาคประชาสังคมมีจุดอ่อนอยู่ด้วยกัน 3 ประการ ได้แก่ 1) บทบาทการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมีเพียงกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนเท่านั้น ในกระบวนการอื่น ๆ ยังไม่เกิดขึ้นในเชิงรูปธรรม 2) สัดส่วนในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมเมื่อเทียบกับภาครัฐถือเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ส่งผลให้เกิดปัญหาความไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นในเวทีการประชุม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดทัศนคติเชิงลบระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม เนื่องจากภาคประชาสังคมจะมองว่าการเชิญภาคประชาสังคมเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมต่าง ๆ นั้น เป็นเพียงแค่การสร้างความชอบธรรมของภาครัฐในการดำเนินภารกิจเท่านั้น และ 3) การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมยังขาดมาตรการ (Measure) รองรับที่ชัดเจน ทำให้ภาคประชาสังคมไม่ทราบถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนเองในการเข้าร่วมประชุมในเวทีต่าง ๆ

ดังนั้น จากปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคม ประกอบด้วย 1) การเพิ่มบทบาทการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมให้ครบทุกกระบวนการ

และมุ่งเน้นผลในเชิงรูปธรรม 2) สร้างมาตรการรองรับบทบาท ขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม 3) เพิ่มสัดส่วนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม โดยยึดหลักการเป็นตัวแทนที่สามารถสะท้อนปัญหาในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง (รายละเอียดเพิ่มเติมในแนวทางแก้ไขข้อที่ 5)

"...ภาคประชาชน อยากให้ภาคประชาชนเข้ามามากกว่านี้ บ้างที่อาจเป็นไปไม่ได้ว่าจะให้เข้ามาทุกคน แต่ว่าหน่วยงานที่เป็นองค์กรก็มีความหลากหลายมากขึ้น ก็เห็นว่ามีภาคประชาชนเข้ามาแต่ควรจะมีเยอะมากกว่านี้..." (ตัวแทนสื่อมวลชนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

"...เพราะการมีส่วนร่วมนั้นจริงๆ แล้วต้องให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในสัดส่วนหรือแม้แต่สัดส่วนของคณะกรรมการจังหวัดหรือ ก.บ.จ. ในการบริหารงบประมาณเท่าที่รู้มีประชาชนประมาณ 3 คน จากคณะกรรมการทั้งหมด 50 คน คือ หน่วยงานหัวหน้าส่วนทุกส่วนเข้ามาเป็นคณะกรรมการ และมีภาคประชาชนเข้าไปมีประมาณ 3-4 คน และเวลาประชุมจริงอาจเข้าประชุม 1 คน บางที 2 คน คือ สัดส่วนมันน้อยมากมันเป็นองค์ประกอบเพื่อให้ได้มาซึ่งความชอบธรรมเท่านั้นเอง ตามกฎหมายหรือตามรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้..." (ตัวแทนภาคประชาสังคมคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

4. สร้างความเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกลุ่มเครือข่าย พบว่า ภายใต้แนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการบริหารราชการให้มีระบบหรือวิธีการทำงานที่ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เกิดการทำงานร่วมกันในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนา รวมทั้งเกิดการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดจะส่งผลให้เกิดการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการควบคู่กันไปนั้น กลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลให้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและการบูรณาการสามารถดำเนินการควบคู่ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ กระบวนการในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด (ดังภาพที่ 15)

โดยกระบวนการเชื่อมโยงข้อมูลที่กล่าวมานั้นหมายถึงการมุ่งเน้นความเชื่อมโยงข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องในด้านการใช้ศักยภาพร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินภารกิจในลักษณะหนุนเสริมซึ่งกันและกัน หากเกิดกระบวนการเชื่อมโยงที่มีความเข้มแข็ง ก็จะส่งผลให้เครือข่ายที่ปรึกษามีความเข้มแข็งตามไปด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ท้ายที่สุดแล้วจะทำให้การบริหารราชการในระดับจังหวัดเกิดความคล่องตัว มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนอย่างแท้จริง โดยมีกลุ่มเครือข่ายที่เข้มแข็งที่เป็นตัวแทนของภาคประชาชนเข้ามา

มีบทบาท และร่วมมือกันในการเข้าไปเป็นตัวแทนของภาคประชาชนเพื่อจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาพื้นที่

"...แต่เรายังขาดการบูรณาการร่วมกัน ต่างฝ่ายอาจจะคิดว่าภาคเอกชนแต่ละกลุ่มจะคิดของตัวเอง แต่ข้อมูลการบูรณาการการทำงานยังไม่เชื่อมโยงกันทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงภาคเอกชนด้วยกัน มันกลายเป็นแยกส่วน เช่น ท่องเที่ยวก็ทำท่องเที่ยว การค้าชายแดนก็การค้าชายแดน แต่ในความเป็นจริงทุกเรื่องมันบูรณาการกันได้ ซึ่งเรายังขาดตรงนี้ ถ้าบูรณาการร่วมกันได้หมด จังหวัดจันทบุรีจะมีความเข้มแข็งมาก แต่ตอนนี้ยังคิดแยกส่วนอยู่ ซึ่งจริง ๆ เรื่องเดียวมันสามารถเชื่อมโยงกันได้หมด เช่น เราส่งเสริมเรื่องการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชายแดนได้ เชื่อมโยงเกษตรได้ อัญมณีได้ ทุกอย่างต้องเชื่อมโยงกัน แต่ ณ วันนี้เรายังทำงานเป็นตอนอยู่..." (ตัวแทนภาคธุรกิจเอกชนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

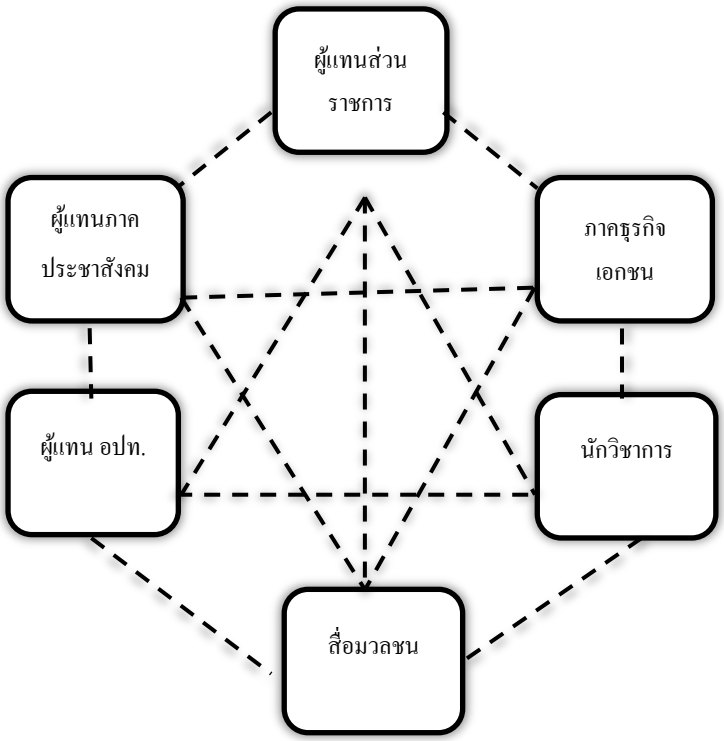

หมายเหตุ: – – – – หมายถึง การเชื่อมโยงข้อมูลสำคัญระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดการบูรณาการในการพัฒนาจังหวัด

ภาพที่ 16 การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกลุ่มเครือข่ายในภาคส่วนต่าง ๆ

5. สร้างกลไกการสะท้อนปัญหาในพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การสร้างกลไกการสะท้อนปัญหาในพื้นที่ที่มี

ประสิทธิภาพ เนื่องจากการสะท้อนปัญหาที่เกิดในพื้นที่ได้อย่างแท้จริงนั้นถึงเป็นหัวใจสำคัญของการเข้ามามีบทบาทของเครือข่ายที่ปรึกษาในการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัด กล่าวคือ การเป็นตัวแทนของประชาชนที่จะเข้ามามีบทบาทในการนำเสนอปัญหาและนำไปสู่การกำหนดนโยบาย (แผนยุทธศาสตร์) เพื่อลงไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ดังนั้นกลไกการสะท้อนปัญหาในพื้นที่จึงมีความสำคัญ

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดกลไกการสะท้อนปัญหาในพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพจะต้องดำเนินการอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก กำหนดกระบวนการในการคัดเลือกตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) การกำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวแทนที่จะสามารถเข้ามาเป็นตัวแทนที่ดี โดยคำนึงถึง เพศ อายุ 2) การกำหนดสัดส่วนของแต่ละภาคส่วนให้มีความดุล เพื่อลดภาวะความกดดัน ความตื่นเต้น ความกลัว เนื่องจากสัดส่วนที่ไม่เท่ากัน โดยเฉพาะภาคส่วนที่มีสัดส่วนน้อยจะเกิดปัญหาความไม่กล้าในการแสดงความเห็น รวมถึงปัญหาการแสดงความคิดเห็นแต่ในที่ประชุมไม่ให้ความสำคัญ และปัญหาด้านจิตวิทยาอื่น ๆ อีกมากมาย ประการที่สอง นำแนวทางการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อให้การนำเสนอปัญหาในพื้นที่เป็นข้อมูลที่ได้จากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และยังสามารถนำมาเป็นข้อมูลประกอบของตัวแทนเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในที่ประชุมอีกด้วย และประการที่สาม สร้างกระบวนการถ่ายทอด การสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างตัวแทนกับประชาชนในพื้นที่ นอกจากการเป็นตัวแทนในการเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่แล้วสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งคือของตัวแทนก็คือการรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินการ การถ่ายทอดข้อมูลให้แก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น เฝ้าติดตามความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ที่เข้มแข็ง

“...ส่วนใหญ่ปัญหาคือการของงบประมาณส่วนราชการต่าง ๆ ของบประมาณไปแต่ประชาชนในพื้นที่จะไม่ค่อยรู้เรื่อง หรือรู้เรื่องแต่ไม่ทั่วถึง ก็จะรู้กันเฉพาะผู้ที่เข้าร่วมประชุม ตรงนี้ก็เป็นช่องว่างสำคัญ โดยการทำงานส่วนใหญ่จะต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่…” (ตัวแทนภาคประชาสังคมคนที่ 1, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

“...การเสนอปัญหาในที่ประชุมจะประกอบไปด้วยกลุ่มหลายกลุ่ม กลุ่มไหนที่มีตัวแทนที่เสียงดังก็จะเสนอ ส่วนกลุ่มอื่นที่เสนอไม่ทันก็จะไม่ได้ประโยชน์อะไร ดังนั้นการประชุมของจังหวัดควรจะแยกกลุ่มการประชุม และนำข้อมูลที่ได้มาคัดกรองอีกที เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา

การไม่กล้าพูด ไม่ไกล้าแสดงความคิดเห็นข้อตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ คือ อย่าไปคุยกับทุกกลุ่มทีเดียว ซึ่งหากแยกประชุมแล้วได้ข้อสรุปของแต่ละกลุ่มแล้วอาจจะมาประชุมร่วมกันอีกทีก็ได้ เพื่อแจ้งรายละเอียดว่ากลุ่มนี้เสนออะไรมา กลุ่มนั้นเสนออันนี้มานะ อย่างนี้น่าจะได้ข้อมูลการพัฒนาจากทุกกลุ่มได้ดีกว่า ถ้ามาประชุมพร้อมกันแล้วต่างคนต่างเสนอนี่ไม่ได้ การทำงานก็จะยาก..." (ตัวแทนภาคประชาสังคมคนที่ 1, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

"...ข้อมูลที่ได้ที่จะนำมาทำแผนระดับจังหวัดต้องเป็นข้อมูลที่ได้จากข้างล่างจริง ๆ ไม่ใช่เอาภาคประชาสังคมมาแค่ 1 คน และนำไปสรุปว่านี่คือ แผนที่มาจากความชอบธรรมของประชาชนปัจจุบันเป็นอย่างนี้พอเราเสนอแผนไปยกตัวอย่างว่านี่คือ แผนที่ชาวบ้านต้องการ นี่คือ แผนที่มาจากประชาชนคิดแต่เข้าไปมีส่วนร่วมแต่คนเดียวนี่มันยังไม่ใช่ ที่จริงแผนมันต้องได้มาจากระดับข้างล่างจริง ๆ ..." (ตัวแทนภาคประชาสังคมคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

6. ปรับการดำเนินภารกิจของเครือข่ายที่ปรึกษาทุกภาคส่วนให้เห็นความสำคัญและความต่อเนื่องในการดำเนินภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด พบว่า จุดอ่อนสำคัญสองประการที่ทำให้การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาในระดับจังหวัดขาดความเข้มแข็ง ได้แก่ ประการแรก หน่วยงานภาครัฐจะให้ความสำคัญกับงานประจำมากกว่างานตามยุทธศาสตร์ กล่าวคือ ภาครัฐยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนงานตามยุทธศาสตร์ อาจเป็นเพราะการไม่สามารถวางแผนยุทธศาสตร์ให้เชื่อมโยงกับภารกิจของหน่วยงานรวมถึงการยึดติดอยู่กับนโยบายของส่วนกลาง ซึ่งส่งผลให้ภาครัฐเน้นการดำเนินภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัด และไม่ให้ความสำคัญต่อการดำเนินภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งหากเกิดปัญหานี้ขึ้นผลที่ตามมาก็คือ การดำเนินภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์จะขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติ กล่าวคือ ขาดความคุ้มค่า คุ้มทุน และประโยชน์ที่ได้รับลดน้อยลงจากการดำเนินการตามแผนดังกล่าว และประการที่สอง การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาในการพัฒนาจังหวัดขาดความต่อเนื่องในการเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นการหมุนเวียนการเข้ามามีสวนร่วม ขาดความต่อเนื่อง อาจเกิดจากข้อจำกัดหลายประการ เช่น การติดภารกิจที่ทำให้ต้องส่งตัวแทนในการเข้าร่วม การเชิญเข้าร่วมประชุมที่หมุนเวียนการเชิญไปเรื่อย ไม่เฉพาะเจาะจง การประสานงานของหน่วยงานที่ได้รับการติดต่อให้เข้าร่วมอาจส่งคนอื่นเข้ามาแทนคนเดิม เป็นต้น ซึ่งแต่ละภาคส่วนก็จะมีข้อจำกัดแตกต่างกัน

ดังนั้น การที่เราจะพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นนั้นจำเป็นต้องมีการดำเนินการปรับการดำเนินภารกิจของเครือข่ายที่ปรึกษาทุกภาคส่วนให้เห็นความสำคัญในการดำเนินภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และสร้าง

ความต่อเนื่องในการเข้ามามีบทบาทในการดำเนินภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด เพื่อให้เกิดกลไกที่ต่อเนื่องจะส่งผลให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

"...คือจริงเค้าก็พยามยามจะให้ครอบคลุมพอเค้าเขียนกลยุทธ์มาจะแปลงกลยุทธ์ไปลงเชิงปฏิบัติผมว่าอันนี้เค้าต้องพยายามหาโครงการเข้ามาใส่แต่ตอนนี้เค้าเอาภารกิจหลักของตนเองเข้ามาใส่กลายเป็นว่างานที่มีอยู่ในมือตรงกับยุทธศาสตร์ไหนก็เอาไปยัดในยุทธศาสตร์นั้น กลายเป็นว่างานยุทธศาสตร์เป็นงานประจำต้องทำให้ผ่าน ๆ ไปโดยไม่ได้มองว่าจะต้องมีขั้นตอนในการออกแบบตามยุทธศาสตร์จริง เพราะยุทธศาสตร์เขียนไว้ดี ซึ่งผมมองว่าปัญหาก็คือ การแปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติทางจังหวัดจะต้องมาหาทางว่าจะทำอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด..." (ตัวแทนนักวิชาการคนที่ 1, สัมภาษณ์, 30, กันยายน 2559)

"...ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการไม่มีเวลามาร่วมประชุมที่ต่อเนื่องบางครั้งการเข้าร่วมประชุมวางแผนไม่ได้เข้าทุกครั้งต้องส่งตัวแทนเข้าไปเนื่องจากติดภารกิจ จึงทำให้การทำงานและการเสนอแนวทางต่าง ๆ ไม่ต่อเนื่อง เช่น หัวหน้าส่วนราชการบางท่านติดภารกิจก็จะส่งตัวแทนให้เข้ามาประชุมแทน ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นตามมากก็คือความต่อเนื่องในการประชุมการร่วมให้ข้อมูลอะไรต่าง ๆ ที่สำคัญที่จำเป็นจะต้องตัดสินใจในเรื่องที่สืบเนื่องจากการประชุมมาก่อนหน้าอย่างนี้ตัวแทนที่เข้ามาก็ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจแทนอย่างนี้ก็เป็นปัญหา..." (ตัวแทนส่วนราชการคนที่ 2, สัมภาษณ์, 7 ตุลาคม 2559)

"...ความต่อเนื่องของเรามันไม่มี เช่นภารกิจนี้ ผมประชุมเรื่องนี้แล้ว ถ้าโอกาสการประชุมครั้งต่อไปเป็นผมมันจะต่อเนื่องหรือเป็นหัวหน้าจริง ๆ มันต้องเป็นหัวหน้าสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด แต่บางที่ด้วยภารกิจมันไม่สามารถที่จะต่อเนื่องด้วยคนเดียวได้มันก็ต้องแบ่งการมา และฉะนั้นโอกาสความต่อเนื่องมันก็จะด็อบลงพอสมควรเพราะมันไม่ใช้คนคนเดียวที่ประชุมต่อเนื่อง ฉะนั้นเรื่องของการที่มาสานต่องานหรือว่าเรื่องของการสื่อสารกัน ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ควรเป็นขอพิจารณาที่จัดการมีส่วนรวมอย่างนี้ด้วยเพรามันไม่ได้หนึ่งคนหรือสมมุติอาจจะเป็นหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด เช่น หัวหน้าส่วนที่ไม่อยู่มอบอีกคนหนึ่งมาร่วมก็ถือว่ามีส่วนในการทำแผนอย่างนี้แต่มันไม่ใช่คนเดียวกัน..." (ตัวแทนสื่อมวลชนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2559)

จากการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการแก้ไขที่แต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องนำไปดำเนินการดังรายละเอียดที่ปรากฏดังภาพที่ 16 นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการสรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาของแต่ละภาคส่วนรวมถึงจังหวัดที่จะต้องนำแนวทางการได้ไขไปปรับใช้ตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน

ได้ดังตารางที่ 31 ตามที่ได้แสดงไว้ในส่วนต่อไป

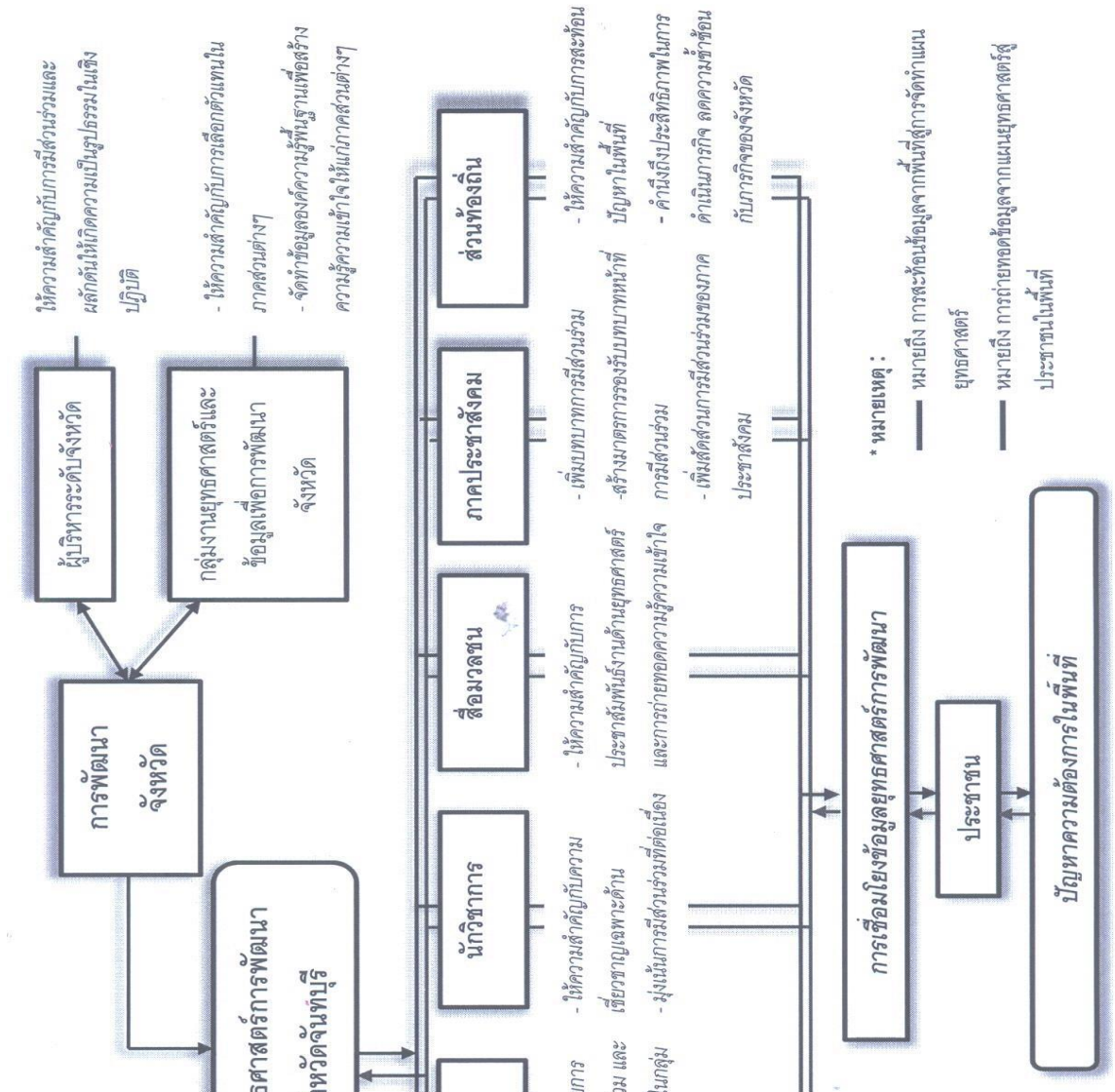

ภาพที่ 17 แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

ตารางที่ 31 แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

เครือข่ายที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้อง	**แนวทางการแก้ไข**
จังหวัด	
ผู้บริหารระดับจังหวัด	ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและผลักดันให้เกิดความเป็นรูปธรรมในเชิงปฏิบัติ
กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด	- ให้ความสำคัญกับการเลือกตัวแทนในภาคส่วนต่าง ๆ - จัดทำข้อมูลองค์ความรู้พื้นฐานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ
ผู้แทนส่วนราชการ	- ให้ความสำคัญกับภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์ - มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมที่ต่อเนื่อง
ภาคธุรกิจเอกชน	- สร้างความเข้มแข็งโดยการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมและสร้างความสามัคคีภายในกลุ่ม

นักวิชาการ	- ให้ความสำคัญกับความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
	- มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมที่ต่อเนื่อง
สื่อมวลชน	- ให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์
	งานด้านยุทธศาสตร์ และการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ
ผู้แทนภาคประชาสังคม	- เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วม
	- สร้างมาตรการรองรับบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วม
	- เพิ่มสัดส่วนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม
ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	- ให้ความสำคัญกับการสะท้อนปัญหาในพื้นที่
	- คำนึงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินภารกิจ
	ลดความซ้ำซ้อนกับภารกิจของจังหวัด

จากการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 วัตถุประสงค์ที่ 2 วัตถุประสงค์ที่ 3 และวัตถุประสงค์ที่ 4 ในส่วนต่อไปจะเป็นการนำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 5 ของการวิจัย โดยการนำผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 วัตถุประสงค์มาสังเคราะห์และสร้างรูปแบบการพัฒนาพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีรายละเอียดดังที่จะได้กล่าวในส่วนต่อไป

ส่วนที่ 4 ศึกษารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

ผลการศึกษารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี พบว่า จากการนำผลการศึกษาทั้ง 4 วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนา

การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี พบว่า ผู้แทนส่วนราชการ นักวิชาการ สื่อมวลชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดทุกกระบวนการ ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานภาพการเป็นหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องรับผิดชอบในการดำเนินภารกิจเพื่อพัฒนาจังหวัดตามภารกิจของหน่วยงานของตนเอง ในทางกลับกันภาคธุรกิจเอกชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดในกระบวนการวางแผน และการปฏิบัติเท่านั้น ส่วนในภาคประชาสังคมจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดเพียงแค่กระบวนการวางแผนกระบวนการเดียวเท่านั้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการศึกษาข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผน การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.24) หากพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ดำเนินการตามแผนอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.52) การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.43) และการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.09) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.93) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี พบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Media) โดยปัจจัยทั้งสองตัวนี้สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีได้ร้อยละ 52.5 (Adjusted R^2= .525)

จากผลการทดสอบได้สมการถดถอยเชิงเส้นที่เหมาะสมในการทำนายการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีดังนี้

เมื่อค่าคงที่มีสถิติทดสอบ t = -.565 และ $Sig.$ = .573 > .05 จึงยอมรับ H_0 นั่นคือ $\beta_0 = 0$ ทำให้สมการที่เหมาะสมเป็น

PAR = .825 Support + .236 Media

จากสมการถดถอยเชิงเส้นข้างต้นสามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Media) เนื่องจากปัจจัยการสนับสนุนจากภาครัฐปฏิเสธสมมติฐาน H_0 และยอมรับสมมติฐาน H_1 เนื่องจากค่า *Sig.* มีค่าน้อยกว่า .01 และปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารปฏิเสธสมมติฐาน H_0 และยอมรับสมมติฐาน H_1 เนื่องจากค่า *Sig.* มีค่าน้อยกว่า .05 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 4 การศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี พบว่า เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย 1) ขาดความรู้ความเข้าใจ 2) ปัญหาสัดส่วนในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม 3) ขาดความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วม 4) ขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง 5) ปัญหาข้อจำกัดด้านกฎหมาย 6) ปัญหาทัศนคติของผู้บริหาร 7) ไม่สามารถสะท้อนข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง และ 8) ปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์

แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ 2) สร้างทัศนคติผู้บริหารให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมและผลักดันให้เกิดผลในเชิงรูปธรรม 3) สร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาสังคม 4) สร้างความเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกลุ่มเครือข่าย 5) สร้างกลไกการสะท้อนปัญหาในพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ 6) ปรับการดำเนินภารกิจของเครือข่ายที่ปรึกษาทุกภาคส่วนให้เห็นความสำคัญและความต่อเนื่องในการดำเนินภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

จากผลการศึกษาข้างต้นผู้วิจัยสามารถนำมาสังเคราะห์เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีได้ดังภาพที่ 18

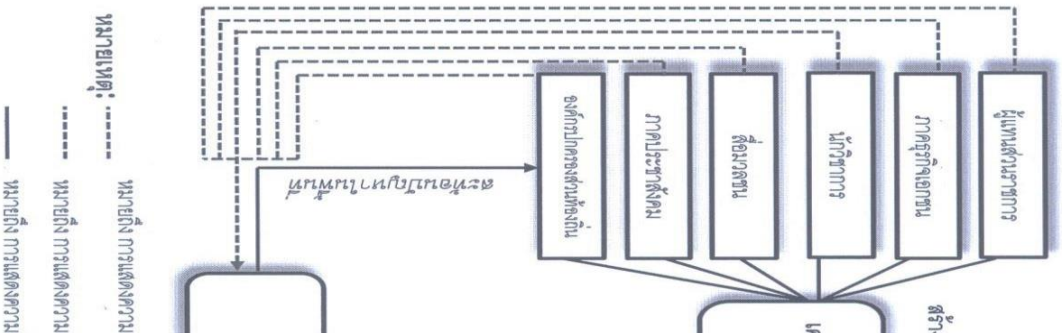

ภาพที่ 18 รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

จากภาพที่ 18 รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี มีอยู่ด้วยกัน 2 กระบวนการ กล่าวคือ กระบวนการที่ 1 กระบวนการพัฒนาก่อนการเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด โดยการให้ความสำคัญต่อประเด็นหลัก 3 ประเด็น คือ 1) การสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี 2) การควบคุมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี และ 3) การสร้างกลไกการความเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายที่ปรึกษากับประชาชนเพื่อการสะท้อนปัญหาในพื้นที่อย่างแท้จริง และกระบวนการที่ 2 กระบวนการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด โดยการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วม

ของเครือข่ายที่ปรึกษาให้ครบทุกกระบวนการ ประกอบด้วยการวางแผน การปฏิบัติ การจัดสรรผลประโยชน์ และการประเมินผล และการสร้างความเชื่อมโยงในการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทั้งในด้านองค์ความรู้และกระบวนการการมีส่วนร่วมไปจนถึงการรายงานผลการเข้าไปมีส่วนร่วม และการประเมินผลการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นข้อมูลสะท้อนกลับให้แก่ภาคประชาชนในพื้นที่ รวมถึงผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนา

รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีดังกล่าวข้างต้นมีรายละเอียดดังนี้

1. กระบวนการที่ 1 กระบวนการพัฒนาก่อนการเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด สำหรับกระบวนการที่ 1 เป็นรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมช่วงก่อนการเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วม หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างความเข้มแข็ง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยการดำเนินการดังนี้

1.1 การสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี กล่าวคือ การดำเนินการส่งเสริม ให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคประชาสังคม และภาคเอกชน ที่จะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การจัดทำแผนยุทธศาสตร์และการบริหารงานแบบบูรณาการ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง และเตรียมความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วม

1.2 การควบคุมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี กล่าวคือ ภาครัฐต้องมีการเตรียมความพร้อมในการควบคุมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยภาครัฐจะต้องดำเนินการสนับสนุนกิจกรรม และสร้างช่องทางการมีส่วนร่วม เช่น การกำหนดช่องทางการมีส่วนร่วมที่ชัดเจน และเข้าใจได้ง่าย การให้ข้อมูลการมีส่วนร่วมที่ชัดเจน การจัดโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการขยายความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสมและเพียง เป็นต้น รวมถึงการสร้างช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐที่ครอบคลุม ทั่วถึง และรวดเร็วทันต่อสถานการณ์

1.3 การสร้างกลไกการความเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายที่ปรึกษากับประชาชนเพื่อการสะท้อนปัญหาในพื้นที่อย่างแท้จริง กล่าวคือ การส่งเสริมให้ความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่ของตัวแทนในภาคส่วนต่าง ๆ โดยพิจารณาจากศักยภาพในการสะท้อนปัญหา ร่วมถึงการเข้าถึงข้อมูลปัญหาในพื้นที่ของตัวแทนดังกล่าว เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาที่แท้จริงในพื้นที่ และตัวแทนสามารถสะท้อนปัญหา และแสดงความคิดเห็นในกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อผลักดันให้เกิด

การแก้ไขโดยการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาจังหวัด

2. กระบวนการที่ 2 กระบวนการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด สำหรับกระบวนการที่ 2 เป็นรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมช่วงการเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมไปจนถึงการสะท้อนผลจากการเข้ามามีส่วนร่วม โดยการดำเนินการดังนี้

2.1 เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาให้ครบทุกกระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การจัดสรรผลประโยชน์ และการประเมินผล

2.2 การสร้างความเชื่อมโยงในการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทั้งในด้านองค์ความรู้และกระบวนการการมีส่วนร่วมไปจนถึงการรายงานผลการเข้าไปมีส่วนร่วมและการประเมินผลการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นข้อมูลสะท้อนกลับให้แก่ภาคประชาชนในพื้นที่ รวมถึงผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนา กล่าวคือ

ดังนั้น รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการขับเคลื่อนทั้งสองมิติดังที่ได้กล่าวข้างต้นควบคู่กัน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาที่มีความเข้มแข็ง และยั่งยืนสามารถตอบสนองต่อแนวทางการพัฒนาระดับพื้นที่ดังที่กำหนดไว้ใน (ร่าง) ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่กำหนดไว้ว่า “การปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระดับพื้นที่ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ให้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง นอกเหนือจากการมีส่วนร่วมเฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสาร และรับฟังความคิดเห็น เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การจัดทำแผน การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ การติดตามประเมินผล โดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมตามหลัก พื้นที่-ภารกิจ-การมีส่วนร่วม และกลไกประชารัฐ” เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการในระดับจังหวัดที่มีความเข้มแข็ง ยั่งยืน เป็นรูปธรรม และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังสามารถตอบสนองต่อแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินที่มุ่งเน้นการดำเนินภารกิจเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนอีกด้วย

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1-5 ของการวิจัยผู้วิจัยสามารถนำผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมาสรุปได้ดังตารางที่ 32

ตารางที่ 32 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย	**ผลการศึกษา**

วัตถุประสงค์การวิจัย	ผลการศึกษา
1. ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	ผู้แทนส่วนราชการ นักวิชาการ สื่อมวลชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดทุกกระบวนการ ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานภาพการเป็นหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องรับผิดชอบในการดำเนินภารกิจเพื่อพัฒนาจังหวัดตามภารกิจของหน่วยงานของตนเอง ในทางกลับกันภาคธุรกิจเอกชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดในกระบวนการวางแผน และการปฏิบัติเท่านั้น ส่วนในภาคประชาสังคมจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดเพียงแค่กระบวนการวางแผนกระบวนการเดียวเท่านั้น
2. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.24) หากพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.52) การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.43) และการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.09) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

วัตถุประสงค์การวิจัย	ผลการศึกษา
	($\bar{X}$ = 2.93) ตามลำดับ

ตารางที่ 32 (ต่อ)

วัตถุประสงค์การวิจัย	ผลการศึกษา
3. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	ปัจจัยที่สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Media) โดยปัจจัยทั้งสองตัวนี้สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีได้ร้อยละ 52.5 (Adjusted R^2 = .525) เมื่อค่าคงที่มีสถิติทดสอบ t = -.565 และ $Sig.$ = .573 > .05 จึงยอมรับ H_0 นั่นคือ $\beta_0 = 0$ ทำให้สมการที่เหมาะสมเป็น PAR = .825 Support + .236 Media
4. ศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ	ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย 1) ขาดความรู้ความเข้าใจ 2) ปัญหาสัดส่วนในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม 3) ขาดความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วม 4) ขาดการติดตาม

วัตถุประสงค์การวิจัย	ผลการศึกษา
ในจังหวัดจันทบุรี	ประเมินผลอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง 5) ปัญหาข้อจำกัดด้านกฎหมาย 6) ปัญหาทัศนคติของผู้บริหาร 7) ไม่สามารถสะท้อนข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง และ 8) ปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์ และแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ 2) สร้างทัศนคติผู้บริหารให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมและผลักดันให้เกิดผลในเชิงรูปธรรม 3) สร้างความเข้มแข็ง

ตารางที่ 32 (ต่อ)

วัตถุประสงค์การวิจัย	ผลการศึกษา

	ให้แก่ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาสังคม 4) สร้างความเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกลุ่มเครือข่าย 5) สร้างกลไกการสะท้อนปัญหาในพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ 6) ปรับการดำเนินภารกิจของเครือข่ายที่ปรึกษาทุกภาคส่วนให้เห็นความสำคัญและความต่อเนื่องในการดำเนินภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด
5. ศึกษารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี	รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี มีอยู่ด้วยกัน 2 กระบวนการ กล่าวคือ กระบวนการที่ 1 กระบวนการพัฒนาก่อนการเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด โดยการให้ความสำคัญต่อประเด็นหลัก 3 ประเด็น คือ 1) การสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี 2) การควบคุมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี และ 3) การสร้างกลไกการความเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายที่ปรึกษากับประชาชนเพื่อการสะท้อนปัญหาในพื้นที่อย่างแท้จริง และ กระบวนการที่ 2 กระบวนการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด โดยการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาให้ครบ

วัตถุประสงค์การวิจัย	ผลการศึกษา
	ให้แก่ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาสังคม 4) สร้างความเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกลุ่มเครือข่าย 5) สร้างกลไกการสะท้อนปัญหาในพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ 6) ปรับการดำเนินภารกิจของเครือข่ายที่ปรึกษา ทุกภาคส่วนให้เห็นความสำคัญและความต่อเนื่องในการดำเนินภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดทุกกระบวนการ ประกอบด้วยการวางแผน การปฏิบัติการจัดสรรผลประโยชน์ และการประเมินผล และการสร้างความเชื่อมโยงในการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ตารางที่ 32 (ต่อ)

วัตถุประสงค์การวิจัย	ผลการศึกษา
	ทั้งในด้านองค์ความรู้และกระบวนการการมีส่วนร่วมไปจนถึงการรายงานผลการเข้าไปมีส่วนร่วม และการประเมินผลการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นข้อมูลสะท้อนกลับให้แก่ภาคประชาชนในพื้นที่ รวมถึงผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนา

ผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอข้างต้นนั้น เพื่อให้ข้อค้นพบดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือในเชิงวิชาการ รวมถึงสามารถสะท้อนปรากฏการณ์ทางสังคมในแง่มุมหนึ่งได้อย่างครอบคลุม ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผล และอภิปรายผล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อถกเถียง และข้อสรุปในประเด็นสาธารณะที่แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้อง และความย้อนแย้งของปรากฏการณ์ทางวิชาการที่ได้เคยมีการศึกษารวบรวมไว้ ดังที่จะได้กล่าวในส่วนต่อไป

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สำหรับการสรุปผลการศึกษาและอภิปรายผลจะประกอบไปด้วยการสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 5 วัตถุประสงค์ อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปโดยมีรายละเอียดเนื้อหาแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

สรุปผลการศึกษา

1. สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1

ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

ผลการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี พบว่า ผู้แทนส่วนราชการ นักวิชาการ สื่อมวลชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดทุกกระบวนการ ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานภาพการเป็นหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องรับผิดชอบในการดำเนินภารกิจเพื่อพัฒนาจังหวัดตามภารกิจของหน่วยงานของตนเอง ในทางกลับกันภาคธุรกิจเอกชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดในกระบวนการวางแผน และการปฏิบัติเท่านั้น ส่วนในภาคประชาสังคมจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดเพียงแค่กระบวนการวางแผนกระบวนการเดียวเท่านั้น

2. สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2

ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

ข้อมูลทั่วไปของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนครั้งการมีส่วนร่วมสถานภาพในเครือข่าย โดยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง การศึกษาปริญญาตรี อาชีพรับราชการ รายได้ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 30,000 บาท มีส่วนร่วมต่ำกว่า 3 ครั้ง และสถานภาพในเครือข่ายส่วนใหญ่เป็นผู้แทนส่วนราชการ

ผลการศึกษาข้อมูลด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัดอยู่ในระดับสูง และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัดอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการอยู่ในระดับสูง และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการอยู่ในระดับปานกลาง และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการอยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี มีความคาดหวังต่อผลประโยชน์ที่ได้รับโดยรวมมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีมีความคาดหวังว่าการมีส่วนร่วมทำให้การดำเนินงาน/ โครงการต่าง ๆ ของจังหวัดมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอยู่ในระดับมากที่สุด ทำให้เกิดการพัฒนาจังหวัดทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด เกิดการพัฒนาระบบราชการที่สร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงอยู่ในระดับมากที่สุด สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ระบบราชการอยู่ในระดับมากที่สุด และทำให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ความดูแลของท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีและได้รับความสะดวกสบายอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคาดหวังว่าการมีส่วนร่วมจะช่วยสร้างฉันทามติในการติดสินใจดำเนินงาน/ โครงการต่าง ๆ ของจังหวัด และทำให้ได้รับการยอมรับจากประชาชน และทำให้ได้มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานมีความคาดหวังระดับปานกลางตามลำดับ

หากพิจารณาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวต่าง ๆ ของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี พบว่า ส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากการจัดอบรมจากจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหนังสือ/ คู่มือ/ เอกสาร/ แผ่นพับของจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4-6 ครั้งต่อปี รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหนังสือ/ คู่มือ/ เอกสาร/ แผ่นพับ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) 4-6 ครั้งต่อปี และรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ของจังหวัด หรือ เว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ 4-6 ครั้งต่อปี

ผลการศึกษาข้อมูลด้านภาครัฐ ประกอบด้วย การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วม ทัศนคติของผู้บริหาร และการติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลัง นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดังนี้

ภาครัฐสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ทุกประเด็นมีการสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ผู้ว่าราชการจังหวัดให้การสนับสนุน ส่งเสริม บทบาทของเครือข่ายที่ปรึกษาในการวางแผนพัฒนาจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญ สนับสนุน และเปิดโอกาสให้เครือข่ายที่ปรึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาในการวางแผนพัฒนาจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัดเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นของเครือข่ายที่ปรึกษาในการประชุมวางแผนพัฒนาจังหวัดอยู่ในระดับมากตามลำดับ ดังนั้น หากพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ภาครัฐมีการติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลังโดยรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ทุกประเด็นมีการติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลังอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ผลการศึกษาข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผน การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผนอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

3. สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 3

ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนา

การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

ปัจจัยที่สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Media) โดยปัจจัยทั้งสองตัวนี้สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีได้ร้อยละ 52.5

จากผลการทดสอบได้สมการถดถอยเชิงเส้นที่เหมาะสมในการทำนายการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีได้มาซึ่งสมการที่เหมาะสมดังนี้

PAR = .825 Support + .236 Media

จากสมการถดถอยเชิงเส้นข้างต้นสามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Media) นั่นหมายความว่า หากมีการสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีเพิ่มขึ้น .825 หน่วย แต่ในกรณีนี้จะต้องไม่มีการกำหนดให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีค่าคงที่ เนื่องจากค่า *Sig.* ของค่าคงที่มีค่ามากกว่า .05 ทำให้ตัวแปรอิสระการสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) ไม่สามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษา เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอิสระการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Media) คงที่

หากมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Media) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีผลทำให้การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีเพิ่มขึ้น .236 หน่วย แต่ในกรณีนี้จะต้องไม่มีการกำหนดให้การสนับสนุนจากภาครัฐมีค่าคงที่ เนื่องจากค่า *Sig.* ของค่าคงที่มีค่ามากกว่า .05 ทำให้ตัวแปรอิสระการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Media) ไม่สามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษา เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอิสระการสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) คงที่เช่นเดียวกัน

4. สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 4

ศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี พบว่า เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย 1) ปัญหาและอุปสรรคด้านภาครัฐ (ปัญหาที่เกิดจากกลไกการดำเนินงานของจังหวัด) ได้แก่ การขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ข้อจำกัดด้านกฎหมาย ทัศนคติของผู้บริหาร และขาดการประชาสัมพันธ์ และ 2) ปัญหาอุปสรรคด้านเครือข่ายที่ปรึกษา ได้แก่ ภาคประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ สัดส่วนในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ขาดความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วม และปัญหาการสะท้อนข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของเครือข่าย

ผลการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ 2) สร้างทัศนคติผู้บริหารให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมและผลักดันให้เกิดผลในเชิงรูปธรรม 3) สร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาสังคม 4)สร้างความเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกลุ่มเครือข่าย 5) สร้างกลไกการสะท้อนปัญหาในพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ 6) ปรับการดำเนินภารกิจของเครือข่ายที่ปรึกษาทุกภาคส่วนให้เห็นความสำคัญและความต่อเนื่องในการดำเนินภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

5. สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 5

ศึกษารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

ผลการศึกษารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี พบว่า รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี มีอยู่ด้วยกัน 2 กระบวนการ กล่าวคือ กระบวนการที่ 1 กระบวนการพัฒนาก่อนการเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด โดยการให้ความสำคัญต่อประเด็นหลัก 3 ประเด็น คือ 1) การสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัด

แบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี 2) การควบคุมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี และ 3) การสร้างกลไกการความเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายที่ปรึกษากับประชาชนเพื่อการสะท้อนปัญหาในพื้นที่อย่างแท้จริง และกระบวนการที่ 2 กระบวนการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด โดยการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาให้ครบทุกกระบวนการ ประกอบด้วยการวางแผน การปฏิบัติ การจัดสรรผลประโยชน์ และการประเมินผล และการสร้างความเชื่อมโยงในการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทั้งในด้านองค์ความรู้ และกระบวนการการมีส่วนร่วมไปจนถึงการรายงานผลการเข้าไปมีส่วนร่วม และการประเมินผลการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นข้อมูลสะท้อนกลับให้แก่ภาคประชาชนในพื้นที่ รวมถึงผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนา

ผลการศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำมาสรุปไว้ข่างต้นในส่วนต่อไปจะเป็นการนำเสนอในส่วนของการอภิปรายผลการศึกษาซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลสรุปการศึกษารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี มีประเด็นข้อค้นพบที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลการศึกษาไว้ 4 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี พบว่า ผู้แทนส่วนราชการ นักวิชาการ สื่อมวลชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดทุกกระบวนการ ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานภาพการเป็นหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องรับผิดชอบในการดำเนินภารกิจเพื่อพัฒนาจังหวัดตามภารกิจของหน่วยงานของตนเอง ในทางกลับกันภาคธุรกิจเอกชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดในกระบวนการวางแผน และการปฏิบัติเท่านั้น ส่วนในภาคประชาสังคมจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดเพียงแค่กระบวนการวางแผนกระบวนการเดียวเท่านั้น

จากข้อค้นพบดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการที่ผ่านตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ เมื่อนำไปปฏิบัติพบว่า ยังไม่สามารถสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนได้แท้จริง เนื่องจากท้ายที่สุดแล้วผลลัพธ์ที่ได้จากการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานในระดับจังหวัดผ่านตัวแทนนั้น ปรากฏว่ามีเพียงตัวแทนภาคส่วนต่าง ๆ ที่อยู่ในสังกัดของหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้

ทุกกระบวนการ ในทางกลับกันภาคธุรกิจเอกชน และประชาสังคมกลับไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ในทุกกระบวนการ ซึ่งแท้จริงแล้วสองภาคส่วนนี้ถือเป็นตัวแทนของภาคประชาชนที่จะสามารถสะท้อนปัญหาที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และสามารถผลักดันแนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดให้เกิดผลอย่างแท้จริง

เมื่อพิจารณานัยสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนที่หมายถึง “การจัดระบบบริหารราชการที่หน่วยงานภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล โดยการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมนั้นจะคลอบคลุมไปถึงประชาชนผู้เชี่ยวชาญในทุกสาขาอาชีพ ผู้ที่มีส่วนได้เสียและผู้เกี่ยวข้อง แต่ไม่รวมถึงบุคลากรภาครัฐที่อยู่ในหน่วยงานที่รับผิดชอบในประเด็นสาธารณะหรือประเด็นการพัฒนาในพื้นที่หรือการดำเนินโครงการของรัฐทั้งนี้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเปิดให้เป็นสื่อกลางสามารถเข้าถึงผู้ตัดสินใจและรับฟังความคิดเห็นพร้อมมุมมองต่าง ๆ โดยหน่วยงานภาครัฐจะต้องทำให้เห็นและเชื่อได้ว่า มุมมองและสิ่งที่ประชาชนให้ความเห็นหรือเรียกร้อง และแสดงออกได้รับการนำมาพิจารณา” (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ก; ถวิลวดี บุรีกุล, 2551 ข; ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ, 2553 ข; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2558; อรพินท์ สพโชคชัย, 2551; อรพรรณ นาคมหาชลาสินธุ์, 2550)

จากนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่า หากภาครัฐจะสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานได้อย่าแท้จริงจะต้องมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล โดยการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมนั้นจะคลอบคลุมไปถึงประชาชนผู้เชี่ยวชาญในทุกสาขาอาชีพ ผู้ที่มีส่วนได้เสียและผู้เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตามจากข้อค้นพบยังมีข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง กล่าวคือ แท้จริงแล้วการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาในภาคส่วนต่าง ๆ นั้น ควรรวมตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐด้วยหรือไม่ เพราะตามนัยของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติไว้ว่า “ไม่รวมถึงบุคลากรภาครัฐที่อยู่ในหน่วยงานที่รับผิดชอบในประเด็นสาธารณะหรือ ประเด็นการพัฒนาในพื้นที่หรือการดำเนินโครงการของรัฐ” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2558) แต่ในทางปฏิบัติกลับย้อนแย้งจากแนวทางที่ได้ถูกกำหนดไว้อย่างสิ้นเชิง เนื่องจากผู้ที่เข้าไปเป็นตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนา

นั้น ส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่เป็นตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐทั้งสิ้น ได้แก่ ผู้แทนส่วนราชการ สื่อมวลชน นักวิชาการ และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อนำจำนวนของตัวแทนภาคหน่วยงานภาครัฐไปเทียบเป็นสัดส่วนกับภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมรวมกันแล้ว ปรากฏว่าสัดส่วนของตัวแทนจากภาครัฐมีจำนวนมากกว่าภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งปรากฏการณ์นี้ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการที่นำไปปฏิบัติล้มเหลว ไม่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนได้อย่างแท้จริง

ข้อค้นพบประการหนึ่งที่สามารถสนับสนุนการอภิปรายข้างต้น คือ ข้อเสนอแนะในการเพิ่มสัดส่วนของภาคประชาสังคมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ เนื่องจากสัดส่วนที่มีจำนวนน้อยส่งผลให้ตัวแทนจากภาคประชาสังคมไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและปัญหาการแสดงความคิดเห็นแต่สมาชิกในที่ประชุมไม่ได้รับฟังหรือให้ความสำคัญ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความล้มเหลวในการสะท้อนข้อมูลปัญหาที่แท้จริงในพื้นที่ ท้ายที่สุดโครงการต่าง ๆ ที่นำไปปฏิบัติก็จะไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ไอย่างแท้จริง ส่งผลให้ภารกิจของหน่วยงานภาครัฐขาดประสิทธิภาพ และการนำแนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนไปปฏิบัติก็ล้มเหลวด้วยเช่นกัน

ประเด็นที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี พบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรมและประเมินผลจากภาครัฐ (Support) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (Media) โดยปัจจัยทั้งสองตัวนี้สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรีได้ร้อยละ 52.5

จากข้อค้นพบดังกล่าวพบว่า มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ World Health Organization: WHO (องค์การอนามัยโลก) (1978, pp. 59-68 อ้างถึงใน ไชยชนะ สิทธิวรชัย, 2535, หน้า 19-20) ที่ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมและปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ปาริชาติ วลัยเสถียร (2552, หน้า 216-217) ที่ได้รวบรวมปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านกลไกของรัฐ โดยรัฐต้องการกำหนดนโยบายจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมในท้องถิ่น สนับสนุนกิจกรรมที่มี

ความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง 2) การสร้างช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยระบบต่าง ๆ ของราชการจะต้องเอื้ออำนวยและเพิ่มโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และมีการติดตามประเมินผล และการให้การสนับสนุนในภายหลังอีกด้วย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในความเป็นจริงการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนนั้น ควรเริ่มต้นที่การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาครัฐต้องเข้ามามีบทบาทในการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยการสนับสนุนกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประภาคประชาชนอย่างจริงจัง รวมถึงภาครัฐจะต้องสร้างช่องทางการรับรู้ข่าวสารที่ทั่วถึงและเพียงพอ เพื่อเปิดโอกาสให้การเข้ามามีส่วนร่วมเป็นไปอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม โดยช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วมที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมเนื่องจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะเพิ่มระดับการมีส่วนร่วม เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ให้ได้รับรู้รับทราบอย่างทั่วถึง ดังที่ อรพรรรณ นาคมหาชลาสินธุ์ (2550) ได้พบว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมจะต้องให้ข้อมูลที่เข้าถึง ได้แก่ ประชาชนเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ และทางเลือกต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีหลักการเหตุผล ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวถือเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนและยืนยันข้อค้นพบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ได้อย่างดี

ประเด็นที่ 3 จากการรวบรวมทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 5 ทฤษฎี (ดังที่ปรากฏในบทที่ 2) ปรากฏว่า จากข้อค้นพบของการวิจัยพบว่า มีเพียง 2 ทฤษฎีที่สามารถอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนได้สอดคล้องกับการนำไปปฏิบัติ ได้แก่ ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) ที่กล่าวว่า การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการรวมกลุ่มคนจูงใจไปยังเป้าประสงค์โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีเรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (Positive leader) ผู้นำพลวัต คือ เคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ (Dynamic leader) และผู้นำไม่มีกิจไม่มีผลงานสร้างสรรค์ที่เรียกว่า ผู้นำนิเสธ (Negative leader) ผลของการให้ทฤษฎีการสร้างผู้นำจึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้นการสร้างผู้นำที่ดีย่อมจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีนั่นเอง และอีกหนึ่งทฤษฎี คือ ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and method) ที่กล่าวว่า การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่ง

ที่ง่ายเพราะใช้กฎหมาย ระเบียบ แบบแผน เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดดีที่สุดในเรื่องการใช้บริหาร เพราะธรรมชาติของคนถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบาย และความจำเป็นของรัฐ เพราะการใช้ระบบบริหารเป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มความคาดหวังผลประโยชน์

ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) สามารถอธิบายข้อค้นพบในส่วนของทัศนคติของผู้บริหารที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากภายใต้วัฒนธรรมของระบบบริหารราชการไทยทัศนคติของผู้บริหารหรือผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนภารกิจต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความเป็นเอกภาพในการดำเนินภารกิจ เนื่องจากผู้บริหารมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำหนดนโยบาย กำกับ ดูแล การติดตามประเมินผล รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการดำเนินภารกิจต่าง ๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การที่เราจะสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการในระดับจังหวัดให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นรูปธรรมนั้น ทัศนคติของผู้บริหารถือเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องเห็นถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงการผลักดันและส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในทุก ๆ กระบวนการนับตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติ การจัดสรรผลประโยชน์ และการประเมินผล ภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการสร้างผู้นำที่กล่าวว่า “การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานควยความเต็มใจเพื่อบรรลุ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการร่วมกลุ่มคน จูงใจไปยังเป้าประสงค์”

นอกจากทฤษฎีการสร้างผู้นำแล้วอีกหนึ่งทฤษฎีที่สามารถอธิบายข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and method) โดยทฤษฎีนี้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่ว่า ปัญหาสำคัญของการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารงานภาครัฐ คือ “การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ นั้นจะเป็นเพียงแนวปฏิบัติที่ถูกกำหนดขึ้นมาจากแนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมซึ่งในมุมมองของการมีส่วนร่วมเองนั้นจะถูกกำหนดไว้อย่างกว้างว่า ในการวางแผนพัฒนาจังหวัดต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของเครือข่ายที่ปรึกษาไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งส่งผลให้การการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาไม่มีกฎหมายรองรับ ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ ความเข้มแข็งและความชัดเจนในแง่ของการปฏิบัติ” ซึ่งทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหารได้อธิบายว่า “การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ง่ายเพราะใช้กฎหมาย ระเบียบ แบบแผน เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ” ดังนั้นจะเห็นได้ว่า

หากต้องการสร้างการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งมากขึ้น สิ่งหนึ่งที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก คือ การสร้างมาตรการ (กฎหมาย) รองรับบทบาทการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตการมีส่วนร่วมที่ชัดเจน ทำให้ผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมเข้าใจบทบาทหน้าที่และขอบเขตของความร่วมมืออย่างชัดเจน ซึ่งจะส่งผลต่อความมั่นใจในการเข้าไปแสดงความคิดเห็น และความคิดเห็นดังกล่าวจะมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีแนวปฏิบัติโดยออกมาในรูปแบบของกฎหมายรองรับที่ชัดเจน

ท้ายที่สุดแล้วผลลัพธ์สุดท้าย (Ultimate outcomes) ของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการของ IAP2 ก็คือ การส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าไปแสดงทัศนะและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ โดยการเสริมอำนาจให้บทบาทประชาชนในระดับที่สูงสุด กล่าวคือ “การเปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง”

ดังนั้น รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี จึงมีอยู่ด้วยกัน 2 กระบวนการ กล่าวคือ กระบวนการที่ 1 กระบวนการพัฒนาก่อนการเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด โดยการให้ความสำคัญต่อประเด็นหลัก 3 ประเด็น คือ 1) การสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี 2) การควบคุมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี และ 3) การสร้างกลไกการความเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายที่ปรึกษากับประชาชนเพื่อการสะท้อนปัญหาในพื้นที่อย่างแท้จริง และกระบวนการที่ 2 กระบวนการพัฒนา กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด โดยการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาให้ครบทุกกระบวนการ ประกอบด้วยการวางแผน การปฏิบัติการจัดสรรผลประโยชน์ และการประเมินผลและการสร้างความเชื่อมโยงในการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทั้งในด้านองค์ความรู้และกระบวนการการมีส่วนร่วมไปจนถึงการรายงานผลการเข้าไปมีส่วนร่วม และการประเมินผลการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นข้อมูลสะท้อนกลับให้แก่ภาคประชาชนในพื้นที่ รวมถึงผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนา

ประเด็นที่ 4 อภิปรายความย้อนแย้งระหว่างข้อค้นพบในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ หากพิจารณาข้อค้นพบในบางประเด็น พบว่า มีความย้อนแย้งกันระหว่างข้อค้นพบในเชิงปริมาณและข้อค้นพบในเชิงคุณภาพ ยกตัวอย่างเช่น ค่าเฉลี่ยในบางประเด็นอยู่ในระดับสูงแต่ ปัญหากลับปรากฏอยู่ในข้อค้นพบจากการวิจัยเชิงคุณภาพ ปรากฏการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า หากพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากข้อค้นพบเชิงปริมาณแล้วจะพบว่า ส่วนใหญ่มีค่า

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับสูงนั่นหมายความว่าในหลายประเด็นของข้อค้นพบในเชิงปริมาณผู้ให้ข้อมูลมีการตอบแบบกระจาย ซึ่งแสดงว่ามีผู้ตอบและแสดงความเห็นในประเด็นต่าง ๆ ทั้งในระดับสูง และระดับต่ำเช่นเดียวกัน ดังนั้นข้อมูลในเชิงคุณภาพจะเป็นการสะท้อนปัญหาโดยรวมของเครือข่ายที่ปรึกษาในแต่ละภาคส่วน

อย่างไรก็ตามการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ครั้งนี้ยังมีข้อจำกัดอยู่บางประการ กล่าวคือ การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษา (ดังภาพ 17 ดูรายละเอียดบทที่ 4) เป็นการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาที่ได้มาจาการสังเคราะห์ผลการศึกษาของผู้วิจัย ซึ่งยังไม่ได้นำไปทดลองใช้หรือนำเสนอเพื่อให้เกิดการวิพากษ์ต่อแนวทางดังกล่าวเพื่อให้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนั้นหากมีการนำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไปทดลองใช้ก็อาจเกิดผลในการเชิงการพัฒนา และสามารถเติมเต็มรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาดังกล่าวให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดนวัตกรรมองค์ความรู้ทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับข้อค้นพบของการวิจัยเพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. รัฐบาล “จากข้อค้นพบปัญหาข้อจำกัดด้านกฎหมาย”

ปฏิเสธไม่ได้ว่าหน่วยงานที่มีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้คงหนีไม่พ้นรัฐบาลเนื่องจากรัฐบาลถือเป็นตัวแทนจากประชาชนที่ใช้อำนาจบริหาร กล่าวคือ อำนาจในการกำหนดนโยบายโดยอาศัยกลไกการกำหนดนโยบาย (ออกกฎหมาย) ผ่านอำนาจนิติบัญญัติ (รัฐสภา) ดังนั้นหากเราต้องแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายไม่ว่าเรื่องใดก็ตามจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเสนอต่อรัฐบาล ในกรณีปัญหาการมีส่วนร่วมนี้ก็เช่นเดียวกัน ดังนั้นหากจะสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการในระดับจังหวัดที่เห็นผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน รัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม

โดยการผลักดันให้เกิดกฎหมายที่มีบทบัญญัติรองรับสิทธิ หน้าที่ และบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจะถือเป็นการให้อำนาจประชาชนอย่างแท้จริงในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ

2. คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) “จากข้อค้นพบผู้แทนส่วนราชการ นักวิชาการ สื่อมวลชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดทุกกระบวนการ แต่ในทางกลับกันภาคธุรกิจเอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดในกระบวนการวางแผน และการปฏิบัติ ส่วนในภาคประชาสังคมเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดเพียงแค่กระบวนการวางแผนกระบวนการเดียวเท่านั้น”

ดังนั้น จากข้อค้นพบดังกล่าว ก.พ.ร. ควรมีการทบทวนบทบาทของเครือข่ายในภาคส่วนผู้แทนส่วนราชการ นักวิชาการ สื่อมวลชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดแนวทางการเป็นตัวแทนภาคประชาชนที่ชัดเจนภายใต้ภารกิจของหน่วยงานนั้น และสร้างความเข้าใจต่อภาคส่วนอื่น ๆ ว่าขอบเขตของภาคส่วนที่เป็นตัวแทนภาครัฐนั้นเข้ามามีบทบาทในฐานะใด เพื่อลดปัญหาการแยกกลุ่มว่าใครมาจากภาครัฐ และใครมาจากภาคประชาชน นอกจากนี้ควรมีการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมที่ชัดเจน รวมถึงการระบุสัดส่วนในการเข้าไปมีส่วนร่วมที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการมีส่วนร่วมของภาคส่วนดังกล่าวให้มีความเข้มแข็งและสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดได้ในทุกกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผู้ว่าราชการจังหวัด “จากข้อค้นพบทัศนคติของผู้บริหารที่มีส่วนสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วม”

ดังนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดจึงควรมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาในการพัฒนาจังหวัง โดยการลงมากำกับดูแล ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ รวมถึงการติดตามประเมินผลการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงการมีส่วนร่วมให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

4. กลุ่มงานยุทธ์ศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด “จากข้อค้นพบปัญหาความรู้ความเข้าใจ และการสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง รวมถึงการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง”

ดังนั้นกลุ่มงานยุทธ์ศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด ควรมีการจัดทำคู่มือการมีส่วนร่วมที่เป็นชุดข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างความรู้ความเข้าใจใน 3 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย 1) ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และ3. ความรู้ความเข้าใจการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

นอกจากนี้ยังควรมีการจัดระบบกลไกในการสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง รวมถึงการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

5. เครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดจันทบุรี “จากข้อค้นพบปัญหาความเข้มแข็งของเครือข่ายรวมถึงการเชื่อมโยงข้อมูลของเครือข่าย”

ดังนั้นหากเราต้องการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนอย่างแท้จริงนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความเข้มแข้งให้แก่ภาคธุรกิจเอกชน และผู้แทนภาคประชาสังคม โดยการสร้างความสามัคคีภายในกลุ่มของภาคธุรกิจเอกชนด้วยกัน และสร้างระบบการคัดเลือกตัวแทนจากภาคประชาสังคมที่สามารถสะท้อนปัญหาในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ภาคส่วนต่าง ๆ ควรมุ่งเน้นความเชื่อมโยงข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องในด้านการใช้ศักยภาพร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินภารกิจในลักษณะหนุนเสริมซึ่งกันและกัน หากเกิดกระบวนการเชื่อมโยงที่มีความเข้มแข็ง ก็จะส่งผลให้เครือข่ายที่ปรึกษามีความเข้มแข็งตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยเห็นว่าการนำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี ไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำไปปฏิบัตินั้นจังหวัด และเครือข่ายที่ปรึกษา ควรดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จังหวัด กลไกการขับเคลื่อนการบริหาราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดนั้นประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด และกลุ่มงานยุทธ์ศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาโดยจังหวัด ถือเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินภารกิจในการวางแผนยุทศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ดังนั้นการที่จะนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และปฏิบัตินั้นผู้ว่าราชการจังหวัด และกลุ่มงานยุทธ์ศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจะต้องดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้ว่าราชการจังหวัด ต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการบริหารราชการในระดับหวัด อีกทั้งยังต้องมุ่งเน้นการผลักดันให้เกิดผลในเชิงรูปธรรม โดยการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการมีส่วนร่วม และติดตามประเมินผลการมีส่วนร่วมของเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการส่งเสริมความเข้มแข็ง การเพิ่มศักยภาพให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัด เนื่องจากผู้ว่าราชการจังหวัดถือเป็นผู้บริหารสูงสุดในระดับจังหวัดที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล ตรวจสอบ และติดตามประเมินผลการนำนโยบายจากส่วนกลางมาปฏิบัติในระดับจังหวัด ดังนั้นการจะนำรูปแบบการพัฒนาไปปฏิบัติจะต้องเริ่มต้นจากการให้คุณค่า และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากผู้บริหารเป็นอันดับแรก

1.2 กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดถือเป็นอีกหนึ่งกลุ่มงานที่มีความสำคัญในการดำเนินภารกิจในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เนื่องจากถือเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติ รับผิดชอบในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ดังนั้นการจะนำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมไปใช้นั้น กลุ่มงานยุทธ์ศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดจะต้องดำเนินการดังนี้

1.2.1 ต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรที่ถือเป็นกลไกการขับเคลื่อนภารกิจให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนยุทธศาสตร์ กระบวนการในการคัดเลือกผู้แทนเข้ามามีส่วนร่วม กระบวนการในการระดมปัญหาที่แท้จริงจากพื้น โดยอาศัยความเข้าใจกระบวนการ และเจตนารมณ์ของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเป็นที่ตั้ง

1.2.2 ต้องคำนึงถึงเป้าหมาย และจิตวิญญาณในการปฏิบัติหน้าที่เป็นสำคัญ คือการคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่พื้นที่และประชาชน ภายใต้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนั้น ๆ นอกจากความรู้ความเข้าใจแล้วการปลูกฝังจิตวิญญาณในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนถือเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันการทำงานในระบบหน่วยงานรัฐ ความตั้งใจทุ่มเท ให้แก่หน่วยงานของบุคลากรลดน้อยลง ความรักในองค์กร อุดมการณ์ในการทำงานเป็นเพียงนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ บุคลากรส่วนใหญ่ในหน่วยงานภาครัฐจึงเข้าไปทำหน้าที่เพียงเพื่อให้ภารกิจแล้วเสร็จโดยไม่ได้คำนึงถึงผลที่ได้รับยิ่งหากต้องเพิ่มภาระตัวเองมากขึ้นหรือต้องทำงานหนักขึ้นการดำเนินภารกิจนั้นก็เพียงแค่แล้วเสร็จ แต่ผลที่เกิดขึ้นในการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมไม่ค่อยปรากฏเท่าใดนัก ดังนั้นการที่จะทำให้กลไกการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเกิดความสัมฤทธิ์ผล บุคลากรจะต้องมีทั้งองค์ความรู้และจิตวิญญาณในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

2. เครือข่ายที่ปรึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับเครือข่ายที่ปรึกษาการนำผลการวิจัยไปใช้จะต้องดำเนินการดังนี้

2.1 ควรเริ่มต้นจากการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายด้วยกันเองด้วยการเชื่อมโยงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการในระดับจังหวัดให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อสร้างรากฐานองค์ความรู้ในการเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อรองรับการบูรณาการภารกิจเข้าด้วยกันซึ่งจะเป็นการเพิ่มศักยภาพในการขับเคลื่อนภารกิจให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงสามารถลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนได้อีกด้วย

2.2 สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหาราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติระเบียบบริหาราชการแผ่นดิน

พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย

2.3 สร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการและความรู้ความเข้าในแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การนำแนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดเกิดผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ประเด็นในการวิจัยที่ผู้วิจัยได้เสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไปนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นการเสนอแนะในประเด็นที่มีความเชื่อมโยงกับงานวิจัยชิ้นนี้ รวมถึงมุ่งศึกษาเพื่อขยายองค์ความรู้ให้ครอบคลุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบทอื่น ๆ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหาราชการระดับจังหวัดที่เข้มแข็งและยั่งยืนและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง โดยผู้วิจัยนำเสนอการวิจัยครั้งต่อไปไว้ 3 ประเด็นดังนี้

1. การศึกษารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในระดับกลุ่มจังหวัด

2. การศึกษาการประเมินผลการนำแนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการไปปฏิบัติในระดับจังหวัด

3. การศึกษาแนวทางการสร้างมาตรการเพื่อรองรับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

บรรณานุกรม

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2552). *สถิติสำหรับงานวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด. (2559). *จัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด 4 ปี รอบใหม่ (พ.ศ. 2561-2564) และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2561*. จันทบุรี: กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด.

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม. (2554). เข้าถึงได้จาก http://www.opdc.go.th

กิตติคุณ บุตรคุณ. (2549). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ: กรณีศึกษาจังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

โกศล สินทรพฤกษ์. (2538). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิต*. เข้าถึงได้จาก http://www.tnrr.in.th/2558/?page=result_search&record_id=316661

ข้อมูลจังหวัดจันทบุรี. (2557). เข้าถึงได้จาก http://www.chanthaburi.go.th

คนึงนิจ ศรีบัวเอี่ยม. (2545). *แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540: ปัญหา อุปสรรค และทางออก*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

เครย์ตัน, เจมส์ แอล. (2552). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจของชุมชน* (วันชัย วัฒนศัพท์, แปล). นนทบุรี: ศูนย์สันติวิธีเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย.

ไชยชนะ สิทธิวรชัย. (2535). *ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ตัวแทนนักวิชาการคนที่ 1. (2559, 30 กันยายน). สัมภาษณ์.

ตัวแทนภาคประชาสังคมคนที่ 1. (2559, 8 กันยายน). สัมภาษณ์.

ตัวแทนภาคประชาสังคมคนที่ 2. (2559, 8 กันยายน). สัมภาษณ์.

ตัวแทนภาคเอกชนคนที่ 1. (2559, 8 กันยายน). สัมภาษณ์.

ตัวแทนภาคเอกชนคนที่ 2. (2559, 8 กันยายน). สัมภาษณ์.

ตัวแทนส่วนราชการคนที่ 1. (2559, 7 ตุลาคม). สัมภาษณ์.

ตัวแทนส่วนราชการคนที่ 2. (2559, 7 ตุลาคม). สัมภาษณ์.

ตัวแทนสื่อมวลชนคนที่ 1. (2559, 8 กันยายน). สัมภาษณ์.

ตัวแทนสื่อมวลชนคนที่ 2. (2559, 8 กันยายน). สัมภาษณ์.

ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคนที่ 1. (2559, 7 ตุลาคม). สัมภาษณ์.

ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคนที่ 2. (2559, 7 ตุลาคม). สัมภาษณ์.

ถวิลวดี บุรีกุล. (2551 ก). *คู่มือการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัด*. กรุงเทพฯ: ส เจริญ การพิมพ์.

ถวิลวดี บุรีกุล. (2551 ข). การเสริมสร้างการเมืองภาคพลเมืองโดยการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 6*(2), 15-16.

ทวิดา กมลเวชช. (2553). นโยบายสาธารณะในบริบทการบริหารปกครอง. ใน อัมพร ธำรงลักษณ์ (บรรณาธิการ), *การบริหารปกครองสาธารณะ (Public governance): การบริการรัฐกิจในศตวรรษที่ 21* (หน้า 36-61). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2549). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารราชการแนวใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.).

นพรัตน์ รัตนพงศ์. (2542). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย กรมทหารราบที่ 5*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

นิตยา ทองหนูนุ้ย และฎารัตน์ ชิตวงศ์. (2553). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลในจังหวัดจันทบุรี*. จันทบุรี: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2549). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ประธาน สุรกิจบวร. (2550). *รูปแบบการตรวจสอบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ*. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ประยงค์ เต็มชวาลา และสารศิริ อาจคงหาญ. (2548). *รายงานการวิจัย กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2544). *สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หมวดสิทธิเสรีภาพ เรื่อง 6 สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน*. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.

ปรียานุช เจริญผล และสุรศักดิ์ เกษมสุวรรณ. (2554). การติดตามประเมินผลการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ. *วารสารดำรงราชานุภาพ*, *11*(38), 35-40.

ปัทมา สูบกำปัง. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยในรอบทศวรรษที่ผ่านมา: สภาพปัญหาและความท้าทายในอนาคต. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 7*(2), 42-57.

ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2552). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551. (2551, 30 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 1-16.

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพุทธศักราช 2546. (2546, 9 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 12.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินพุทธศักราช 2535. (2535, 21 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 2.

พัชรี สิโรรส. (2553). *คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี: การเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

พัชรี สิโรรส. (2558). การศึกษาการจัดการปกครองในมิตินโยบายศึกษา: ทำความเข้าใจการจัดการปกครอง เครือข่ายของการจัดการปกครอง และอภิเครือข่ายการจัดการปกครอง. ใน วสันต์ เหลืองประภัสร์ พัชราภา ตันตราจิน และธีรพัฒน์ อังศุชวาล (บรรณาธิการ), *เปิดกล่องนโยบายสาธารณะ หลากมุมมองในการศึกษานโยบายสาธารณะร่วมสมัย* (หน้า 82-118). กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (โครงการตำราและสิ่งพิมพ์).

พิสณุ ฟองศรี. (2552). *การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย*. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.

ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ. (2553 ก). การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์. ใน อัมพร ธำรงลักษณ์ (บรรณาธิการ), *การบริหารการปกครองสาธารณะ (Public Governance): การบริการรัฐกิจในศตวรรษที่ 21* (หน้า 152-178). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ. (2553 ข). การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานภาครัฐ. *วารสารดำรงราชานุภาพ สถาบันดำรงราชานุภาพ, 10*(36), 48-55.

ไพโรจน์ วิไลนุช. (2557). *การบริหารการสื่อสารขององค์การ การสื่อสารกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มนัชนก ศรีอิสาณ. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทตามนโยบายของรัฐบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาลเมืองขลุง จังหวัดจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

เมตต์ เมตต์การุณ์จิต. (2556). *ยุทธศาสตร์การพัฒนา: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติเชิงรุก*. นนทบุรี: บุ๊คพอยท์วิชาการ.

ยุทธ ไกยวรรณ์. (2545). *พื้นฐานการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2546. (2546, 14 ตุลาคม). *ราชกิจานุเบกษา*. หน้า 1-10.

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2557). *การวางแผนและการวิเคราะห์โครงการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

วนิดา อำภรณ์. (2550). *ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ: กรณีศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วรรณดี สุทธินราการ. (2556). *การวิจัยเชิงคุณภาพ: การวิจัยในกระบวนทัศน์ทางเลือก*. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.

วลัยลักษณ์ จันทร์สวัสดิ์. (2551). *รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนขององค์กรท้องถิ่นตำบลจริม อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

วัชรินทร์ ชาญศิลป์. (2552). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของไทย: มุมมองทางนิติศาสตร์ สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 35*(2), 15-25.

วาริลิน วังชัย. (2545). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในจังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2550). *เครือข่าย: นวัตกรรมการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ซีโน ดีไซน์.

ศักดินา สนธิศักดิ์โยธิน. (2550). *รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลด้านการบริการจัดหางาน*. กรุงเทพฯ: กองแผนงานและสารสนเทศ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน.

ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์. (2547). โครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินกับการปกครองท้องถิ่น. *สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย, 2*(1), 79-101.

สถาบันพระปกเกล้า. (2544). การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประชาสังคม. ใน *การประชุมวิชาการ "สถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 2"* (หน้า 1-3). นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

สถาบันพระปกเกล้า. (2549). *จับชีพจรประเทศไทย: ตัวชี้วัดประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลปี พ.ศ. 2548-2549*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

สถิติพงษ์ เอื้ออารีมิตร. (2553). *รูปแบบการจัดการความรู้ที่เอื้อต่อการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สันต์ คาวีรัตน์. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลของตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2550). *รายงานการวิจัย เรื่องบทบาทผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อการพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ: กรณีศึกษา กลุ่มจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด*. ชลบุรี: ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2546). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2546-2550*. เข้าถึงได้จาก http://www.opdc.go.th/content.php?menu_id=2&content_id=3

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2550). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2551-2555*. เข้าถึงได้จาก http://www.opdc.go.th/content.php?menu_id=2&content_id=3

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2556). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2556-2561*. เข้าถึงได้จาก http://www.opdc.go.th/content.php?menu_id=2&content_id=3

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2558). *หลักเกณฑ์และแนวทางการพิจารณารางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมประจำปี พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: วิชั่น พริ้นท์ แอนด์มีเดีย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2559). *คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี: การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.ร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *การศึกษากับการพัฒนาประชาธิปไตย.* เข้าถึงได้จาก http://www.onec.go.th

สำนักยุทธศาสตร์และส่งเสริมการบริหารราชการอำเภอ. (2554). การเชื่อมโยงการปฏิบัติงานระหว่างแผนพัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัดกับแผนพัฒนาอำเภอ. *วารสารดำรงราชานุภาพ*, *11*(38), 13-20.

สิทธิ์ ธีรสรณ์. (2552). *แนวคิดพื้นฐานทางการวิจัย.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2555). เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตรและพฤติกรรม. *วารสารการบริหารและพัฒนามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 4*(2), 165-176.

สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2553). *คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี: การบริหารราชการแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

สุวิมล ติรกานันท์. (2548). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หัสยา เพชรบัวศักดิ์. (2549). *บทบาทของคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในการพัฒนาจังหวัด: กรณีศึกษา จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อนุรักษ์ นิยมเวช. (2556). *บทความเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

อรทัย ก๊กผล. (2552). *คู่คิด คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จรัญสนิทวงศ์การพิมพ์.

อรทัย ก๊กผล. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชน: ความท้าทายของนักบริหารรัฐกิจในสังคมประชาธิปไตย. ใน อัมพร ธำรงลักษณ์ (บรรณาธิการ), *การบริหารปกครองสาธารณะ (Public governance): การบริการรัฐกิจในศตวรรษที่ 21* (หน้า 85-105). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรพรรณ นาคมหาชลาสินธุ์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชน. *วารสารกรมบัญชีกลาง, 48*(5), 19-34.

อรพินท์ สพโชคชัย. (2546). *การบรรยายหัวข้อ หลักการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม*. เข้าถึงได้จาก www.opdc.go.th

อรพินท์ สพโชคชัย. (2551). *หลักสำคัญในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม Participatory governance principle.* กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนาคุณภาพ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

อานันท์ ปันยารชุน. (2552). ประชาธิปไตยแบบยั่งยืน. *วารสาร "ศาสตร์แห่งผู้นำ" มหาวิทยาลัยรังสิต, 1*(1), 9-16.

เอกพงษ์ ศิริพันธ์. (2554). การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด. *วารสารดำรงราชานุภาพ, 11*(38), 21-27.

เอกวิทย์ มณีธร. (2554). *ระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชนของไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เอ็ม.ที.เพรส.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์ และวลัยพร รัตนเศรษฐ. (2557). *รัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง*. กรุงเทพฯ: รัตนพงษ์การพิมพ์.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2542). *ประชาสังคม: ในมุมมองตะวันตก.* กรุงเทพฯ: อัมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2554). *การเมืองภาคพลเมือง*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1997). *Rural development participation: Concept and measures for project design, implementation and evaluation*. New York: Cornell University. Studies.

Hawkins, D. E. (2006). *Corporate social responsibility balancing tomorrow's sustainability and today's profitability*. New York: Palgrave Macmillan.

Henry, N. (2010). *Public administration and public affairs* (11th ed.). New York: Longman Simon.

International Association for Public Participation. (n.d.). *Good public participation results in better decisions*. Retrieved from http://www.iap2.org/

Koliba, C., Meek, J., & Zia, A. (2011). *Governance networks in public administration and public policy*. New York: CRC Press.

McQuail, D. (2005). *McQuail's mass communication theory* (5th ed.). London: SAGE Publications.

Regional Environmental Center [REC]. (1996). *Awakening participatory*. Retrieved from http://www.rec.org/REC/Publications/PPTraining/cover.ht

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถาม

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

<u>คำชี้แจง</u>

แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษา เพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษา เพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษา เพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมและสังคม

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านภาครัฐ

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาของกระบวนการมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ ตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการตามแผน 3) การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและพัฒนา

ตอนที่ 5 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended question) เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

ผู้วิจัยขอความร่วมมือมายังท่านผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อโปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยผู้วิจัยจะสงวนคำตอบและความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในทุกขั้นตอนเป็นความลับ และจะใช้คำตอบและความคิดเห็นเพื่อเป็นประโยชน์แก่การวิจัยในเรื่องดังกล่าวเท่านั้น ขอขอบพระคุณ

นางสาวอัตติยา ไชยฤทธิ์
นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) และ/ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง

2. อายุ ..... ปี (ต่ำกว่า 6 เดือนปัดลง สูงกว่า 6 เดือนปัดขึ้น)

3. ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม

( ) 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี ( ) 2. ปริญญาตรี

( ) 3. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพหลักของผู้ตอบแบบสอบถาม

( ) 1. รับราชการ ( ) 2. ธุรกิจส่วนตัว

( ) 3. ลูกจ้าง/ พนักงานเอกชน ( ) 4. เกษตรกรรม

( ) 5. ผู้ว่างงาน/ เกษียณ ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. ท่านมีอาชีพเสริมหรือไม่

( ) 1. ไม่มี

( ) 2. มี (โปรดระบุ

( ) 1. รับจ้าง

( ) 2. ธุรกิจส่วนตัว

( ) 3. เกษตรกรรม

( ) 4. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

(รวมรายได้ทั้งจากอาชีพหลักและอาชีพเสริม (ถ้ามี)).....บาท/ เดือน

7. ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมาท่านเคยเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัด……ครั้ง

8. ท่านมีสถานภาพสังกัดอยู่ในกลุ่มใดของเครือข่ายที่ปรึกษา

( ) ผู้แทนส่วนราชการ ( ) ภาคธุรกิจเอกชน

( ) นักวิชาการ ( ) สื่อมวลชน

( ) ผู้แทนภาคประชาสังคม ( ) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

9. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของท่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจังหวัด

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยการพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

3 หมายถึง ท่านได้รับข่าวสารจากแหล่งข่าวนี้ทุกเดือน

2 หมายถึง ท่านได้รับข่าวสารจากแหล่งข่าวนี้ 4-6 ครั้งต่อปี

1 หมายถึง ท่านได้รับข่าวสารจากแหล่งข่าวนี้ 1-3 ครั้ง ต่อปี

0 หมายถึง ท่านไม่เคยได้รับข่าวสารจากแหล่งข่าวนี้

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	**3**	**2**	**1**	**0**
1. การจัดอบรมจากจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง				
2. หนังสือ/ คู่มือ/ เอกสาร/ แผ่นพับ ของจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง				
3. หนังสือ/ คู่มือ/ เอกสาร/ แผ่นพับ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)				
4. สื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ของจังหวัดหรือเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)				
5. หนังสือพิมพ์				
6. การบอกเล่าจากเพื่อน และ/ หรือคนรู้จัก และ/ หรือบุคลากรจากหน่วยงานราชการ				
7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....				

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมและสังคม

<u>คำชี้แจง</u> ใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ท่านคิดว่าถูก และใส่เครื่องหมาย ✕ หน้าข้อที่ท่านคิดว่าผิด

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีสวนร่วมระดับจังหวัด

( ) 1. การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมคือกิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ

( ) 2. การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิดเท่านั้น

( ) 3. บริหารราชการแบบมีสวนร่วมระดับจังหวัดเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน

ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

( ) 4. การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดจะให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของผู้แทนส่วนราชการ

( ) 5. การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดมีเป้าหมายสำคัญ คือ เพื่อให้การทำงานของระบบราชการในระดับจังหวัดสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

( ) 6. การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดจะส่งผลให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

( ) 7. การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในระดับจังหวัดเป็นเพียงการเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในมุมมองต่างๆ

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

<u>คำชี้แจง</u> ใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ท่านคิดว่าถูก และใส่เครื่องหมาย ✕ หน้าข้อที่ท่านคิดว่าผิด

( ) 1. การบริหารงานของจังหวัดตามแนวทางการบริหารแบบบูรณาการที่กำหนดให้ทุกหน่วยงานต้องทำงานแบบมุ่งเน้นผลงาน (Result) ตามยุทธศาสตร์เป็นหลัก

( ) 2. การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเป็นการบูรณาการการทำงานภายใต้กระทรวงเดียวกัน

( ) 3. การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเป็นการร่วมกันคิดร่วมกันทำงานโดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน

( ) 4. การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเป็นการทำงานหลายหน่วยงานโดยอาศัยการทำงานและความเชี่ยวชาญและความชำนาญการของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกันเฉพาะด้าน

( ) 5. การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเป็นการทำงานภายใต้เป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกัน

( ) 6. การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการก่อให้เกิดความประหยัด เสริมสร้างประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

( ) 7. การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันทำงานกับภาครัฐในระบบเครือข่าย

3. ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับ

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยการพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

5 หมายถึง ท่านมีความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับตามข้อความนั้นมากที่สุด

4 หมายถึง ท่านมีความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับตามข้อความนั้นมาก

3 หมายถึง ท่านมีความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับตามข้อความนั้นปานกลาง

2 หมายถึง ท่านมีความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับตามข้อความนั้นน้อย

1 หมายถึง ท่านไม่คาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับตามข้อความนั้น

ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับ	5	4	3	2	1
1. ทำให้ท่านได้รับการยอมรับจากประชาชน					
2. ทำให้ท่านได้มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน					
3. ทำให้ท่าน หรือประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ความดูแลของท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีและได้รับความสะดวกสบาย					
4. ทำให้เกิดการพัฒนาจังหวัดทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม					
5. เกิดการพัฒนาระบบราชการที่สร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง					
6. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ระบบราชการ					
7. สร้างฉันทามติในการติดสินใจดำเนินงาน/ โครงการต่าง ๆ ของจังหวัด					
8. ทำให้การดำเนินงาน/ โครงการต่าง ๆ ของจังหวัดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล					

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านภาครัฐ

การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วม ทัศนคติของผู้บริหาร และการติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลัง

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยการพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

5 หมายถึง ท่านเห็นว่าภาครัฐดำเนินการตามข้อความนั้นมากที่สุด

4 หมายถึง ท่านเห็นว่าภาครัฐดำเนินการตามข้อความนั้นมาก

3 หมายถึง ท่านเห็นว่าภาครัฐดำเนินการตามข้อความนั้นปานกลาง

2 หมายถึง ท่านเห็นว่าภาครัฐดำเนินการตามข้อความนั้นน้อย

1 หมายถึง ท่านเห็นว่าภาครัฐไม่ดำเนินการตามข้อความนั้น

ข้อมูลด้านภาครัฐ	5	4	3	2	1
การสนับสนุนกิจกรรมและการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วม					
1. จังหวัดกำหนดช่องทางการมีส่วนร่วมที่จัดเจน และเข้าถึงได้ง่าย					
2. จังหวัดมีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่ชัดเจน และเข้าใจง่าย					
3. ท่านได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัดทุกครั้ง					
4. การประชุมวางแผนพัฒนาจังหวัดท่านได้รับการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น					
5. การแสดงความคิดเห็นของท่านได้ถูกนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาจังหวัด					
6. จังหวัดมีการจัดเตรียมช่องทางการเสนอความคิดเห็นเพิ่ม หากท่านต้องการแสดงความคิดคิดเห็นเพิ่มเติมจากการประชุม					
7. หากท่านมีโครงการที่จะขยายความรู้ ความเข้าใจหรือส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนท่านจะได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมและเพียงพอ					
8. จังหวัดมีการสนับสนุนท่านในกระบวนการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาจังหวัด					
ทัศนคติของผู้บริหาร					
1. ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาในการวางแผนพัฒนาจังหวัด					
2. ผู้ว่าราชการจังหวัดให้การสนับสนุน ส่งเสริม บทบาทของเครือข่ายที่ปรึกษาในการวางแผนพัฒนาจังหวัด					
3. ผู้ว่าราชการจังหวัดเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นของเครือข่ายที่ปรึกษาในการประชุมวางแผนพัฒนาจังหวัด					

ข้อมูลด้านภาครัฐ	5	4	3	2	1
4. ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญ สนับสนุน และเปิดโอกาสให้เครือข่ายที่ปรึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผน					
การติดตามประเมินผลและให้การสนับสนุนในภายหลัง					
1. การจัดให้มีแบบประเมินผลการมีส่วนร่วมเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม					
2. การนำผลการประเมินที่ท่านได้แสดงความคิดเห็นไปพัฒนาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท่านต่อไป					
3. การสร้างช่องทางที่เพียงพอ และง่ายต่อการเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วม					
4. มีโครงการเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของท่านในกระบวนการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง					
5. การสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์จากจังหวัดเพื่อนำมาใช้ในการสร้างการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัด					
6. มีการติดตามความก้าวหน้า และประสานงานกับท่านอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท่านในการพัฒนาจังหวัด					

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยการพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

5 หมายถึง ท่านมีส่วนร่วมตามข้อความนั้นมากที่สุด

4 หมายถึง ท่านมีส่วนร่วมตามข้อความนั้นมาก

3 หมายถึง ท่านมีส่วนร่วมตามข้อความนั้นปานกลาง

2 หมายถึง ท่านมีส่วนร่วมตามข้อความนั้นน้อย

1 หมายถึง ท่านไม่เคยมีส่วนร่วมตามข้อความนั้น

การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษา ในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
การมีส่วนร่วมในการวางแผน/ตัดสินใจ					
1. ท่านเข้าร่วมประชุมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดสม่ำเสมอ					
2. ท่านได้มีส่วนร่วมเสนอแนวทางการวางแผนพัฒนาจังหวัด					
3. ท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนปฏิบัติงาน หรือโครงการที่จะต้องดำเนินการในพื้นที่ตามแผนงาน หรือโครงการของจังหวัด					
4. ท่านได้เสนอแนะปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ต่อที่ประชุมเพื่อวางแผนการพัฒนาจังหวัด					
5. ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินแผนงาน/ โครงการต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด					
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ ดำเนินการ					
6. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และ/หรือบริหารงานตามแผนงานหรือโครงการเพื่อพัฒนาจังหวัด					
7. ท่านได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากรหรือวัสดุสิ่งของในการดำเนินการต่าง ๆ ตามแผนงานหรือโครงการเพื่อพัฒนาจังหวัด					
8. ท่านดำเนินงานตามแผนการพัฒนาจังหวัดที่ได้กำหนดไว้					
9. ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อรองรับการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาจังหวัด					
10. ท่านจะมีส่วนร่วมทุกครั้งเมื่อจังหวัดดำเนินงาน/ โครงการตามแผนพัฒนาจังหวัด					
การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ (การได้รับประโยชน์จากแผนงาน/ โครงการตามแผนพัฒนาจังหวัด)					
11. ท่านได้รับการจัดสรรงบประมาณหรือวัสดุสิ่งของในการดำเนินการต่าง ๆ ตามแผนงานหรือโครงการพัฒนาจังหวัด					
12. ท่านได้รับประโยชน์จากโครงการตามแผนการพัฒนาจังหวัด เช่น การพัฒนาตนเอง การพัฒนาองค์กร รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในองค์กรของท่าน ฯลฯ					

การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษา ในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
13. ท่านได้รับการยอมรับและยกย่องจากประชาชนในการดำเนินงาน/โครงการในการพัฒนาจังหวัด					
14. ท่านได้รับผลประโยชน์ในด้านอื่น ๆ เช่น การเลื่อนตำแหน่ง การเพิ่มเงินเดือน ฯลฯ					
การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลและพัฒนา					
15. ท่านควบคุม และประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาจังหวัด					
16. ท่านเป็นคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานในการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน					
17. ท่านติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการต่าง ๆ ตามแผนการพัฒนาจังหวัดทั้งในระดับจังหวัดและในระดับพื้นที่					
18. ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมสรุปผลการปฏิบัติงานในโครงการต่าง ๆ ที่เสร็จสิ้นแล้ว ตามแผนพัฒนาจังหวัด					
19. ท่านเสนอรายงานผลการดำเนินโครงการในพื้นที่ที่แล้วเสร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการตามพัฒนาจังหวัดในครั้งต่อไป					
20. ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปวางแผนพัฒนาจังหวัด					

ตอนที่ 5 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษา เพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ

นางสาวอัตติยา ไชยฤทธิ์

แนวคำถามในการสัมภาษณ์
การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี สำหรับสัมภาษณ์ตัวแทนของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในจังหวัดจันทบุรี

<u>คำชี้แจง</u>

ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีสิทธิที่จะเลือกตอบคำถามและมีสิทธิที่จะหยุดตอบคำถามโดยไม่ต้องแจ้งแก่ผู้วิจัย โดยผู้วิจัยจะสงวนคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นความลับและจะใช้คำตอบเพื่อเป็นประโยชน์แก่การวิจัยในเรื่องดังกล่าวเท่านั้น ขอขอบคุณ

วัน.....ที่...../...../.....เวลา.....น. สถานที่.....

ชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....

เพศ.....อายุ.....ระดับการศึกษา.....

อาชีพ.....เครือข่ายที่ท่านสังกัด.....

เบอร์โทรศัพท์.....

ข้อมูลความคิดเห็นเบื้องต้น

1. ท่านเคยเข้าไปมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในกระบวนการใดบ้าง

2. บทบาทการมีส่วนร่วมของท่านในกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ การจัดสรรผลประโยชน์ และการประเมินผล มีมากน้อยเพียงใด และมีบทบาทในลักษณะใด

3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อแนวทางการบริหารงานของจังหวัดในด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

4. ท่านมีปัญหาอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานของจังหวัดหรือไม่อย่างไร

5. ท่านมีแนวทางและข้อเสนอแนะอย่างไรในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ภาคผนวก ข

ข้อมูลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	45	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	45	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.922	46

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
l	150.36	460.598	.457	.921
m	150.62	464.695	.407	.921
n	150.11	475.601	.144	.924
o	149.89	462.419	.541	.920
p	149.98	462.068	.472	.920
q	149.89	467.965	.354	.922
r	150.04	472.953	.244	.923
s	149.82	470.104	.301	.922
t	150.49	459.801	.529	.920
u	150.49	459.710	.544	.920
v	150.22	467.949	.337	.922
w	150.40	467.700	.338	.922
x	150.78	466.222	.323	.922

y	150.38	467.104	.388	.921
z	150.36	461.825	.517	.920
a	150.36	464.143	.555	.920
b	150.00	461.636	.542	.920
c	150.00	465.909	.422	.921
d	149.91	465.083	.494	.920
e	149.96	468.498	.402	.921
f	150.42	462.386	.504	.920
g	150.62	460.013	.551	.920
h	150.49	465.210	.528	.920
i	150.38	460.059	.629	.919
j	150.47	455.209	.702	.918
k	150.53	458.664	.573	.920
ll	150.73	454.882	.517	.920
mm	150.76	453.143	.554	.920
nn	150.76	458.598	.597	.919
oo	150.89	457.601	.537	.920
pp	150.80	459.527	.531	.920
oo	150.76	457.462	.660	.919
ss	150.64	461.416	.565	.920
tt	150.51	462.756	.499	.920
uu	150.58	462.749	.520	.920
vv	150.69	478.492	.123	.923
ww	150.78	462.677	.489	.920
xx	150.93	474.382	.199	.923
yy	151.04	469.498	.395	.921
zz	150.91	468.083	.309	.922
aa	151.07	473.336	.227	.923
bb	151.49	460.119	.460	.921
cc	151.07	466.291	.356	.922

dd	151.02	462.886	.427	.921
ee	151.29	463.756	.428	.921
ff	151.33	474.545	.163	.924

ภาคผนวก ค

ข้อมูลการวิเคราะห์ตัวแปร

Variables Entered/Removed[a]

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	support	.	Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter <= .050, Probability-of-F-to-remove >= .100).
2	media	.	Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter <= .050, Probability-of-F-to-remove >= .100).

a. Dependent Variable: totalpar

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.714[a]	.510	.506	.56626
2	.729[b]	.532	.525	.55534

a. Predictors: (Constant), support
b. Predictors: (Constant), support, media

ANOVA[c]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	47.680	1	47.680	148.697	.000[a]
	Residual	45.854	143	.321		
	Total	93.534	144			
2	Regression	49.740	2	24.870	80.641	.000[b]
	Residual	43.794	142	.308		
	Total	93.534	144			

a. Predictors: (Constant), support
b. Predictors: (Constant), support, media
c. Dependent Variable: totalpar

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	-.181	.284		-.636	.526		
	support	.919	.075	.714	12.194	.000	1.000	1.000
2	(Constant)	-.158	.279		-.565	.573		
	support	.825	.082	.641	10.008	.000	.804	1.243
	media	.236	.091	.165	2.584	.011	.804	1.243

ข้อมูลปัจจัยที่อยู่นอกสมการถดถอย

Excluded Variables[c]

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics		
						Tolerance	VIF	Minimum Tolerance
1	sex	-.027[a]	-.456	.649	-.038	.985	1.015	.985
	age	.008[a]	.128	.899	.011	.984	1.016	.984
	edu	.018[a]	.301	.764	.025	1.000	1.000	1.000
	career	-.032[a]	-.540	.590	-.045	.999	1.001	.999
	income	.001[a]	.012	.991	.001	.957	1.045	.957
	role	-.001[a]	-.019	.985	-.002	1.000	1.000	1.000
	CPPA	.016[a]	.273	.785	.023	.994	1.006	.994
	CIPA	-.071[a]	-1.198	.233	-.100	.983	1.017	.983
	expect	.089[a]	1.284	.201	.107	.713	1.403	.713
	media	.165[a]	2.584	.011	.212	.804	1.243	.804
	attitude	.038[a]	.511	.610	.043	.611	1.635	.611
2	sex	-.044[b]	-.751	.454	-.063	.973	1.028	.795
	age	.018[b]	.311	.757	.026	.979	1.021	.799
	edu	.017[b]	.287	.775	.024	1.000	1.000	.804
	career	-.047[b]	-.816	.416	-.069	.989	1.012	.796
	income	.000[b]	.002	.999	.000	.957	1.045	.776
	role	.004[b]	.075	.941	.006	.998	1.002	.803
	CPPA	.015[b]	.263	.793	.022	.994	1.006	.800
	CIPA	-.076[b]	-1.319	.189	-.110	.982	1.018	.790
	expect	.059[b]	.856	.394	.072	.690	1.449	.645
	attitude	.044[b]	.598	.551	.050	.611	1.637	.526

Excluded Variables[c]

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics		
						Tolerance	VIF	Minimum Tolerance
1	sex	-.027[a]	-.456	.649	-.038	.985	1.015	.985
	age	.008[a]	.128	.899	.011	.984	1.016	.984
	edu	.018[a]	.301	.764	.025	1.000	1.000	1.000
	career	-.032[a]	-.540	.590	-.045	.999	1.001	.999
	income	.001[a]	.012	.991	.001	.957	1.045	.957
	role	-.001[a]	-.019	.985	-.002	1.000	1.000	1.000
	CPPA	.016[a]	.273	.785	.023	.994	1.006	.994
	CIPA	-.071[a]	-1.198	.233	-.100	.983	1.017	.983
	expect	.089[a]	1.284	.201	.107	.713	1.403	.713
	media	.165[a]	2.584	.011	.212	.804	1.243	.804
	attitude	.038[a]	.511	.610	.043	.611	1.635	.611
2	sex	-.044[b]	-.751	.454	-.063	.973	1.028	.795
	age	.018[b]	.311	.757	.026	.979	1.021	.799
	edu	.017[b]	.287	.775	.024	1.000	1.000	.804
	career	-.047[b]	-.816	.416	-.069	.989	1.012	.796
	income	.000[b]	.002	.999	.000	.957	1.045	.776
	role	.004[b]	.075	.941	.006	.998	1.002	.803
	CPPA	.015[b]	.263	.793	.022	.994	1.006	.800
	CIPA	-.076[b]	-1.319	.189	-.110	.982	1.018	.790
	expect	.059[b]	.856	.394	.072	.690	1.449	.645
	attitude	.044[b]	.598	.551	.050	.611	1.637	.526

a. Predictors in the Model: (Constant), support

b. Predictors in the Model: (Constant), support, media

c. Dependent Variable: total par

ภาคผนวก ง

บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตัวแทนจากส่วนราชการ

ผู้วิจัย: ภาพรวมของการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษามีมากน้อยเพียงเพียงใด

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ของผู้นำ เพราะว่าการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่ไปกระตุ้นเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วม สรุปคือ ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารถ้าหากผู้บริหารเห็นความสำคัญกับเครือข่ายในการที่จะให้มามีส่วนร่วม และอยากให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมผู้บริหารก็จะคิดและกำหนดนโยบายและผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จากบนลงไปล่าง

ผู้วิจัย: หากพูดถึงการมีส่วนร่วมตามกระบวนการ เช่น กระบวนการวางแผน เครือข่ายจะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ในระดับไหน

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: มีส่วนร่วมได้ในระดับการวางแผนในแต่ละภาคส่วน ภาคส่วนใดอยากได้อะไรก็เสนอเข้ามาในที่ประชุม จากนั้นทางจังหวัดก็จะทำการคัดปัญหาจัดระดับความสำคัญในสิ่งที่ภาคส่วนต่าง ๆ ต้องการ จัดทำเป็นแผนออกมาและกำหนดงบประมาณต่าง ๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: การมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ เราจะมีการส่วนร่วมในทุกกระบวนการ เนื่องจากภารกิจต่าง ๆ เราจะต้องรับผิดชอบภายใต้หน่วยงานของเราเพื่อดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดอยู่แล้ว

ผู้วิจัย: แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม หากจะสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดความเป็นรูปธรรมปฏิบัติได้จริง ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: คือ อยู่ที่นโยบายของผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารใส่ใจลงมา รับฟังการเสนอความคิดเห็นในที่ประชุม สำหรับผม นโยบายโครงการต่าง ๆ มันต้องมาจากข้างล่างขึ้นสู่ข้างบน ไม่ใช่ข้างบนสั่งลงไป นึกจะทำอะไรก็ทำโดยที่ประชาชนไม่ต้องการ แต่ฉันก็จะทำ ความจริงข้างล่างต้องเป็นผู้กำหนดหรือเสนอขึ้นมา ประชาชนจึงจะได้ประโยชน์อย่างแท้จริง เพราะเป็นสิ่งที่เขาต้องการ ดังนั้นถ้าเราจะส่งเสริมการมีส่วนร่วม คือ 1) ต้องดูที่นโยบาย 2) ดูที่ผู้นำ มันก็ขึ้นอยู่กับผู้นำว่าจะจัดกิจกรรมอะไรแล้วต้องช่วยกันรณรงค์

ผู้วิจัย: ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของท่านเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ปรึกษามีปัญหาอะไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการไม่มีเวลามาร่วมประชุมที่ต่อเนื่องบางครั้งการเข้าร่วมประชุมวางแผนไม่ได้เข้าทุกครั้งต้องส่งตัวแทนเข้าไปเนื่องจากติดภารกิจ จึงทำให้การทำงานและและการเสนอแนวทางต่าง ๆไม่ต่อเนื่อง เช่น หัวหน้าส่วนราชการบางท่านติดภารกิจก็จะส่งตัวแทนให้เข้ามาประชุมแทน ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาก็คือความต่อเนื่องในการประชุมการร่วมให้ข้อมูลอะไรต่าง ๆ ที่สำคัญที่จำเป็นจะต้องตัดสินใจในเรื่องที่สืบเนื่องจากการประชุมมาก่อนหน้าอย่างนี้ ตัวแทนที่เข้ามาก็ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจแทนอย่างนี้ก็เป็นปัญหา นอกจากนี้อีกปัญหาหนึ่งก็คือการเชื่อมต่อข้อมูลกับประชาชนและภารกิจของหน่วยงานมันเชื่อมกันไม่ค่อยติดประชาชนไม่ค่อยรู้ว่าเรากำลังทำอะไร ก็กลายเป็นว่าการที่เราเข้ามาประชุมเนี่ยเรามาในฐานหน่วยงานของรัฐไม่ได้มาในฐานะตัวแทนของประชาชนด้วยเช่น เรื่องนี้มันซับซ้อนนะ นอกจากเรื่องนี้แล้วก็เรื่องของงบประมาณ คือระเบียบกฎหมายจะต้องแก้ อย่างเช่น การใช้เงินของงบประมาณในการทำกิจกรรมให้เป็นไป โดยประหยัดและมีประสิทธิภาพ และหน่วยงานตรวจสอบ เวลาเขาตรวจสอบเขาจะถามว่า “เบิกจ่ายค่าอาหารโดยยึดระเบียบใด” มันไม่มี เพราะพวกเขาไม่ใช่ข้าราชการ เขาก็จะไปอิง พออิงแล้วเขาก็จะตีว่าไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหน่วยงานอื่นก็โดนเหมือนกัน ผมทำงานในเรื่องโครงการสองภาษา ทำไมเขาไม่ดูเรื่องราวดูกระบวนการทำงาน บางทีคุณเอาชาวต่างชาติมาก่อนคุณจะต้องมีการจ่ายล่วงหน้า สัญญาต้องเดินแล้ว มันวุ่นวาย แล้วเบิกจ่ายล่วงหน้าก็ไม่ได้ แล้วผู้รับผิดชอบโครงการก็จะต้องสำรองจ่าย : แล้วก็จะได้เงินคืนหรือไม่ มันมีอุปสรรคในหลายเรื่อง ทำนองเดียวกันคือ ข้างบนจะมีอยู่ 2 ส่วน ส่วนหนึ่งก็คือหน่วยงานที่กำหนดระเบียบ หน่วยงานกำหนดระเบียบจริง ๆ สงวนอำนาจไว้เยอะ การกำกับดูแลค่อนข้างที่จะสูง ไม่ได้ให้อิสระ อาจจะเป็นไปได้ว่าประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยว แต่รัฐเดี่ยวจริง ๆ แล้วมีอำนาจทหาร ตำรวจ มันก็อยู่ตัวแล้ว เพียงแต่ว่าเขาไม่ยอมให้อะไรถ้าคิดเอง คิดไม่ได้ และข้อสอง เราคิดนอกกรอบไม่ได้

ผู้วิจัย: ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลหรือไม่อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: การประเมินผลก็มีดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ ที่เป็นภารกิจของเรา แต่ปัญหาก็มีคือ ในส่วนของการติดตามประเมินผลยังมีการดำเนินการน้อย ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะการโยกย้ายตำแหน่งของข้าราชการมีบ่อยเกินไป

ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาและการติดตามประเมินผล
การดำเนินงาน

ผู้วิจัย: ท่านคิดว่าถ้าเราจะพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ ควรมีแนวทางอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ภาวะผู้นำของผู้บริหารจังหวัดในการให้โอกาสแก่ผู้มีส่วนร่วมมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้นำแต่ละท่าน ซึ่งจะเป็นข้อจำกัดในการได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ และการร่วมมือกับราชการ ฉะนั้นจำเป็นต้องสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่ผู้บริหารจังหวัด เพื่อจะได้เกิดประสิทธิภาพในด้านการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ตัวแทนภาคธุรกิจเอกชน

นักวิจัย : สวัสดีค่ะ จะขออนุญาตเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมที่ทางภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการว่างแผนพัฒนาจังหวัด ส่วนใหญ่จะเข้ามาในกระบวนการใดบ้างค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ของจังหวัดจันทบุรีนี่ ภาคเอกชนก็ค่อนข้างมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมจัดทำแผนการพัฒนา การจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัดนะค่ะ ก็ถือว่ามีส่วนร่วมคิดก็ถือว่าก็ได้รับความร่วมมือจากภาครัฐเป็นอย่างดีเราร่วมกันคิด ช่วยกันคิดช่วยกันทำค่ะ

นักวิจัย: แผนจากตรงนี้ทราบว่าเป็นระยะใหม่ ระยะปี 61-64 ใช่มั้ยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ใช่ค่ะ

นักวิจัย: ในระยะก่อนหน้านี้นะค่ะ ช่วง 56-60 ค่ะ พี่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ในส่วนของดิฉันในฐานนะผู้ดูแลชายแดน ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ส่วนหนึ่งของจังหวัดนะค่ะ ก็ได้มีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างเยอะ เพราะว่า เราอาจจะเป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องของการค้าระหว่างชายแดน ก็ได้นำเสนอมุมมองแนวคิดต่าง ๆ ที่จะจัดทำยุทธศาสตร์ที่จะจัดทำโครงการขึ้นมานะค่ะ แต่นะวันนี้นี่ คือก่อนหน้านั้นก็มีส่วนร่วมอยู่แล้วแต่วันนี้ก็คือได้องค์กรภาคีหลาย ๆ ส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเยอะขึ้น แต่ก่อนอาจจะมีไม่กี่องค์กรโดยภาคเอกชนมาเป็นตัวหลักนะค่ะ เพราะว่าเรื่องการค้าชายแดนภาครัฐอาจจะไม่ค่อยทราบเพราะว่าส่วนราชการมีการปรับเปลี่ยนค่อนข้างบ่อยคนใหม่มาก็ต้องทำการศึกษาใหม่นะค่ะ หลาย ๆ หน่วยงานเลย แต่ในฐานะภาคเอกชนเราดูแลเรื่องของการค้า

ชายแดนเราดูแลมาเป็นสิบ ๆ ปี เราอาจมีความเชี่ยวชาญและอาจจะมีประสบการณ์ตรงนี้ค่อนข้างเยอะ ก็นำเรื่องของประสบการณ์การอยู่พื้นที่ผนวกกับในเรื่องของแผนและนโยบายต่างของรัฐบาล

นักวิจัย: ที่นี้ก็สรุปได้ว่าภาคเอกชนเรามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการว่างแผนและก็ปฏิบัติด้วย และก็ในส่วนการประเมินผลเรามีส่วนเกี่ยวข้องตรงนี้มั้ยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ประเมินผลเราจะไม่ได้เข้ามาร่วมมากนัก เพราะว่าหลังจากทำในเรื่องอะไรต่าง ๆ แล้วส่วนใหญ่ภาครัฐจะเป็นผู้ดำเนินการ

นักวิจัย: แล้วเรามีส่วนเกี่ยวข้องมั้ยค่ะการประเมินผล

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: เขาไม่ได้แบบเชิญเข้ามาร่วมมากนัก ส่วนใหญ่คือในระดับต้นแต่เรื่องการประเมินผลค่อนข้างน้อย

นักวิจัย: และที่นี้สำหรับภาคเอกชนมีผลสะท้อนในเรื่องของปัญหาอุปสรรคสะท้อนกลับไปที่ภาครัฐมั้ยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: มีค่ะ ในฐานะภาคเอกชนมุมมองของภาคเอกชนในเรื่องไม่ว่าการทำธุรกิจต่าง ๆ นี้ เราก็จะสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ให้กับภาครัฐได้รับทราบ เพื่อภาครัฐได้เข้ามาแก้ไข

นักวิจัย: ค่ะ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบจะเป็นอย่างไงบ้างค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ปัญหาที่พบในเรื่องของกฎระเบียบของหน่วยราชการที่ยังไม่สอดคล้องในปัจจุบันมากนัก มันอาจจะยังล้าหลังบ้าง ความล้าช้าด้วยจากระเบียบ

นักวิจัย: และเมื่อพูดถึงกฎระเบียบความเข้าใจของภาคเอกชนภาครัฐมีการถ่ายทอดที่ชัดเจนมั้ยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ยังน้อยเพราะว่าภาคเอกชนบางที่ไม่ทราบ ไม่ทราบข้อมูลนะวันนี้ว่าภาครัฐมีนโยบายหรือแนวทางการปฏิบัติอย่างไร ซึ่งภาคเอกชนเรียนรู้ด้วยตัวเอง พอมีปัญหาเราในฐานะภาคเอกชนก็เป็นสื่อกลางที่จะคุยกับภาครัฐและเชื่อมโยงกับภาครัฐอีกที่หนึ่ง

นักวิจัย: ตรงนี้ก็ ภาครัฐพยายามช่วยในการสนับสนุนในการดำเนินการมั้ยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: มีค่ะ

นักวิจัย: ถ้าเกิดปัญหา เช่นอะไรบ้างค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ปัญหาต่าง ๆ ที่เราได้รวบรวมปัญหาของผู้ประกอบการมา เราก็จะนำเสนอผ่านเวที กรอ. อย่างนี่ค่ะ คือ ให้มันเป็นทางการหน่อย แต่เนื่องจากว่า บางอย่างมันติดอยู่ในนโยบายของรัฐหรือข้อปฏิบัติที่มันเกี่ยวข้องกับ

หลายองค์กร ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นก็ไม่สามารถแก้ได้ คือ ในจังหวัดอาจจะไม่ได้มีอำนาจที่จะแก้ไขต้องนี้ได้อาจจะต้องส่งถึงรัฐบาลกลาง ยกตัวอย่างเช่น การที่จะให้นักท่องเที่ยวชาวกัมพูชาเข้ามาในประเทศไทยซึ่งในระดับรัฐบาลไทยกัลป์กัมพูชามี MOU กันเรียบร้อย คือรัฐบาลโอเคแล้วแต่ในภาคพื้นปฏิบัตินี้ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ ทำให้เราเสียโอกาสซึ่งเรื่องพวกนี้เราคุยกันมานานแล้วแต่นโยบายผ่านในทางปฏิบัติมองถึงในเรื่องของความมั่นคงซึ่งมันเกี่ยวของกับหลายหน่วยงานมากเลยไม่ว่าทหาร ตม. ศุลกากร ต่าง ๆ เหล่านี้ ซึ่งในแง่ของวิธีปฏิบัติยังเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนทำให้เราเสียโอกาสเหล่านี้ไปที่นักท่องเที่ยวจะเข้ามา

นักวิจัย: เพราะฉะนั้นแสดงว่าช่องว่างในการปฏิบัติก็คือว่า เช่นเราทำนโยบายใหญ่แล้วแต่เราไม่มีระเบียบที่จะรองรับกันแนวปฏิบัติข้างล่าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ใช่ค่ะ

นักวิจัย: ที่นี้ให้พี่มองภาพร่วมเรื่องของการมีส่วนร่วมการพัฒนาจังหวัดของจันทบุรีมีจุดแข็ง-จุดอ่อนอย่างไรบ้างค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ณ วันนี้นะถือว่าดีขึ้นมากในเรื่องของภาคเอกชนและภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการที่จะคิดร่วมกัน ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ถือว่าดีขึ้นเยอะ

นักวิจัย: ดีขึ้นแล้วยังมีปัญหาที่จะต้องแก้ไขมั้ยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: เราได้นำเสนอแต่ในแง่เรื่องของงบประมาณอะไรต่าง ๆ อาจจะยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควร คือเราเสนอแต่สุดท้ายแล้วนี้งบประมาณเหล่านั้นซึ่งจะต้องผ่านหน่วยงานภาครัฐ เพราะภาคเอกชนไม่มีสิทธิ์ที่จะ คือ เราคิดได้นำเสนอได้แต่มันก็ต้องผ่านหน่วยงานภาครัฐที่ต้องตัดสินใจและก็มีหน่วยงานที่จะรองรับตรงนี้ด้วยนะค่ะ ถ้าหน่วยงานภาครัฐไม่ได้นำเสนอให้เราหรือผลักดันเต็มที่นี้ โครงการเหล่านั้นมันก็จะไม่ผ่าน คือ ได้แต่คิดได้แต่ร่วมทำ แต่ในเรื่องของการนำเสนอมันต้องผ่านการนำเสนอจากภาครัฐ

นักวิจัย: ค่ะ จากประสบการณ์ที่พี่เข้าร่วม แต่ถ้าให้พี่ลองเสนอในทางในการพัฒนาภาคเอกชนในการวางแผนพัฒนาจังหวัดควรจะต้องพัฒนาด้านใดบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: อย่างนี้ดิฉันมองว่าภาคเอกชนทุกภาคส่วนไม่ว่าการท่องเที่ยวการค้าชายแดนอัญมณีนี้ภาคเอกชนเขาเป็นผู้ปฏิบัติจริงเขารู้จริง เพราะฉะนั้นก็คือให้บทบาทภาคเอกชนเข้ามามีส่วนรวมในการช่วยคิดช่วยทำในการนำเสนอ ดิฉันมองว่าขาดการนำเสนอที่เวลาไปนำเสนอต่าง ๆ ภาครัฐจะเป็นผู้นำเสนอ

ซึ่งรายละเอียดไม่สมารถนำเสนอได้หมด ทำให้สิ่งสาระสำคัญต่าง ๆ มันตกลงไป เพราะฉะนั้นจุดตรงนี้มันต้องให้ภาคเอกชนมีบทบาทตรงนี้ด้วยนะค่ะ รวมถึงการประมวลผลต่าง ๆ ว่าไอ้สิ่งที่ทำมาว่ามันสามารถใช้ได้มั้ยหรือควรจะมีการพัฒนาอะไรที่มันดีขึ้นกว่าเดิม ก็มีสองส่วนที่ว่าในเรื่องการนำเสนอและประมวลผลที่ภาคเอกชนไม่ค่อยได้มีส่วนรวมมากนัก

นักวิจัย: ก็คือ สองตัวนี้นะค่ะ ในส่วนของภาคเอกชนเรื่องของการให้รัฐเข้ามาสนับสนุน เรายังต้องการส่วนไหนมั้ยค่ะหรือให้รัฐสนับสนุนด้านไหนมั้ยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ค่ะ อย่างที่ภาครัฐควรจะสนับสนุนในเรื่องของการพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ เช่น ตรงเรียนตรง ๆ เรื่องแผน เรื่องยุทธศาสตร์ เรื่องอะไร ซึ่งภาคเอกชน คือเอกสารของภาครัฐกับภาคเอกชน คือเอกชนอาจจะไม่เข้าใจภาษาทางราชการมากนักหรือในเรื่องการจัดทำแผน KPI ต่าง ๆ เอกชนจะไม่ค่อยทราบ แต่ตัวพี่เองนี้บังเอิญเรียนพวกนี้มาจะรู้ จะเข้าใจแต่ส่วนใหญ่เลยภาคเอกชนจะไม่เข้าใจภาษาทางราชการมากนัก ถามว่าตัวชี้วัดมันคืออะไร แผนยุทธศาสตร์ คือ มันเป็นระบบระเบียบของทางราชการ แม้แต่ส่วนราชการหลาย ๆ ส่วนก็ยังไม่เข้าใจของตัวเอง

นักวิจัย: เช่นตัวบ่งชี่ที่เราต้องตีความ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: เอาพูดกันตรง ๆ เราจัดทำแผนยุทธศาสตร์มันเป็นเรื่องยากพอสมควร มันต้องเข้าใจตั้งแต่พื้นฐานก่อนถึงทำได้ ภาคเอกชนก็เหมือนกัน คือ ไม่ได้มีพื้นฐานตรงนี้ แต่ว่าคือ Output มันคือ อะไร ทำออกมาแล้วมันได้อะไร แต่การจัดนำเสนอโครงการต่าง ๆ มันจะต้องเป็นขั้นเป็นตอนและมีที่มาอย่างไร

นักวิจัย: เราอาจจะต้องเริ่มการถ่ายทองความรู้ก่อน

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ใช่ คือ ถ้าไม่เป็นตั้งแต่เริ่มต้น มันบิดเบี้ยวหมดเลย ออกมามันก็เลยกลายเป็นโครงการขึ้นมาก่อน โครงการกิจกรรมแทนที่มันจะเป็นยุทธศาสตร์เป็นอะไรมาเป็นขั้นเป็นตอน ส่วนใหญ่ก็จะคิดจากล่างขึ้นบน ท่านที่จะบนลงล่าง

นักวิจัย: แล้วในส่วนของนอกจากความรู้แล้ว ขั้นตอนต่อไปที่รัฐต้องให้การสนับสนุนต่อไปมีมั้ยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ในเรื่องของการมีส่วนร่วมให้มีมากขึ้น ในเรื่องการจัดทำแผนโครงการการประเมินผลการนำเสนออะไรต่าง ๆ ทุกขั้นตอนดีกว่าการมีส่วนรวมตั้งแต่ต้นจนจบ ภาคเอกชนควรจะมีบทบาทมีส่วนรวมทุกขั้นตอน

นักวิจัย: แล้วถ้าเราพูดถึงสัดส่วนของภาคเอกชนในการประชุมวางแผนจังหวัด เราคิดว่าสัดส่วนของเรามีพอมั้ยค่ะ ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการนำเสนอแผน

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: มีบทบาทมาก ถ้าย้อนไปแต่ก่อนภาคเอกชนจะไม่ค่อยเข้า แต่นะวันนี้ภาครัฐให้ความสำคัญกับประชาชนมากขึ้น แต่มันเป็นจุดเริ่มต้นมันต้องค่อยเป็นค่อยไป ก็ดีขึ้นแต่มันไม่ Success เท่าไร

นักวิจัย: คือ เริ่มมีสัดส่วนเข้าไปมากขึ้นคือพี่มองว่าถ้าจะประสบความสำเร็จจริงต้องส่งเสริมให้ครบทุกกระบวนการ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ใช่ พี่ถือว่า ส่วนนี้เป็นขั้นตอนกระบวนการสำคัญมากถ้าขาดขั้นตอนหนึ่งขั้นตอนใดไปก็เหมือนกับว่าภาคเอกชนคิดแล้วเสนอไปแล้วแต่โครงการต่าง ๆ ถ้าไม่ถูกเสนอเองโดยที่ภาคเอกชนมีความเข้าใจมากมันก็จะตกไปหรือการประมวลผลว่าสิ่งที่ทำไปแล้วมันดีหรือไม่ดี และมันเป็นข้อมูลสะท้อนกลับได้

นักวิจัย: ให้ท่านประเมินความเข้มแข็งของภาคเอกชน กับความกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัดมีมากน้อยแค่ไหน

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ภาคเอกชนในด้านการค้าชายแดน ถือว่าได้รับเกียรติจากภาครัฐทุกภาคส่วนค่อนข้างมาก เนื่องจากเราได้ร่วมงานกันมานาน

นักวิจัย: ในฐานะที่ท่านเข้ามาเป็นตัวแทนจากภาคเอกชน หลังจากเข้ามามีส่วนร่วมได้มีการกลับสร้างความเข้าใจกับเครือข่ายของท่านหรือไม่อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: มีค่ะ จริงในจังหวัดจันทบุรีภาคเอกชนถือว่ามีความเข้มแข็ง แต่เรายังขาดการบูรณาการร่วมกัน ต่างฝ่ายอาจจะคิดว่าภาคเอกชนแต่ละกลุ่มจะคิดของตัวเอง แต่ข้อมูลการบูรณาการการทำงานยังไม่เชื่อมโยงกันทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงภาคเอกชนด้วยกัน มันกลายเป็นแยกส่วน เช่น ท่องเที่ยวก็ทำท่องเที่ยว การค้าชายแดนก็การค้าชายแดน แต่ในความเป็นจริงทุกเรื่องมันบูรณาการกันได้ ซึ่งเรายังขาดตรงนี้ ถ้าบูรณาการร่วมกันได้หมด จังหวัดจันทบุรีจะมีความเข้มแข็งมาก แต่ตอนนี้ยังคิดแยกส่วนอยู่ ซึ่งจริง ๆ เรื่องเดียวมันสามารถเชื่อมโยงกันได้หมด เช่น เราส่งเสริมเรื่องการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชื่อมโยงชายแดนได้ เชื่อมโยงเกษตรได้ อัญมณีได้ทุกอย่างต้องเชื่อมโยงกัน แต่ ณ วันนี้เรายังทำงานเป็นตอนอยู่

นักวิจัย: ความเข้มแข็งของภาคเอกชนมีมากน้อยแค่ไหน และภาคเอกชนมีข้อจำกัดอย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ในภาพรวมภาคเอกชนจะมีความเข้มแข็งซึ่งจะดูจากการเข้ามามีส่วนร่วม แต่จริง ๆ เราก็ยังมีข้อจำกัด เช่น ภาคเอกชนในแต่ละกลุ่มในจังหวัดจันทบุรีก็ยังไม่ค่อยร่วมมือกันสร้างการบูรณาการการทำงานเท่าไหร่ ซึ่งจริง ๆ เราต้องเชื่อมโยงการทำงานทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ และเอกชนด้วย

นักวิจัย: แสดงว่าตรงนี้ ภาคเอกชนมีจุดอ่อนไม่ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ก็มีจุดอ่อนเช่น ในเรื่องของแต่ละกลุ่มแต่ละอะไร ก็มีแตกแยกอะไรออกไป ยกตัวอย่างอย่างอัญมณีเขาก็จะมีหลายกลุ่มมากเลย มีประมาน 7-8 กลุ่ม มีปัญหากันหมดคือมันเป็นเรื่องการแข่งขันแทนที่จะมาร่วมมือกัน มันการเป็นการแข่งขันในกลุ่มเดียวกันเอง

นักวิจัย: ที่นี้พอสมมุติว่าเรามีหลายกลุ่มมีความขัดแย้งอยู่ด้วยมันทำให้การมีส่วนร่วมอ่อนแอลงด้วยมั้ยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: มีค่ะเพราะนะวันนี้มองเลยว่ายังไม่เข้มแข็ง มองภายนอกดูเหมือนจะเข้มแข็ง แต่ในภาคธุรกิจต่าง ๆ มันก็ยังมีการแข่งขันกันอยู่ มันเลยยังไม่เข้มแข็งอย่างสมบูรณ์แบบ แล้วแต่ละกลุ่มมันยังไม่ได้เชื่อมโยงกัน

นักวิจัย: มีปัญหากลุ่มนี้เข้า อีกกลุ่มไม่เข้ามั้ยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: มีค่ะ แต่ทางเรามองภาพรวมถ้าทุกกลุ่มมีความเข้มแข็งเศรษฐกิจเมืองจันมันไปได้แทนที่มันจะต้องเปลี่ยนการแข่งขันกันเป็นคู่ค้าร่วมกัน

นักวิจัย: ถ้าต้องการให้รัฐมาช่วยในการสร้างความเข็มแข็งในการมีส่วนร่วม รัฐควรทำอะไรก่อนเป็นอันดับแรกค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: รัฐต้องเข้ามาเสริมในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมอะไรก็แล้วแต่ที่มันเสริมสร้างให้ผู้ประกอบการให้มีความเข้มแข็งและร่วมมือกัน เช่น เรื่องการสร้างเครือข่าย เพราะอันนี้เป็นส่วนสำคัญ คือ อย่างน้อยให้มันเป็นจุดเริ่มต้นในองค์กรนั้น ๆ ให้มีความสามัคคีกันจับมือร่วมกันแทนที่จะมาเป็นคู่แข่งให้มาเป็นคู่ค้า ให้แต่ละกลุ่มมีความเข้มแข็งและทุกภาคส่วนก็จะสามารถสร้างเครือข่ายร่วมกันได้

นักวิจัย: วันนี้ต้องขอบพระคุณมาก ๆ นะค่ะ ขอบคุณค่ะ

ตัวแทนนักวิชาการ

นักวิจัย: ในการวางแผนพัฒนาจังหวัดท่านมีการมีส่วนร่วมในกระบวนการใดบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: เท่าที่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างนโยบายของทางจังหวัดเค้าก็จะให้นักวิชาการและมหาวิทยาลัยเข้ามามีส่วนร่วมอย่างที่เค้ามีนโยบาย 1 จังหวัด 1

มหาวิทยาลัย เราก็เข้ามามีส่วนร่วมในช่วงนี้จะเป็นเรื่องของยุทธศาสตร์จังหวัด เราก็จะเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มการกำหนดยุทธศาสตร์จังหวัด เราสามารถเข้ามาแสดงความคิดเห็นเข้ามานำเสนอ ช่วยร่างแผนยุทธศาสตร์

นักวิจัย: การนำเสนอตรงนี้ในส่วนของนักวิชาการเราจะนำเสนอในส่วนไหนบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ในมุมมองของนักวิชาการก็คือ นำอย่างการเอาข้อมูลมานำเสนออย่างเป็นระบบและก็ศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในพื้นที่ว่ามีอย่างไรบ้าง และมีแนวทางการแก้ไขอย่างไรบ้างนะครับ และในการแก้ไขในเชิงวิชาการเราจะเน้นเข้ามามีส่วนร่วมอย่างผมคณะอัญมณีเราก็จะเข้ามาร่วมในการวางยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีเกี่ยวกับอัญมณี เข้ามาช่วยว่าปัญหาที่ผู้ประกอบการอัญมณีเจออยู่ อย่างเรื่องของกระบวนการผลิต เรื่องของการรับรองมาตรฐานคุณภาพของสินค้าเราก็พยายามที่จะเข้ามาสนับสนุน อย่างในตอนนี้ที่เค้าต้องการมากที่สุดคือการยกระดับมาตรฐานการผลิตกับเรื่องของการตลาด เราก็เอาหลักในเชิงวิชาการเข้ามาช่วย

นักวิจัย: ในส่วนของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัตินักวิชาการมีบทบาทอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ในเชิงการปฏิบัติจริงแล้วถ้าเราดูแผนยุทธศาสตร์ทั้งหลายนะครับจะเห็นว่ามีการวางยุทธศาสตร์ไว้ 4-5 ยุทธศาสตร์และมีกลยุทธ์แต่ว่าเค้ายังไม่สามารถจะแปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้ เราก็จะเข้ามาช่วยดูว่ากลยุทธ์ตามหัวข้อต่อไปนี้ต้องมีโครงการอะไรบ้าง เราก็จะเข้ามาช่วย บางโครงการมันจะต้องเป็นระดับสถาบันการศึกษาเข้ามาช่วยนะครับมันถึงจะดำเนินการได้ดี อย่างเช่นกรณีของอัญมณีนะครับสิ่งที่เค้าเจอปัญหามากที่สุดคือเรื่องฝีมือแรงงานดังนั้นคนที่จะมีความสามารถในการพัฒนาฝีมือแรงงานต้องเป็นสถาบันการศึกษาอาจจะเป็นสถาบันอุดมศึกษา หรืออาชีวศึกษาก็ได้ โดยดูว่าฝีมือแรงงานที่เค้าต้องการนี่ต้องการระดับไหนอาชีวะหรือว่าระดับปริญญาตรีหรือว่าเค้าไม่อยากอยู่ในระบบการเรียนการสอนเลยแต่เค้าอยากได้การอบรมแบบ Short couse ก็จะเข้าไปช่วยในส่วนนี้

นักวิจัย: แสดงว่าหลังจากกระบวนการวางแผนก็จะมีกระบวนการต่อเนื่องไปยังการปฏิบัติที่นักวิชาการเข้าไปมีส่วนร่วม

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ใช่ครับ

นักวิจัย: ในส่วนของการประเมินผลทางนักวิชาการได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าวหรือไม่อย่างไรคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ทางวิชาการเราจะทำสองส่วนคือ เราจะมีการประเมินในส่วนของโครงการที่เรารับไปดำเนินการ และในส่วนของจังหวัดโครงการต่างจะมีตัวชี้วัดที่เรียกว่า KPI เราก็จะเข้ามาดูร่วมด้วยว่าที่เราทำไปเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดและตัวชี้วัดเมื่อมองในภาพรวมก็ต้องมีเราก็เลยต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

นักวิจัย: ปัจจุบันเป็นแผนระยะ 2561-2564 ซึ่งก่อนหน้านี้จะเป็นระยะ 57-60 ซึ่งก่อนหน้านี้อาจารย์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในแผนระยะ 57-60 หรือไม่คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ได้เข้ามามีส่วนร่วมครับในแผนก่อนหน้านี้ผมก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมและเราก็ได้ทำโครงการหลายโครงการที่อยู่ในแผนเก่าเราก็จะเอาผลที่ได้จากโครงการนั้นมาประเมินว่าที่เราทำนั้นมันถูกต้องหรือยังหรือมีปัญหาหรือไม่อย่างไร และเราต้องการจะให้แผนเดินต่อและพัฒนาไปอย่างไร

นักวิจัย: ค่ะ ขอเรียนถามว่าจากแผนเก่าและแผนใหม่ถ้าให้อาจารย์ประเมินกระบวนการมีส่วนร่วมของนักวิชาการมีมากน้อยอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ถ้าจากแผนเก่าแผนปัจจุบันนี้จะเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าแผนเก่าเพราะแผนเก้าจะยึดตามระบบของราชการให้ส่วนราชการรับผิดชอบเป็นหลักแต่ในแผนใหม่นี้จะมีการเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน หอการค้าจังหวัดสมาคมท่องเที่ยวและก็มีนักวิชาการเข้ามาพอมาดูยุทธศาสตร์ของจังหวัดจันทบุรีส่วนหนึ่งมาจากสถาบันการศึกษาที่เป็นคนบอกว่ากลยุทธ์นี้ให้ทำโครงการอะไรบ้าง

นักวิจัย: ปัญหาของการเข้ามามีส่วนร่วมมีหรือไม่อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: คือ ถ้าถามว่า มันมีปัญหาเรื่องอื่นมั้ยผมว่า มันมีหลายปัจจัยนะ อย่างเช่นเกษตรนี่เห็นได้ชัดเลย สมมติว่าจันทบุรีมีฝนตกเยอะ 2000 กว่าลูกบาศก์เมตรแต่เขื่อนเก็บได้ 200 ซึ่งถามว่า จะสร้างเขื่อนได้มั้ยก็ติดหลาย ๆ อย่างสุดท้ายแล้วก็ติดเรื่องกฎระเบียบซึ่งเป็นตัวที่ไม่สามารถจะผลักดันให้ยุทธศาสตร์มันก้าวไปข้างหน้าได้อย่างที่เค้าต้องการ

นักวิจัย: ถ้าเราพูดถึงแนวทางการพัฒนาควรเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ต้องมองว่าถ้าเราต้องการจะทำให้แผนพัฒนาประสบความสำเร็จต้องมองว่าส่วนราชการที่ออกนโยบาย กลุ่มนโยบายในเชิงปฏิบัติจริงก็ต้องลงไปสู่ประชาชนหรือภาคธุรกิจดังนั้นถ้าจะให้ประสบความสำเร็จจริง ๆ โครงการทั้งหลายมันจะต้องมาจากผู้ประกอบการ ภาคประชาชนที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริง ๆ คือ เรามานั่งเขียนยุทธศาสตร์

กันคือ ที่เรามองว่า เค้าควรจะทำอย่านั้นอย่างนี้แต่ที่เค้าต้องการจริงๆนี่เรา อาจจะเข้าไม่ถึงข้อมูลตรงนั้น ซึ่งอาจจะไม่ใช่สิ่งที่เค้าต้องการซึ่งช่วงหลังเค้าก็มีการเปิดโอกาสให้เข้ามาแสดงความคิดเห็นแต่ต้องเข้าใจว่าผู้ที่เข้ามาแสดงความคิดเห็นจะมาจากข้างบน เช่น สมาคมต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่เยอะแยะ คนที่เข้ามาก็จะเป็นนายกสมาคมอาจจะคิดไม่เหมือนคนที่เป็นสมาชิกที่อยู่ในสมาคมก็ได้

นักวิจัย: การประชุมวางแผนยุทธศาสตร์จะหวัดก็เป็นการประชุมระดมความคิดเห็นโดยผ่านตัวแทนใช่มั้ยคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ใช่ครับ

นักวิจัย: แล้วการประชุมผ่านตัวแทนในทางปฏิบัติได้มีการสำรวจปัญหาก่อนการประชุมมั้ยคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: มีนะครับ คือ คนที่เป็นตัวแทนเค้าก็ต้องไปรวบรวมปัญหาของสมาชิกในกลุ่ม มันก็มีแต่ว่าเค้าก็ต้องจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อเสนอปัญหาซึ่งปัญหาที่เสนออาจจะเป็นของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไม่ใช่เกิดจากภาพรวมซึ่งไปอยู่สตรงนั้นเค้าอาจจะมีพาวเวอร์ที่จะเสนอปัญหาของตนเองมากกว่าเสนอปัญหาของคนอื่น

นักวิจัย: อาจารย์มองว่านักวิชาการมีความเข้มแข็งในการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาจังหวัดหรือไม่คะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ก็ต้องมองว่า มีความเข้มแข็งระดับหนึ่ง ซึ่งคือนักวิชาการก็เข้ามามีส่วนร่วมได้ในบางเรื่องเพราะบางเรื่องเค้าก็ไม่ให้นักวิชาการเข้าไปยุ่ง มันอาจจะมีบางอย่างเช่น เรื่องผลประโยชน์ เรื่องภาษีเช่นใครที่ปรากฏตัวขึ้นมาว่าเค้ามีรายได้เท่านี้ก็อาจจะกระทบกับเค้าเค้าก็ไม่อยากให้เข้าไปยุ่ง เช่น ในจังหวัดจันทบุรีเรื่องอัญมณีเราก็อยากจะเข้าไปช่วยเรื่องราคา แต่เค้าก็บอกว่ามันยังไม่ใช่สิ่งจำเป็น ที่จะต้องเข้ามากำหนดราคามาตรฐานในการขายอัญมณีเอง บางครั้งที่เรามองว่ามันขายไม่ได้เนื่องจากว่ามันไม่มีราคากลางซึ่งเราก็อยากจะเข้าไปทำให้มันมีราคากลาง แต่เค้ามองว่าไม่ต้องทำก็ได้ซึ่งถ้าอย่างนี่อาจเกิดปัญหาการตัดราคากัน แทนที่จะช่วยกันอัฟราคาหรือลดราคาลงเพื่อที่จะได้ขายได้ดีขึ้นหรือขายสินค้ามากขึ้น

นักวิจัย: ท่านคิดว่าสัดส่วนของนักวิชาการที่เข้าร่วมมีเพียงพอหรือไม่

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ถ้าคิดสัดส่วนนักวิชาการที่เข้ามามีส่วนร่วมน่าจะประมาณซัก 30% เพราะ

บางเรื่องอย่างเกษตรหน่วยงานเค้าก็มีนักวิชาการของเค้า เรื่องของพาณิชย์เค้าก็มีนักวิชาการของเค้าอยู่แล้ว ดังนั้นถ้ามีเรื่องที่เกินความสามารถที่นักวิชาการของเค้าจะทำได้นักวิชาการในสถาบันการศึกษาก็จะเข้าไป

นักวิจัย: ทางจังหวัดสนับสนุนบทบาทของนักวิชาการมากน้อยแค่ไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: เค้าให้ความสำคัญมาก โดยพื้นฐานการเขียนแผนยุทธศาสตร์โดยส่วนใหญ่ก็จะเป็นนักวิชาการที่มีบทบาทเข้ามาเขียน เนื่องจากประชาชนหรือส่วนราชการเองก็ยังไม่สมมารถเขียนเองได้ เช่น อยากให้มียุทธศาสตร์ศูนย์กลางการค้า แล้วเมื่อไหร่ถึงจะมีศูนย์กลางการค้า

นักวิจัย: คำถามสุดท้ายนะคะ ในภาพรวมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายมีจุดอ่อนที่ต้องพัฒนาอย่างไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: เรามองว่าภาพรวมเครือข่ายที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุมทั้งหมด มันยังมีหลายเครือข่ายหลายส่วนที่ยังไม่เข้าร่วมกิจกรรมในอนาคตเราต้องพยายามดึงเครือข่ายหลาย ๆ ส่วนเข้ามาร่วมให้มากที่สุด คือ ตัวอย่างเช่น อัญมณีนี่จะเห็นได้ชัดมาก ในจังหวัดจันทบุรีมี 7 กลุ่ม แต่ที่มามีกลุ่มเดียว อีก 6 กลุ่มไม่ได้เข้ามาก็จะมีปัญหาตามคือทำไม 1 กลุ่มได้รับการสนับสนุนและอีก 6 กลุ่มไม่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัดก็เกิดปัญหา คือ จริงเค้าก็พยามยามจะให้ครอบคลุมพอเค้าเขียนกลยุทธ์มาจะแปลงกลยุทธ์ไปลงเชิงปฏิบัติผมว่าอันนี้เค้าต้องพยายามหาโครงการเข้ามาใส่แต่ตอนนี้เค้าเอาภารกิจหลักของตนเองเข้ามาใส่กลายเป็นว่างานที่มีอยู่ในมือตรงกับยุทธศาสตร์ไหนก็เอาไปยัดในยุทธศาสตร์นั้นกลายเป็นว่างานยุทธศาสตร์เป็นงานประจำต้องทำให้ผ่าน ๆ ไป โดยไม่ได้มองว่าจะต้องมีขั้นตอนในการออกแบบตามยุทธศาสตร์จริงเพราะยุทธศาสตร์เขียนไว้ดี ซึ่งผมมองว่าปัญหาก็คือ การแปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติทางจังหวัดจะต้องมาหาทางว่าจะทำอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

นักวิจัย: มีปัจจัยอะไรที่ส่งผลให้การแปลงยุทธศาสตร์ลงสู่การปฏิบัติไม่สำเร็จคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ผมว่าเค้ายังไม่เข้าใจยุทธศาสตร์ดีพอ ตราบใดที่เรายังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ดีพอเราก็จะไม่สามารถแปลงไปสู่การปฏิบัติได้ ซึ่งถ้าเราเข้าใจดีพอเราก็จะทำได้ ซึ่งการส่งแผนไปสำนักงบ สำนักงบก็จะติงมาว่าถ้าเราทำอะไรซักอย่างมีการพัฒนามันควรจะดีขึ้นค่าใช้จ่ายเรื่องนี้มันจะต้องลดลงแต่มันกลายเป็นว่างบในเรื่องนี้มันเพิ่มขึ้นทุกปี ๆ ทั้งที่มันพัฒนาทำไมของบ

เพิ่มขึ้นทุกปี ๆ มันสวนทางกัน เช่น สมมติว่าคุณพัฒนาอยากให้คนมีรายได้ 10 % ถ้าคุณทำได้ 10 % ค่าใช้จ่ายส่วนนี้มันควรลดลง แต่กลายเป็นว่าคุณของบประมาณปีหน้าเป็นสองเท่า กลายเป็นว่างบไม่ตอบสนอง แต่พอสำนักงบเห็นเค้าก็จะตัดงบทุกปีเพราะเค้ามองว่ามันไม่มีประสิทธิภาพ เพราะว่าพัฒนาแล้วแทนที่จะใช้งบน้อยลงกลับใช้มากกว่าเดิมภาครัฐก็ต้องใส่เงินเข้าไปใส่เข้าไป

นักวิจัย: มีกลไกอย่างอื่นที่จะช่วยขับเคลื่อนให้แผนสำเร็จมั้ยคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ผมว่ามีหลายปัจจัย อันดับแรกเรื่องกฎระเบียบ ความเข้มแข็งของเครือข่ายอย่างยุทธศาสตร์จันทบุรีมี 4-5 ประเด็นมันก็ง่าย เช่น เกษตร อัญมณี ท่องเที่ยว การค้าชายแดน ซึ่งแต่ละยุทธศาสตร์ก็มีคนที่เค้าทำงานกันอยู่แล้ว ก็ทำงานง่าย

นักวิจัย: ท่านคิดว่าปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของนักวิชาการในการพัฒนาจังหวัดมีหรือไม่ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: สับเปลี่ยนกันเค้าจะไม่รู้ว่างานชิ้นนี้ควรจะต้องรันไปหน่วยงานไหน ซึ่งทำให้เกิดความสับสน บางครั้งคนที่เคยมาอยู่แล้วรับข้อมูลมาแล้ว 1 2 3 จะประชุมครั้งที่ 4 ละ ก็รอว่า เมื่อไหร่จะมาปรากฏว่าพอมารู้อีกทีนึงอ้าวเลยไปแล้ว มาประชุมอีกทีเป็นครั้งที่ 6 ครั้งที่ 7 อย่างนี้ เพราะฉะนั้นตรงนี้มีวิธีแก้

ประเด็นที่ 2 ปัญหาการเชื่อมต่อข้อมูล คือส่วนกลางต้องมีลิสไว้เลยว่าใครเคยมาเข้าไปแล้วบ้าง สมติว่านาย ก มาเข้าร่วมประชุมครั้งที่ 1 2 ครั้งที่ 3 ก็ควรเชิญตรงที่ นาย ก ไม่งั้นอาจจะเกิดการผิดพลาดกลายเป็นนาย ข มาแนวความคิดที่นาย ก วางไว้แล้ว เค้าน่าจะมาต่อได้กลายเป็นว่านาย ข มาปุ๊บก็จะมาเถียงกันในประเด็นเดิม ๆ ในที่ประชุม อย่างนี้ผมจะเห็นบ่อยมาก แล้วมันเป็นการประชุมที่เสียเวลา คนที่เข้าประชุมตลอดอย่างนี้ บางทีเราไปเป็นแค่ตัวแทนเราก็ไม่อยากจะไปพูดมากเนอะ ว่าประเด็นนี้คนที่มารอบที่แล้วเค้าถกกันไปจนเคลียร์เรียบร้อยแล้วแต่เป็นตัวแทนจากหน่วยงานคุณที่มาใหม่ทำไมถึงไม่ประสานงานคุยกับคนเก่าหรือว่าให้คนเก่ามาแทน ประเด็นนี้จะได้จบไปจะได้เริ่มประเด็นใหม่ซักที ไม่อย่างนั้นการพูดคุยกัน 2-3 ครั้งมันไม่ไปไหน

ประเด็นที่ 4 ปัญหาของประชาชนในแต่ละระดับสะท้อนปัญหาไม่เหมือนกัน บางทีผู้แทนมาบางครั้งภาครัฐมีความคาดหวังกับตัวผู้แทน

มากเกินไป บางทีผู้แทนเค้ารับขึ้นมา 10 เค้าอาจจะมาเสนอแค่ 2 และอีก 8 จริง ๆ อาจจะตกหล่น อย่างนี้มันจึงเป็นปัญหาว่าภาครัฐฟังเฉพาะผู้แทน แต่ถ้าได้ผู้แทนดีที่ใจเป็นกลางและก็เสนอครบหมดก็มี แต่ก็มีที่หลุดไป ตรงนี้ก็เป็นประเด็นเหมือนกัน

ประเด็นที่ 5 การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการแผนของจังหวัดไม่เข้มแข็งพอ จังหวัดไม่ได้วางไว้เลยว่าใน 10-15 ปี จันทบุรีจะเป็นอะไร กลายเป็นแผน 5 ปี ทำไป 2 ปี ทบทวนอีกละโครงการบางโครงการยังไม่เสร็จเลยบางที มีโปรเจ็คหรือโครงการดี ๆ อยู่เยอะแต่มันกลายเป็นว่าทำแล้วจบทำแล้วจบ ไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องเป็น 1 2 3 4 5 ขึ้นไป แต่เป็น 1 แล้วจบแล้วกลับมา 1 อีก บางที่ไป 2 เปลี่ยนเอากลับมาทำ 1 อีก กลายเป็นประเด็นปัญหา คือ แผนระยะยาวไม่มีพอเห็นว่ายากก็กลับมาทำใหม่อีกแล้ว ก็กลายเป็นทำงาน แบบวนอยู่กับที่

ประเด็นที่ 6 ถ้ามีการขอข้อมูลจากนักวิชาการ นักวิชาการในจันทบุรีมีเยอะ บางคนก็เก่งในด้านวิชาการบางคนก็เก่งในด้านการวิจัย บางคนเป็นนักวิชาการ ไม่มียศไม่มีตำแหน่งแต่ว่าชอบทำงานกับชุมชน บางคนเป็นนักวิชาการ ที่สอนอย่างเดียว เพราะฉะนั้นการคัดเลือกนักวิชาการมาเป็นที่ปรึกษาไม่ได้ หมายความว่าเลือกใครก็ได้ อาจจะต้องดูว่านักวิชาการที่เชิญมามีข้อมูล กว้างเกินไปหรือเปล่า ควรเชิญให้ถูกจุด เช่น ถ้าจะพัฒนาเรื่องการเกษตรก็ต้อง เชิญคนที่เชี่ยวชาญเรื่องการเกษตรไม่ใช่เชิญครูมาสอนอย่างเดียวเค้าไม่มี แนวคิดหรือทำงานที่เกี่ยวกับชุมชนเลย ซึ่งในกรณีเรื่องการเกษตรก็ต้องเป็น นักวิชาการที่ทำงานกับชุมชนได้ หรือทำงานกับชุมชนนั้นอยู่แล้ว ที่ชุมชน ยอมรับ คือต้องไปถามชุมชนนั้นเลยว่า เช่น ชุมชน ก ที่ปลูกข้าว เคยมีอาจารย์ อะไรมาช่วยบ้างควรจะเชิญคนนั้น อย่างนี้เป็นต้น

ประเด็นสุดท้าย บางครั้งผู้ที่สะท้อนปัญหาที่เกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัด ก็มีแนวคิดการปกครองต่างกันอันนี้ต้องระวัง แนวคิดการปกครองที่ต่างกัน ซึ่งมันจะนำไปสู่ปัญหาทางการเมือง เช่นการจัดประชุมและนำคนที่มีแนวคิด ทางการเมืองต่างกันร่วมประชุมผมว่าการประชุมครั้งนั้นล้มเหลว เพราะจะทำ ให้ผู้เข้าร่วมประชุมมาถกเถียงกันเอง ไม่ได้เนื้อหนังอะไร อันนี้ต้องระวัง เรื่องทัศนคติทางการเมือง อาจจะคุยกันนอกรอบหรือใช้วิธีการอื่นดีกว่า

นักวิจัย: ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: แนวทางการพัฒนา

1. เรื่องของการประสานงานและความต่อเนื่องของข้อมูลถ้าจะแก้ปัญหาให้ตรงเป้ารวดเร็วต้องเจาะเข้าหน่วยงานเฉพาะโดยตรง เช่น สมมติว่าจังหวัดมีการประชุมเรื่องยุทธศาสตร์จังหวัด แล้วมาที่มหาวิทยาลัยไม่ต้องเข้ามาที่มหาวิทยาลัย ควรเจาะมาเลยว่าขอเชิญคณะเกษตร อัญมณี วิทยาการจัดการเข้าร่วมประชุม อย่างนี้จะเร็วมากเพราะผู้ที่รับหนังสือมาไม่ต้องมานั่งคิดว่าจะส่งใครไปบ้าง เค้าก็จะส่งเรื่องเลยว่า 3 คณะนี้ไปซึ่งทางจังหวัดก็ต้องดูว่า 3 คณะนี้สามารถสนับสนุนการจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัดทั้ง 4 ด้านได้หรือว่ามีข้อมูลเก่าอยู่แล้วอย่างนี้ จะทำให้รวดเร็วและจะได้ข้อมูลที่ตรงด้วย บางทีทางมหาวิทยาลัยก็ส่งคนจากส่วนกลางมาแล้วคนจากส่วนกลางก็ไม่ได้มีข้อมูลเชิงลึกเหมือนคณะ ดังนั้นถ้าทำแบบนี้ก็จะแกปัญหาตรงนี้ได้ แล้วก็ทางจังหวัดควรจะมีฐานข้อมูลในการเชื่อมต่อ เช่น ในเมืองจัน อยากจะพัฒนาการบริหารงานทางด้านการทำสวนผลไม้ ต้องนายคนนี้เท่านั้น คือ ผู้เชี่ยวชาญต้องนาย ก เท่านั้นคนนี้แหละที่คร่ำหวอดในวงการนี้มาจะสามารถให้ข้อมูลได้อย่างแน่นอน ถ้าเป็นวงการอัญมณีต้องเป็นคุณ ค อย่างนี้นะที่ทำพลอยมาเกินครึ่งชีวิตเค้าจะรู้ปัญหามาตั้งแต่รากเหง้าตรงนี้ถ้าทางจังหวัดมีข้อมูลตรงนี้หากต้องการจะทำเรื่องนี้ก็ยกหูโทรศัพท์เราจะได้ข้อมูลที่รวดเร็วตรงใจมากกว่านี้ครับ

2. เรื่องข้อมูลจากรากหญ้าที่สะท้อนขึ้นมาไม่ถึง และข้อมูลของประชาชนในแต่ละระดับที่สะท้อนมาไม่เหมือนกัน ผมในฐานะที่เป็นนักวิชาการขอเสนอว่ามันสามารถใช้เวทีแบบ Par ได้ นักวิชาการที่เป็นนักวิจัยจะรู้จักโดยให้ทางจังหวัด หรือนักวิชาการลงไปเก็บข้อมูลแบบ Par ในพื้นที่เพื่อไปเอาข้อมูลพื้นที่กลับมาโดยไม่ต้องไปช่วยแก้ไขอะไร แต่ไปเอาข้อมูลความเป็นจริงในพื้นที่ขึ้นมา เพื่อสะท้อนข้อมูลในพื้นที่ ซึ่งวิธีอย่างนี้จะช่วยเอาข้อมูลในพื้นที่ออกมาได้ ซึ่งตรงนี้ผมก็เคยเห็น สกว. ใช้วิธีนี้ซึ่งได้ผลดีมาก

3. แก้แผนระยะยาวที่ไม่เข้มแข็งทางจังหวัดต้องมีการระดมผู้ที่มีวิสัยทัศน์สูงมาก ๆ ที่อยู่ในชุมชน และเน้นที่ภาคเอกชน ไม่อยากให้ภาครัฐเข้ามามากเท่าไหร่เพราะสุดท้ายนโยบายรัฐเองต่างก็ทำเพื่อปากท้องประชาชนทั้งนั้นเพราะฉะนั้นภาคเอกชนที่อยู่ข้างนอกต้องดึงเค้าเข้ามาเพราะเค้าจะมองอนาคตได้ดีกว่าภาครัฐ อันนี้ผมมองในมุมผมนะ และก็ทำมาเลยแผน

10 ปี ทำมาเลยว่าจังหวัดจะเป็นอะไรมีเป้าหมายมาเลย และทุกแผนของปีที่ 1-ปีที่ 10 มันจะต้องเป็นจิ๊กซอว์ต่อไปถึงเป้าหมายใหญ่ได้ซึ่งมันต้องเป็นการทำงานที่ไปถึงเป้าหมายใหญ่ได้

4. นักวิชาการที่มีมาก แก้ปัญหาโดยประสานงานกับนักวิชาการเฉพาะ เช่น จะไปลง Par ก็ต้องไปหานักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านนี้ หากจะหานักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านเกษตร อัญมณีก็ไปหานักวิชาการที่เค้าทำงานร่วมกับภาคเอกชนด้านนี้อยู่แล้ว ก็จะได้ข้อมูลที่ตรงและสามารถแก้ปัญหาได้มากกว่า

5. ส่วนปัญหาสุดท้ายที่แก้ปัญหาที่สะท้อนแนวคิดการปกครองที่ต่างกัน ต้องมีการเชิญประชุมทั้งคู่แต่ว่าต้องแยกประชุมไปเลย ข้อดี คือ เราจะได้แนวคิดของทุกกลุ่มซึ่งการคิดต่างไม่ใช่คิดเป็น ซึ่งเราในฐานที่จะหาข้อมูลไปเพื่อพัฒนา ต้องทราบแนวคิดทั้งหมดเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาจังหวัด ดังนั้นเพื่อลดการปะทะเราจึงต้องแยกไปเลยว่าวันนี้ประชุมของกลุ่มนี้นะ แล้วอย่างนี้ประเด็นที่เค้ามีความคิดเดียวกันมันจะจบง่าย ซึ่งถ้าเอาคนที่มีความเห็นต่างมาประชุมร่วมกันก็จะเกิดความขัดแย้งในที่ประชุมจนทำให้การประชุมครั้งนั้นไม่เกิดประโยชน์อะไร เหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้นเสมอ ในการประชุมของจังหวัด จริงคือผมเข้าใจจังหวัดต้องการประชุมใหญ่ทีเดียวแล้วก็ได้ข้อมูลทั้งหมด ซึ่งในทางปฏิบัติมันเป็นไปไม่ได้เลย มันจะมีคนที่แสดงความคิดเห็นแล้วอีกคนก็จะค้านทันทีซึ่งจะไม่ได้เนื้อหาอะไร ในการประชุมเพิ่มเติมปัญหาอีกเรื่องนึงนะครับ ส่วนใหญ่จังหวัด 1 ปี จะทำทุกอย่างซึ่งทำให้งบประมาณกระจายไปกลายเป็นการละลายงบ คือ งบจะไปทีละนิด วิธีการคือในแผนระยะยาวคือจัดลำดับในการแก้ไขปัญหา เช่น ปัญหาเร่งด่วนคือ อะไร ก็ทำโครงการนั้นก่อนและก็ไล่ทีละเรื่องตามความเร่งด่วน

ตัวแทนภาคสื่อมวลชน

นักวิจัย: วันนี้จะขอสัมภาษณ์ภาคส่วนของสื่อประชาสัมพันธ์ ให้พูดถึงกระบวนการมีส่วนร่วมที่เราเข้ามาว่าแผนพัฒนาจังหวัด ว่ากระบวนการการมีส่วนร่วมในรูปแบบอะไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: แผนพัฒนาจังหวัด แผนยุทธศาสตร์จังหวัด ส่วนมากก็เป็นเรื่องการเข้าร่วมประชุมวางแผนตั้งแต่แรก ก็จะมีที่ปรึกษามีบริษัทที่ปรึกษาหรือสถานการศึกษาที่เป็นที่ปรึกษามาเป็นผู้นำเรื่องของการวางแผน เขาก็ไล่กันมาตั้งแต่

การวิเคราะห์ SWOT analysis ก็วิเคราะห์เยอะแยะมากมายที่เป็นแนวทางวิชาการดี ในทางหน่วยงานประชาสัมพันธ์จังหวัดที่ผมอยู่ผมก็ได้รับมอบหมายจากท่านประชาสัมพันธ์จังหวัดให้มาเข้าร่วมประชุม กรณีที่ทางประชาสัมพันธ์จังหวัดไม่อยู่หรือติดภารกิจก็ได้มีโอกาสในการเข้าร่วมประชุมด้วยครับ 2 ครั้งด้วยนะครับ ส่วนมากเป็นเรื่องของการประชุม ประชุมวางแผน

นักวิจัย: ในส่วนของกระบวนการวางแผนได้มีโอกาสในการร่วมวางแผนแสดงความคิดเห็นตัดสินใจตรงนี้มากน้อยแค่ไหนค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: เรื่องขอ ก็โอเคในที่ประชุมก็ถามทุกคนแหละว่าใครอยากเสนอประเด็นไหน เพราะว่าในเรื่องขอการประชุมถ้าจำไม่ผิดจะมีในเรื่องขอการแบ่งกลุ่มด้วย ทางประชาสัมพันธ์ก็เห็นว่าจริงๆงานประชาสัมพันธ์มันอยู่ในทุกยุทธศาสตร์ของจังหวัดครับ แต่ว่าก็ต้องเลือกว่าสมมุติว่าไปทำเวิร์คช้อปกับกลุ่มนี้ก็เลยว่าเออที่ต้องประชาสัมพันธ์เยอะ ตัวอย่างเช่นเรื่องของงานด้านการท่องเที่ยวก็ถือว่าเราก็มีส่วนร่วม

นักวิจัย: ทีนี้ หลังจากเป็นแผนระยะของปี 61 ใช่มั้ยค่ะ ที่นี้ทางประชาสัมพันธ์ก่อนหน้านี้ที่เป็นระยะของปี 55 ใช่มั่ยค่ะถึง 60 ตรงนี้เราเสร็จเรียบร้อยแล้วนิ จากการวางแผนไปแล้วตอนช่วงของการปฏิบัติค่ะมีมัยค่ะที่เราได้เข้าไปมีส่วนร่วม

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: การปฏิบัติ

นักวิจัย: ค่ะการนำแผนไปปฏิบัติ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: เช่นอะไรที่มันเกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่เรามีโครงการ เราก็ต้องนำไปปฏิบัติอยู่เรานะครับ เช่น เรื่องของการประชาสัมพันธ์นี้โน้นนั้น เรื่องการท่องเที่ยวชัดเจน หน่วยงานประชาสัมพันธ์ก็มีร่วมมือปฏิบัติ ก็ประสานสื่อทำนี้โน้นนั้นนะครับ สื่อทุกสื่อตามโครงการที่เราเสนอไป ที่มันเข้ากับของจังหวัด

นักวิจัย: และก็รวมถึงการประเมินผลด้วยใช่มัยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ใช่ครับรวมถึงการประเมินผลด้วยครับ

นักวิจัย: การประเมินผลเนี้ยะประชาสัมพันธ์จะมีบทบาทยังไงบ้างค่ะ เป็นผู้ประเมินมีการร่างแบบสอบถามของตัวเองหรือว่าส่วนกลางจากจังหวัดมีการส่งตัวชี้วัดมาให้เราเป็นผู้ประเมิน

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ส่วนใหญ่จะเป็นแบบสอบถามที่เราสร้างขึ้นมา ที่อยู่ในแผน เออว่าเวลาเขียน

แผนเขียนโครงการก็จะมีเรื่องของแบบประเมินของเรา ส่วนมากจะเป็นเรื่องแบบสอบถามความพึงพอใจมากกว่า

นักวิจัย: ขอหน่วยงานที่ประชาสัมพันธ์จังหวัด ก็ของหน่วยงานเลย

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ครับเช่นเราจัดประชุมสัมมนาเรื่องนี้ก็จะมีแบบประเมิน

นักวิจัย: ถ้าจะให้พี่ประเมินทัศนะ แสดงทัศนะเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมขอประชาสัมพันธ์กับการวางแผนพัฒนาจังหวัด ให้แสดงทัศนะว่ามีมากน้อยแค่ไหน หรือมีจุดปรับปรุงจุดบกพร่องที่ต้องพัฒนาไหมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ผมว่าโอเคเราเข้าไปมีส่วนร่วม ก็ถือว่าในระดับที่เยอะพอสมควรและก็เป็นโอกาสที่ดี ถึงแม้ว่าเราขอบ้างครั้งนี้ อย่างน้อยก็จะได้เห็นว่าเรามีโอกาสที่จะเข้าไปคุยในที่ประชุมในระดับจังหวัด ซึ่งแต่ก่อนงานด้านการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะหน่วยงานทางภาครัฐค่อนข้างจะไม่ค่อยหวือหวาทางด้านงานประชาสัมพันธ์ ก็คือทำงานให้โอเคจบผลงานเป็นชิ้นงานไป ไม่ค่อยได้ทำให้ประชาชนได้รับรู้ว่าเราทำอะไรไปบ้างหรือจะทำอะไรต่อไปข้างหน้าบ้าง อย่างน้อยเราได้มีโอกาสไปในเวทีเราก็ทำให้ทุกคนเห็นว่างานประชาสัมพันธ์เป็นเรื่องที่สำคัญพอสมควร ทุกวันนี้ทำอะไรประชาชนต้องรู้ด้วยเข้าใจด้วยความร่วมมือก็จะได้ตามมา งานก็จะได้เดินต่อไป พักหลังก็เห็นว่าหน่วยงานภาคราชการอื่น ๆ ก็เริ่มให้ความสำคัญในเรื่องการประชาสัมพันธ์

นักวิจัย : เพราะฉะนั้นแสดงว่าหากเราพิจารณาบทบาทประชาสัมพันธ์ ก็คือว่า 1) เราพูดไม่ใช่คือ ประชาสัมพันธ์โครงการเราพูดถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับคนอื่นด้วย

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ใช่ครับ

นักวิจัย: แล้วก็ประชาสัมพันธ์โครงการ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: แล้วโครงการที่เราได้รับมอบหมายด้วย จากโครงการอื่น ๆ ของใครก็แล้วแต่อันนี้ก็ต้องเป็นหน้าที่ของเราด้วยสร้างความรู้ความเข้าใจโดยภาพรวม

นักวิจัย: แล้วก็รวมถึงรายงานผลการประเมินด้วยใช่มัยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: เออรายงานผลการประเมินก็คือโครงการที่เราได้รับความรับผิดชอบ

นักวิจัย: ที่นี้ถ้าให้มองปัญหา ปัญหามันมีมัยค่ะ ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกระบวนการที่เราได้เข้ามาร่วมตรงนี้ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: เออถ้าจะมองเรื่องของปัญหา ก็หน้าจะเป็นเรื่องของบุคลากร ซึ่งเราต้องเช็ค

บางที่ความต่อเนื่องของเรามันไม่มี เช่นภารกิจนี้ ผมประชุมเรื่องนี้แล้ว ถ้าโอกาสการประชุมครั้งต่อไปเป็นผมมันจะต่อเนื่อง หรือเป็นหัวหน้าจริง ๆ มันต้องเป็นหัวหน้าสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด แต่บางที่ด้วยภารกิจมันไม่สามารถที่จะต่อเนื่องด้วยคนเดียวได้มันก็ต้องแบ่งการมา และฉะนั้นโอกาสความต่อเนื่องมันก็จะด็อบลงพอสมควรเพราะมันไม่ใช้คนคนเดียวที่ประชุมต่อเนื่อง ฉะนั้นเรื่องของการที่มาสานต่องานหรือว่าเรื่องของการสื่อสารกัน ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ควรเป็นขอพิจารณาที่จัดการมีส่วนรวมอย่างนี้ด้วยเพรามันไม่ได้หนึ่งคน หรือสมมุติอาจจะเป็นหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด เช่น หัวหน้าส่วนที่ไม่อยู่มอบอีกคนหนึ่งมาร่วมก็ถือว่ามีส่วนในการทำแผนอย่างนี้แต่มันไม่ใช่คนเดียวกัน

นักวิจัย: พอมีรอบต่อไป พอเปลี่ยนคนความต่อเนื่องของข้อมูลก็ไม่มี

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ถ้ามองในแง่ดีคือหน่วยงานของรัฐไปสื่อสารกันต่อจะให้ 100 เปอร์เซ็นต์ก็ลำบาก

นักวิจัย: แล้วปัญหาอื่น ๆ มีมั้ยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ภาคประชาชน อยากให้ภาคประชาชนเข้ามามากกว่านี้ บ้างที่อาจเป็นไปไม่ได้ว่า จะให้เข้ามาทุกคน แต่ว่าหน่วยงานที่เป็นองค์กรก็มีความหลากหลายมากขึ้น ก็เห็นว่ามีภาคประชาชนเข้ามาแต่ควรจะมีเยอะมากกว่านี้

นักวิจัย: คำถามสุดท้ายนะค่ะ ถ้าเราจะพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เราเข้าร่วมประชุมว่า แผนพัฒนาจังหวัด เราควรที่จะเริ่มต้นจากจุดไหนหรือมีปัจจัยใดบ้างที่เขามาช่วยในการพัฒนา

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: กระบวนการมีส่วนร่วมโอเค คือประชาชนยังมองว่างานพวกนี้มันเป็นหน้าที่ของภาครัฐทำเอาเอง ฉะนั้นการสร้างความเข้าใจใหม่ คือ ตอนนี้ภาครัฐเองเขาเปิดโอกาส อาจจะด้วยสภาพกฎหมายหรือด้วยอะไรก็แล้วแต่ แต่ประชาชนอาจจะยังไม่ได้รับรู้อะไรตรงนี้มากนัก ถึงรู้แต่บางคนอาจจะยังไม่ได้เห็นความสำคัญ และต้องตระหนักในการที่จะเห็นความสำคัญในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วม เพราะผมมองว่าภาครัฐเขาเปิดอยู่แล้วในตอนนี้ แต่ว่าช่องทางที่จะสื่อให้ประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมจริง ๆ มันก็ยังอาจจะไม่เป็นเท่าที่เราอยากจะให้เป็น

นักวิจัย: ที่นี้พี่พอจะถ่ายทอดได้ไหมค่ะว่า ถ้าเกิดเราจะสร้างให้ประชาชนมีความตระหนักเราควรจะเริ่มจากตรงไหน

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ก็น่าจะเริ่ม โอเค ในฐานะที่เราอยู่ในสื่อ เช่นการประชุมการว่าแผนการพัฒนาน่าจะเป็นเรื่องของการประชาสัมพันธ์ไปก่อนได้ไหม เช่นสื่อท้องถิ่นวิทยุชุมชนง่าย ๆ ใครสนใจแต่ก็คงเชิญประชุมทั้งหมดไม่ได้ อย่างเช่น อบจ. ปีหนึ่งเข้าจะมีการประชุมถ่ายทอดสดให้ประชาชนได้รู้ไปเลยว่าคนนี้กำลังประชุม เขาคุยเรื่องอะไรกันบ้าง งบประมาณพิจารณายังไงอันนี้เป็นเรื่องที่ดี ถึงแม้ประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในสภาโดยตรง แต่อย่างน้อยเขาก็ได้ร่วมรับรู้ แม้จะเป็นเสี้ยวหนึ่งที่ได้รับรู้ แต่จะทำอย่างไรที่เขาจะได้เข้ามาจริง ๆ มันก็คงผ่านตัวแทนองค์กรโน้นนี้นั้น

นักวิจัย: ในส่วนของประชาสัมพันธ์มีบทบาทที่จะขับเคลื่อนให้เกิดความเข็มแข็งของประชาชนได้มั้ยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: มันก็คงอยู่ในภารกิจโดยตรงที่เราจะประชาสัมพันธ์ ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร สื่อก็ต้องช่วยกันที่เราทำหน้าที่ที่ต้องช่วยกันในการเป็นสื่อกลาง เป็นศูนย์กลางของสื่อมวลชลทั้งหลาย ในสำนักงานเราก็จะมีห้องที่จะอำนวยความสะดวกให้กับสื่อมวลชน ที่ส่งข่าวสารให้ต่าง ๆ พยามที่จะ ถ้ามีประชุมมีวางแผนอะไรก็จะพยายามให้สื่อมวลชนเข้าไปอย่างน้อยก็คือไปทำ

นักวิจัย: มีมั้ยค่ะ จากเสียงตอบรับของประชาชนเข้ามามีส่งข้อมูลร้องเรียนหรือเกี่ยวกับเรื่องของการมีส่วนร่วมที่มาแจ้งให้ทางประชาสัมพันธ์ได้รับรู้รับทราบ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ที่ผ่านมายังไม่มีครับ ที่เกี่ยวกับเรื่องของการมีส่วนร่วม แต่แนะนำมีศูนย์ดำรงธรรมพักนี้มีคนเข้ามาเยอะที่ศาลากลาง แต่ต้องไปด้วยว่ามันเป็นเรื่องอะไร

นักวิจัย: ว่ามันเกี่ยวกับเรื่องของการมีส่วนร่วมหรือไม่

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: ใช่ ๆ

นักวิจัย : ถ้ามองภาพร่วมคนในจังหวัดจันทบุรีเข้าอยากเข้ามามีส่วนร่วมหรือว่าเขาห่างไกลมั้ยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ผมว่านะถ้าโดยตามธรรมชาติของคนจันทบุรีที่หลายคนพูดถึง การเข้ามามีส่วนร่วมที่ในภาวะที่มันปกติเนี้ยะ ก็คือค่อนข้างจะน้อย เพราะมันไม่ใช่เรื่องของความขัดแย้ง มันไม่ใช่เรื่องเร่งด่วนหรือเรื่องที่มันเป็รภาวะฉุกเฉิน จันทบุรีก็อยู่ด้วยความโชคดี สบาย ๆ ฉะนั้นเรื่องพวกนี้ก็อาจจะไม่หวือหวานัก จากที่ผมคิด อันนี้เป็นความคิดส่วนตัวนะ โดยธรรมชาติแล้ว 1) คนจันทบุรีไม่ค่อยวุ้นวายกับใคร 2) ด้วยความเป็นอยู่ ด้วยสังคมไม่ได้ซับซ้อนไม่ได้มี

ความขัดแย้งเท่าไร

นักวิจัย: เพราะฉะนั้นเวลาเรากำหนดแผนลงไปก็ไม่ได้มีความขัดแย้งในพื้นที่

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ใช่ครับ เท่าที่ผ่านมาจะเป็นอย่างนั้น คือความโชคดี

นักวิจัย: แผนระยะที่แล้วพี่ได้เข้ารวมมั้ยค่ะ ระยะ 55-60 ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1-2: อันนี้ไม่ได้เข้ารวมครับ

นักวิจัย: ไม่ได้เข้าเลย พึ่งมาเริ่ม

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1-2: ใช่ครับ พึ่งมาเริ่มของแผนนี้ครับ

นักวิจัย: ค่ะ หนูขอขอบคุณนะค่ะที่มาให้ข้อมูลในครั้งนี้ค่ะ ขอบคุณค่ะ

ตัวแทนภาคประชาสังคม

นักวิจัย: ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมมีหรือไม่อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: เครือข่ายที่ปรึกษาบอกตรง ๆ ว่า มีช่องว่าเพราะว่าแต่ละหน่วยงานเสนอเพราะเหตุผล เมื่อวันอังคารที่แล้วที่ประชุมจังหวัดก็มีปัญหาผู้ว่าก็ขออนุญาตประชุมไม่จบก็ให้เลขาประชุมต่ออีกแป๊บเดียวแล้วก็ปิดประชุม ซึ่งถ้าหากว่าประชุมยาวกว่านั้นก็จะมีปัญหาให้ถามอีกเยอะแยะ ประชุมเมื่อหลายเดือนก่อนเกี่ยวกับการอนุมัติการสร้างเตาเผาขยะ ที่โปร่งน้ำร้อน 2 เตา เตาละ 2 ล้านกว่าเสร็จแล้วก็ภาคประชาสังคมชุดเดียวกันก็ถามไปว่าทำไมต้องไปสร้างใกล้เคียงติดกัน ทำไมไม่ไปสร้างที่อื่น ๆ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวอีกหลาย ๆ ที่ที่ยังไม่มี แต่ภาคประชาสังคมเมื่อมาเข้าร่วมประชุมแล้วก็ถามไม่ได้ เมื่อถามไปก็ได้คำตอบว่าเรื่องนี้ผ่านการประชุมจากทางคณะกรรมการของจังหวัดมาแล้ว เปลี่ยนแปลงไม่ได้ จุดใหญ่ ๆ คือหมายความว่าผู้แทนภาคประชาสังคมเข้าไปช่วยสนับสนุนและยกมือให้เห็นด้วยเท่านั้นหรือไง ซึ่งตอนนี้ภาคประชาสังคมเริ่มรวมตัวกันเพื่อเข้ามาเรียกร้องกับทางจังหวัด การดำเนินงานดังกล่าวข้างต้นทางจังหวัดจะเชิญเฉพาะหัวหน้าส่วนราชการไปร่วมเป็นส่วนใหญ่

นักวิจัย: นอกจากปัญหานี้แล้วยังมีปัญหาอื่นอีกมั้ยคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: นอกจากนี้ในการประชุมเมื่อมีการจัดสรรงบประมาณไปแล้วก็มีการซักถามว่าเรื่องนี้ไปถึงไหน ยังไง ตัวแทนบางส่วนเค้าก็นั่งฟังไม่ไหวขอแยก เนื่องจากตัวแทนที่เข้ามานั่งฟังมีจำนวนมาก ดังนั้นลักษณะของการประชุมก็ต้องมีการจัดระเบียบ บางครั้งในการประชุมเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาระดับ

จังหวัด เช่น ผู้บังคับการจังหวัด แต่สุดท้ายให้ตัวแทนร้อยโท ร้อยเอกมาประชุม ตัวอย่างนี้คำถาม คือ เค้าเป็นตัวแทนได้มั้ย โดยสรุปมองแล้วเครือข่ายยังไม่พร้อมยังมีปัญหาอีกหลาย ๆ อย่าง โดยเฉพาะในส่วนราชการจริงๆ ขึ้นอยู่กับทางจังหวัดแต่งตั้ง และเชิญเข้าร่วมประชุม ซึ่งบางส่วนไม่ได้เข้ามาร่วม พอมาเรื่องปัญหาของชุมชนจริง ๆ ชุมชนเค้ามีแผนตำบลมีการเขียนแผนไว้แล้วแต่ปัญหาคือ ข้อมูลนั้นสะท้อนมาไม่ถึงจังหวัดเพราะเค้าไม่ประสานกัน เช่น หมู่นี้ร่องระบายน้ำไม่มี คลองย้ำแห้ง เค้าเสนอ อบต. หมดแล้วแต่ทางจังหวัด อำเภอไม่ประสานกัน ผมเป็นกรรมการหมู่บ้านเสนอในแผนตลอดการเชิญนักวิชาการเข้ามาร่วมก็เหมือนกันทางจังหวัดเค้าเชิญ ผอ. เขตพื้นที่การศึกษามาเป็นตัวแทนของนักวิชาการ และมาของบประมาณเพื่อลงไปเยี่ยมบ้านนักเรียนแล้วของบ เช่น นักเรียนมี 4000-5000 คน เยี่ยมทุกคนหรือป่าว จริง ๆ ต้องมีการสำรวจความต้องการ ศึกษาความเป็นอยู่ของนักเรียนก่อนถึงค่อยไปพบไม่จำเป็นต้องของบลงไปทุกบ้าน ส่วนใหญ่ปัญหาคือ การของงบประมาณส่วนราชการต่างๆของบประมาณไปแต่ประชาชนในพื้นที่จะไม่ค่อยรู้เรื่อง หรือรู้เรื่องแต่ไม่ทั่วถึง ก็จะรู้กันเฉพาะผู้ที่เข้าร่วมประชุมตรงนี้ก็เป็นช่องว่างสำคัญ โดยการทำงานส่วนใหญ่จะต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วนโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

นักวิจัย: นอกจากปัญหาที่กล่าวมาแล้วยังมีปัญหาอื่นอีกหรือมาอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ตามความเป็นจริงมีปัญหาอุปสรรค กฎ ระเบียบ ด้านงบประมาณการเบิกจ่ายในการดำเนินงาน และปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก บางครั้งไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้หน่วยงานทำงานแบบบูรณาการค่อนข้างยาก และที่สำคัญแต่ละหน่วยงานจะทำงานตามภารกิจของตนเป็นสำคัญ

นักวิจัย: ในแง่ของกระบวนการในการประชุมวางแผนการพัฒนาจังหวัดมีปัญหามั้ยคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: การเสนอปัญหาในที่ประชุมจะประกอบไปด้วยกลุ่มหลายกลุ่ม กลุ่มไหนที่มีตัวแทนที่เสียงดังก็จะเสนอ ส่วนกลุ่มอื่นที่เสนอไม่ทันก็จะไม่ได้ประโยชน์อะไร ดังนั้นการประชุมของจังหวัดควรจะแยกกลุ่มการประชุม และนำข้อมูลที่ได้มาคัดกรองอีกที เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นข้อตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ คือ อย่าไปคุยกับทุกกลุ่มทีเดียว ซึ่งหากแยกประชุมแล้วได้ข้อสรุปของแต่ละกลุ่มแล้วอาจจะมาประชุมร่วมกันอีกทีก็ได้ เพื่อแจ้งรายละเอียดว่ากลุ่มนี้เสนออะไรมา กลุ่มนั้นเสนออันนี้มานะ

อย่างนี้น่าจะได้ข้อมูลการพัฒนาจากทุกกลุ่มได้ดีกว่า ถ้ามาประชุมพร้อมกันแล้วต่างคนต่างเสนอนี่ไม่ได้ การทำงานก็จะยาก

นักวิจัย: ให้ท่านประเมินแนวทางการวางแผนพัฒนาจังหวัดโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ว่ามีความสำเร็จมากน้อยแค่ไหน อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: จากที่ทำงานเป็นภาคประชาสังคมมาเห็นว่าการบริหารงานแบบบูรณาการที่ให้ภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และยังไม่ถึงเป้าหมาย หมายความว่าตามกฎหมายต่าง ๆ หรือรัฐธรรมนูญที่เขียนไว้ว่าให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมันเหมือนว่าให้เราเข้าไปเป็นแค่คณะทำงานหรือคณะกรรมการร่วมแค่นั้นเอง วิธีการที่จะได้เสนอความคิด ออกแบบวางแผนการทำงานในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณก็ดี การจัดสรรแผนงานก็ดีอันนี้ยังไม่ถึงขั้นนั้นเพราะว่า ทางภาครัฐเองยังไม่เปิดโอกาสถึงขั้นนั้น คิดว่าเรื่องนี้ต้องพัฒนาอีกนาน อีกหลายปี

นักวิจัย: ท่านคิดว่า รูปแบบการพัฒนากรมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมควรเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: เพราะการมีส่วนร่วมนั้นจริงๆ แล้วต้องให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในสัดส่วนหรือแม้แต่สัดส่วนของคณะกรรมการจังหวัดหรือ ก.บ.จ. ในการบริหารงบประมาณเท่าที่รู้มีประชาชนประมาณ 3 คน จากคณะกรรมการทั้งหมด 50 คน คือ หน่วยงานหัวหน้าส่วนทุกส่วนเข้ามาเป็นคณะกรรมการ และมีภาคประชาชนเข้าไปมีประมาณ 3-4 คน และเวลาประชุมจริงอาจเข้าประชุม 1 คน บางที 2 คน คือ สัดส่วนมันน้อยมากมันเป็นองค์ประกอบเพื่อให้ได้มาซึ่งความชอบธรรมเท่านั้นเอง ตามกฎหมายหรือตามรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ ในเรื่องการเข้าไปดำเนินการวางแผนงบประมาณยังไม่ถึง ดังนั้นเรื่องนี้รัฐบาลหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องาต้องพัฒนาอีกมาก ข้อเสนอ คือ 1 ต้องปรับสัดส่วนการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น คณะทำงานระดับจังหวัดสัดส่วนน่าจะเป็น 50/50 และข้อมูลที่ได้ที่จะนำมาทำแผนระดับจังหวัดต้องเป็นข้อมูลที่ได้จากข้างล่างจริง ๆ ไม่ใช่เอาภาคประชาสังคมมาแค่ 1 คน และนำไปสรุปว่านี่คือ แผนที่มาจากความชอบธรรมของประชาชน ปัจจุบันเป็นอย่างนี้พอเราเสนอแผนไปยกตัวอย่างว่านี่คือแผนที่ชาวบ้านต้องการ นี่คือแผนที่มาจากประชาชนคิดแต่เข้าไปมีส่วนร่วมแต่คนเดียวนี่มันยังไม่ใช่ ที่จริงแผนมันต้องได้มาจาก

ระดับข้างล่างจริง ๆ จุดหนึ่งที่เราเห็นข้อด้อยของการมีส่วนร่วมในเรื่องการบูรณาการ คือ เวลาจัดทำแผนระดับจังหวัด คือ ประชุมวันเดียวจบทำแผนประมาณ 500 ล้าน 1000 ล้าน ทำแผนประมาณ 2 วัน จบ สำนักงานจังหวัดสรุปเอกสารว่าแผนของจังหวัดฉะเชิงเทราจบแล้ว (ยกตัวอย่าง) การทำแผนเงินเป็นพัน ๆ ล้านคิดกันแค่ 2 วัน มันง่ายเกิน มันไม่มีส่วนร่วมจริง ๆ และมันไม่ใช่ความต้องการของชาวบ้านจริงมันเป็นความต้องการของหน่วยงานหรือสำนักงานจังหวัดที่รับผิดชอบเรื่องแผน เช่น สำนักงานจังหวัดหรือแผนจังหวัด เป็นการเอาประสบการณ์ต่าง ๆ มาดูแล้วสรุปว่า อันนี้ยังไม่ทำก็เอามาเรียงใหม่ ก็ไม่ใช่ความต้องการของชาวบ้านจริง สุดท้ายเวลางบประมาณลงมาอันนึง มันขาดในเรื่องของการจัดการแน่นอน 100 เปอร์เซ็นต์ อันนี้เห็นเลยว่าคณะกรรมการภาคประชาสังคมที่เข้าไปมีส่วนร่วมไม่มีส่วนร่วมเลยไม่รู้เรื่องเลย ไม่ว่าจะเป็นการทำแผนปิดงบหรืออื่น ๆ แต่พอเวลาปีหน้าจะทำแผนก็เรียกเราไปทำอีกทีนึงแค่นี้เอง มันวนอยู่ประมาณนี้ บทบาทที่เข้าไปทั้งเสนอแนะและอภิปรายแผนที่เราเห็น แต่ไม่ถูกแก้ไข เช่น การทำฝาย ทำเหมือง ทำถนน ทำไมมันทำซ้ำ ๆ ซาก ๆ พอเราเสนอเค้าก็ฟังแต่ก็ไม่ได้ถูกแก้ไข เพราะเราเป็น 1 เสียงใน 50 เสียงหรือ 2 เสียงใน 50 เสียง และยิ่งไปกว่านั้นที่ขาดมาก ๆ เลย คือการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผล ไม่มีเลย ไม่มีเลยในการปฏิบัติจริง แต่ในเอกสารเชิงข้อเสนอมีกรรมการตรวจสอบ กรรมการประเมินแต่ว่าใครไม่รู้ไม่เห็น มันเป็นโครงสร้างใหญ่ปกติแล้วผู้มีอำนาจอย่างผู้ว่าราชการจังหวัดมานั่งหัวโต๊ะแล้วก็คุย ๆ จุดหนึ่งที่เราเห็นในฐานะภาคประชาสังคม คือภาคราชการไม่กล้าเสนออะไรกับผู้ว่าราชการจังหวัดผู้ว่า ฯ จะเป็นคนสรุปคนเดียวหมดเลย ยกตัวอย่างการประชุมกลุ่มจังหวัดพอผู้ว่า จังหวัดหนึ่งบอกว่าถ้าไม่ได้อย่างนี้ผมลาออกจากกรรมการมันเหมือนเป็นการไปแบ่งเค้กกันว่าหน่วยงานนี้เอาอย่างนี้ หน่วยงานนี้เอาอย่างนี้ แต่ไม่ได้มาจากฐานของประชาชนจริง ๆ ว่าชาวบ้านต้องการอย่างนั้นจริง ๆ หรือไม่ ยกตัวอย่างหน่วยงานอื่น หัวหน้ากรมชลหรืออื่น ๆ มีแผนตัวเองมาและเหมือนมาขอกัน แต่ถ้าเป็นในจังหวัดก็เป็นหน่วยงานว่าหน่วยงานนั้นต้องได้อย่างนั้นหน่วยงานนี้ต้องได้อย่างนี้ และแผนละเอียดที่ว่าโครงการไปยังไงและใครจะเป็นคนดูแลอันนี้ไม่มี อาจจะเขียนไว้อย่างสวยหรูไว้ในวัตถุประสงค์หรือในเป้าหมายดี

แต่ขั้นการปฏิบัติยังไม่ดี จุดอ่อนอีกประการของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ เป็นที่ระบบใหญ่ตัวผู้ว่าเองอาจเคยชินกับการสั่งการจากรัฐมนตรีจากอธิบดีสั่งมา การรับฟังเครือข่ายที่ปรึกษาน้อยมาและอีกอันหนึ่งคือ ข้อเสนอของภาคประชาสังคมไม่เคยมีในรายงานการประชุม และการช่วยเหลือจากจังหวัดในการเข้ามาช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคประชาสังคมยังน้อย ถ้าประชาชนฉลาดจะปกครองยาก และเรื่องการรวมศูนย์อำนาจยังคงอยู่ทั้งระดับกลาง ระดับจังหวัด ท้องถิ่น ปัจจุบันยังอยู่เหมือนเดิม ผมเองในฐานะเคยเป็นสารวัตรกำนัน เคยทำงานในระดับพื้นที่เสนออะไรไปไม่เคยถูกตอบสนอง เค้าหาว่าเป็นกำนันหัวแข็ง กำนันเอ็นจีโอเป็นพวกต่อต้าน พวกถ่วงความเจริญ ในทางปฏิบัติยังไม่มีการกระจายอำนาจเลยนายก อ.บ.ต. ยังอยู่ภายใต้นายอำเภอ นายก อ.บ.จ. ยังอยู่ภายใต้ผู้ว่า ฯ มันจึงเป็นการขยายอำนาจมากกว่าการกระจายอำนาจ เพราะโครงการต่างเช่น อ.บ.ต. นายอำเภอต้องเห็น ชอบ อ.บ.จ. ผู้ว่าต้องเห็นชอบ ดังนั้นหนทางสำคัญคือ การต้องสู่การปฏิรูปประเทศไทย ปรับโครงสร้างการบริหารประเทศใหม่ ไม่งั้นประเทศเราไม่เจริญแน่นอน ดังนั้นการมีส่วนร่วมมันจึงเป็นวลีเฉย ๆ เป็นคำที่สวยหรูฟังแล้วดูดี แต่ในทางปฏิบัติยังไม่ได้ขยับเลย

ผู้วิจัย: คำถามสุดท้ายนะคะ หากเราจะพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมควรเริ่มจากจุดไหนคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: การพัฒนาจังหวัดขึ้นอยู่กับผู้นำของจังหวัดจะเห็นประโยชน์ของการบูรณาการมาน้อยเพียงใด แม้กฎหมายจะเขียนไว้ให้บูรณาการแต่ผู้บริหารไม่นำไปใช้ ย่อมไม่เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติ

ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิจัย: ปัญหาและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีปัญหาอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: โดยปกติขั้นตอนที่เขาทำก็คือ อันแรกก็ต้องรอแผนจังหวัดก่อน รอแผนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดก็จะเอากรอบของจังหวัดนี้ไป แล้วเขาก็ไปประชุมจัดประชาคมหมู่บ้านชุมชน ซึ่งทั้งหมู่บ้านและชุมชนก็จะมีแผนชุมชน เขาก็จะเอาแผนชุมชนนี้ละไปแล้วเอาไปทำเป็นแผน 5 ปีก่อน และเอาแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี มาทำแผน 3 ปี ซึ่งปีนี้กฎหมายพึ่งออกใหม่เปลี่ยนเป็น 4 ปี แล้วตั้งคณะกรรมการชุดแรกนายกฯเป็นประธาน เขาเรียกว่าคณะกรรมการพัฒนา

ท้องถิ่น ชุดที่ 2 ปลัดเป็นประธานเขาเลือกว่าคณะกรรมกาสนับสนุนการจัดทำแผนและจะมีคณะกรรมการตรวจติดตามอีกชุดหนึ่ง ก็จะมีคณะกรรมการหลัก ๆ สามชุดครับ ที่นี้แผนของเขา 3 ปี คือ 60-61-62 เขาก็จะเอาโครงการในปี 60 เอามาทำงบรายจ่ายประจำปี แล้วก็ใช้จ่ายก็ตามนั้น

นักวิจัย: แล้วทางสำนักงานมีหน้าที่อะไรบ้างค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ตรวจติดตามข้อมูล เวลาเขาตั้งงบประมาณเอามาจากแผนประจำปี

นักวิจัย: ที่นี้เวลาเขาวางแผนพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัดนะค่ะ ที่ล่าสุดเป็นแผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรีทางส่วนสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดได้เข้าไปมีส่วนร่วมมั้ยค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: มีครับ เป็นกรรมการแต่ว่าแผนพัฒนาจังหวัดงบประมาณเขาใช้เฉพาะส่วนภูมิภาค งบมันไม่ได้ไปถึงท้องถิ่น แต่ว่าถ้ามีโครงการท้องถิ่นจัดทำแล้วมันเกินศักยภาพ เช่นรอบอ่างเก็บน้ำใช้งบประมาณ 10 ล้าน 20 ล้าน หรือ 50 ล้าน ท้องถิ่นเล็กๆ ไม่มีตัง เขาก็จะรายงานมาที่จังหวัดหรือรายงานไปที่ อบจ. เขาเรียกว่าโครงการเกินศักยภาพ ถ้า อบจ. เขาเกินเขาก็จะส่งมาที่จังหวัด แล้วจังหวัดก็จะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งงบประมาณไว้ในงบประมาณพัฒนาจังหวัด

นักวิจัย: ที่นี้ถ้าสมมุติว่าในส่วนท้องถิ่นเขามีการวางแผนงบประมาณของเขาด้วยคณะกรรมการท้องถิ่น ที่นี้ในส่วนของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดเห็นว่ามีการเชิญท้องถิ่นเข้ามาร่วมประชุม ตรงนี้ท้องถิ่นจะมีบทบาทอย่างไรค่ะกับแผนยุทธศาสตร์จังหวัด

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: โดยส่วนใหญ่ก็คือ เอาแนวทางของจังหวัดไปทำให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ที่ว่าไปทำแผนส่วนหนึ่งที่เรียกว่าวิสัยทัศน์ ก็จะเอาวิสัยทัศน์จังหวัดไปพัฒนาเป็นกรอบของท้องถิ่น ท้องถิ่นทุกท้องถิ่นก็จะอยู่ในกรอบที่คล้าย ๆกันในทุกท้องถิ่น เช่น ถ้าจังหวัดมีในเรื่องส่งเสริมนโยบายในด้านการเกษตร ส่งเสริมในเรื่องสุขภาพท้องถิ่นก็จะไปส่งเสริมในเรื่องการเกษตรและสุขภาพ แต่ว่าถ้ามันมีโครงการที่เกินศักยภาพก็ส่งมาที่จังหวัด

นักวิจัย: เพราะฉะนั้นถ้าเรามองว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นกับแผนพัฒนาจังหวัดก็คือ มีส่วนในการร่วมวางแผนเท่านั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1: ก็คือส่งโครงการเกินศักยภาพและโครงการต้องสอดคล้องกับโครงการของจังหวัดหรือแนวทางของจังหวัด ปัญหาของมันก็คือท้องถิ่นไม้ได้ของบประมาณจากจังหวัดไม่ได้ ต้องขอผ่านส่วนราชการที่นี้ปัญหาก็คือ

พอเวลาของผ่านส่วนราชการ ส่วนราชการลงไปทำปัญหาคือคนดูแล การดูแล เช่น ส่วนราชการไปสร้างอาคารไว้อาคารหนึ่ง ซึ่งพอท้องถิ่นจะไปใช้ประโยชน์ก็ใช้ไม่ได้ เพราะท้องถิ่นไม่ได้เป็นเจ้าของความเป็นเจ้าของก็จะเป็นส่วนราชการพอเวลาขอใช้ส่วนใหญ่ก็ไว้เช่า แต่ที่นี้ท้องถิ่นใช้มันเป็นกิจกรรมสาธารณะไม่ได้เป็นกิจกรรมที่แสวงหาผลประโยชน์ แต่ว่าท้องถิ่นจะให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลเข้าไปทำประโยชน์ โดยที่เป็นประโยชน์สาธารณะทำส่วนตัวไม่ได้ แต่ถ้าท้องถิ่นเช่าก็ขัดกับหลักบริหารราชการแผนดินก็คือต้องขออนุญาต

นักวิจัย: ในส่วนของท้องถิ่นที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับจังหวัดในการวางแผนยุทธศาสตร์นะค่ะ ภาพรวมที่เชิญมาประชุมมีศักยภาพมากน้อยแค่ไหนค่ะในเรื่องการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วน

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: คือ คณะกรรมการจังหวัดเขาก็ไปกำหนดกรอบนโยบายประจำจังหวัดว่าจะต้องทำอะไรในปีนี้ปีต่อไปจะต้องทำอะไร โดยปกติสำนักงานท้องถิ่นก็ไม่ใช่หน่อยงานหลักที่ของบประมาณจากจังหวัด ก็เป็นเพียงให้ความรู้และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง เป็นงบประมาณที่ตั้งไว้ที่กรมและงบประมาณการกระจายอำนาจที่รัฐบาลจัดสรรมาให้

นักวิจัย: ที่นี้ถ้าจะเสริมศักยภาพให้ท้องถิ่นจังหวัดควรมีบทบาทอย่างไรบ้างค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: คือบางที่ท้องถิ่นตั้งงบประมาณไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น เช่นท้องถิ่นนี้เน้นทำเรื่องประปา ท้องถิ่นนี้ทำเรื่องถนน ท้องถิ่นนี้ทำเรื่องสุขภาพ ท้องถิ่นนี้ทำเรื่องอาชีพมันก็ไม่สอดคล้องแต่ละท้องถิ่นงบประมาณของแต่ละท้องถิ่นงบประมาณก็แตกต่างกันอันนี้ก็เป็นปัญหาจริง ๆ ปัญหาของชาวบ้านต้องได้รับการแก้ไขอย่างเท่า ๆ กัน

นักวิจัย: ที่นี้การเสริมศักยภาพต้องทำอย่างไรบ้างค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ 2: อันแรกก็ต้องมีมาตรการในการเพิ่มรายได้ให้กับท้องถิ่นให้ได้ทั้งรายได้จัดเก็บเอง และรายได้ที่รัฐบาลจัดสรร อันที่สองก็อำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นที่ไปดูแลประชาชนมันไปทับซ้อนกับภูมิภาคเยอะ เช่นผู้สูงอายุท้องถิ่นก็ดูพัฒนาสังคมก็ดู บางปีงบประมาณมันทับซ้อนไปหมดท้องถิ่นวางแผนก็ทำไม่ได้หน่วยงานอื่นมาทำไปแล้ว บางงานที่เขาถ่ายโอนมาให้ก็เป็นงานที่มีปัญหาไม่ได้ถ่ายโอน

มาทั้งหมด ถ้ามันถ่ายโอนมาทั้งหมดท้องถิ่นก็เข้าไปดูแล้วทำต่อได้ เรื่องการส่งเสริมอาชีพก็มีหน่วยงานมาอบรมเยอะแยะมากมาย ท้องถิ่นแทนที่จะมีบุคลากรทำงานที่เชี่ยวชาญ ก็ทำงานและเก็บข้อมูลให้เขาอย่างเดียวก็คือถ่ายโอนไม่ขาดครับ

นักวิจัย: ค่ะก็ขอขอบคุณนะค่ะ